

МІНІСТЕРСТВО МОЛОДІ ТА СПОРТУ УКРАЇНИ
(Мінмолодьспорт)

вул. Еспланадна, 42, м. Київ, 01601, тел./факс: (044) 289-12-94, тел.: (044) 289-03-66, 289-12-64
E-mail: correspond@msms.gov.ua, web-site: <http://dsmsu.gov.ua> код згідно з ЄДРПОУ 38649881

№ _____
від "___" _____ 20__ р.
на № _____
від "___" _____ 20__ р.

Офіс Президента України

Кабінет Міністрів України

Про подання звіту щодо виконання
розпорядження Кабінету Міністрів України
від 18 жовтня 2017 року № 743

На виконання розпорядження Кабінету Міністрів України від 18 жовтня 2017 року № 743 «Про затвердження плану дій щодо реалізації Стратегії національно-патріотичного виховання дітей та молоді на 2017-2020 роки» на 2016-2020 роки" Міністерство молоді та спорту України надає узагальнену інформацію щодо виконання у поточному році розпорядження Кабінету Міністрів України від 18 жовтня 2017 року № 743.

Додатково інформуємо, що Міністерство інфраструктури України листом від 05.09.2019 № 9959/35/10-19 та Державна служба України з питань безпеки харчових продуктів та захисту споживачів листом від 11.09.2019 № ЦА-19/6052-19 повідомили про відсутність заходів стосовно Плану дій щодо реалізації Стратегії національно-патріотичного виховання дітей та молоді на 2017-2020 роки, що безпосередньо належать до їх повноважень.

Додаток: на 290 арк. в 1 прим.

Заступник Міністра

Олександр ЯРЕМА

**Звіт про виконання розпорядження Кабінету Міністрів України
від 18 жовтня 2017 року № 743 «Про затвердження плану дій щодо реалізації
Стратегії національно-патріотичного виховання дітей та молоді
на 2017-2020 роки»**

Міністерство молоді та спорту України є головним органом у системі центральних органів виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізацію державної політики у сфері національно-патріотичного виховання, приділяє стратегічну увагу зазначеному напрямку.

У Міністерстві функціонує окремий відділ національно-патріотичного виховання, який спрямовує свою діяльність на формування та розвиток загальнодержавної комплексної системи національно-патріотичного виховання, враховуючи положення Стратегії національно патріотичного виховання, що затверджена Указом Президента України від 18 травня 2019 року № 286, спрямованої на консолідацію та розвиток української нації, її історичної свідомості, традицій і культури, формування української громадянської ідентичності та усвідомлення національних (суспільно-державницьких) цінностей (самобутність, воля, соборність, гідність українського народу).

Мінмолодьспортом у співпраці з представниками інститутів громадянського суспільства розроблено проєкт розпорядження Кабінету Міністрів України «Про схвалення Плану дій щодо реалізації Стратегії національно-патріотичного виховання на 2020-2025 роки» та проєкт розпорядження Кабінету Міністрів України «Про схвалення Концепції Державної цільової соціальної програми національно-патріотичного виховання на 2020 – 2025 роки», які найближчим часом будуть направлені на погодження центральним органам виконавчої влади та обласним державним адміністраціям.

На виконання пунктів 5., 14., 27. розпорядження Кабінету Міністрів України від 18 жовтня 2017 року № 743 «Про затвердження плану дій щодо реалізації Стратегії національно-патріотичного виховання дітей та молоді на 2017-2020 роки» повідомляємо, що Міністерство молоді та спорту вживає необхідних заходів, спрямованих на сприяння формуванню у молоді почуття патріотизму і духовності, любові до свого народу, його історії, культурних та історичних цінностей, гордості за минуле і сучасне України. Така робота здійснюється шляхом організації та проведення всеукраїнських семінарів, просвітницьких акцій, конкурсів, фестивалів у регіонах України, до участі у яких залучається молодь. Міністерством спільно із структурними підрозділами з питань молоді та спорту обласних, Київської міської державних адміністрацій та громадськими організаціями у 2018 році, відповідно до наказу Мінмолодьспорту від 20 лютого 2019 року № 853 (зі змінами) «Про затвердження календарного плану заходів щодо національно-патріотичного виховання молоді на 2019 рік», заплановано провести 30 міжнародних та всеукраїнських заходів по областях України окрім АР Крим та окремих районів

Донецької та Луганської областей, де органи державної влади тимчасово не здійснюють свої повноваження.

Станом на 2 жовтня 2019 року Міністерством спільно з структурними підрозділами з питань молоді та спорту обласних, Київської міської державних адміністрацій та громадськими організаціями проведено 22 міжнародних та всеукраїнських міжнародних та всеукраїнських освітньо-виховних, інформаційно – просвітницьких та культурологічних заходів щодо національно-патріотичного виховання (семінари, семінари-тренінги, тренінги, конференції, форуми, акції, конкурси, фестивалі, теренова - гра, ігри, вишколи, наметові табори, тощо) у яких взяло участь 2 397 сіб, загальне охоплення заходами становить понад 298 000 осіб. З них:

- 13 освітньо-виховних заходів, а саме:

1) Всеукраїнський семінар-тренінг, спрямований на підготовку громадських активістів, які залучаються до організації і проведення Всеукраїнської дитячо-юнацької військово-патріотичної гри «Сокіл» («Джура»), «Український кордон – 2019». Захід пройшов з 02 по 04 квітня 2019 року в Одеській області. 100 осіб із прикордонних районів України взяло участь у проекті, загальне охоплення склало 9 000 осіб;

2) Всеукраїнський семінар-тренінг, спрямований на підготовку громадських активістів, які залучаються до організації і проведення Всеукраїнської дитячо-юнацької військово-патріотичної гри «Сокіл» («Джура»), «Джура – Прикордонник»). Захід відбувся з 17.05.2019-19.05.2019 у Рівненській області, взяло участь 60 учасників Загальне охоплення становить 4 000 осіб;

3) Всеукраїнський вишкіл, спрямований на збільшення чисельності молоді, готової до виконання обов'язку із захисту незалежності та територіальної цілісності України, «Нащадки вільних» імені князя К. І. Острозького. Захід проходив з 17.06.2019 по 22.06.2019 у Миколаївській області. У заході взяло участь 190 осіб, загальне охоплення – 20 000 осіб;

4) Всеукраїнський семінар-тренінг для підготовки тренерів «Школи виховників джур – III Всеукраїнської дитячо-юнацької військово-патріотичної гри «Сокіл» («Джура»), спрямований на підготовку громадських активістів, які залучаються до організації і проведення Всеукраїнської дитячо-юнацької військово-патріотичної гри «Сокіл» («Джура»). Захід відбувся з 12 по 14 квітня 2019 року у м. Тернополі, готелі «Рута». Взяло участь 35 осіб, охоплених - 6 000 осіб;

5) Всеукраїнський табір, спрямований на збільшення чисельності молоді, готової до виконання обов'язку із захисту незалежності та територіальної цілісності України, «Хорунжий» імені полковника Армії УНР П. Болбочана. Захід відбувся з 03 по 09 червня 2019 року у м. Ковель Волинської області. Брало участь 50 осіб (охоплення – 2 000 осіб);

6) Всеукраїнський табір, спрямований на збільшення чисельності молоді, готової до виконання обов'язку із захисту незалежності та територіальної цілісності України, «Хорунжий» імені засновника УПА «Поліська Січ» Т. Бульби-Боровця. Захід відбувся з 12 по 19 червня 2019 року у м. Ковель Волинської області. Учасниками стали 50 осіб (охоплення – 2 000 осіб);

7) Всеукраїнський табір, спрямований на збільшення чисельності молоді, готової до виконання обов'язку із захисту незалежності та територіальної цілісності України, «Хорунжий» імені командира першої сотні УПА (ОУН) Г. Перегіняка («Коробки») Захід відбувся з 24 по 30 червня 2019 року, м. Ковель Волинської області, учасниками стали 50 осіб (охоплення – 2 000 осіб);

8) Всеукраїнський табір, спрямований на збільшення чисельності молоді, готової до виконання обов'язку із захисту незалежності та територіальної цілісності України, «Хорунжий» імені першого командира УПА (ОУН) на Волині В. Івахіва («Сонара») Захід відбувся з 01 по 07 липня 2019 року, м. Ковель Волинської області, учасниками стали 50 осіб (охоплення – 2 000 осіб);

9) Всеукраїнський вишкіл, спрямований на підготовку громадських активістів, які залучаються до організації і проведення Всеукраїнської дитячо-юнацької військово-патріотичної гри «Сокіл» («Джура»). Захід відбувся з 01 по 14 липня 2019 року у Дніпропетровській області Новомосковському р-ні, с. Орлівщина. Взяло участь 60 осіб, охоплено 6 000 осіб;

10) Міжнародна акція, спрямована на збільшення чисельності молоді, готової до виконання обов'язку із захисту незалежності та територіальної цілісності України, «Нащадки вільних» імені князя К. І. Острозького. Захід відбувся з 24 по 31 серпня 2019 року, Донецька обл., с. Урзуф, дитячий оздоровчий заклад «Буревісник». Учасники заходу у кількості 120 осіб із різних регіонів України, країн Литовської Республіки та Польщі;

11) Всеукраїнський тренінг, спрямований на формування національно-патріотичного світогляду, «Окрилені Україною–Хмельницький», Захід відбувся з 04.09.2019 по 06.09.2019 у м. Хмельницький, готель «Центральний», взяло участь 32 учасники, загальне охоплення 2 000 осіб;

12) Всеукраїнський табір, спрямований на профілактику негативних проявів поведінки шляхом залучення дітей і молоді до участі у заходах із національно-патріотичного виховання, «Вартові безпеки». Захід відбувся з 04 по 10 вересня 2019 року у Донецькій області Мангушському районі, с. Урзуф. Взяло участь 50 осіб, загальне охоплення – 5 000 осіб;

13) Всеукраїнська гра, спрямована на вшанування героїв боротьби Українського народу за незалежність і територіальну цілісність України, "Теренова гра «СІЧ – сила і чест» імені братів Чучупак». Захід відбувся з 03 по по 06 жовтня 2019 року в Черкаській обл., Чигиринському районі, с. Буда, урочище Холодний Яр. Учасники заходу – 200 осіб, (загальне охоплення – 10 000 осіб);

- 4 інформаційно-просвітницьких заходи, з них:

1) Всеукраїнська теренова гра, спрямована на вшанування героїв боротьби Українського народу за незалежність і територіальну цілісність України, «Гурби – Антонівці – 2019». Захід відбувся з 1 по 5 травня 2019 року, лісовий масив біля села Антонівці Шумського району Тернопільської області. Взяло участь 330 осіб, охоплено 40 000 осіб;

2) Всеукраїнський семінар-тренінг, спрямований на налагодження конструктивної взаємодії між суб'єктами національно-патріотичного виховання, «Співпраця – 2018». Захід відбувся з 14 по 16 травня 2019 року), Київська область,

Броварський район, с. Княжичі, комплекс «Княжий двір»). Учасники заходу – 60 осіб, заходом охоплено близько 15 000 осіб;

3) Всеукраїнський вишкіл, спрямований на збільшення чисельності молоді, готової до виконання обов'язку із захисту незалежності та територіальної цілісності України, «Джура-Десантник». Захід відбувся з 10 по 14 травня 2019 року у м. Житомирі на базі 95-ої окремої десантно-штурмової аеромобільної бригади, 199-ого навчального центру ДШВ). Учасники заходу – 260 осіб, заходом охоплено близько 25 000 осіб;

4) Всеукраїнський вишкіл, спрямований на збільшення чисельності молоді, готової до виконання обов'язку із захисту незалежності та територіальної цілісності України, «Джура – Прикордонник». Захід відбувся з 21 по 29 червня 2019 року в Ізмаїлі Одеської області. Учасники заходу 540 юнаків і дівчат, заходом охоплено близько 50 000 осіб;

- 5 культурологічних заходи, з них:

1) Всеукраїнська патріотично-молодіжна акція, спрямована на підвищення ролі сім'ї, «За сім'ю та дітей», захід відбувся з 31 травня по 03 червня 2019 року у м. Київ, вул. Хрещатик (майдан Незалежності до вул. Прорізної), заходом охоплено близько 30 000 осіб;

2) Всеукраїнський фестиваль, спрямований на формування національно-культурної ідентичності, «Зашків». Захід відбувся з 14 по 16 червня 2019 року), Львівська область, Жовківський район, с. Зашків, Співоче поле. Заходом охоплено близько 20 000 осіб;

3) Всеукраїнський фестиваль, спрямований на ушанування героїв боротьби Українського народу за незалежність і територіальну цілісність України, «Під Покровом Тризуба – 2019». Захід відбувся з 25 по 27 травня 2019 року у м. Боярці Київської області. Учасники заходу – 160 осіб, охоплено заходом близько 15 000 осіб;

4) Всеукраїнський фестиваль, спрямований на формування національно-культурної ідентичності, «Дунайська Січ – 2019». Захід відбувся з 28 по 29 червня 2019 року, Одеська обл., м. Ізмаїл, вул. Суворова, 1. Охоплено близько 18 000 осіб;

5) Всеукраїнський фестиваль, спрямований на вшанування героїв боротьби українського народу за незалежність і територіальну цілісність України, «Олевська республіка», з 06 по 08 вересня 2019 року, Житомирська обл, Олевський район, с. Хмелівка, урочище «Хутір Радоробель». Заходом охоплено близько 15 000 осіб.

На виконання пункту 34. вказаного розпорядження повідомляємо, що відповідно до календарного плану надання фінансової підтримки інститутам громадянського суспільства на реалізацію проектів, заходів національно-патріотичного виховання на 2019 рік, затвердженого наказом Мінмолодьспорту від 20.02.2019 № 871 (зі змінами), громадською організацією «Спілка Української Молоді в Україні» реалізовано проект «Міжнародна суспільна конференція «Світове українство – історія», що відбулась з 31 липня по 31 серпня 2019 року в Львівській області. Захід направлений на поглиблення співпраці із закордонними українцями шляхом утвердження національно-патріотичної свідомості дітей та молоді, ознайомлення молоді з числа закордонних українців з національними

традиціями, мовою, історією України, залучення представників громадського сектору до виховної роботи серед молоді з метою розвитку національно-патріотичного виховання та культурологічного обміну. Вказаний захід підвищив рівень знань молоді про видатних особистостей українського державотворення, патріотичного виховання та пропаганди національно-свідомого способу життя; збільшив кількість молодих людей, які поінформовані про героїчні сторінки історії та сучасності України.

На виконання пункту 35. вказаного розпорядження повідомляємо, що відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 07.12.2016 № 999 «Про затвердження Типового положення про координаційну раду з питань національно-патріотичного виховання при місцевій державній адміністрації» при обласних державних адміністраціях утворені Координаційні ради з питань національно-патріотичного виховання. Метою їх функціонування є вдосконалення системи співпраці у реалізації проектів та програм з питань національно-патріотичного виховання. На координаційну раду покладено завдання щодо реалізації усього комплексу заходів з національно-патріотичного виховання молоді. Вони наділяються повноваженнями, які передбачають залучення до участі у своїй роботі представників місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ, організацій, а також громадських об'єднань і незалежних експертів. На сьогодні координаційні ради з питань національно-патріотичного виховання при місцевій державній адміністрації створені в усіх областях України. Проводиться робота щодо створення таких координаційних рад при районних державних адміністраціях.

На виконання пункту 42. вказаного розпорядження повідомляємо, що з метою впровадження національно-патріотичного виховання на регіональному рівні Мінмолодьспорт сформував контактну базу посадових осіб, відповідальних за координацію на пряму національно-патріотичного виховання в областях, районах, містах України (понад 900 осіб), яким Міністерство регулярно надсилає інформацію про діяльність, організовані заходи, наради, зустрічі, розроблені проекти нормативно-правових актів тощо.

Мінмолодьспортом започатковано окремий напрямок з підготовки громадських активістів із числа молоді з прикордонних районів України з метою розвитку гри «Джура» у прикордонних районах. У 2019 році в Навчальному центрі Морської охорони Державної прикордонної служби України м. Ізмаїла Одеської області проведено Всеукраїнський вишкіл, спрямований на збільшення чисельності молоді, готової до виконання обов'язку із захисту незалежності та територіальної цілісності України, «Джура – Прикордонник». Захід відбувся з 21 по 29 червня 2019 року.

Метою вишколу стала підготовка інструкторів-вихователів із різних областей з прикордонних районів України з метою організації та проведення на місцях національно-патріотичних та військово-спортивних ігор для молоді, у тому числі Всеукраїнської дитячо-юнацької військово-патріотичної гри «Сокіл» («Джура») за додатковим напрямком «Джура-Прикордонник», що, у свою чергу, сприятиме активному залученню молоді до національно-патріотичного та спортивного виховання, її фізичному та моральному загартуванню, формуванню ціннісних

орієнтирів і громадянської свідомості, збереження звичаїв та традицій українського народу та збільшенню чисельності молоді, готової до виконання обов'язку по захисту незалежності та територіальної цілісності України.

Учасниками заходу стали представники від прикордонних міст/районів/ОТГ, або таких, що знаходяться на розмежувальній лінії з окупованими і неконтрольованими територіями України.

У результаті проведення вишколу отримано 480 юнаків і дівчат, які готові до захисту незалежності та територіальної цілісності, особливо кордонів України, оскільки практично відпрацювали військові навички. Після вишколу учасники, які брали участь у заході, повинні презентувати свою участь у заході у своїх школах, відповідно це дозволить охопити велику кількість осіб по всій Україні. Загальна кількість охоплених вишколом становить близько 50 тис осіб.

Мінмолодьспорт, безперечно, приділяє велику увагу розвитку Всеукраїнської дитячо-юнацької військово-патріотичної гри «Сокіл» («Джура») (далі – гра «Джура») та вважає її успішною формою виховання у молодого покоління національно-патріотичної свідомості.

Так, відповідно до календарного плану заходів щодо національно-патріотичного виховання молоді на 2019 рік, затвердженого наказом Мінмолодьспорту від 20.02.2019 року № 853 (зі змінами), Міністерством молоді та спорту України спільно із департаментом освіти і науки Одеської обласної державної адміністрації проведено Всеукраїнський семінар-тренінг, спрямований на підготовку громадських активістів, які залучаються до організації і проведення Всеукраїнської дитячо-юнацької військово-патріотичної гри «Сокіл» («Джура»), «Український кордон – 2019». Захід пройшов з 02 по 04 квітня 2019 року в Одеській області. 100 осіб із прикордонних районів України взяло участь у проекті, як результат, ці особи пройшли навчання з метою підготовки громадських активістів, які залучаються до організації і проведення Всеукраїнської дитячо-юнацької військово-патріотичної гри «Сокіл» («Джура»), у тому числі за додатковим напрямком «Джура-Прикордонник». Загальне охоплення склало 9 000 осіб.

Також ведеться відповідна робота по підготовці виховників, які забезпечать створення та розвиток постійно діючих куренів – осередків гри «Сокіл» («Джура»), які сприяють національно-патріотичному самовихованню української молоді на єдиних суспільно-державницьких цінностях, що сприятиме активному залученню молоді до національно-патріотичного та військово-спортивного вишколу, її фізичному та моральному загартуванню, формуванню ціннісних орієнтирів і громадянської свідомості, збереження звичаїв та традицій українського народу. Зокрема Міністерством, спільно із відділом сім'ї та молоді Тернопільської обласної державної адміністрації проведено Всеукраїнський семінар-тренінг для підготовки тренерів «Школи виховників джур – III Всеукраїнської дитячо-юнацької військово-патріотичної гри «Сокіл» («Джура»), спрямований на підготовку громадських активістів, які залучаються до організації і проведення Всеукраїнської дитячо-юнацької військово-патріотичної гри «Сокіл» («Джура»). Захід відбувся з 12 по 14 квітня 2019 року у м. Тернополі, готелі «Рута». Взяло участь 35 осіб, охоплено 6 000 осіб. У листопаді 2019 року заплановано ще один захід - Всеукраїнський семінар-тренінг для підготовки тренерів «Школи виховників джур – IV»

Всеукраїнської дитячо-юнацької військово-патріотичної гри «Сокіл» («Джура»), спрямований на підготовку громадських активістів, які залучаються до організації і проведення Всеукраїнської дитячо-юнацької військово-патріотичної гри "Сокіл" («Джура»).

Реалізація вищевказаного проекту «Школа виховників Джур» дозволить підготувати щонайменше 50 осіб у 2019 році, що дасть можливість подальшому провести як мінімум 20 регіональних вишколів виховників Джур (10 вишкільних команд, 2 на рік), на яких побувають до 500 учасників, що хочуть займатися виховною діяльністю в рамках Гри «Джура». Це в свою чергу закладе основи створення постійно діючих осередків гри – куренів.

На виконання пункту 53. вказаного розпорядження повідомляємо, що Мінмолодьспортом налагоджено плідну співпрацю з молодіжними громадськими організаціями національно патріотичного спрямування, адже інститути громадянського суспільства є важливими партнерами Міністерства у зазначеному напрямку.

Повідомляємо, що відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 12 жовтня 2011 р. № 1049 «Про затвердження Порядку проведення конкурсу з визначення програм (проектів, заходів), розроблених інститутами громадянського суспільства, для виконання (реалізації) яких надається фінансова підтримка» (зі змінами) з метою комплексного розвитку національно-патріотичного виховання та надання підтримки громадським об'єднанням у 2019 році на виконання заходів щодо національно-патріотичного виховання, Міністерством молоді та спорту України проведено конкурс з визначення проектів національно-патріотичного виховання, розроблених інститутами громадянського суспільства, для реалізації яких надається фінансова підтримка у 2019 році. Всього на конкурс подано 102 проекти від 75 інститутів громадянського суспільства.

Наказом Мінмолодьспорту від 18.01.2019 № 263 затверджено перелік проектів національно-патріотичного виховання, розроблених інститутами громадянського суспільства, для реалізації яких надається фінансова підтримка у 2019 році. Переможцями конкурсу визначено 32 інститути громадянського суспільства, які реалізують 40 проектів у 2019 р. Загальна сума фінансування – 8 млн. грн., планується охопити близько 369 145 осіб.

Станом на 07.10.2019 підписано 34 накази про надання фінансової підтримки 28 інститутам громадянського суспільства для реалізації проектів національно-патріотичного спрямування, зокрема:

- 1) проект «Сильні духом» від Спілки Української Молоді в Україні (термін проведення: 01 квітня – 30 листопада 2019 року; місце проведення: Одеська та Тернопільська області, охоплено – 1 000 осіб);
- 2) проект «Скарб Нації. 7 чудес України. Дністровський каньйон» від громадської організації «Молодіжна організація «Молодь – майбутнє України» (термін проведення: 31 березня – 01 серпня 2019 року; місце проведення: Тернопільська обл., охоплено – 1000 осіб);
- 3) проект «Навчально-виховний табір «Школа підстаршин» (термін проведення: з 17 по 30 квітня 2019 року, місце проведення: Волинська обл., охоплено – 5000 осіб);

- 4) проєкт «Серія Всеукраїнських тренінгів, спрямованих на формування ціннісних орієнтирів та утвердження національно-патріотичної свідомості дітей та молоді, «Школа національно-патріотичного виховання» імені Олени Степанів» (термін проведення: з 30 квітня по 27 жовтня 2019 року; місце проведення: м. Київ, (загальне охоплення – 10 000 осіб);
- 5) проєкт «Всеукраїнські змагання з кросфіту серед інвалідів – учасників АТО «Ігри Героїв», місце проведення: м. Харків, майдан Свободи; м. Львів, проспект Свободи (термін проведення – з 17 травня по 01 серпня 2019 року, охоплено близько 10 000 осіб);
- 6) проєкт «Школа лідерів імені Аксьона і Хоми», місце проведення: м. Київ, пров. Т. Шевченка, 5-а; вул. Новокостянтинівська, 15, (термін проведення – з 03 червня по 31 липня 2019 року, охоплено близько 5 000 осіб);
- 7) проєкт «Всі разом-за сім'ю!», 5 міст». Місце проведення: м. Рівне, м. Біла Церква, м. Миколаїв, м. Кременчук, м. Сєверодонецьк. (термін проведення: з 12 травня по 30 вересня 2019 року, загальне охоплення – 150 000 осіб);
- 8) проєкт «Польовий вишкіл для організаторів курінних таборів гри «Джура» Всеукраїнської дитячо-юнацької військово-патріотичної гри «Сокіл» («Джура»). Місце проведення: Тернопільська обл. (термін проведення: з 30 травня по 10 липня 2019 року, охоплено близько 5 000 осіб);
- 9) проєкт «Великий кордон. На стику цивілізацій». Місце проведення: Херсонська обл, Черкаська обл. (термін проведення: з 06 червня по 30 жовтня 2019 року, планується охопити 3 000 осіб);
- 10) проєкт «Всеукраїнський спортивно-патріотичний табір «Кузня Уніж 2019» для дітей учасників бойових дій». Місце проведення: Івано-Франківська обл., (термін проведення: 25 червня по 25 серпня 2019 року, планується охопити 3 000 осіб);
- 11) проєкт Всеукраїнський фестиваль «Донцов фест». Місце проведення: Запорізька обл., (термін проведення: з 20 червня по 30 липня 2019 року, загальне охоплення – 20 000 осіб);
- 12) проєкт «Мама, тато, я – українська сім'я». Місце проведення: Херсонська обл., (термін проведення: з 30 червня по 01 жовтня 2019 року, загальне охоплення – 3 000 осіб);
- 13) проєкт Молодіжний історично-пошуковий табір «Повстанські ночі». Місце проведення: Рівненська обл. (термін проведення: з 25 червня по 25 серпня 2019 року, загальне охоплення – 10 000 осіб);
- 14) проєкт «Княжий – 2019». Місце проведення: Волинська обл., (термін проведення з 01 липня по 01 вересня 2019 року, загальне охоплення – 20 000 осіб);
- 15) проєкт «Національно-патріотичне виховання як основа утвердження громадянських свобод». Місце проведення: м. Одеса, (з 30.05.2019 по 30.09.2019), загальне охоплення - 15 000 осіб);
- 16) проєкт «Школа патріотизму», Місце проведення: м. Київ, (термін проведення з 01 серпня по 30 вересня 2019 року, загальне охоплення – 5 000 осіб);

- 17) проєкт «Відвага-2019 ім. Івана Гавдиди». Місце проведення: Полтавська область, (термін проведення з 20 липня по 01 вересня 2019 року, загальне охоплення – 4 000 осіб);
- 18) Науково-дослідницький збір-похід «Єдність у різноманітності. Культуромовна неповторність етнографічних груп українців. Гуцули», Місце проведення: Івано-Франківська область, (термін проведення з 04 липня по 27 вересня 2019 року, загальне охоплення – 5 000 осіб);
- 19) проєкт «Наметовий табір «Яструб – 2019», Місце проведення: Житомирська область, (термін проведення з 15 липня по 30 жовтня 2019 року, загальне охоплення – 10 000 осіб);
- 20) всеукраїнський фестиваль «Гальчевський фест», Місце проведення: Хмельницька область, (термін проведення з 20 липня по 20 серпня 2019 року, загальне охоплення – 20 000 осіб);
- 21) проєкт «Всеукраїнський фестиваль гончарів «Не святі горшки ліплять». Місце проведення: м. Тернопіль, (термін проведення з 18 липня по 30 вересня 2019 року, загальне охоплення – 10 000 осіб);
- 22) проєкт «ЗАГРАВА – 100 років боротьби». Місце проведення: Хмельницька та Тернопільська області, (термін проведення з 31 липня по 26 серпня 2019 року, загальне охоплення – 1 000 осіб);
- 23) проєкт Міжнародна суспільна конференція «Світове українство-історія», Місце проведення: Львівська область, (термін проведення з 31 липня по 31 серпня 2019 року, загальне охоплення – 1 000 осіб);
- 24) проєкт «Героїзація боротьби українського народу за незалежність і територіальну цілісність України, «Поєднані 2019». Місце проведення: м. Київ, (термін проведення з 01 серпня по 30 листопада 2019 року, загальне охоплення – 30 000 осіб);
- 25) проєкт «Етапи становлення української державності та її значення для історичного поступу України», місце проведення: Сумська, Київська, Житомирська області (термін реалізації з 26 липня по 30 листопада 2019 року, загальне охоплення – 5 000 осіб);
- 26) проєкт «Рухаймося з нами», місце проведення: Івано-Франківська область, (термін проведення з 07 серпня по 15 вересня 2019 року, загальне охоплення – 15 000 осіб);
- 27) проєкт Всеукраїнська військово-патріотична гра «Вояцький дух», місце проведення: Чернігівська область, (з 01 вересня по 29 листопада 2019 року, загальне охоплення – 10 000 осіб);
- 28) проєкт «Ліга стійкості: Міжнародна школа з інформаційної безпеки на національно-патріотичного виховання». Місце проведення: Київська область, (з 20 серпня по 02 жовтня 2019 року, загальне охоплення – 15 000 осіб);
- 29) проєкт «Всеукраїнські змагання, спрямовані на збільшення чисельності молоді, що готова до виконання обов'язку із захисту незалежності та територіальної цілісності України, «Сильна нація. Юнацька ліга» імені Ігоря Білошицького». Місце проведення: м. Київ, (з 10 жовтня по 10 листопада 2019 року, загальне охоплення – 5 000 осіб);

- 30) проєкт «Лекції та тренінги на тему ігрофікації та сучасних методів НПВ як підготовки громадських активістів, які залучаються до організації військово-патріотичних ігор «Сокіл-Джура» та симуляційних ігор». Місце проведення: м. Львів, (з 02 вересня по 15 листопада 2019 року, загальне охоплення – 3 000 осіб);
- 31) Всеукраїнський фестиваль «Карпатська Україна», місце проведення: Закарпатська область, м. Рахів, вул. Олекси Довбуша, 18., (з 30 вересня по 30 листопада 2019 року, загальне охоплення – 20 000 осіб);
- 32) проєкт «Форум «Досвід мужніх України». Місце проведення: Київська область, Обухівський район, смт. Козин, культурно-оздоровчий центр «Пролісок», (з 15 вересня по 30 листопада 2019 року, загальне охоплення становить – 10 000 осіб);
- 33) проєкт «Всеукраїнський освітньо-виховний молодіжний табір «Джерела порозуміння» - 2019». Місце проведення: Львівська обл., Сколівський район, смт. Славське, вул. Устияновича, 35, пансіонат «Славський», (з 29 липня по 01 вересня 2019 року, загальне охоплення – 5 000 осіб);
- 34) проєкт «Повстанська ватра – 2019», місце проведення: Івано-Франківська обл., Городенківський район, с. Уніж (центр молодіжного руху «Кузня Уніж»), (з 01 жовтня по 01 листопада 2019 року, загальне охоплення – 10 000 осіб).

Водночас, з метою комплексного розвитку національно-патріотичного виховання та надання підтримки громадським об'єднанням у 2020 році на виконання заходів щодо національно-патріотичного виховання 25.01.2019 було оголошено конкурс проєктів національно-патріотичного виховання, розроблених інститутами громадянського суспільства, для реалізації яких надається фінансова підтримка у 2020 році. За результатом прийому конкурсних пропозицій для участі у конкурсному відборі було подано 106 проєктів від 68 інститутів громадянського суспільства, для реалізації яких надаватиметься фінансова підтримка у 2020 році.

Інформація Міністерства внутрішніх справ України

На виконання розпорядження Кабінету Міністрів України від 18 жовтня 2017 року № 743-р «Про затвердження плану дій щодо реалізації Стратегії національно-патріотичного виховання дітей та молоді на 2017-2020 роки» інформуємо, що Міністерством внутрішніх справ України, спільно з центральними органами виконавчої влади, діяльність яких спрямовується та координується КМУ через Міністра внутрішніх справ, уживається комплекс заходів, спрямованих на формування патріотизму, національно-культурної ідентичності, збереження та розвитку духовно-моральних цінностей, підвищення рівня правових знань та правової культури дітей та молоді, формування їх ціннісних орієнтацій, здорового та безпечного способу життя.

Так, у поточному році забезпечено проведення заходів щодо поширення соціальної реклами, спрямованої на консолідацію суспільства навколо захисту України, популяризацію служби в Національній поліції України, Національній гвардії України, Державній службі України з надзвичайних ситуацій, Державній прикордонній службі України й утвердження спадкоємності традицій борців за

незалежність України, донесення достовірної інформації про роль Збройних Сил України, інших військових формувань, утворених відповідно до законів України, у забезпеченні миру і стабільності в Україні.

Зокрема, командувачем Національної гвардії України (далі – НГУ) видано розпорядження № Р-19 від 24.07.2019 «Про організацію проведення в Національній гвардії України військово-патріотичних заходів з цивільним населенням». Територіальними управліннями НГУ здійснено підписання спільних з обласними державними адміністраціями угод та планів про національно-патріотичне виховання дітей та молоді. Так, з початку року укладено договори про співпрацю та організовано заходи у сфері військово-патріотичного виховання з 24 державними та комунальними навчальними закладами з посиленою військовою та фізичною підготовкою. Загалом на постійній основі військові частини проводять заходи військово-патріотичного виховання у 194 навчальних закладах.

Військовослужбовцями НГУ проведено понад 3000 заходів військово-патріотичного виховання дітей та молоді, зокрема 262 дні відкритих дверей військових частин для ознайомлення учнів з умовами військової служби та побутом військовослужбовців, зразками озброєння та військової техніки, надано допомогу закладам освіти у проведенні 130 організаційно-масових заходів та музичному супроводженні військовими оркестрами 115 заходів національно-патріотичного спрямування. Крім того, здійснено 1140 виїздів агітаційних груп до закладів освіти, під час яких проведено уроки мужності за участю 750 військовослужбовців-учасників антитерористичної операції, операції Об'єднаних сил та ветеранів.

У рамках патріотичного виховання молоді та підвищення іміджу НГУ проведено 168 заходів агітаційного характеру, профорієнтаційних турів та інформаційно-психологічних акцій з молоддю; створено комплекти інформаційно-агітаційних листівок та відеороликів, проведено роботу з розміщення носіїв зовнішньої реклами щодо пропагування служби в НГУ; надано допомогу іноземним благодійним організаціям, а також громадським організаціям України в доставці гуманітарної допомоги до закладів освіти Донецької та Луганської областей, а також підручників та літератури для школярів.

Підрозділами НГУ з початку 2019 року взято активну участь та надано організаційно-методичну допомогу шкільним закладам, громадським об'єднанням військово-патріотичного спрямування у проведенні військово-патріотичних зборів, військово-патріотичних ігор, квестів та військово-спортивних таборів для молоді («Сокіл» («Джура»), «Джура – Гвардієць», «Гвардійці змолоду», «Гвардійський вишкіл»).

Ведеться робота щодо інформаційного наповнення відповідними матеріалами офіційного веб-сайту НГУ, де в цьому році розміщено понад 2500 матеріалів щодо військово-професійної орієнтації юнацтва і молоді, популяризації військової служби.

У 2019 році продовжено реалізацію спільного з Міністерством інформаційної політики України проєкту поширення соціальної реклами шляхом демонстрації на українських телеканалах відеороликів НГУ «Підтримка – це крок у майбутнє!».

Аналогічна робота проводиться в органах та підрозділах Державної служби України з надзвичайних ситуацій (далі – ДСНС). Так, у 2019 році в системі ДСНС з

метою впровадження і реалізації державної політики у сфері національно-патріотичного виховання і популяризації серед дітей та молоді здорового і безпечного способу життя проводився 9-ий Фестиваль героїко-патріотичної пісні серед осіб рядового і начальницького складу, працівників органів та підрозділів цивільного захисту ДСНС, ветеранів і пенсіонерів служби цивільного захисту; 6-ий відкритий Фестиваль команд КВК закладів вищої освіти ДСНС; Всеукраїнські акції “Герой-рятувальник року” та “Запобігти, врятувати, допомогти”; родинне свято безпеки “Сімейний день надзвичайних ситуацій”.

ДСНС у співпраці з Всеукраїнською асоціацією ветеранів війни та служби цивільного захисту у закладах вищої освіти системи ДСНС проводиться патріотична акція “Естафета поколінь”, метою якої є активізація духовного, соціально-культурного потенціалу особового складу, сприяння патріотичному вихованню та професійному становленню молодих працівників.

У закладах вищої освіти МВС (далі – ЗВО) проводиться комплекс освітньо-виховних, інформаційних, просвітницьких, культурологічних, міжнародних, науково-методичних заходів із національно-патріотичного виховання курсантів, студентів та слухачів. Зокрема, у 2018-2019 навчальному році проведено близько 17 тис. таких заходів профорієнтаційного характеру, якими охоплено понад 334 тис. осіб.

Інформація національно-патріотичного та профорієнтаційного спрямування розміщується на офіційних веб-порталах, каналах інтернет-мережі, а також використовується при проведенні відповідних заходів.

Так, упродовж 2018-2019 навчального року в засобах масової інформації розміщено понад 9126 матеріалів, зокрема:

на веб-сайтах та у соціальних мережах – 8012;

у друкованих виданнях – 257;

на телебаченні та через мережу радіомовлення – 857.

Крім того, соціальна реклама розміщувалась на інформаційних стендах (бігбордах) в громадських місцях (понад 222 одиниці).

Актуальною для реалізації національно-патріотичних та правопросвітницьких заходів є співпраця ЗВО із загальноосвітніми закладами. Зокрема, широко використовується практика проведення «Днів відкритих дверей», екскурсій, концертів, спортивних заходів тощо. Так, упродовж 2018-2019 навчального року представниками ЗВО відвідано 6139 загальноосвітніх шкіл та інших навальних закладів, проведено 337 «Днів відкритих дверей» (у тому числі й виїзних).

ЗВО вживаються заходи з оновлення бібліотечних фондів національно-патріотичною літературою про мовно-культурну самобутність українського народу і героїзм у боротьбі за незалежність та територіальну цілісність держави та організовуються книжкові виставки, тематичні полиці, тематичні перегляди, виставки-спогади: До Дня Соборності України, До Дня Героїв Крут, До Дня рідної мови, До Дня виводу військ з Афганістану, До Дня Героїв Небесної Сотні, До Дня Українського герба, До дня народження Лесі Українки, До Шевченківських днів, До всесвітнього Дня поезії.

У звітному періоді фонд бібліотек ЗВО поповнився виданнями та публікаціями національно-патріотичного характеру тощо на понад 1300 примірників.

У ЗВО систематично проводиться робота щодо підтримки української мови, збереження та розвитку мовних традицій, виховання молоді в душі поваги до рідної мови. На належному рівні організована науково-дослідна робота у сфері національно-патріотичного виховання. Питання національної ідентичності, висвітлення малодосліджених фактів історії України, формування політико-правових поглядів на події в Україні є предметом наукових заходів.

Зокрема, в Національній академії внутрішніх справ було проведено квест-гру «Подорож до країни мовознавства». У Харківському національному університеті внутрішніх справ – круглі столи «Подвиг Героїв Небесної Сотні» та «Нації вмирають не від інфаркту. Спочатку їм відбирає мову». У Дніпропетровському державному університеті внутрішніх справ – тематичну бесіду «Патріотичне виховання – передумова формування громадянської поведінки». У Донецькому юридичному інституті МВС – з нагоди святкування 205-річчя від дня народження Т. Г. Шевченка було організовано книжкові виставки «Поет живе в серцях свого народу», «Єднаймо душі словом Кобзаря»; проведено вікторину «Як я знаю творчість Т. Г. Шевченка» та культурно-масовий захід «Кобзарева струна не вмирає». У Луганському державному університеті внутрішніх справ імені Е. О. Дідоренка – до Дня слов'янської писемності й культури проведено науково-практичну конференцію «Духовність через призму слов'янських мов, літератур». У Львівському державному університеті внутрішніх справ – вікторину-конкурс «Шевченко: знаний та незнаний», учасники якої змагалися у знанні життєпису та творчості геніального поета. В Одеському державному університеті внутрішніх справ – проведено вікторину «Чи дійсно ти добре знаєш рідну мову?» та конкурс-презентацію «Рідна мова – божа благодать».

Водночас, організовуються урочисті заходи до днів вшанування Героїв Небесної сотні; Гідності і Свободи України; захисника України; Пам'яті героїв Крут; вшанування учасників бойових дій на території інших держав; вшанування жертв Голокосту; Чорнобильської трагедії; пам'яті жертв політичних репресій; скорботи і вшанування пам'яті жертв війни в Україні.

Зокрема, до Дня захисника Вітчизни приурочені заходи, під час яких курсанти-першокурсники ЗВО приносять Присягу на вірність українському народові.

ЗВО протягом 2019 року проведено військово-патріотичні та дитячо-юнацькі ігри для молоді («Сокіл» («Джура»), «Спалах»). Крім того активно проводяться патріотичні флешмоби. Так, Дніпропетровським державним університетом внутрішніх справ проведено наступні флешмоби: «Нас єднає любов до України», приурочений до 100-річчя Дня Соборності України (22.01.2019); з нагоди 53-ї річниці з дня створення навчального закладу (14.03.2019); з нагоди Дня вишиванки (16.05.2019).

У ЗВО організовуються і проводяться тижні правової освіти та національно-патріотичного виховання, спрямовані на розвиток у дітей та молоді почуття власної гідності, усвідомлення своїх прав і обов'язків у суспільстві

За звітній період проведено тренінгові заняття в рамках програми «Шкільний офіцер поліції» за темами: «Стоп булінг!», «Протидія торгівлею людьми», «Безпека в Інтернеті», «Протидія крадіжкам» для учнів 5-11 класів загальноосвітніх закладів, проведено правовий турнір «Гладіатори права», а також профільні заняття з «Правознавства» та «Теорії держави і права».

Юридичними клініками ЗВО протягом 2019 року проведено профорієнтаційні заходи з учнівською та студентською молоддю; правопросвітницькі заходи, серед яких тематичні зустрічі, лекції, семінари, тренінги, заняття, брейн-ринги з вихованцями дошкільних закладів освіти, учнівською та студентською молоддю з питань забезпечення безпеки та захисту прав людини.

Також уживаються заходи щодо забезпечення умов ефективної діяльності інститутів громадянського суспільства у сфері національно-патріотичного виховання. З цією метою у ЗВО організовано співпрацю з громадськими організаціями та активістами-волонтерами, проводяться зустрічі з ветеранами війни, борцями за Незалежність України у ХХ століття, учасниками АТО й ООС та видатними правозахисниками. Крім того здійснюються заходи щодо підвищення рівня знань про видатних особистостей українського державотворення, визначних вітчизняних учених, педагогів, спортсменів, провідних діячів культури і мистецтва, а також духовних провідників Українського народу.

Невід'ємною складовою патріотичного виховання молоді є діяльність музеїв, зокрема Центрального музею та музеїв територіальних управлінь НГУ і Музею МВС, що розташований на території Національної академії внутрішніх справ.

Інформація головного управління Національної гвардії України Міністерства внутрішніх справ України

На виконання розпорядження Кабінету Міністрів України від 18.10.2017 № 743-р «Про затвердження плану дій щодо реалізації Стратегії національно-патріотичного виховання дітей та молоді на 2017 – 2020 роки» у Національній гвардії України у 2019 році проведено наступні заходи.

Видано розпорядження командувача Національної гвардії України від 24.07.2019 № Р-19 «Про організацію проведення в Національній гвардії України військово-патріотичних заходів з цивільним населенням».

Територіальними управліннями Національної гвардії України здійснено підписання спільних з обласними державними адміністраціями угод та планів про національно-патріотичне виховання дітей та молоді.

З 2019 року укладено договори про співпрацю та організовано заходи у сфері військово-патріотичного виховання з 24 державними та комунальними навчальними закладами з посиленою військовою та фізичною підготовкою.

Загалом на постійній основі військові частини проводять заходи військово-патріотичного виховання у 194 навчальних закладах.

Організовано проведення спільних з підшефними навчальними закладами цільових акцій з нагоди державних, професійних свят, визначних та пам'ятних дат українського народу: з нагоди Різдва Христового, на честь Дня Соборності України, вшанування річниці бою під Крутами та пам'яті Героїв Небесної Сотні, річниці від

Дня народження Тараса Григоровича Шевченка та від дня створення Національної гвардії України, Дня українського добровольця, Дня пам'яті та примирення і Дня перемоги над нацизмом у Другій світовій війні, Дня вишиванки, Дня героїв, Дня Європи, Міжнародного дня захисту дітей, Дня Конституції України Дня незалежності України, Дня пам'яті правоохоронців, які загинули при виконанні службових обов'язків, Дня пам'яті захисників України, які загинули в боротьбі за незалежність, суверенітет і територіальну цілісність України, Дня знань, Дня захисника України, Дня Святого Миколая тощо.

Військовослужбовцями Національної гвардії України проведено понад 3000 заходів військово-патріотичного виховання дітей та молоді, зокрема 262 дні відкритих дверей військових частин для ознайомлення учнів з умовами військової служби та побутом військовослужбовців, зразками озброєння та військової техніки, надано допомогу навчальним закладам у проведенні 130 організаційно-масових заходів та музичному супроводженні військовими оркестрами 115 заходів національно-патріотичного спрямування.

Під час відвідування військових частин з учнями та студентами, крім іншого, організовано проведення психологічних тренінгів у містечках командного згуртування.

Для забезпечення виконання завдань національно-патріотичного виховання створено та функціонують Центральний музей Національної гвардії України, 5 музеїв історії територіальних управлінь, 22 кімнати історії військових частин, центр культури Національної академії Національної гвардії України, 40 клубів, у тому числі 7 – мобільні та 28 бібліотек.

У 2019 році Центральний музей Національної гвардії України відвідало понад 2500 учнів навчальних закладів. Загалом музеї історії територіальних управлінь, Національної академії НГУ, кімнати історії військових частин відвідало понад 15 тисяч учнів та студентів.

Здійснено 1140 виїздів агітаційних груп до навчальних закладів, під час яких проведено уроки мужності за участю 750 військовослужбовців-учасників антитерористичної операції, операції Об'єднаних сил та ветеранів.

У рамках патріотичного виховання молоді та підвищення іміджу Національної гвардії України представниками відділу комплектування та групи цивільно-військового співробітництва Іміджево-видавничого центру проведено 168 заходів агітаційного характеру, профорієнтаційних турів та інформаційно-психологічних акцій з молоддю.

Особовий склад військових частин брав участь у ярмарках правоохоронних професій «Стань захисником Вітчизни», профорієнтаційних заходах «Місто майстрів» та в міжнародному проекті «Місто професій».

У підшефних навчальних закладах, а також у навчальних закладах у місцях дислокації військових частин та місцях виконання службово-бойових завдань розміщено плакати та буклети, а також періодичні видання з питань популяризації військової служби, подвигів військовослужбовців під час антитерористичної операції та операції Об'єднаних сил.

Створено комплекти інформаційно-агітаційних листівок та відеороликів, проведено роботу з розміщення носіїв зовнішньої реклами щодо пропагування служби в Національній гвардії України.

Академічним ансамблем пісні й танцю Національної гвардії України проведено 20 концертів для громадян, у тому числі 8 у районі проведення операції Об'єднаних сил, зокрема у містах Мар'їнці, Северодонецьку, Лисичанську, Попасній, Світлодарську, Новоайдарі, Часовомув Ярі та Слов'янську.

29 травня 2019 року у загальноосвітній школі села Великі Чорнокінці, що на Тернопільщині, відкрито погруддя легендарному генерал-майору Сергію Кульчицькому, який героїчно загинув в зоні проведення антитерористичної операції в 2014 році.

Надано допомогу іноземним державним та благодійним організаціям, а також громадським організаціям України в доставці гуманітарної допомоги до навчальних закладів Донецької та Луганської областей, а також підручників та літератури для школярів.

Зокрема протягом першого півріччя цього року разом з представниками Національних Збройних Сил Латвійської Республіки та Посольства Латвійської Республіки в Україні здійснено два виїзди до району проведення операції Об'єднаних сил, під час яких передано 40 тон гуманітарного вантажу в містах Мар'їнка, Новолуганське, Авдіївка та Попасна. На початку вересня 2019 року сплановано наступний виїзд з гуманітарним вантажем до району проведення операції Об'єднаних сил.

У рамках розвитку співпраці під патронатом Національної гвардії та Міністерства оборони Латвійської Республіки у липні-серпні 2019 року об'єднана група дітей Національної гвардії України та Збройних Сил України відвідала літній табір у м. Малта (Латвійська Республіка). Більшість дітей з сімей військовослужбовців, чії батьки загинули в боях за незалежність та територіальну цілісність України.

У травні 2019 року у проведенні першого етапу гри «Сокіл» («Джура»)» узяли участь військовослужбовці угруповання Національної гвардії України, які виконують службово-бойові завдання в районі проведення операції Об'єднаних сил у населених пунктах Нескучне Великоновосілківського району та Сидорівка Слов'янського району Донецької області, особовий склад військової частини 3008 у місті Вінниці та Міжнародного міжвідомчого багатопрофільного центру підготовки підрозділів у Київській області.

Під егідою військової частини 3002 у м. Львові пройшли змагання районних команд «Джура – Гвардієць».

На базі військової частини 3027 у місті Вишгороді пройшла підготовка команди Київської спеціалізованої школи № 307 «Патріот» до фінального етапу Всеукраїнської дитячо-юнацької військово-патріотичної гри «Сокіл» («Джура»)».

У військовій частині 3028 Національної гвардії України відбувся військово-патріотичний квест «Гвардійці змолоду» для старшокласників Вінницької області.

У Харкові започатковано спільний проект з Громадським об'єднанням «Миротворців ООН, учасників міжнародних операцій та інвалідів війни»,

Департаменту освіти Харківської міської ради та військової частини 3017 «Гвардійський вишкіл».

У Києві на Михайлівській площі гвардійці спільно з учнями шевченківського району взяли участь у заходах пам'яті матерів за загиблими за Україну синами.

Національна гвардія України підтримала ініціативу Національної Ради жінок України і Всеукраїнської Ліги Українських жінок та спільно з громадською організацією «Платформа захисту» розпочала щорічну всесвітню акцію «Дякуємо захисникам». Мета акції – формування у дітей вдячності та поваги до воїнів, що захищають Україну.

23 серпня 2019 року військовослужбовці військових частин Київського гарнізону Національної гвардії України спільно з учасниками Всеукраїнської дитячо-юнацької військово-патріотичної гри «Сокіл» («Джура»)» Деснянського району міста Києва, вихованцями підшефної гімназії № 283 та Всеукраїнської громадської козацької дитячої організації «Дніпровська Січ» прийняли участь у церемонії підняття Державного Прапора України на Софійській площі в місті Києві.

Ведеться робота щодо інформаційного наповнення відповідними матеріалами офіційного веб-сайту НГУ, де в цьому році розміщено понад 2500 матеріалів щодо військово-професійної орієнтації юнацтва і молоді, популяризації військової служби.

У 2019 році продовжено реалізацію спільного з Міністерством інформаційної політики проекту поширення соціальної реклами шляхом демонстрації на українських телеканалах відеороликів Національної гвардії України «Підтримка – це крок у майбутнє!».

Інформація Державної прикордонної служби України

На виконання розпорядженням Кабінету Міністрів України від 18 жовтня 2017 р. № 743-р надаємо інформацію про виконання Плану дій щодо реалізації Стратегії національно-патріотичного виховання дітей та молоді на 2017 - 2020 роки (далі - План) у Державній прикордонній службі України, а саме:

на виконання п. 8

Проведено у взаємодії з Міністерством молоді та спорту України на базі Навчального центру морської охорони Державної прикордонної служби України Всеукраїнський вишкіл «Джура - прикордонник»;

на виконання п. 9

Органами та підрозділами відомства постійно надається організаційно-методична допомога громадським об'єднанням військово-патріотичного спрямування у проведенні військово-історичних фестивалів, військово-патріотичних зборів, реконструкцій воєнно-історичних подій, військово-патріотичних ігор та військово-спортивних таборів для молоді у місті Києві та в місцях дислокації органів та підрозділів відомства.

Зокрема, налагоджено дієву взаємодію з понад 37 громадськими організаціями з питань національно-патріотичного виховання персоналу прикордонного відомства та молоді прикордоння,

на виконання п. 10

Органами та підрозділами відомства постійно надається допомога загальноосвітнім навчальним і позашкільним навчальним закладам в організації та проведенні навчально-польових зборів та інших організаційно- масових заходів військово-патріотичного спрямування.

Щорічно з нагоди відзначення Дня захисника України в органах Державної прикордонної служби України проводиться військово- патріотичний захід під гаслом «Я - Патріот України» із залученням учнів шкіл, членів гуртків Юних друзів прикордонників, Джура-прикордонник. При прикордонних органах і підрозділах активно діють понад 250 гуртків «Юні друзі прикордонники»,

на виконання п. 16

До професійних та державних свят проведено широку інформаційну компанію, спрямовану на консолідацію суспільства навколо захисту України, популяризацію військової служби у Державній прикордонній службі України, утвердження спадкоємності багатовікових традицій борців за незалежність України;

на виконання п. 25

Активно проводилась робота щодо героїзації подвигу сучасних захисників України, воєнно-меморіальна робота, яка висвітлювалась в засобах масової інформації та телебаченні.

06.09.2019 в смт Ківшарівка, на території Куп'янської загальноосвітньої школи №11, відкрито меморіальну дошку молодшому сержанту Закопайлу Максим Олександрович, який загинув в районі АТО.

Реалізовано ініціативу Державної прикордонної служби щодо присвоєння почесних найменувань військовим частинам Державної прикордонної служби України:

105 прикордонному загону Північного регіонального управління Державної прикордонної служби України почесне найменування «імені князя Володимира Великого»;

17 прикордонному загону Південного регіонального управління Державної прикордонної служби України почесне найменування «імені полковника Олександра Жуковського»;

на виконання п. 40

До національно-патріотичного виховання особового складу відомства постійно залучаються діячі сучасної культури, мистецтва, науки, спорту, волонтери, які виявляють активну громадянську і патріотичну позицію.

Так протягом звітного періоду з особовим складом органів та підрозділів проведено 93 таких заходи із залученням 42 діячів культури та мистецтва, а також зірок українського спорту. В першу чергу відповідними заходами були охоплені навчальні заклади, підрозділи, розташовані в зоні проведення операції ООС та тих, які укомплектовані військовослужбовцями строкової служби.

на виконання п. 41

У місцях дислокації органів та підрозділів відомства налагоджено військово-шефську співпрацю з навчальними закладами щодо надання допомоги в організації проведення заходів національно-патріотичного спрямування на базі музеїв

територій військових містечок органів та підрозділів Державної прикордонної служби України, музеїв та кімнат історії.

Зокрема, упродовж цього року прикордонні органи та підрозділи відвідало 127 організованих груп дітей зі шкіл та професійно-технічних училищ прикордоння загальною чисельністю понад 9 тисяч дітей, а прикордонники (передусім - учасники АТО) завітали у 403 школи в усіх регіонах України з метою проведення уроків мужності з майбутніми захисниками (до державних та професійних свят).

Інформація Міністерства юстиції України

Міністерство юстиції України (далі - Мін'юст) відповідно до пункту 2 розпорядження Кабінету Міністрів України від 18 жовтня 2017 року №743 «Про затвердження плану дій щодо реалізації Стратегії національно-патріотичного виховання дітей та молоді на 2017-2020 роки» (далі - План) надає інформацію про виконання пунктів 27, 36, 42 Плану, у тому числі в рамках реалізації загальнонаціонального правопросвітницького проекту «Я маю право!» (далі - Проект) станом на 01 вересня 2019 року.

В звітному періоді з метою визначення правових потреб молоді та з метою формування правопросвітницьких кампаній відповідно до її потреб, Мін'юст налагодив співпрацю з системою швидких опитувань через СМС-повідомлення П-Керогі від Представництва Дитячого фонду ООН (ЮНІСЕФ).

Протягом цього часу було проведено онлайн опитування на такі теми:

- «Рівень викладання правознавства в школі»;
- «Обізнаність молоді щодо роботи системи безоплатної правової допомоги»;
- «Готовність молоді захищати свої права»;
- «Обізнаність молоді щодо реалізації ними свого виборчого права»;
- «Можливості захисту прав споживачів в Україні»;
- «Права споживачів у житлово-комунальній сфері».

З результатами вказаних опитувань можна ознайомитись за посиланням <https://ukraine.ureport.in>.

За результатами проведених опитувань Мін'юстом в рамках Проекту визначено актуальні соціально значимі теми, спрямовані на захист прав громадян, підвищення національно-патріотичного виховання дітей та молоді, в межах яких проведено наступні правопросвітницькі кампанії по всій території України:

1. «Я маю право голосу» - кампанія спрямована на інформування виборців про можливості реалізації ними конституційного права обирати.

Мета проведення правопросвітницької кампанії «Я маю право голосу» - донести до молоді інформацію про важливість та можливості реалізації свого виборчого права на виборах Президента України та народних депутатів України (зміна свого місця голосування без зміни виборчої адреси голосування вдома, способи запобігання порушенням на виборах), які проходили протягом 2019 року. Підставою для проведення правопросвітницької кампанії стали показники соціологічних досліджень, згідно з якими 47% молоді, які мають право голосу не знають як проголосувати на виборах, якщо на день виборів вони перебувають не за

місцем своєї реєстрації, при тому, що 52% молоді проживають не за місцем реєстрації; присутній низький інтерес з боку молоді до політичних процесів які відбуваються в Україні.

На виконання згаданої правопросвітницької кампанії було розроблено низку друкованих матеріалів (плакати, буклети) з покроковим алгоритмом реалізації прав виборців. Крім того, Мін'юстом у партнерстві з графічним дизайнером Надією Кушнір розроблено соціально-мотивуючий відеоролик «Гусь йде на вибори», головним героєм якого став відомий серед молоді мультиплікаційний персонаж.

За час реалізації вказаної кампанії фахівцями головних територіальних управлінь юстиції в областях та у м. Києві було проведено понад 7 тис. правопросвітницьких заходів, участь у яких взяло приблизно 200 тис. осіб.

Завдяки реалізації масштабної правопросвітницької кампанії в тому числі, місце голосування на виборах Президента України та народних депутатів України змінило до 300 тис. виборців відповідно.

2. «Відповідальне батьківство», мета кампанії - інформування батьків про можливості реалізації прав дитини в Україні.

На виконання правопросвітницької кампанії «Відповідальне батьківство» Мін'юстом розроблено відповідні правопросвітницькі матеріали, за допомогою яких здійснюється інформування батьків про механізми реалізації та захисту прав дитини на належне утримання та безпечне освітнє середовище.

Фахівці головних територіальних управлінь юстиції в областях та у м. Києві на виконання цієї кампанії із залученням юристів, інших фахівців проводять правове відповідне інформування цільової аудиторії кампанії - молодих батьків.

3. «Поїхати з дитиною за кордон - легко!», яка інформує батьків про нові правила виїзду з дитиною за кордон.

4. «Чужих дітей не буває» - масштабна правопросвітницька кампанія, головною метою якої є донесення до батьків інформації про необхідність вчасно сплачувати аліменти та сувору відповідальність за їх несплату.

5. «СтопБулінг» - кампанія спрямована на протидію негативному явищу булінгу в суспільстві, інформування про механізми захисту від нього.

6. «Захист прав громадян України в Автономній Республіці Крим» - донесення до населення інформації про необхідність повідомляти про порушення прав громадян в Автономній Республіці Крим окупаційною владою відповідні органи влади України.

Крім того, Мін'юстом проводяться заходи, спрямовані на підвищення рівня правової обізнаності населення, популяризації свідомого ставлення до прав оточуючих, виховання в населення поваги до права та національно-патріотичного виховання дітей та молоді.

Відтак, 02 червня 2019 року в м. Києві за сприяння Агентства США з міжнародного розвитку (USAID) відбувся другий фестиваль «Я маю право!», присвячений Дню захисту дітей, участь в якому взяло близько 25 партнерів Проекту. Метою фестивалю - є донесення до населення інформації про гарантовані Конституцією та Законами права в ігровій формі, підвищення правосвідомості кожного громадянина з метою покращення правової культури населення та виховання в них поваги до права, популяризації професії державного виконавця,

проведення заходів спрямованих на підвищення рівня національно-патріотичного виховання тощо. Під час проведення фестивалю гості та учасники заходу мали можливість отримати правову допомогу від фахівців системи безоплатної правової допомоги та партнерів Мін'юсту, які надають правову допомогу pro Bono. Також, у партнерстві з Координаційною радою молодих юристів України при Міністерстві юстиції України до вказаного фестивалю серед дітей було організовано проведення Всеукраїнського конкурсу шкільних малюнків «Я маю право!».

28 червня 2019 року в парку Наталка, що знаходиться у м. Києві відбувся масштабний фестиваль Justice Weekend, присвячений річниці прийняття Конституції України. На фестивалі було організовано низку тематичних локацій, в тому числі виставку архівних документів Української Народної Республіки, Української Радянської Соціалістичної Республіки, незалежної України.

Протягом року, а особливо під час проведення масових заходів, приурочених до Дня Європи в Україні, Дня Конституції України, Дня Незалежності України фахівцями головними територіальними управліннями юстиції в областях та у м. Києві проводяться тематичні правопросвітницькі заходи для молоді: конкурси малюнків про права дітей, правові квести, ігри, вікторини, флешмоби, показ відеофільмів патріотичного та виховного спрямування (в тому числі у дитячих закладах оздоровлення та відпочинку), направлені в тому числі на національно-патріотичне виховання дітей. Для прикладу надаємо посилання на календар заходів, які проводились до Дня Незалежності України фахівцями головними територіальними управліннями юстиції в областях та у м. Києві: <http://bit.do/e4Uxf>.

Інформація Міністерства культури України

В Україні щорічно відбувається велика кількість культурно-мистецьких заходів, організаторами яких виступають Мінкультури, структурні підрозділи у сфері культури обласних, Київської міської державних адміністрацій, організації, підприємства, молодіжні громадські організації, більша частина яких сприяє всебічній підтримці молодих виконавців, вихованню дітей на засадах патріотизму, почутті національної гідності на основі національних традицій.

Відповідно до Плану дій щодо реалізації Стратегії національно-патріотичного виховання дітей та молоді на 2017-2020 роки інформуємо. Протягом 2019 року за фінансової підтримки Міністерства культури України було проведено низку культурно-мистецьких акцій, фестивалів, конкурсів, активними учасниками яких були діти, зокрема культурно-мистецькі акції «Ми – Україну» (м. Северодонецьк, Луганська обл.), «На цій землі нас не здолати!» (сmt. Білокуракине, Луганська обл.), «Відчуй Схід» (м. Урзуф, Донецька обл.), «Весну зустрічаймо, зиму проводжаймо!» (м. Старобільськ, сmt. Біловодськ, Луганської обл.); фестивалі мистецтва «Авдіївка ФМ» (м. Авдіївка, Донецька обл.) та аматорського мистецтва ім. М. Примаченко (м. Краматорськ, Донецька обл.). Зазначені заходи здійснювались в рамках започаткованого Мінкультури загальноукраїнського проекту культурної інтеграції «Український Схід».

Музеями України на постійній основі проводяться заходи з національно-патріотичного виховання, залучення молодого покоління до вивчення історії та

культури України, розробляються і проводяться пізнавально-виховні дитячі програми. Поряд з екскурсійно-лекційною роботою, яку систематично проводять співробітники музеїв серед шанувальників мистецтва та насамперед в середовищі дітей та молоді, особливою популярністю стають майстер-класи, тематичні заняття та інтегровані уроки-екскурсії (в додатку 1 перелік заходів проведених музеями, які належать до сфери управління Мінкультури).

Різноманітну та активну діяльність з питання національно-патріотичного виховання проводять бібліотеки, які систематично поповнюють фонди літературою патріотичного змісту, організовують ілюстративно-книжкові виставки, бесіди-лекції та лекторії, конкурси та ін. Зокрема, Національною бібліотекою України для дітей проведено наступні заходи: Міжнародне Шевченківське літературно-мистецьке свято «В сім'ї вольній, новій»; Міжнародний конкурс-фестиваль дитячої творчості «Усі ми діти твої, Україно!»; «Урочистості до Дня української писемності та мови»; проєкт «Будь патріотом! Дивись українське!»; до святкування Дня пам'яток історії та культури, відбулася відеоподорож місцями культурних пам'яток України «Слідами 7 чудес України»; музичний вечір-реквієм «Пісня, обпалена Майданом»; в рамках проєкту «Музична платформа: Слухай своє»; до Дня пам'яті та примирення фестиваль мистецтв «Переможені любов'ю»; поетично-пісенна майстерня «Співай», де діти разом із керівником створили пісню «Дітям Землі» (еколого-патріотичної тематики), та записали її разом з українською співачкою Вікторією Падалко, яку виклали на відеоканалі бібліотеки: <https://www.youtube.com/watch?v=hK8WEiDWikk>.

Також відбулися: майстер-класи «Квітчайтеся, дівчатонька»; фольклорної іграшки «ЕКОпташечка з тканини»; «Барвисте полотно»; «Вітаємо з Днем Незалежності. Листівка для воїна»; інтелектуальний батл «Читає дитина – процвітає країна»; патріотичний пазл «Соборна мати-Україна одна на всіх як оберіг» до 100-річчя Дня Соборності України; відеомандри «Лабіринти Волинської землі»; екскурс в минуле «Ще не вмерли України ні слава, ні воля...» до 180-річчя від дня народження П. Чубинського; історична розвідка «Символ нашої країни - тризуб стародавній»; екскурс «Славетний гетьман України» до 360-річчя від дня народження І. Мазепи; мовний серпантин «Щира, веселкова моя рідна мова!»; відеомандри «Галич давній та сучасний»; вахта пам'яті «Згадаймо тих, хто ворога здолав» до Дня пам'яті та примирення; літтревел у минуле «Подорож стародавнім Києвом»; правові читання «Конституція - закон твого життя»; патріотичний айстопер «Наш стяг синьо-жовтий піднявсь величаво»; історичний колаж «Вільна та єдина наша рідна Україна»; патріотичний квест до Дня Соборності України «Нам берегти тебе – соборну і єдину»; арт-зустріч «Книга-мандрівка. Україна»; презентація унікального ілюстрованого видання від креативної агенції Green Penguin «Книга-мандрівка. Україна»; вечір спогадів «Гартовані Афганістаном», присвячений 30-річчю виведення військ із Афганістану; захід до Дня вшанування пам'яті героїв Небесної Сотні «Чисті душі, що злетіли в небо»; краєзнавчі перегони «Київ мій від «А» до «Я»»; історична згадка-вшанування «Гетьман української долі», присвячена 380-річчю від дня народження Івана Мазепи; година державності «Хай заспіває гімн уся країна», присвячена 180-річчю від дня народження П. Чубинського.

Також, зазначена Бібліотека систематично проводить заходи, спрямовані на задоволення потреб найбільш вразливої категорії населення — дітей із малозабезпечених та багатодітних родин, дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, внутрішньо-переміщених осіб, дітей воїнів АТО та ін.

Організація дозвілля та відпочинку дітей з різних соціальних прошарків здійснюється всіма формами та засобами бібліотечного обслуговування.

Державною бібліотекою України для юнацтва проводились заходи метою яких є становлення громадянина-патріота України, готового самовіддано розбудовувати її як суверенну, незалежну, демократичну, правову, соціальну державу, забезпечувати її національну безпеку, знати свої права і обов'язки, цивілізовано відстоювати їх, сприяти єднанню українського народу, громадянському миру і злагоді в суспільстві.

З циклу заходів «На допомогу вивченню історії, національних традицій, культур» організовано огляди, коментовані перегляди документальних видань до виставок: «Велична і свята», до Дня Соборності та Свободи України; «Вічно молоді герої Крут» до Дня пам'яті героїв Крут; «На Аскольдовій могилі український цвіт» до Дня пам'яті героїв Крут; «Нехай не розмежованою залишиться довіку...» до Дня Соборності та Свободи України; «Крути: найбільше важить слово правди» до Дня пам'яті героїв Крут; «Мова – багатство народу» до Міжнародного Дня рідної мови; «Майданна Україна» до дня Героїв Небесної Сотні; «У світі єдина у серці одна...» до Міжнародного Дня рідної мови; «Герої не вмирають, просто йдуть» до дня Героїв Небесної сотні; «Незагоєні рани» до Дня Героїв Небесної Сотні; цикл інформаційних панорам «Мова – голос нації» до Міжнародного дня рідної мови; «Я – Україна! Виставка соціального плакату»; прес-діалог «Створи себе і державу. До Дня Соборності України»; із циклу заходів «Гармонійний розвиток – шлях до щастя і свободи»; історичний календар «Події. Люди. Факти.»; «Архітектор європейської України до 380-річчя від дня народження Івана Степановича Мазепи», гетьмана України, борця за незалежність України; презентація бібліографічного покажчика «Благословенна та держава, що має відданих синів» 2-ге вид.

Організовано огляди, коментовані перегляди документальних видань до виставок: «Перегортає пам'ять сторінки до Дня пам'яті та примирення та Дня перемоги над нацизмом у Другій світовій війні»; «Пам'ять, помножена на роки...» до Дня пам'яті та примирення та Дня перемоги над нацизмом у Другій світовій війні; «На пам'ять не покладено табу» до Днів пам'яті та примирення.

У рамках проекту «Креатив онлайн» проведено блікфанг, виставка-ілюстрація «Оберіг, що об'єднує патріотів».

Також Бібліотекою створено та постійно поновнюється інтерактивний проект «Щоб пам'ятати: Історія України». - Режим доступу. - <http://memorial.4uth.gov.ua/>

Формування патріотизму в українському суспільстві залишається першочерговим як для держави, так і для закладів мистецької освіти в цілому. У зв'язку з цим національно-патріотичне виховання є важливою складовою освітнього процесу.

Протягом 2019 року закладами мистецької освіти, що належать до сфери управління Міністерства культури України організовано реекспозиції в музеях, які

діють при закладах. Зокрема, з метою посилення національно-патріотичного впливу через представлення інформації про український визвольний рух ХХ століття, Героїв Небесної Сотні, проведення антитерористичної операції, волонтерів, громадян, які зробили значний внесок у зміцнення обороноздатності держави в Державній художній середній школі ім. Т.Г.Шевченка та Державній спеціалізованій художній школі-інтернаті I-III ступенів «Колегіум мистецтв у Опішні» імені Василя Кричевського оновлено експозиції етнографічного та історичного профілю.

Проблематика національно-патріотичного виховання дітей та молоді включена до освітніх програм закладів. Педагогічними працівниками спеціалізованих мистецьких шкіл (шкіл-інтернатів) використовується банк даних досвіду виховної роботи, розміщений на офіційному сайті ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти» та методичні матеріали Українського інституту національної пам'яті.

Спільно з громадськими організаціями проведено заходи національно-патріотичного спрямування на базі «кімнат бойової слави», що створені в закладах.

Міністерству культури України виділено на реалізацію бюджетної програми 1801180 «Виробництво (створення) та розповсюдження фільмів патріотичного спрямування» 50,0 млн. гривень.

Станом на 02.09.2019 вже завершено виробництво 19 проектів (фільм «11 дітей з Моршина» (2018 рік), серіали «Кіборги», «Подорожники», фільми – «АУ», «Біль, що не минає», «Дорога додому», «Висота 307,5», «На Схід», «Док на прийомі», «Вибір», «Веронські скарби», «Кіно-Перфоменс. Народний Малахій!», «Додому», «Хартлар_#Старі», «Говоримо Українською», «Імені Виговського», «Номери», «Три Івани», мультфільм «Цар Плаксій та Лоскотон»).

До кінця 2019 року заплановано завершення 32 проектів.

У зв'язку з набранням чинності Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо мови аудіовізуальних (електронних) засобів масової інформації», яким внесено зміни, зокрема, до Закону України «Про телебачення і радіомовлення», в ефірі вітчизняних радіостанцій суттєво збільшено частку пісень українською мовою.

З метою впорядкування відзначення в Україні деяких пам'ятних дат і професійних свят та на підтримку пропозицій громадян, громадських організацій Указом Президента України від 30.12.2011 № 1209 «Про відзначення в Україні деяких пам'ятних дат та професійних свят» щорічно 9 листопада встановлено святкування Всеукраїнського дня працівників культури та майстрів народного мистецтва. У рамках зазначеного свята забезпечується проведення численних заходів, спрямованих на розвиток української національної культури, підтримки вітчизняного аматорського мистецтва і, зокрема, української народної пісні.

Також, з метою підтримки та популяризації україномовної пісні, у 2018 та 2019 роках на виконання Указів Президента щодо відзначення Дня незалежності України, Міністерством культури України вдруге підтримано організаційно та фінансово Національний проект «Українська пісня/Ukrainian Song Project», в якому взяли участь зірки українського пісенного мистецтва та музиканти із-за кордону.

З метою створення правових, економічних та організаційних умов для збереження та розвитку народних художніх промислів в Україні Директоратом

креативних індустрій підготовлено проєкт Концепції реалізації державної політики щодо створення умов для розвитку народних художніх промислів (далі – проєкт Концепції). Схвалення проєкту Концепції сформує засади для розробки методологічних рекомендацій органам державної влади та органам місцевого самоврядування щодо проведення заходів, що сприяють відродженню та збереженню народних промислів українців та корінних народів України.

Міністерство культури України готове і надалі проводити культурно-просвітницьку діяльність, створення якісних умов для розвитку дітей та молоді, співпрацюючи з іншими Центральними органами виконавчої влади, державними обласними адміністраціями, органами місцевого самоврядування та громадськими організаціями.

Національний музей літератури України

№ пункту (відповідно до плану, затвердженого розпорядженням КМУ)	Назва проведеного заходу (відповідно до плану, затвердженого розпорядженням КМУ)	Термін виконання	Відповідальні за виконання	Стан виконання
5	Творчий вечір номінанта Шевченківської премії народного артиста України Тараса Компаніченка	16.02.2019	Сорока Г. О. Тарахан М. В.	виконано
5	«Свята в Україні: джерела, виникнення і традиції» у рамках наукового центру «Філологічні студії» (розмовний клуб вивчення української мови та літератури)	16.02.2019	Сидоренко Т. В. Феджора С. З.	виконано
5	«Творення України» Просвіта – 150 День рідної мови (мандрівний дискусійний клуб «КИЇВСЬКЕ КОЛО») Спільно з Київським міським об'єднанням ВУТ «Просвіта» ім. Т. Г. Шевченка (голова Кирило Стеценко).	18.02.2019	Сорока Г. О. Твердохліб О. Д.	виконано
5	Круглий стіл. Презентація проєктів Міністерства культури України, спрямованих на популяризацію та утвердження української мови до Міжнародного дня рідної мови	21.02.2019	Сорока Г. О. Сеннікова Р. П.	виконано
5	Серія «Майстри Слова: зустрічі-презентації». Спільно з Національною спілкою письменників України: - Сергій Татчин (Вінниччина) - Анатолій Кичинський (Херсон) - Мирослав Дочинець (м. Мукачево, Закарпаття) - Брати Капранові (Київ)	28.02.2019, 26.03.2019, 23.04.2019, 28.05.2019	Твердохліб О. Д. Гайворонська Б.	виконано

5	Презентація проекту «Княгиня Ольга. Мальована стрічка» Спільно з Національною спілкою письменників України, Національним музеєм історії України.	1.03.2019	Твердохліб О. Д.	виконано
5	Круглий стіл з нагоди 205 річниці від дня народження Тараса Шевченка та презентація наукового збірника «Слідчо-наглядкові справи Тараса Шевченка. Корпус документів (1847-1859). Метаграфовані тексти». Спільно з Інститутом історії України НАНУ, Інститутом літератури ім. Т. Г. Шевченка НАНУ, Київським національним університетом імені Тараса Шевченка	06.03.2019	Сидоренко Т. В. Болотова Г. В.	виконано
5	Презентація книги М. Кагарлицького «Україна, батьку, в нас одна». Спільно з видавництвом «Ярославів Вал»	07.03.2019	Сеннікова Р. П.	виконано
5	Літературно-мистецька акція «Україна Тараса Шевченка». Спільно зі студентами Київського національного університету театру, кіно і телебачення імені І. К. Карпенка-Карого	09.03.2019	Сидоренко Т. В.	виконано
5	«Нас єднає Шевченкове слово» Традиційні всеукраїнські безперервні читання творів Тараса Шевченка	09.03.2019	Сорока Г. О. Сеннікова Р. П. Твердохліб О. Д. Ющенко Ю. В.	виконано
5	На розламах міжвоєнного десятиліття. Презентація видання «Історія української літератури: кін. ХІХ – поч. ХХ ст. Том 6» Юрія Коваліва, професора КНУ імені Тараса Шевченка	11.03.2019	Дунай П.О.	виконано
5	Презентація інтернет-ресурсу «Нематеріальна культурна спадщина» (у рамках проекту «Автентична Україна»), реалізованого Міністерством культури України у співпраці з компанією Google Україна	20.03.2019	Сорока Г.О.	виконано
6	Науково-практичний семінар «Розвиток духовної культури педагога та створення умов для формування в учнів власної світоглядної позиції». Спільно з Інститутом педагогічної освіти НАНУ, Інститут проблем виховання	04.01.2019	Сорока Г. О. Сеннікова Р. П.	виконано

	НАПН України, гімназією-інтернатом №13 м. Києва.			
6	Урочисте вручення премій видавництва «Український пріоритет» (головний редактор В. Шовкошитний)	08.02.2019	Сорока Г. О.	виконано
6	«Слово і образ Кобзаря у вишивці» Спільно з Національною спілкою письменників України, громадськими організаціями Києва, Полтави та Канева (Всеукраїнське товариство політ'язнів і репресованих, Соловецьке братство, Національна рада жінок України та ін.)	09.03.2019	Сеннікова Р. П.	виконано
6	«Поетична весна: український контент» XVI Міський конкурс юних поетів. Спільно з Національною спілкою письменників України, Департаментом освіти, науки, молоді і спорту КМДА та Центром творчості дітей «Шевченківець»	21.03.2019	Сорока Г. О. Сеннікова Р. П.	виконано
6	Міжнародна конференція «Фольклор – стратегічний ресурс нації», реалізована Міністерством культури України у співпраці з Інститутом філології КНУ імені Тараса Шевченка. Фольклорний практикум із вивчення веснянок та постових пісень (за участі фольклорних колективів «Льонок» (с. Луб'янка Васильківського р-ну Київської обл.), «Червона калина» (с. Лука Києво-Святошинського р-ну Київської обл.) та автентичної виконавиці Любові Федьків (с. Вовче Турківського р-ну Львівської обл.))	18.04.2019	Сорока Г. О. Сеннікова Р. П.	виконано
6	«Книга відкриває світ» Тиждень дитячої та юнацької книги. Творчі зустрічі з письменниками: Дзвінкою Матіяш, Іваном Малковичем, Віталієм Кириченком, Іриною Лазуткіною, Сашком Лірником та Ольгою Купріян – та редакціями видавництв: журнал «Пізнайко», Видавництво Старого Лева, журнал «Малюк Котя», видавництво #книголав.	01.04.2019 – 05.04.2019	Твердохліб О. Д. Ющенко Ю. В. Феджора С. З.	виконано
7	Програма «Мистецькі родини в духовному просторі України»:	02.02.2019,	Сеннікова Р. П.	виконано

	- виставка «У пошуках відповідей» Дар'ї та Любові Кузнецових (м. Макіївка) - виставка «Знаки весни» емалі художників Тетяни та Сергія Колечок (м. Київ)			
7	Виставка «Без коріння саду не цвісти». Роботи вихованців Київського вищого професійного училища технологій та дизайну одягу	01.04.2019	Сеннікова Р. П.	виконано
7	Майстер-класи Київського вищого професійного училища технологій та дизайну одягу, спрямовані на популяризацію видів народно-прикладного мистецтва: - «Виготовлення краваток та прикрас зі шкіри» - «Чарівна хустина» - «Шкіряні браслети в техніці плетіння»	10.04.2019 – 12.04.2019	Ющенко Ю. В.	виконано
7	Майстер-клас із писанкарства Любові Ктітової	24.04.2019	Могильна Н. В.	виконано
7	Мистецька акція «Живуть у пам'яті народу...» до Дня пам'яті та примирення. Виготовлення квітки пам'яті	08.05.2019	Ющенко Ю. В.	виконано
12	Мистецька акція «Пам'яті Героїв Небесної сотні» та виставка художніх робіт вихованців Державної художньої школи імені Т. Г. Шевченка (у рамках програми «На цій землі нас не здолать!»)	20.02.2019	Сеннікова Р. П. Твердохліб О. Д. Ющенко Ю. В.	виконано
12	Музейні заняття спільно з науковцями Шевченківського національного заповідника: - «Осучаснена експозиція в Національному музеї літератури України як платформа для формування національної самоідентифікації» - «Музейні програми національно-патріотичного спрямування: напрацювання і перспективи»	21.02.2019	Сорока Г. О. Бондар Н. І.	виконано
12	«Формування етнокультурної традиції в родині Галаганів». У співпраці з Чернігівським обласним художнім музеєм імені Григорія Галагана	06.08.2019	Болотова Г. В.	виконано
12	Науково-практична конференція «Музейна педагогіка в освітньому культурному просторі Києва:	24.04.2019	Сорока Г. О. Сеннікова Р. П.	виконано

	проблеми, сьогодення, перспективи». Презентація освітньо-культурного проекту. Спільно з Національним педагогічним університетом імені М. Драгоманова, Київським університетом імені Бориса Грінченка, «КРОК» та Київською малою академією наук.		Сидоренко Т. В.	
12	Урочистості до Міжнародного дня захисту дітей для дітей з родин військовослужбовців, вихованців шкіл-інтернатів №14, 16. Спільно з Національною спілкою письменників України, волонтерами «Музейні бджілки», БО «БФ «Серце до серця», Національною бібліотекою для дітей	01.06.2019	Сеннікова Р. П. Твердохліб О. Д. Ющенко Ю. В. Феджора С. З.	виконано
12	Презентація книги «Поет сліпучого тембру» Миколи Байдюка, поета, перекладача, журналіста, учасника бойових дій на Сході України	07.02.2019	Твердохліб О. Д.	виконано
12	Презентація мистецьких робіт і двотомника «Вірші з війни» та «100 новел про війну» Бориса Гуменюка, письменника, учасника бойових дій на Сході України	07.02.2019	Твердохліб О. Д.	виконано
16	«Слово Петлюри: історична правда, чутки, провокації». Лекція Олександра Кучерука – завідувача Музея Української революції 1917 – 1921 років. Спільно з Музеєм Української революції.	05.06.2019	Круківська О. Л.	виконано
19	Презентація мобільної літературно-мистецької виставки «І я гукну. І край мене почує...» Сторінки життя і творчості В. Стуса в Національному педагогічному університеті імені М. Драгоманова та Національному авіаційному університеті.	08.05.2019, 13.05.2019	Сидоренко Т. В. Болотова Г. В.	виконано
20	Музейний колоквиум «Видавничі проекти «Словникова спадщина України» та «Українська граматична класика: відживлення питоменної української мови». Спільно з Інститутом української мови НАНУ, Інститутом мовознавства НАНУ, Інститутом філології КНУ імені Тараса Шевченка.	26.02.2019	Тарахан М. В.	виконано
22	Збір книжок для бібліотек, шкіл, військових частин Сходу (спільно з Анжелікою Рудницькою); щоденне плетіння маскувальних сіток та виготовлення кікімор для	постійно	Сорока Г. О. Сеннікова Р. П. Сидоренко Т. В.	у стані виконання

	військовослужбовців і передача на Схід (спільно з «Музейними бджілками» та волонтерською організацією «Маскувальна сітка на Вежі»)			
22	Виставка малярських робіт Бориса Гуменюка – поета, прозаїка, військового, члена Національної спілки письменників України, голови Української військової організації	07.02.2019	Твердохліб О. Д.	виконано
22	Виставка «П'ять років тому: Революція Гідності» портретів воїнів-героїв, виконані учнями Державної художньої школи імені Т. Г. Шевченка; демонстрація матеріалів (тексти, листівки, книги, малюнки), зібраних науковцями з Майдану, та книг письменників-воїнів, презентованих у музеї	16.02 – 05.03.2019	Сеннікова Р. П. Твердохліб О. Д.	виконано
34	Літературно-мистецька виставка «Свобода – наша релігія». Спільно з ГО «Ліга грецьких митців «Галатея» та Еллінським братством «ЕНОТІТА»	12.03.2019	Сеннікова Р. П.	виконано
34	Літературно-мистецька виставка переможців Всеукраїнського конкурсу дитячого малюнка «Сторінками книг Чингіза Айтматова». Спільно з Посольством Киргизької Республіки та Національною бібліотекою для дітей.	28.03.2019	Сеннікова Р. П. Твердохліб О. Д.	виконано
34	Мистецький захід «І знову настала чарівна весна» (куратор проекту Валерія Левківська) у рамках міжнародного культурологічного проекту «Від бабусі з любов'ю». Спільно з товариством «Україна – Світ», Українським центром культурних досліджень за участі Студії народної пісні Національного університету технологій і дизайну «Червона калина» та етноклуба «Коло»	16.04.2019	Сеннікова Р. П.	виконано
34	Мистецький захід «Україна – Австрія: діалог культур» (куратор Валерія Левківська) у рамках року австрійської культури в Україні. Спільно з товариством «Україна – Світ».	23.05.2019	Сеннікова Р. П.	виконано
34	Презентація книги Володимира Святненка «Самурай. Українська історія». Спільно з ГО «Культурний	17.04.2019	Сеннікова Р. П.	виконано

	центр «САН» та Інститутом сходознавства ім. А. Ю. Кримського НАНУ.			
34	Виставка «Микола Лукаш – неперевершений інтерпретатор іспанської літератури». Спільно з Посольством Іспанії в Україні, Асоціацією іспаністів України, Київським лінгвістичним університетом України та Дитячою художньою школою ім. Н. Осташинського	23.04.2019	Сеннікова Р. П. Твердохліб О. Д. Петренко Н. Б.	виконано
34	Презентація двомовного польсько-українського видання віршів польського письменника Ярослава Івашкевича «Wieże. Вежі» у перекладі Дмитра Павличка (до століття Української Народної Республіки та незалежної Польщі). Спільно з Посольством Республіки Польща в Україні.	30.03.2019	Сорока Г. О. Сеннікова Р. П.	виконано
37	Виставка «Автопарк дитячих мрій». Колекція моделей іграшкових автомобілів Олексія Рахуби. Спільно з БО «БФ «Серце до серця» Спеціалізованим інтернатом №14, 16.	01.06.2019	Сеннікова Р. П. Твердохліб О. Д.	виконано
37	Виставка «Світ дитячих захоплень» до Міжнародного дня захисту дітей. Спільно з БО «БФ «Серце до серця»	01.06.2019	Сеннікова Р. П. Твердохліб О. Д.	виконано
37	Програма заходів «Літній bookпарад» для дітей літніх пришкільних таборів, що на базі Спеціалізованої школи №53 з поглибленим вивченням німецької мови, СЗШ №296 з поглибленим вивченням іноземної мови, Спеціалізованої школи №17 з поглибленим вивченням математики, СЗШ №58, СЗШ №329 «Логос» імені Георгія Гангадзе за підтримки Центру дитячої та юнацької творчості Деснянського р-ну м. Києва. За участі письменників: О. Дерманського, К. Єгорушкіної, Л. Пронь, В. Чернишенка, С. Дідух-Романенко, В. Захабурою, Т. Винник, І. Мацьковою (Словаччина), Наталкою Поклад.	04.06, 05.06, 06.06, 10.06, 11.06, 12.06, 13.06, 18.06, 19.06, 20.06, 24.06, 25.06. 2019 р. (15 заходів)	Ющенко Ю. В. Феджора С. З.	виконано
40	Презентація збірки оповідань Любові Загоровської «На їхніх маленьких плечах...» видавництва «Веселка» за	13.02.2019	Сеннікова Р. П.	виконано

	волонтерської підтримки Оксани Білозір та Тетяни Цимбал			
40	Інтерактивний захід «Слова... В вас мудрість вічна...» до Дня слов'янської писемності і культури. Спільно зі студентами Національного авіаційного університету.	24.05.2019	Сидоренко Т. В. Ющенко Ю. В. Феджора С. З.	виконано
40	Презентація книги Тетяни Домашенко «Служити Богу й Україні». Спільно з Національним музеєм Революції Гідності.	28.05.2019	Ющенко Ю. В.	виконано
40	Презентація книг Віталія та Дмитра Капранових «Історія незалежної України», «Справа Сивого», «Кобзар 2000»	28.05.2019	Твердохліб О. Д.	виконано
40	Літературно-мистецький захід «Тарас Шевченко, якого ми не знаємо» у рамках музейної програми «На цій землі нас не здолать!» за участі Римми Товкайло, письменниці, волонтерки, авторки книги «Простір прихованого. Нотатки з військового шпиталю» (2017) для солдат Національної гвардії України	15.08. 2019, 18.08. 2019, 19.08.2019	Сидоренко Т. В. Ющенко Ю. В. Феджора С. З.	виконано
40	Музейні програми, присвячені захисникам України: - «На цій землі нас не здолать!» - «Ми завжди поруч із вами»	постійноді юча	Твердохліб О. Д.	виконано
47	Театралізована екскурсія «Літературні мандри: герої поруч» за участі учнів Ліцею №247 Голосіївського р-ну.	18.05.2019	Ющенко Ю. В.	виконано

Національний музей історії України

№ пункту (відповідно до плану, затвердженого розпорядженням КМУ)	Назва проведеного заходу (відповідно до плану, затвердженого розпорядженням КМУ)	Термін виконання	Відповідальні за виконання	Стан виконання
5	Заняття консультативного курсу підготовки до ЗНО з історії України в НМІУ. Тема № 17 «Українські землі у першій половині XIX ст. (Частина I. Наддніпрянська Україна)»	Протягом року	Бараннік А.	Проведено

5	Лекція «Українське козацтво очима європейських митців». Лектор к. і. н. Олена Походяца.	12.01.2019	Походяца О.	Проведено
5	Відкриття виставки «Лицарям Української Народної Республіки присвячується». До 100-річчя проголошення Акта Злуки 22 січня 1919 року.	18.01.2019	Кучерук О.	Проведено
5	Історичні дискусії: Акт Злуки і Директорія. За участі істориків Василя Яблонського і Валентини Піскун.	21.01.2019	Кучерук О.	Проведено
5	Лекція «Що випивали і чим запивали українці на свята у XVIII ст.». Лектор д.і.н. М. Яременко.	26.01.2019	Яременко М.	Проведено
5	Лекція «Мистецтво на тисячоліття: погляд із майбутнього».	02.02.2019	Удовиченко І.	Проведено
5	Історична дискусія "Крути. Арсенал 101". Головний гість дискусії історик М. Ковальчук.	07.02.2019	Кучерук О.	Проведено
5	Відкриття виставки «Протистояння. До 5-ї річниці розстрілу учасників Революції Гідності».	21.02.2019	Носачов С.	Проведено
5	Лекція «Нагородна система країн Балтії (минуле та сучасність)». Лектор - литовський колекціонер європейського рівня В. Кавалюскас (м. Вільнюс).	23.02.2019	Носачов С. Скопненко Б.	Проведено
5	Театралізована екскурсія з каганцями «В боротьбі за Незалежність».	23.02.2019	Пушкар Л.	Проведено
5	Лекція «Петро Федун – «Полтава» - ідеолог УПА» до 100 - річчя від дня народження Петра Федуну – «Петра Полтави» (24.02.1919 – 23.12.1951), члена Проводу ОУН (бандерівців) на українських землях, керівника Головного осередку пропаганди ОУН(б) в 1945—1951 рр.	24.02.2019	Іщук О.	Проведено
5	Презентація карти ЗУНР із серії "Українська революція 1917–1921 років". Мапу представляли доктор географічних наук Р. Сосса, доктор історичних наук М. Литвин і д.г.н. Ю. Лоза.	26.02.2019	Кучерук О.	Проведено
5	Лекція "Музична скриня: елітарний пристрій з XIX ст."	03.03.2019	Бараннік А.	Проведено
5	Година співогри на старосвітських музичних інструментах. Учасники: Ю. Єжель (колісна ліра), І. Безвербний (бандура, кобза), В. Жованик (бандура).	03.03.2019	Носачов С.	Проведено

5	Концерт "Як серцю виспівать себе" (до дня народження Тараса Шевченка)	09.03.2019	Носачов С.	Проведено
5	Лекція «Шпигуноманія: Рико Ярій у фас і профіль». Лектор - О. Скрипник.	12.03.2019	Кучерук О.	Проведено
5	Відкриття виставки «Срібна земля», приурочена до 80-річчя проголошення незалежності Карпатської України.	15.03.2019	Кучерук О.	Проведено
5	Історичні дискусії: Козача Рада Правобережної України 1921-1922. Захід за участі кандидата історичних наук Сергія Бурлаки (Біла Церква) та нащадків учасників Козачої Ради Тетяни Мороз та Ольги Скрипник.	19.03.2019	Кучерук О.	Проведено
5	Лекція «Шлях в успішне майбутнє йде через постійне самовдосконалення». Лектор академік Української академії наук, президент Міжнародного інституту менеджменту (1996–2005), засновник та очільник Консультаційного центру з менеджменту (Київ) Богдан Будзан. Один із найвідоміших українських фахівців із питань лідерства, менеджменту та комунікацій поділився власним досвідом та надбаними за роки успішної управлінської кар'єри знаннями та презентував свою нову книгу «Дорогою до себе. Майже сповідь».	21.03.2019	Носачов С.	Проведено
5	Лекція "Українці Закерзоння у ХХ столітті". Лектор Володимир Наконечний. Майстер-клас із розпису лемківських писанок, який проводила майстриня Любов Романів.	24.03.2019	Іщук О.	Проведено
5	Відкриття виставки «Лідери нації: В'ячеслав Чорновіл»	25.03.2019	Лукьянов О.	Проведено
5	Історичні дискусії: УєНеРівська Прага очима Андрія Руккаса.	09.04.2019	Кучерук О.	Проведено
5	Відкриття фотодокументальної виставки «Розстріляна еліта: Биківнянський вимір».	18.04.2019	Іщук О.	Проведено
5	Історична дискусія «Скоропадський: що було те було». Доповідач д.і.н.Георгій Папакін.	24.04.2019	Кучерук О.	Проведено
5	Відкриття виставки «До Великодня» (присвячена традиційній українській писанці).	24.04.2019	Каргалик О.	Проведено
5	Відкриття виставки «Тік-так! Епоха механічних годинників».	03.05.2019	Бараннік А.	Проведено

5	Урочисте відкриття виставки «Повернення», присвячена іконі «Богородиця Володимирська», реліквії родини Скоропадських XVII ст. Партнер виставки – колекціонер Ярослав Голдун.	07.05.2019	Походяца О.	Проведено
5	«Кобзарі і лірники на Старокиївській горі». Захід, на якому сучасні продовжувачі давніх кобзарсько-лірницьких традицій представили відтворені старосвітські музичні інструменти — кобзу Остапа Вересая, народну бандуру, колісну ліру. Також майстри показали процес виготовлення цих музичних інструментів, теслярські інструменти, які традиційно використовували для їх виготовлення. Кожен охочий зміг долучитися до процесу майстрування, послухав звучання давніх інструментів і виконавців.	25.05.2019	Носачов С.	Проведено
5	Лекція "Українське козацтво: становлення та розвиток" (сер. 15 – кін. 17 ст.).	26.05.2019	Бараннік А.	Проведено
5	Лекція «Між пам'яттю і кордоном: антропологія польсько-українського пограниччя». Лектор Юлія Буйських – к.і.н., наукова співробітн. Інституту українознавства.	26.05.2019	Кучерук О.	Проведено
5	Лекція "Акт відновлення української державності 30 червня 1941".	29.06.2019	Поніпаляк А.	Проведено
5	Лекція «Вигнані на степи. Повернення історичної пам'яті про українців Закерзоння». Лектор Роман Кабачій – історик, публіцист, автор монографії "Депортація українців з Польщі на Південь України в 1944–1946 рр."	30.06.2019	Іщук О.	Проведено
5	Відкриття виставки «Ярослав Мудрий: два образи (до 1000-ліття вокняжіння». Виставка про місце князя Ярослава Володимировича в історії, про його справжнє та вигадане життя)	04.07.2019	Стрельник М.	Проведено
5	Відкриття виставки «Музей виборчого трешу». Представлені одні з найбільш вражаючих та дещо абсурдних прикладів “гречкосійства” кандидатів під час виборів різних років, зібраних Рухом ЧЕСНО, нашими партнерами та читачами.	05.07.2019	Гондз Р.	Проведено

5	Лекція «Зборівський мир 1649 в історії козацької України». До 370-річчя угоди.	11.08.2019	Бараннік А.	Проведено
5	Відкриття виставки «Блокпост пам'яті. Іловайськ. Мужні серцем». Присвячена подіям російсько-української війни, які відбулися в районі міста Іловайська Донецької області в серпні-вересні 2014 р.	17.08.2019	Понипаляк А.	Проведено
5	Відкриття виставки «Утопія тоталітаризму. Реальні світи Орвелла: від СРСР до РФ».	19.08.2019	Гуменюк А.	Проведено
5	Відкриття виставки «Прапори та реліквії української звитяги»	23.08.2019	Носачов С.	Проведено
5	Кримський Open Air концерт «Кримський Дім об'єднує серця», присвячений 28-й річниці Незалежності України.	25.08.2019	Кисельов В.	Проведено
5	Лекція «Становище та можливості жінки в ранньомодерній Україні».	25.08.2019	Яременко М.	Проведено
5	Відкриття виставки «Homo scriptor. Людина, яка пише».	28.08.2019	Савченко О.	Проведено
6	Дитячий день «Винаходи людства: від каменя до гаджета».	23.03.2019	Пушкар Л.	Проведено
6	Боярський вертеп. Вітання з Різдом. Організовано НМІУ спільно з Боярським вертепом.	08.01.2019	Іщук О.	Проведено
6	Дитячий колектив автентичної української музики «Орелі». Щедрування в НМІУ. Організовано НМІУ спільно з музеєм Гончара.	15.01.2019	Пушкар Л.	Проведено
6	Відкриття виставки «Зродились ми великої години». Спів-організатори: Фондація імені Олега Ольжича за участю Музею становлення української нації.	04.02.2019	Кучерук О.	Проведено
6	Відкриття виставкового проекту «Символи Балтійської Свободи та раритети української фалеристики». Виставковий проект підготовлено спільно з посольством Республіки Литва.	22.02.2019	Носачов С. Скопненко Б.	Проведено
6	Лекція «Крим наш. 5 років маніпуляції історією Криму». Лектор - кандидат історичних наук, публіцист "Радіо Свобода" і просто кримчанин Сергій Громенко.	23.02.2019	Носачов С.	Проведено
6	Круглий стіл «Громадянсько-патріотичні ідеї Тараса Григоровича Шевченка в соціокультурному та освітньому просторі України». До 205-ї річниці від дня народження	05.03.2019	Носачов С.	Проведено

	Тараса Шевченка. Захід у співпраці з Всеукраїнським товариством «Просвіта» ім. Тараса Шевченка, Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих ім. І. Зязюна Національної академії педагогічних наук України, Національний педагогічний університет ім. М. Драгоманова, Науково-дослідна лабораторія грінченкознавства Інституту філології Київського університету ім. Бориса Грінченка, Київський професійно-педагогічний коледж ім. Антона Макаренка.			
6	Відкриття виставки «Якби моя країна була твариною...». Разом із Фондом розвитку і підтримки молодого мистецтва України С. Фролової.	23.03.2019	Носачов С.	Проведено
6	Круглий стіл «Археологія Полісся». Організований спільно з Інститутом археології НАНУ Залучено ключові представники археологічних, наукових та музейних осередків Волинської, Рівненської, Житомирської, Київської та Чернігівської обл.	02.04.2019	Колибенко В.	Проведено
6	Rockit weekend! - проєкт SLAVA FROLOVA - GROUP - лекції з літератури, кіно, мистецтва, театру і розвитку креативного мислення, воркшопи, майстер-класи, квести, літературний інтерактив від відомої української письменниці та блогерки Татусі Бо...	20-21.04.2019	Носачов С.	Проведено
6	Семінар керівників, методистів наукових відділень історії МАН України «Усна історія: проблеми та перспективи використання наративних джерел в історичних наукових дослідженнях»	15.05.2019	Носачов С.	Проведено
6	Відкриття виставки «Орьнек. В мереживі Криму». Виставку присвячено кримськотатарському національному орнаменту орьнек. Партнери: АЛЕСМ, громадська організація - колекція ужиткового мистецтва проєкту «Візерунки миру» за підтримки SDC (Швейцарська агенція розвитку та співробітництва), Мала академія наук України, кафе кримськотатарської кухні Musafir.	19.05.2019	Савченко О.	Проведено

6	Лекція «На захисті духу. Ціннісні засади капеланського служіння в українському війську». В межах проекту виставки «Блокпост пам'яті. Іловайськ. Мужні серцем». Лектор Андрій Зелінський, капелан УГКЦ, член чернечого згромадження «Товариство Ісуса».	31.08.2019	Понипаляк А.	Проведено
15	<p>До Бібліотеки музею партнерами передано наступні альбоми та видання:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Альбом Помаранчева Революція 2004-2005. Відродження Нації. Київ: Ін Юре, 2005. 218 с. 2. Альбом Фотолітопис до 25 річниці сучасної української державності. Київ: Ін Юре, 2016. 460 с. 3. Альбом фотолітопис. До 75 річчя створення Українська Повстанська Армія 1942-1954. Київ, 2017. 594 с. 4. Альбом Уряди України. На шляху відновлення та утвердження державності. II видання. 100-річчя утворення першого українського уряду (1917-2017 рр.). Київ, 2018. 453 с. 5. Album. For Ukraine, for its faith, honor and freedom, for the people. Kyiv, 2017. 361 p. 6. Ліквідація УГКЦ на Закарпатті комуністичних спецслужб / Упоряд. В. Сергійчук, Н. Сердюк, С. Сердюк, О. Ріжко. В.: ПП Сергійчук М.І., 2019. 752 с. 7. Даниленко В., Кокін С. Радянські органи державної безпеки у 1939 - червні 1941. Документи ГДА СБ України. 1 частина. Видання 2-ге. Київ, 2013. 719 с. 8. Даниленко В., Кокін С. Радянські органи державної безпеки у 1939 - червні 1941. Документи ГДА СБ України. 2 частина. Видання 2-ге. Київ, 2013. 569 с. 9. Організація українських націоналістів у Польщі в 1944-1950 роках. Ліквідація керівних структур. Том 9. Частина друга. Варшава-Київ, 2017. 1567 с. 	Протягом року	Дідора Л.	Передано у бібліотеку та за інвентаризовано, доступне для читачів та наукових співробітників музею

	<p>10. Большой террор в Украине: немецкая операция 1937-1938 годов. Сборник документов. Киев, 2018. 1201 с.</p> <p>11. Шаповал Ю. Петро Шелест: справжній суд історії ще попереду. Київ: АДЕФ-Україна, 2011. 1118 с.</p> <p>12. Альбом. Горе переможеним. Репресовані міністри Української Революції. Київ, 2018. 239 р.</p> <p>13. Зінкевич О. Рух опору в Україні 1960-1990. Енциклопедичний довідник. Видання друге. Київ: Смолоскип, 2012. 895 с.</p> <p>14. Телячий Ю. Українська літературно-мистецька інтелігенція в національно-культурному відродженні 1917-1921. Тернопіль: Терно-граф, 2014. 599 с.</p>			
17	Методичні рекомендації: Календар ювілейних дат Української революції 1917–1921 років на 2019 рік: методичні рекомендації / О. Кучерук, О. Якубець, Л. Онишко, А. Понипаляк, О. Спицька, В. Шевченко; упоряд. О. Кучерук; Національний музей історії України. – К., 2019. – 40 с.	2019	Кучерук О.	Викладено на офіційній сайт музею та мережу Academia.edu у безкоштовному доступі
38	Лекція «Крути та крутянці», лектор кандидат історичних наук, науковий співробітник Інституту історії України НАН України Віталій Скальський. В межах проекту "Лікбез. Уроки історії".	26.01.2019	Носачов С.	Проведено
38	Лекція "Червоне і чорне. ОУН від Відня до окопів Донбасу". Лектор дослідник історії Іван Гоменюк. В межах проекту "Лікбез. Уроки історії".	02.02.2019	Носачов С.	Проведено
38	Лекція "Шостий Президент України". Лектор політичний експерт, автор книжки «Шостий. Спогади про майбутнє» ЄВГЕН МАГДА. Лекція в межах проекту "ЛікБез. Уроки історії".	09.02.2019	Носачов С.	Проведено
38	Лекція «Слов'яни та зима: чи легко бути "північним народом"?» Лектор археолог-славіст Євген Синиця. Лекція в межах проекту "ЛікБез. Уроки історії".	16.02.2019	Носачов С.	Проведено

38	Лекція «Брат на брата. Хто і чому громив Київ 850 років тому» Лектор: Д. Вортман, картограф, науковий редактор «Енциклопедії історії України». Лекція в межах проекту "ЛікБез. Уроки історії".	16.03.2019	Носачов С.	Проведено
38	Лекція «(Не)одноденна держава. Карпатська Україна 1938-1939» Лектор: історик І. Гоменюк. Лекція в межах проекту "ЛікБез. Уроки історії".	23.03.2019	Носачов С.	Проведено
38	Лекція «Греки замість бойків: історія з підкарпатського Коростенко». Лектор: Юлія Буйських, антрополог, к.і.н., старший науковий співробітник Науково-дослідного інституту українознавства. Лекція в межах проекту "ЛікБез. Уроки історії".	30.03.2019	Носачов С.	Проведено
38	Лекція «Таємничі аксесуари у вбранні селян 100 років тому». Лектор: Оксана Косміна, к.і.н., старший науковий співробітник Інституту народознавства НАН України. Лекція в межах проекту "ЛікБез. Уроки історії".	06.04.2019	Носачов С.	Проведено
38	Лекція «Ідея і міф сарматизму». Лектор: історик Іван Гоменюк. Лекція в межах проекту "ЛікБез.	13.04.2019	Носачов С.	Проведено
38	Лекція «Жіночі головні убори: забута історія чи новий тренд?». Лектор: Оксана Косміна, к.і.н., старший н/с Інституту народознавства НАН України. Лекція в межах проекту "ЛікБез. Уроки історії".	20.04.2019	Носачов С.	Проведено
38	Лекція «Міф "Великої вітчизняної": шлях до Безсмертного Полку» Лектор: Яна Примаченко, старший науковий співробітник Інституту історії України НАН України. Лекція в межах проекту "ЛікБез. Уроки історії".	11.05.2019	Носачов С.	Проведено
38	Лекція «Сюргюн. 75 років депортації – геноциду кримських татар». Лектор: кримчанин Сергій Громенко, к.і.н. та журналіст Радіо Свобода. Лекція в межах проекту "ЛікБез. Уроки історії".	18.05.2019	Носачов С.	Проведено
38	Лекція-презентація "Козаки - вогнепальна піхота" в межах проекту "Дні військово-історичної реконструкції в НМІУ". Історичний Фронт. Лектор Віталій Павленко –	01.06.2019	Носачов С.	Проведено

	реконструктор запорожців часів гетьмана Сагайдачного. Лекція в межах проекту "ЛікБез. Уроки історії".			
38	Лекція «1919: гаряче літо. Від Чорткова до Хрещатика». Лектор: історик Іван Гоменюк. Лекція в межах проекту "ЛікБез.	08.06.2019	Носачов С.	Проведено
38	Лекція «Версальський початок імперського кінця» Лектор: історик, редактор блогу Toynbee Prize Foundation Єгор Браїлян. Лекція в межах проекту "ЛікБез. Уроки історії".	15.06.2019	Носачов С.	Проведено
50	Лекція «Маріїнський парк: місце поховань жертв і героїв».	10.01.2019	Кучерук О.	Проведено

**Національний музей історії України у Другій світовій війні.
Меморіальний комплекс**

№ пункту (відповідно до плану, затвердженого розпорядженням КМУ)	Назва проведеного заходу (відповідно до плану, затвердженого розпорядженням КМУ)	Термін виконання	Відповідальні за виконання	Стан виконання
5	«ДАП – територія стійкості» – літературно-музейні етюди. До 4-ї річниці героїчної оборони Донецького аеропорту	17.01.- 20.01.2019	Рибченко Гайнетдінов Очеретяний Денисенко	Виконано
5	Зустріч з «кіборгом», колишнім командиром роти 122-го окремого аеромобільного батальйону, капітаном запасу Олександром Скибою. У рамках музейного проекту «Слово свідка». До 4-ї річниці героїчної оборони Донецького аеропорту	22.01.2019	Рибченко Гайнетдінов Очеретяний Денисенко	Виконано
5	«Музеї військово-історичного профілю закладів освіти – важлива складова формування змісту громадянського виховання дітей та молоді» – семінар-практикум. Спільно з Українським державним центром національно-патріотичного виховання, краєзнавства і туризму учнівської молоді	05.02.2019	Рибченко Гайнетдінов Очеретяний	Виконано

5	Відкриття виставки «Афганістан. 1979 – 1989 – 2019». Виставка експонувалася у вестибюлі Національного палацу мистецтв Україна	14.02.- 15.02.2019	Легасова Коцаб'юк Мусієнко Беліков	Виконано
5	Просвітницькі заходи до Дня вшанування учасників бойових дій на території інших держав: – «Зустріч побратимів» – пам'ятний захід – «Афган. Ми повернулися не всі...» – музейна рефлексія	15.02.- 17.02.2019	Легасова Рибченко Коцаб'юк	Виконано
5	Цикл просвітницьких заходів до четвертої річниці боїв на Дебальцівському плацдармі: – зустріч з учасником виходу з оточення з-під Дебальцевого, капітаном Ігорем Костенком. У рамках музейного проекту «Слово свідка» – «Дебальцеве 2014 – 2015. Пам'ятаємо» – пам'ятний захід. Спільно з ГО «Асоціація воїнів АТО "Київська Русь"» та Духовно-культурним фондом «Майбутнє нащадків» – «Дебальцівський щоденник» – тематичний музейний захід. На основі щоденника Віктора Коваленка, журналіста, блогера, офіцера 40-го окремого мотопіхотного батальйону	15.02.2019 16.02.2019 15.02.- 22.02.2019	Рибченко Гайнетдінов Очеретяний Денисенко Легасова Рибченко Рибченко Гайнетдінов Очеретяний Денисенко	Виконано Виконано Виконано
5, 19	Створено виставку «Україна. Реалії сучасної війни». До п'ятої річниці початку збройної агресії Росії проти України. Експонується в приміщенні Верховної Ради України	з 19.02.2019	Коцаб'юк Мусієнко	Виконано
5	«Гартуємо мужніх» – військово-патріотичний захід для учнівської молоді	21.02.2019	Рибченко Гайнетдінов Очеретяний	Виконано
5	«Україна. 1939-й: сучасні дискурси» – панельна дискусія. Спільно з Інститутом історії України НАН України,	22.02.2019	Легасова Рибченко Гайнетдінов Денисенко	Виконано

	Київським університетом імені Бориса Грінченка та Київським національним університетом імені Тараса Шевченка			
5	Музейний проект «Клуб історичного кіно»: перегляд документального фільму «Хто напише нашу історію» (реж. Роберта Гроссман, 2018) та його обговорення за участі історика, доктора Владислава Гриневича. Спільно з Центром морально-психологічного забезпечення Збройних Сил України та Меморіальним центром Голокосту «Бабин Яр»	23.02.2019	Рибченко Гайнетдінов Денисенко	Виконано
5	Церемонія складання військової присяги військовослужбовцями Управління державної охорони України	01.03.2019	Рибченко Гайнетдінов	Виконано
5	Тематичний воркшоп – «Примусова праця українських робітників у нацистській Німеччині: музейна інтерпретація проблеми». Спільно з учасниками німецько-українського молодіжного історико-мистецького проекту «Свідчення нацистської примусової праці – пленер у міському середовищі»	07.03.2019	Легасова Рибченко	Виконано
5	«Вирване коріння» – зустріч із отцем Олексієм Петрівим, керівником Департаменту зовнішніх зв'язків УГКЦ в Україні. У рамках проекту «Музейна платформа історика»	12.03.2019	Легасова Рибченко Кримінський Денисенко	Виконано
5	Зустріч із військовими кореспондентами Олексієм Годзенком та Євгенією Китаївою У рамках музейного проекту «Слово свідка»	13.03.2019	Рибченко Гайнетдінов Очеретяний	Виконано
5	Зустріч із Всеволодом Стеблюком («Айболіт») – добровольцем, військовим лікарем під час війни на Сході України , учасником боїв під Іловайськом , автором автобіографічної книги	14.03.2019	Рибченко Коцаб'юк Гайнетдінов Денисенко	Виконано

	«Синдром АТО». До Дня українського добровольця			
5	Панельна дискусія «Друга світова. Україна. Підсумки...». Спільно з кафедрою методики суспільно-гуманітарної освіти та виховання Інституту післядипломної педагогічної освіти Київського університету імені Бориса Грінченка, Київським національним університетом імені Тараса Шевченка, Інститутом історії України НАН України	15.03.2019	Легасова Рибченко Гайнетдінов Денисенко	Виконано
5	Семінар для методистів, вчителів історії і суспільствознавчих дисциплін: «Нові стандарти, програми й підручники та нові /старі проблеми шкільної історичної освіти». За участі Ігоря Щупака, кандидата історичних наук, директора Українського інституту вивчення Голокосту «Ткума», автора шкільних підручників для 4 – 11 класів	20.03.2019	Легасова Рибченко Гайнетдінов Денисенко	Виконано
5	«Військово-історичний турнір» – виїзний захід для студентів Коледжу бізнесу і права Київського кооперативного інституту бізнесу і права	21.03.2019	Рибченко Гайнетдінов	Виконано
5	Семінар-практикум: «Українська Друга світова: актуальні візії» для вчителів історії та суспільствознавчих дисциплін, методистів. Спільно з Управліннями освіти Голосіївської та Святошинської районних в місті Києві державних адміністрацій	26.03.2019	Легасова Рибченко Гайнетдінов Денисенко	Виконано
5, 19	«Творчість, сповнена страждань» – презентація колекції художніх робіт Зіновія Толкачова. До Міжнародного дня визволення в'язнів нацистських концтаборів	11.04.2019	Рибченко Гайнетдінов	Виконано
5	Показ та обговорення фільму «Небувалий похід» (реж.	12.04.2019	Рибченко Гайнетдінов	Виконано

	Михайло Кауфман, 1931 р.). У рамках проекту «Клуб історичного кіно». Спільно з Центром морально-психологічного забезпечення Збройних Сил України		Денисенко	
5	Презентації нових виставкових та експозиційних проектів: – «Пітьма. Хроніки інверсії» – презентація мистецької виставки художника-донеччанина Сергія Захарова про окупацію бойовиками Донецька та перебування митця в полоні	18.04.2019	Легасова Рибченко Коцаб'юк	Виконано
5	– «Мир/1.2.6. Джерело віри — правда» – презентація книги Наталії Ширант	25.04.2019	Легасова Рибченко	Виконано
5	«Українці: депортації, переселення, еміграції» – зустріч з доктором історичних наук, професором Юрієм Сорокою. В рамках проекту «Музейна платформа історика»	25.04.2019	Легасова Рибченко Даценко	Виконано
5	«Родинна пам'ять про війну. Есеї» – на основі музейного проекту, що акумулював сімейні історії з різних куточків України. Презентація виставки	07.05.2019	Легасова Рибченко	Виконано
5	«На межі можливого. Григорій Малинко» – урок мужності	10.05.2019	Рибченко	Виконано
5	Показ та обговорення фільму «Хайтарма» (реж. Ахтем Сеітаблаєв, 2013 р., виробництво – АTR). У рамках проекту «Клуб історичного кіно». До Дня пам'яті жертв геноциду кримськотатарського народу. Спільно з Центром морально-психологічного забезпечення Збройних Сил України	17.05.2019	Рибченко Гайнетдінов Денисенко	Виконано
5	«Слово свідка» – зустріч з учасником війни на Сході України Андрієм Кобзарем	18.05.2019	Рибченко Гальчинський	Виконано
5	Ознайомлення з проектом «Український Схід» та обговорення його значення зі студентами-практикантами	27.05.- 21.06.2019	Рибченко Гайнетдінов Очеретяний	Виконано

	Київського національного торгівельно-економічного університету. Проведення анкетування студентами, в якому з'ясувалась думка відвідувачів щодо експозиції, присвяченої сучасній війні на Сході України			
5	Обговорення значення проекту «Український Схід» в системі національно-патріотичного виховання з представниками Української спілки в'язнів-жертв нацистських переслідувань в рамках програми «Культура пам'яті в діалозі поколінь»	01.06.2019	Рибченко Гайнетдінов Очеретяний	Виконано
5	Заходи до Дня скорботи і вшанування пам'яті жертв війни в Україні: – «Говорю з 1941-го» – музейний спецпроект. Спільно з Інститутом екранних мистецтв Київського університету театру, кіно і телебачення імені І. Карпенко-Карого – «22 червня 1941. Свідки трагедії» – тематичний захід	22.06.2019 22.06.2019	Легасова Рибченко Очеретяна Гайнетдінов Денисенко Очеретяний	Виконано
5	Обговорення ключових проблем війни на Донбасі з представниками італійської делегації в просторі виставки «Український Схід» та обговорення значення проекту для світової спільноти	27.06.2019	Рибченко Гайнетдінов Очеретяний	Виконано
5, 19	Презентація виставкового проекту «Вертаємо своє». Спільно з Українським інститутом національної пам'яті. До 5-річчя визволення міст Донецької та Луганської областей	03.07.2019	Легасова	Виконано
5	Презентація проекту «Український Схід» учасникам семінару «Геноцид ромів України: пам'ять другого та третього покоління жертв» та представлення заголові їх рефлексій щодо впливу сучасної	06.07.2019	Рибченко Гайнетдінов Очеретяний	Виконано

	війни на життя українських ромів			
5	«Дві війни одного музею». Молодіжний воркшоп. Презентація результатів моніторингу суспільного інтересу до проекту «Український Схід»	11.07.2019	Рибченко Гайнетдінов Очеретяний	Виконано
5	«Від Лимана до Бахмута. П'ять років тому...». Музейна розповідь. Обговорення подій липня 2014 р., презентація персональних історій їх учасників та артефактів, що увійдуть до нової експозиції	12.07.2019	Рибченко Гайнетдінов Очеретяний	Виконано
5	«Друкованим рядком». Літературні читання. Обговорення спогадів Валерія Ананьєва, Всеволода Стеблюка, Петра Потехіна та інших захисників України	13.07.2019	Рибченко Гайнетдінов Очеретяний	Виконано
5	Ознайомлення з виставкою «На лінії вогню» та обговорення значення майбутнього проекту «Український Схід» з родиною полеглого бійця Станіслава Мамчія в день третьої річниці з дня його загибелі	13.07.2019	Рибченко Очеретяний	Виконано
5	Обговорення ключових проблем війни на Донбасі з представниками делегації зі Сполучених Штатів Америки в просторі виставок «На лінії вогню» та «Вертаємо своє». Обговорення значення проекту «Український Схід» для світової спільноти та українсько-американських відносин зокрема	17.07.2019	Рибченко Гайнетдінов Очеретяний	Виконано
5	Презентація рекламно-інформаційного кейса нового проекту «Український Схід» та зустріч з творчою групою, яка здійснює його підготовку	19.07.2019	Рибченко Гайнетдінов Очеретяна	Виконано
5	«Сповідь матері». Зустріч із мамою загиблого українського захисника Оганеса Петросяна Лейлою Петросян. Відеозапис спогадів героїні зустрічі	23.07.2019	Рибченко Гайнетдінов	Виконано

5	«Канопада – це враження, яке лишається з тобою назавжди...». Музейна зустріч. Розповідь музейників про відрядження до Луганської та Донецької областей у червні 2019 р., організоване в межах підготовки музейного проекту «Український Схід»	26.07.2019	Рибченко Коцаб'юк	Виконано
5	Обговорення проблематики висвітлення подій сучасної війни в рамках музейного простору з відомим французьким фотографом українського походження Юрієм Білаком та його співвітчизниками	08.08.2019	Рибченко Гайнетдінов Очеретяний	Виконано
5	«Знову зустріч з війною» бійці Віталій Пилипенко, Юрій Шинкарук та волонтерка Олександра Цегельник поділившись спогадами долучились до обговорення перспектив майбутнього проекту «Український Схід»	11.08.2019	Рибченко Гайнетдінов Городняк Тарасенко	Виконано
5	Музейна рефлексія «Україна. Ретроспектива війни», під час якої її учасники – представники Українського центру вивчення історії Голокосту та співробітниками Музею історії польських євреїв Полін, в просторі виставки «На лінії вогню» обговорили перспективи майбутнього проекту «Український Схід»	11.08.2019	Легасова Рибченко Третяк Городняк	Виконано
5	Музейна зустріч «Не здаємося!» з сетрою кремлівського бранця Олега Сенцова – Наталею Каплан, в ході якої було обговорено подальшу співпрацю на основі нового проекту «Український Схід»	14.08.2019	Рибченко Коцаб'юк Очеретяний	Виконано
5	Музейна зустріч з засновником і керівником благодійного фонду «АСАП ЕМС Хоттабыч» Іллею Лисенком відбулась в ході підготовки нового проекту «Український Схід», під час неї	15.08.2019	Рибченко Коцаб'юк Очеретяний	Виконано

	до музею було передано нові унікальні матеріали			
5	Музейна зустріч з добровольцем батальйону «Донбас», який пройшов крізь полон Валерієм Маринцем, до якої долучилися співробітники телеканалу Прямий	16.08.2019	Рибченко Коцаб'юк	Виконано
5	Запис інтерв'ю добровольця Віталія Пилипенка – розвідника 81-ї окремої аеромобільної бригади в рамках підготовки нового проекту «Український Схід»	16.08.2019	Рибченко Коцаб'юк Очеретяний	Виконано
5	Проведення медіа-заходу для програми «Сніданок з 1+1», за участі сержанта запасу Станіслава Цветінського та науковця Олександра Полудня, в рамках промоції нового проекту «Український Схід»	19.08.2019	Рибченко Очеретяна Очеретяний	Виконано
5	«Іловайськ: post scriptum» зустріч з пошуковцем, громадським діячем, одним із керівників волонтерських груп місії «Евакуація 200» Павлом Нетьосовим. У рамках музейного проекту «Слово свідка». Тематичний захід до п'ятої річниці Іловайської трагедії	20.08.2019	Рибченко Гайнетдінов Очеретяний	Виконано
5	«Звитяга під синьо-жовтим стягом». До Дня Державного прапора України	23.08.2019	Рибченко Гайнетдінов Очеретяний	Виконано
5	Музейна розповідь про українців-ровесників незалежності. До Дня Незалежності України	24.08.2019	Рибченко Гайнетдінов Очеретяний	Виконано
5	Мартиролог загиблих у боях за незалежність і територіальну цілісність України	24.08.- 29.08.2019	Рибченко Гайнетдінов Очеретяна Очеретяний	Виконано
5	Пам'ятне зібрання та відвідання Мартиролога загиблих за незалежність і територіальну цілісність України на східних теренах. Зустріч з родиною Руслана Дейнека – бійця	29.08.2019	Рибченко Очеретяна Очеретяний	Виконано

	загиблого під Іловайськом. До Дня пам'яті захисників України, які загинули в боротьбі за незалежність, суверенітет і територіальну цілісність			
--	---	--	--	--

Національний музей Голодомору-Геноциду

№ пункту (відповідно до плану, затвердженого розпорядженням КМУ)	Назва проведеного заходу (відповідно до плану, затвердженого розпорядженням КМУ)	Термін виконання	Відповідальні за виконання	Стан виконання
5	В рамках проекту «Усна історія Голодомору» організація та проведення зустрічей зі свідками Голодомору та штучного масового голоду 1946-1947 років в Україні: - Надією Мудренко; - Борисом Кульчицьким	18.02.- 22.05. 2019	Екскурсійно-освітній відділ Національного музею Голодомору-геноциду	виконано
	Презентація книги Ярослава Папуги «Змова мовчання: Реакція Заходу на Голодомор в Україні 1932-1933 років»	28.02.2019	Екскурсійно-освітній відділ Національного музею Голодомору-геноциду	виконано
	Організація та проведення показу документального фільму про активного діяча української діаспори, «адвоката» українського питання в світі, очільника Комітету допомоги голодуючим в Україні у 1932-1933 роках – «Ольгерд Бочковський. Незгасима іскра палаючої ватри національної свідомості» за участі авторів та режисера фільму	13.03.2019	Екскурсійно-освітній відділ Національного музею Голодомору-геноциду	виконано
	Підготовка та проведення освітнього заняття для учнів 9-11 класів на основі щоденника Олександри Радченко «Історія одного щоденника»	лютий-серпень 2019	Екскурсійно-освітній відділ Національного музею Голодомору-геноциду	виконано
	Організація проведення показу документального фільму «Джеймс Мейс. Траєкторія долі» та зустріч з його авторами	24.04.2019	Екскурсійно-освітній відділ Національного музею Голодомору-геноциду	виконано

	<p>До Міжнародного дня музеїв організовано та проведено Освітній марафон для учнівської та студентської молоді:</p> <ul style="list-style-type: none"> - воркшоп адміністратора української Вікіпедії Антона Процюка «Вікіпедія як інструмент у війнах за історичну пам'ять»; - розповідь про місце свічки в традиційній культурі та майстер-клас з виготовлення свічки; - воркшоп «Подорож часом: дитинство» (перегляд та аналіз радянських, українських дитячих мультфільмів та пропагандистських мультфільмів для дорослих) 	12.05-18.05.2019	Екскурсійно-освітній відділ Національного музею Голодомору-геноциду	виконано
	Організація показу документального фільму виробництва телеканалу UA/TV «Українська церква за радянських часів» з циклу «PRO et CONTRA» в рамках експонування виставки «Церква на захисті християнського і національного»	10.06.2019	Експозиційно-виставковий відділ Національного музею Голодомору-геноциду	виконано
	Організація та проведення заходів за освітньою програмою літнього дозвілля та відпочинку для дітей 9-12 років «Літо в музеї»	03.06-14.06.2019	Перший заступник генерального директора, Екскурсійно-освітній відділ Національного музею Голодомору-геноциду	виконано
	Проведення екскурсій в експозиції та на території Музею: для школярів було проведено 68 екскурсій, 17 лекцій та інтерактивних занять, які прослухали 845 осіб, для студентів вищих навчальних закладів – 23 екскурсії, з якими ознайомились 460 осіб. Загалом в період січень-серпень Музей Голодомору відвідали 2485 студентів та 4228 учнів загальноосвітніх шкіл з різних регіонів України	січень-серпень 2019	Екскурсійно-освітній відділ Національного музею Голодомору-геноциду	виконано
6	Проведення Конкурсу дитячої художньої творчості «ПАМ'ЯТЬ МАЙБУТНЬОГО» до 86-ої річниці Голодомору 1932–1933 рр. в Україні. Ідея Конкурсу спирається на головні завдання Музею –	березень-серпень 2019	Експозиційно-виставковий відділ Національного музею	робота триває

	вшанування пам'яті жертв Голодомору, запобігання повторенню злочину геноциду, захист прав людини. Окрім цього, місія проекту полягає у залученні молоді до активного суспільного життя, вихованні у неї усвідомленого ставлення до своєї історії та відповідальності за майбутнє, сприяння розвитку творчої комунікації тощо		Голодомору-геноциду	
17	Підготовлено та реалізовано освітньо-патріотичний проект «Книги для 100 університетів та бібліотек України: боротьба за свідомість» (спільно з Всеукраїнською правозахисною організацією «Меморіал» імені Василя Стуса, громадською організацією імені Омеляна Ковча, за підтримки газети «Україна молода»). Мета проекту: поповнення фондів наукових бібліотек сучасними науковими та науково-популярними виданнями з історії України ХХ ст., зокрема про геноцид української нації – Голодомор 1932–1933 рр. Усі передані книги – це рідкісні видання, енциклопедична література, що видавалися не для продажу. Всі книги мають українське патріотичне спрямування, покликані вести боротьбу за свідомість, насамперед свідомість молоді, яка формує національну українську еліту. Протягом періоду реалізації проекту комплекти книг отримали 80 наукових бібліотек українських вищих навчальних закладів	квітень-червень 2019	Перший заступник генерального директора Національного музею Голодомору-геноциду	виконано
19	Підготовка та експонування виставкового проекту «Голодомор: нищення ідентичності» в Залі пам'яті Музею	лютий-березень 2019	Експозиційно-виставковий відділ Національного музею Голодомору-геноциду	виконано
	Оновлення документальної частини експозиції Зали пам'яті – експонування виставкового проекту (відзначення в експозиції)	січень-березень 2019	Експозиційно-виставковий відділ Національного	виконано

«Замовчування і заперечення Голодомору»		музею Голодомору-геноциду	
<p>В рамках реалізації музейного проекту «Виставки про Голодомор в регіонах України», яким передбачено передачу на тимчасове експонування банерних виставок, підготовлених співробітниками Музею, до інших установ та закладів по всій Україні, здійснено експонування:</p> <p>1) фотовиставки «Сторожі правди» в літературно-меморіальному музеї Івана Франка (с. Криворівня, Верховинський район, Івано-Франківська область);</p>	лютий-квітень 2019	Експозиційно-виставковий відділ Національного музею Голодомору-геноциду	робота триває
<p>2) виставки «Страчені голодом: невідомий геноцид українців» в:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Бердичівському історичному музеї; - Музеї Національної пам'яті (с. Вертіївка, Чернігівська обл.) - Тернопільському обласному краєзнавчому музеї 	<p>24.03.-28.04.</p> <p>04.04.-24.04.</p> <p>20.05.-20.06.</p>	Експозиційно-виставковий відділ Національного музею Голодомору-геноциду	виконано
<p>3) виставки «Втрачене дитинство: діти в роки Голодомору 1932-1933 рр.» в приміщенні Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського</p>	05.04.2019	Перший заступник генерального директора Національного музею Голодомору-геноциду	виконано
<p>4) виставки «Нас вбивали, бо ми – українці» в:</p> <ul style="list-style-type: none"> - приміщенні Музею національної пам'яті села Вертіївка (с. Вертіївка, Ніжинський район, Чернігівська область) - Народному домі села Давидів (Пустомитинський район Львівської області); - приміщенні районної державної адміністрації м. 	<p>04.04.-24.04.</p> <p>01.05.-30.05.</p> <p>10.05.-25.05.</p>	Експозиційно-виставковий відділ Національного музею Голодомору-геноциду	виконано

	Вижниця Чернівецької області			
5)	виставки «Надія наша в Бозі» в Міському краєзнавчому музеї (м. Городок, Львівська область)	01.05-30.05.2019	Експозиційно-виставковий відділ Національного музею Голодомору-геноциду	виконано
6)	виставок «Голодомор: нищення ідентичності», «Сторожі правди» в приміщенні Народного музею історії м. Авдіївка (Донецька обл.)	13.05.-31.05.2019	Експозиційно-виставковий відділ Національного музею Голодомору-геноциду	виконано
7)	фотовиставки «Голодна Симфонія» (підготовлена музеєм спільно з фотографом Ксенією Пілявською) в приміщенні районної державної адміністрації м. Вижниця Чернівецької області	10.05-25.05.2019	Експозиційно-виставковий відділ Національного музею Голодомору-геноциду	виконано
8)	виставки «Масовий голод 1946-1947 років в радянській Україні» – в Дніпропетровському національному історичному музеї ім. Д.І. Яворницького	20.05.-20.06.2019	Експозиційно-виставковий відділ Національного музею Голодомору-геноциду	виконано
9)	виставки «Голодовка 21-23-го» в: - Дніпропетровському національному історичному музеї ім. Д. Яворницького; - комунальному закладі «Історико-краєзнавчий музей села Спаське Новомосковського району»	25.06.-25.07.2019 30.07.2019	Експозиційно-виставковий відділ Національного музею Голодомору-геноциду	виконано виконано
10)	виставки «Україна 1932-1933. Геноцид голодом» в селищі Велика Новосілка (Донецька область)	23.07.2019	Експозиційно-виставковий відділ Національного музею Голодомору-геноциду	виконано

	11) виставки «Люди правди» – в приміщенні Магдалинівського історико-краєзнавчого музею ім. Д.Т. Кулакова (сmt Магдалинівка, Дніпропетровська область)	01.05-30.05.2019	Експозиційно-виставковий відділ Національного музею Голодомору-геноциду	виконано
	Організація підготовки та експонування виставкового проєкту «Потяг української ідентичності» у Дніпровському метрополітені	12.05-14.05.2019	Інформаційно-видавничий відділ Національного музею Голодомору-геноциду	виконано
	Підготовлено та презентовано в Залі пам'яті виставковий проєкт «Церква на захисті християнського і національного»	17.05.2019	Експозиційно-виставковий відділ Національного музею Голодомору-геноциду	виконано
	Презентація проєкту «Потяг української ідентичності» в метрополітені м. Харків (спільно з Департаментом інфраструктури Харківської міської ради та Харківським літературним музеєм)	04.06.2019	Експозиційно-виставковий відділ Національного музею Голодомору-геноциду	виконано
	Презентація проєкту «Голодомор: нищення ідентичності» у вестибюлі Південного залізничного вокзалу м. Києва	04.07.2019	Експозиційно-виставковий відділ Національного музею Голодомору-геноциду	виконано
	Підготовано до експонування та презентовано виставковий проєкт «Голоси з-за океану» (спільно з Союзом українських організацій Австралії)	22.08.2019	Експозиційно-виставковий відділ Національного музею Голодомору-геноциду	виконано
20	Організація проведення лекції Тетяни Конончук «Відображення Голодомору 1932-1933 років в українській культурі»	06.02.2019	Екскурсійно-освітній відділ Національного музею Голодомору-геноциду	виконано
	Організація та проведення виїзних лекцій з історії Голодомору-геноциду 1932–1933 років для учнівської молоді (проведено 5	05.03-12.03.2019	Екскурсійно-освітній відділ Національного музею	виконано

	лекцій за запитом Олімпійського коледжу імені Івана Піддубного)		Голодомору-геноциду	
	Проведення презентацій освітніх програм музею під час нарад заступників директорів шкіл з виховної роботи та семінарів учителів історії, організованих районними відділами освіти м. Києва: Дарницький, Шевченківський, Деснянський, Печерський райони	11.03-20.03.2019	Екскурсійно-освітній відділ Національного музею Голодомору-геноциду	виконано
	Проведення презентацій освітніх програм музею під час організованих районними відділами освіти м. Києва: - семінару учителів історії Дарницького району; - наради заступників директорів шкіл з виховної роботи Деснянського району	10.04.2019 11.04.2019	Екскурсійно-освітній відділ Національного музею Голодомору-геноциду	виконано
	Організація проведення лекції «Візуальні образи у спогадах очевидців Голодомору 1932-1933 рр.»: - в Залі пам'яті музею; - в Інституті філології та журналістики Таврійського національного університету імені В.І. Вернадського	17.04.2019 19.04.2019	Перший заступник генерального директора Національного музею Голодомору-геноциду	виконано
29	2 серпня 2018 року між Музеєм та Міністерством освіти і науки України було підписано Меморандум про співпрацю. Партнерство передбачає створення науково-методичної бази з вивчення історії Голодомору у середніх та вищих навчальних закладах України та залучення напрацювань Музею до освітньо-виховного процесу всіма установами освіти, що підпорядковуються МОН. В рамках Меморандуму у 2019 році науковці Музею: - взяли участь у засіданні робочої групи з опрацювання текстів проектів навчальних програм з історії для 5-11 класів, створеної наказом Міністра освіти і науки від 02.10.2018 № 1046;	07.02.2019 травень – червень 2019	Наукові співробітники Інституту дослідження Голодомору, філіалу Національного музею Голодомору-геноциду	виконано виконано

	<p>- підготували навчальну програму факультативного курсу викладання Голодомору-геноциду в старших класах загальноосвітніх шкіл, навчально-виховних комплексів (отримала гриф МОН 27.06.2019)</p>			
31	<p>Протягом звітнього періоду наукові співробітники Музею проводили дослідження з історії Голодомору 1932-1933 років – геноциду українського народу, його передумов, причин, перебігу, наслідків та різних аспектів цих підтем, а також з історії штучних масових голодів 1921-1923, 1946-1947 років в Україні, що передбачають проведення робіт з пошуку, відбору, збереження, систематизації, введення в науковий обіг, використання та оприлюднення архівних документів. Науковці здійснювали пошукові роботи в Центральному державному архіві вищих органів влади і управління України, фондах Національної бібліотеки України імені В. Вернадського, Центральному державному архіві громадських об'єднань України, Державному архіві Хмельницької, Київської, Черкаської, Дніпропетровської областей, Полтавському обласному державному архіві.</p> <p>Зібрані документи стають основою для підготовки освітніх програм для дітей та молоді, мультимедійних проєктів, виставок тощо.</p> <p>В серпні науковцями музею опрацьовані фонди відділу картографії Національної бібліотеки України імені В. Вернадського: переглянуто, відібрано та відскановано 12 мап для подальшого проведення порівняльного аналізу зон компактного проживання українців</p>	січень-серпень 2019	Наукові співробітники Інституту дослідження Голодомору, філіалу Національного музею Голодомору-геноциду	робота триває

	з територіями, що постраждали від Голодомору			
50	<p>У 2018 році співробітниками музею було створено (за підтримки Українського культурного фонду) геопортал «Геоінформаційна система «Місця масового поховання жертв Голодомору-геноциду» – сайт, на якому візуалізована інформація про місця поховання жертв геноциду 1932–1933 років. Користувачі можуть знайти на порталі інформацію про місця масового поховання жертв Голодомору, пам'ятники та пам'ятні знаки, встановлені на пошану жертв Голодомору. А також дані про втрати від геноциду, архівні матеріали та спогади про Голодомор в конкретному населеному пункті України.</p> <p>Робота над проектом триває і у 2019 році:</p> <ul style="list-style-type: none"> - пошукова робота з встановлення місць масового поховання за свідченнями очевидців та доповнення інформації на сайті по промаркованих точках; - співпраця з районними та сільськими радами з метою встановлення місць масового поховання та уточнення наявної інформації; - опрацювання запитів громадян стосовно наявності у населеному пункті місць масового поховання 	січень-серпень 2019	Інформаційно-видавничий відділ Національного музею Голодомору-геноциду	робота триває

Національний музей Тараса Шевченка

№ пункту (відповідно до плану, затвердженого розпорядженням КМУ)	Назва проведеного заходу (відповідно до плану, затвердженого розпорядженням КМУ)	Термін виконання	Відповідальні за виконання	Стан виконання
5	Культурно-масовий захід «Архітектурні образи у творчості Тараса Шевченка» спільно з Малою Академією наук України	02.02.2019		виконано

5	Культурно-масовий захід «Незрадлива совість України. Розмова про Бориса Олійника»	12.02.2019		виконано
5	Культурно-масовий захід «Красуня-розумниця Київської Малої Академії наук України»	26.02.2019		виконано
5	Відкриття експозиції оновленого залу найвідомішого живописного полотна Тараса Шевченка «Катерина», присвяченого ролі жінки-покритки у традиційному українському суспільстві XIX століття	28.02.2019		виконано
5	Культурно-масовий захід, присвячений 205-ій річниці від дня народження Тараса Шевченка «Тарас. Повернення»	09.03.2019		виконано
5	Культурно-масовий захід, присвячений 205-ій річниці від дня народження Тараса Шевченка, спільно з дівочим хором Київської середньої спеціалізованої музичної школи-інтернату імені Миколи Лисенка	09.03.2019		виконано
5	Культурно-масовий захід, присвячений вшануванню пам'яті Тараса Шевченка «Причинна»	10.03.2019		виконано
5	Культурно-масовий захід «Конкурс читців поезії Тараса Шевченка» спільно з Департаментом освіти і науки, молоді та спорту Київської міської державної адміністрації до Міжнародного дня рідної мови	13.03.2019		виконано
5	Культурно-масовий захід, присвячений Шевченківському березню, спільно з дівочим хором Київської середньої спеціалізованої музичної школи-інтернату імені Миколи Лисенка	15.03.2019		виконано
5	Культурно-масовий захід «Посвята в кобзарятам» спільно з СШ №112 ім. Тараса Шевченка	19.03.2019		виконано
5	Культурно-масові заходи «Дитяча літературна школа», присвячені популяризації української культури та літератури, спільно з «Центром літературної освіти»	25.03.- 29.03.2019		виконано
5	Відкриття виставки дитячих робіт школярів з порушенням слуху «Моя країна – Україна» спільно з Всеукраїнською громадською	29.03.2019		виконано

	організацією «Українське товариство глухих»			
5	експонування виставки «Перепоховання= Перетворення», присвяченої комеморативним практикам у зв'язку з перепохованням Тараса Шевченка, героїв, загиблих у бою під Крутами, та Василя Стуса	08.05.- 29.09.2019		виконано
5	Культурно-масовий захід «Нагородження переможців Всеукраїнського конкурсу учнівської творчості «Обіймімося ж, брати мої»	15.05.2019		виконано
5	Культурно-масовий захід у рамках експозиції оновленого залу найвідомішого живописного полотна Тараса Шевченка «Катерина», присвяченого ролі жінки-покритки у традиційному українському суспільстві ХІХ століття, до Міжнародного дня музеїв	18.05.2019		виконано
5	Культурно-масовий захід у рамках виставки «Перепоховання = Перетворення» «Хто спить під горою» за участі Михайла Назаренка, присвячений формуванню в культурній свідомості українців образу Тараса Шевченка	29.05.2019		виконано
5	Культурно-масові заходи «Дитяча літературна школа», присвячені популяризації української культури та літератури, спільно з «Центром літературної освіти»	10.06.- 14.06.2019		виконано
5	Культурно-масовий захід у рамках виставки «Перепоховання = Перетворення» «Неспокійні могили: практики історичної пам'яті та перепоховання»	15.06.2019		виконано
5	Культурно-масовий захід у рамках виставки «Перепоховання = Перетворення» «Доба модерних героїв: поховання, перепоховання та пам'ять в Україні ХІХ – ХХІ століть»	22.06.2019		виконано
5	Сімейний фестиваль «Плау музей» спільно з Музеєм польських євреїв POLIN, присвячений вивченню української ідентичності та	22.06.2019		виконано

	налагодженню українсько-польських культурних зв'язків			
5	Експонування виставки копій старовинних мап України, виконаних до XVIII століття, до Дня незалежності України	13.08.- 25.08.2019		виконано

Національний музей-меморіал «Тюрма на Лонцького»

№ пункту (відповідно до плану, затвердженого розпорядженням КМУ)	Назва проведеного заходу (відповідно до плану, затвердженого розпорядженням КМУ)	Термін виконання	Відповідальні за виконання	Стан виконання
20	Публічна лекція на тему: «Історія «на весело». Радянська пропаганда і методи боротьби з нею».	02.04.2019	Ісаюк Олеся	виконано
23	Проведення тематичної екскурсії «100 років від дня Революції»	15.01.2019	Зброжко Ольга	виконано
23	Лекція на тему: «Битва під Крутами: смисли перемоги»	31.01.2019	Ісаюк Олеся	виконано
24	Лекція-розповідь з демонстрацією навчальної гри: «Українська революція»	22.01.2019	Ісаюк Олеся	виконано
25	Проведення тематичного заходу на тему: «Боротьба за Україну. Відвага воїнів УПА»	16.05.2019	Сеницький Віктор	виконано
38	Модерація дискусії з елементами лекції у рамках заходу: «Victims and persecutors of Lontsky str. Prison»	07.08.2019	Ісаюк Олеся	виконано

Львівська національна галерея мистецтв імені Б.Г. Возницького

№ пункту (відповідно до плану, затвердженого розпорядженням КМУ)	Назва проведеного заходу (відповідно до плану, затвердженого розпорядженням КМУ)	Термін виконання	Відповідальні за виконання	Стан виконання
5	Різдвяний вертеп за участю воїнів АТО	08.01.2019	зав. відділу «Музеїв пам'яток» Кліщ Н.В.	Захід відбувся
5	Участь у заходах, присвячених Дню Соборності України	22.01.2019	зав. відділу «Музей гетьмана України Івана	Захід відбувся

			Виговського» Ревуцький С.І.	
5	Відзначення 100-ліття з дня народження Народного художника України З.Кецала. Зустріч з лауреатом Національної премії України імені Т.Шевченка Богданом Горинем в рамках відкриття ювілейної виставки З.Кецала.	24.02.2019	зав. відділу «Музей гетьмана України Івана Виговського» Ревуцький С.І.	Захід відбувся
5	Зустріч з учасниками Майдану гідності (з нагоди 5-ї річниці подій на Майдані)	19.02.2019	зав. відділу «Музей гетьмана України Івана Виговського» Ревуцький С.І.	Захід відбувся
5	Мистецько-поетична естафета в скайповому режимі «Не забудьте помянути...», присвячена 205-й річниці від дня народження Т.Шевченка, між містами України: Жидачів (Львівська обл.) – Олександріївка (Кіровоградська обл.) - Виноградovo (Закарпатська обл.) – Новопсковськ (Луганська обл.)	09.03.2019	зав. відділу «Музей гетьмана України Івана Виговського» Ревуцький С.І.	Захід відбувся
5	Участь у заходах з відзначення 625-ліття першої писемної згадки про Ходорів.	15.03.2019	зав. відділу «Музей гетьмана України Івана Виговського» Ревуцький С.І.	Захід відбувся
5	Участь у спільному культурологічному проекті культурно-освітніх закладів м. Жидачева «Борітеся – поборете».	17.03.2019	зав. відділу «Музей гетьмана України Івана Виговського» Ревуцький С.І.	Захід відбувся
5	Презентація першої україномовної версії графічного роману «Батько Горію» за твором Оноре де Бальзака від видавництва «Леополь».	03.04.2019	зав. відділу «Музей європейського мистецтва XIV-XVIII ст.» Козинкевич О.В.	Захід відбувся

5	День неспішного мистецтва	06.04.2019	зав.відділу «Музей європейського мистецтва XIV-XVIII ст.» Козинкевич О.В., зав. відділу «Музеїв пам'яток» Кліщ Н.В., науковий співробітник Музею модерної скульптури Михайла Дзиндри Холстиніна В.О.	Захід відбувся
5	Божественна Літургія (каплиця Благовіщення Пресвятої Діви Марії Великого палацу музею- заповідника «Золочівський замок»).	07.04.2019	зав.відділу «Музей заповідник «Золочівський замок» Микулишин В.М.	Захід відбувся
5	Конкурс на кращого читця віршів М.Шашкевича між учнями Білокам'янської ЗОШ ім. М.Шашкевича і Ожидівської ЗОШ	09.04.2019	Зав. відділу «Музей книгодрукува ння» Фрис В.Я.	Захід відбувся
5	Майстер-клас з виготовлення писанок	19.04.2019	зав.відділу «Музей заповідник «Підгорецьки й замок» Мостова С.Х.	Захід відбувся
5	Палацовий вечір «Весна» - «Лірницький Великдень»	02.05.2019	зав.відділу «Музей європейськог о мистецтва XIV-XVIII ст.» Козинкевич О.В.	Захід відбувся
5	Благодійний концерт «Музика в тобі... Почуй її...» піаніста Т.Жеребцова	11.05.2019	зав.відділу «Музей європейськог о мистецтва XIV-XVIII ст.»	Захід відбувся

			Козинкевич О.В.	
5	Участь у проведенні Фестивалю народної вишиванки в м.Жидачеві	17.04.2019	зав. відділу «Музей гетьмана України Івана Виговського» Ревуцький С.І.	Захід відбувся
5	Квест-мандрівка «Музей з батьками»	19.05.2019	зав. відділу «Музей європейськог о мистецтва XIX-XXI ст.» Крокіс Н.Р.	Захід відбувся
5	Вшанування пам'яті М.Шашкевича за участю учнів шкіл с.Білий Камінь та Поморяни (с.Підлисса)	07.06.2019	Зав. відділу «Музей книгодрукуван ня» Фрис В.Я.	Захід відбувся
5	Еколого-краєзнавча акція «Знати, берегти» (спільно з Бродівською РДА)	11.06.2019	зав. відділу «Музей заповідник «Підгорецьки й замок» Мостова С.Х.	Захід відбувся
5	Відкриття меморіальної дошки, присвяченої перебуванню Зіновія Богдана Хмельницького і його батька в Олеському замку. Концерт учнів дитячої музичної школи смт Олеська.	23.06.2019	зав. відділу «Музей заповідник «Олеський замок» Шенгера Б.Я.	Захід відбувся
5	Благодійний квест «Відшукай скарби Підгорецького замку» для соціально незахищених дітей с. Підгірці	25.06.2019	зав. відділу «Музей заповідник «Підгорецьки й замок» Мостова С.Х.	Захід відбувся
5	Зустріч з журналістом, публіцистом В.Портніковим	02.07.2019	зав. відділу «Музей європейськог о мистецтва XIV-XVIII ст.» Козинкевич О.В.	Захід відбувся
5	Служба Божа в пам'ять невинно замучених радянською владою мешканців Золочівщини	06.07.2019	зав. відділу «Музей заповідник «Золочівськи й замок»	Захід відбувся

			Микулишин В.М.	
5	Молебень та вечір «Недоспівана пісня» за участю хорів Золочівщини, присвячена жертвам НКВД у 1941 році	07.07.2019	зав.відділу «Музей заповідник «Золочівський замок» Микулишин В.М.	Захід відбувся
5	Участь у проведенні народно-фольклорного свята Івана Купала в рамках «Жидачів фест»	07.07.2019	зав. відділу «Музей гетьмана України Івана Виговського» Ревуцький С.І.	Захід відбувся
5	Програма «Ніч в музеї»: квести для дітей 7-12 років; майстер-класи «Сотвори свого ангела»; кураторські екскурсії П.Гудімова по виставці «Ангели»	12.07.- 13.07.2019	зав.відділу «Музей європейського мистецтва XIX-XXI ст.» Крокіс Н.Р.	Захід відбувся
5	Проща на Білу гору в с.Підлисса	04.08.2019	Зав. відділу «Музей книгодрукування» Фрис В.Я.	Захід відбувся
5	Квест для дітей 7-12 років з майстер-класом «Сотвори свого ангела» в рамках «Дитячої програми «Ангели»	06.08., 18.08., 24.08., 25.08., 27.08.2019	зав.відділу «Музей європейського мистецтва XIX-XXI ст.» Крокіс Н.Р.	Захід відбувся
5	Фестиваль меду та музики «Надбужанські медобори» (спільно з Буською РДА): мистецький майданчик з концертною програмою; майстер-класи у «Містечку майстрів»; пізнавальні програми; виставки старожитніх предметів, пов'язаних з бджолярством та виробництвом кераміки.	11.08.2019	зав.відділу «Музей заповідник «Одеський замок» Шенгера Б.Я.	Захід відбувся
5	Лекція «Національно-визвольні мотиви у творчості Т.Шевченка» для учасників Шевченківського свята	10.03.2018	зав. відділу «Музей гетьмана України Івана Виговського» Ревуцький С.І.	Захід відбувся

5	Лекція «Колишнє містечко Руда – мала резиденція гетьмана Війська Запорізького Івана Виговського в Галичині» (Стрийський технічний коледж).	13.03.2019	зав. відділу «Музей гетьмана України Івана Виговського» Ревуцький С.І.	Захід відбувся
5	Лекція «До 150-річчя від дня народження І.Труша»	30.03.2019	зав. відділу «Музей європейського мистецтва XIX-XXI ст.» Крокіс Н.Р.	Захід відбувся
5	Лекція «Сакральна архітектура древнього Удеча» (Жидачівська гімназія ім. О.Партицького, Жидачівська СШ № 2)	9.04.2019, 15.05.2019	зав. відділу «Музей європейського мистецтва XIX-XXI ст.» Крокіс Н.Р.	Захід відбувся
5	Лекція «Маркіян Шашкевич і Львів» (спільно з ГО «Контрфорс») в рамках програми лекторію «Видатні львів'яни».	21.04.2019	Зав. відділу «Музей книгодрукування» Фрис В.Я.	Захід відбувся
5	Лекція «Творчість Р.Сельського для дітей і дорослих» (для учнів 1-4 класів шкільного табору, Львівська обласна бібліотека для дітей)	14.06.2019	зав. відділу «Музей європейського мистецтва XIX-XXI ст.» Крокіс Н.Р.	Захід відбувся
5	Лекція «Гетьман Війська запорізького Іван Виговський – полководець, політик і дипломат. Історичне значення Конотопської битви» (Гніздичівська ОТГ)	15.06.2019	зав. відділу «Музей гетьмана України Івана Виговського» Ревуцький С.І.	Захід відбувся
5	Лекція «Сакральне мистецтво початку XX ст. Модест Сосенко» (Львівська обласна бібліотека для дітей)	05.07.2019	зав. відділу «Музей європейського мистецтва XIX-XXI ст.» Крокіс Н.Р.	Захід відбувся
5	Лекція «Прийняття Декларації про суверенітет України 16 липня 1990 року – визначна подія в історії національно-визвольних змагань українського народу (Народний дім, м.Жидачів).	16.07.2019	зав. відділу «Музей гетьмана України Івана Виговського» Ревуцький С.І.	Захід відбувся
5	Лекція з нагоди 310 роковин Полтавської битви (1709 р.) «Основні причини поразки та трагічні наслідки битви під Полтавою. Її вплив на формування	10.07.2019	зав. відділу «Музей гетьмана України Івана	Захід відбувся

	національної свідомості українського народу»		Виговського» Ревуцький С.І.	
5	Лекція «Годовицький храм – перлина бароко» (в рамках проекту «Пінзель. Ukraine Live», Годовиця)	24.08.2019	Зав.сектором «Музей Івана Георгія Пінзеля» Банах Л.Г.	Захід відбувся
5	Урок християнської етики «Історія храму Івана Хрестителя»	15.02.2019	зав. відділу «Музеїв пам'яток» Кліщ Н.В.	Захід відбувся
5	Музейний урок «Пейзажна лірика в творчості Т.Шевченка» (для учнів 5-го класу лицею № 37)	22.03.2019	зав.відділу «Музей європейського мистецтва XIX-XXI ст.» Крокіс Н.Р.	Захід відбувся

Інформація Міністерства оборони України

На виконання Плану дій щодо реалізації Стратегії національно-патріотичного виховання дітей та молоді на 2017 – 2020 роки, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 18 жовтня 2017 року № 743-р (далі – План дій), Міністерством оборони України проведено відповідну роботу щодо:

1. удосконалення нормативно-правової бази національно-патріотичного виховання. З цією метою:

а) підготовлено:

проект Указу Президента України “Про внесення змін до Указу від 11 лютого 2016 року № 44”(Указ Президента України від 26.04.2019 № 169/2019);

проект постанови Кабінету Міністрів України “Про внесення зміни у додаток до постанови Кабінету Міністрів України від 03 квітня 2006 р. № 413”

наказ Міністерства оборони України від 04.03.2019 № 86 “Питання вшанування пам’яті військовослужбовців Збройних Сил України, які загинули за свободу, незалежність і територіальну цілісність України та під час проведення міжнародних операцій з підтримання миру та безпеки”, який зареєстровано у Мін’юсті 27.03.2019 за № 312/33283;

наказ Міністерства оборони України від 10.07.2019 № 374 “Про затвердження Інструкції з організації діяльності військових музеїв, музеїв (кімнат) бойових традицій у Збройних Силах України”, який зареєстровано у Мін’юсті 05.08.2019 за № 864/33835;

наказ Міністерства оборони України від 19.04.2019 № 72КП “Про затвердження Списку переможців XIX Міжнародного конкурсу з української мови імені Петра Яцика у Збройних Силах України”;

наказ Міністерства оборони України від 28.08.2019 № 482 “Про відзначення Дня пам’яті захисників України, які загинули в боротьбі за незалежність, суверенітет і територіальну цілісність України□;

- б) розглянуто, здійснено фахову експертизу та погоджено проекти:
 Закону України “Про українську жестову мову”;
 постанови Кабінету Міністрів України “Про затвердження Порядку проведення меморіальних та урочистих заходів, присвячених Дню пам’яті та примирення і Дню перемоги над нацизмом у Другій світовій війні”;
 постанови Кабінету Міністрів України “Про організацію проведення Всеукраїнського перепису населення”;
 розпорядження Кабінету Міністрів України “Про затвердження плану заходів з реалізації Положення про Всеукраїнську дитячо-юнацьку військово-патріотичну гру “Сокіл” (“Джура”)”;
 розпорядження Кабінету Міністрів України “Про затвердження плану заходів з відзначення 80-річчя з дня проголошення незалежності Карпатської України”
 розпорядження Кабінету Міністрів України “Про затвердження плану заходів із підготовки та відзначення у 2019 році Дня пам’яті та примирення, Дня перемоги над нацизмом у Другій світовій війні та 75-ї річниці вигнання нацистів з України”;
 розпорядження Кабінету Міністрів України “Про затвердження плану заходів із відзначення 23-ї річниці Конституції України”;
 розпорядження Кабінету Міністрів України “Про затвердження плану заходів з проведення у 2019 році Всеукраїнського тижня права”;
 розпорядження Кабінету Міністрів України “Про затвердження плану заходів з підготовки та відзначення 28-річниці незалежності України”;
 розпорядження Кабінету Міністрів України “Про схвалення Плану дій щодо реалізації Стратегії національно-патріотичного виховання на 2020 – 2025 роки”;
 розпорядження Кабінету Міністрів України “Про схвалення Державної цільової соціальної програми національно-патріотичного виховання на 2020 – 2025 роки”;
 Концепції громадського сприяння безпеці і обороні та Концепції військово-патріотичного виховання в Україні;
2. проведення заходів відповідно до пунктів Плану дій:
- згідно пункту 5:
- комплекс заходів щодо забезпечення проведення державних та професійних свят, а також історичних подій за участю перших осіб держави;
 у Збройних Силах України за відповідною тематикою організовано навчання особового складу з національно-патріотичної підготовки, як окремого предмета бойової підготовки військ (сил);
 організовано виступи професійних та аматорських військових творчих колективів у містах та селах України, гарнізонах, військових частинах (у тому числі в районі проведення операції Об’єднаних сил (антитерористичної операції) (далі – ООС (АТО), навчальних закладах, громадських об’єднаннях тощо з високоякісними концертними програмами військово-патріотичного спрямування;
 спільно з місцевими органами влади, керівниками навчальних закладів організовано багаточисельні зустрічі дітей та молоді з героями-військовослужбовцями-учасниками ООС (АТО) на Сході України;

продовжено роботу щодо впровадження в систему військово-патріотичної роботи відзначення пам'ятних дат, які відповідають національній військовій історії.

Довідково.

Указом Президента України від 23 серпня 2019 року № 621/2019 встановлено День пам'яті захисників України, які загинули в боротьбі за незалежність, суверенітет і територіальну цілісність України;

організовано регулярні виступи за національно-патріотичною тематикою професійних творчих колективів військово-музичних закладів і підрозділів Збройних Сил України в аеропортах, на залізничних вокзалах та у місцях масового перебування людей;

забезпечено участь (проведення) особового складу Збройних Сил України у міжнародних, всеукраїнських та всеармійських фестивалях і конкурсах (Міжнародний конкурс з української мови імені Петра Яцика, Міжнародний мовно-літературний конкурс учнівської та студентської молоді імені Тараса Шевченка, Міжнародний фестиваль “Сурми України” (м. Суми), Міжнародний фестиваль – конкурс “Яскрава Симфонія Прикарпаття” (м. Трускавець), Міжнародний фестиваль “Мистецтво без кордонів” (м. Кишинів), Всеукраїнський літературно-музичний фестиваль-реквієм вшанування воїнів України “Розстріляна молодість”, Всеукраїнський фестиваль-конкурс військово-патріотичної пісні “Пам'ять серця”, Історичний фестиваль “Legio historica” тощо);

створено нові героїко-патріотичні програми для виступів концертних бригад військових професійних творчих колективів в зоні проведення ООС (АТО), військово-лікувальних та реабілітаційних закладах, Центрах відновлення військ (сил), військових навчальних закладах, а також нові тематичні музичні твори та хореографічні постановки з нагоди відзначення державних, військово-професійних свят, визначних дат в історії України для подальших концертів в усіх регіонах країни та популяризації військово-патріотичного мистецтва на радіо та телебаченні.

Довідково.

Заслуженим академічним Ансамблем пісні і танцю Збройних Сил України у поточному році:

проведено близько 70 концертних заходів у гарнізонах для військовослужбовців та членів їх сімей, 12 концертів – на Сході України у містах Покровське, Краматорськ, Лисичанськ, Сєверодонецьк, Часів Яр, Вугледар, Муратово, Ліман та інших;

забезпечено музичний супровід 4 заходів за участю Президента України або під його патронатом;

до репертуару хору Ансамблю введено 9 нових творів, зроблено 7 нових хореографічних постановок, оркестр збагатився понад 30 новими творами національно-патріотичного та героїко-патріотичного спрямування;

Національним президентським оркестром протягом 2018 року:

відпрацьовано 47 концертних заходів, проведено 8 гарнізонних гастрольних турів. З них:

в зоні проведення ООС (АТО) – 2;

за участю Президента України або під його патронатом – 12;

введено в репертуар оркестру 28 нових творів національно-патріотичного та героїко-патріотичного спрямування;

сплановано та реалізовано Всеукраїнські патріотично-мистецькі проекти “Браття українці” та “Армія з народом” за участю провідних військово-музичних установ та підрозділів.

Довідково:

В рамках проекту “Браття українці” було проведено 42 великих концертних виступи з різноплановою національною та військово-патріотичною мистецькою програмою в закладах культури населених пунктів, де виконує бойові завдання або дислокується особовий склад військових частин Збройних Сил України. За орієнтовними підрахунками заходи проекту відвідало близько 20 тис глядачів, з яких більше 60% – військовослужбовці та члени їх родин;

продемонстровано виставку “Блокпост пам’яті” у рамках XII Міжнародного форуму “Україна-Європа” у м. Варшава (Республіка Польща) та у м. Львів, а також у містах Гданськ, Краків та Люблін (Республіка Польща), Одесі та Малин;

підготовлено та проведено науковими співробітниками Науково-дослідного центру гуманітарних проблем Збройних Сил України лекційні заняття з особовим складом органів військового управління та військових частин за темами: “Депортація кримсько-татарського народу – злочин сталінського режиму” (до 75-ї річниці депортації кримських татар), “80 років незалежності Карпатської України”, “102 річниця створення Української Центральної Ради”;

проведено четверту Всеукраїнську наукову військово-історичну конференцію “Війна на Донбасі. 2014 – 2018 рр. та забезпечено публікацію наукових статей: “Військова операція збройних сил України на Світлодарській дузі у грудні 2016 року”, “Створення російською пропагандою образу ворога з України за допомогою конструкту “Великої Вітчизняної війни” та “Інформація “представників так званих “ДНР” та “ЛНР” як джерело антиукраїнських фейків про воєнні дії на Донбасі”, видано друком збірник Третьої Всеукраїнської наукової військово-історичної конференції “Війна на Донбасі. 2014 – 2017 рр.”;

підготовлені та відкриті нові експозиції та виставки національно-патріотичної спрямованості.

Довідково.

У Національному військово-історичному музеї України та його філіях відкрито:

частину експозиції присвяченої авіації в армії Української Народної Республіки (до 100 річниці підписання Акту Злуки Української Народної Республіки та Західно-Української Народної Республіки);

виставку картин “Аеропорт” (до роковин завершення оборони Донецького аеропорту);

виставку сучасного озброєння, приурочену призову на строкову військову службу “Весна-2019”, розміщену у Волинському обласному комісаріаті;

пересувної виставки про війну на Сході України у рамках презентації фільму “Крим. Оточені зрадою” у м. Відень (Австрійська республіка);

фотовиставку, присвячену діям українських миротворців під час конфлікту у

Грузії;

тематичну виставку, приурочену Дню Перемоги над нацизмом у Другій світовій війні та 75-й річниці вигнання нацистських окупантів з Волині та України; музейну експозицію “10-й танковий полк”, присвячену героїчній обороні міста Полтава у вересні 1941 року;

виставку “Донбас: перепрочитання образу” у Волинському регіональному музеї українського війська та військової техніки;

реекспозицію малих залів Національного військово-історичного музею України.

Продовжують роботу виставки, присвячені українським добровольцям у кавказьких війнах та кавказьким добровольцям у війні за суверенітет, територіальну цілісність та недоторканність України – пам’яті молодшого лейтенанта запасу Збройних Сил України Аміни Окуєвої та 100-річчю встановлення Гетьманату Скоропадського;

згідно пункту 8:

надано системну підтримку та всебічне сприяння проведенню Міністерством освіти і науки України етапів Всеукраїнської дитячо-юнацької військово-патріотичної гри “Сокіл” (“Джура”), забезпечено залучення до підготовки і проведення гри військових частин і полігонів, вищих військових навчальних закладів, військових навчальних підрозділів закладів вищої освіти;

згідно пункту 9:

надано організаційно-методичну допомогу громадським об’єднанням військово-патріотичного спрямування у проведенні військово-патріотичних та культурно-виховних заходів з дітьми та молоддю:

Всеукраїнських акцій “Потяг Єднання України “Труханівська Січ” (“Всеукраїнське об’єднання “Коло.Медіа”);

Міжнародної акції “Нащадки вільних” імені князя К.І.Острозького (громадські організації “Український легіон” та “Юнацький корпус”);

військово-патріотичних зборів (Громадський рух “За майбутнє”);

“Маршу захисників України” (громадська організація “Методичний центр учасників АТО”);

семінарів на національно-історичну тематику, заходів з відзначення пам’ятних військово-історичних дат (громадська організація “Спілка офіцерів України”);

соціально-патріотичного заходу “Дні пам’яті героїв Іловайської битви, п’ята річниця” (громадська організація “Військово-патріотичне об’єднання учасників бойових дій “Сармат”);

всеукраїнського масового мирного заходу “Час лікує”, присвяченого вшануванню пам’яті всіх загиблих захисників країни (Всеукраїнська громадська організація “Об’єднання дружин та матерів бійців учасників АТО”);

Міжнародних героїко-патріотичних змагань “Пам’ять” з веслування на байдарках і каное серед юнаків та дівчат, молоді та ветеранів, на честь воїнів-спортсменів, які виконуючи свій військовий обов’язок в роки Другої світової війни, в Афганістані, АТО та інших гарячих точках планети, віддали своє життя заради

миру на землі (Міська благодійна організація “Дитячий оздоровчо-спортивний клуб “Мала флотилія”);

Всеукраїнського збору оборонно-спортивних клубів “Соколята України”;

Спартакіади школярів міста Житомира, присвячених пам’яті Героя України Олега Міхнюка;

згідно пункту 10:

підготовлено проект Указу Президента України “Про внесення змін до Указу від 11 лютого 2016 року № 44” (Указ від 26.04.2019 № 169/2019) , яким уточнено Перелік військових частин Збройних Сил України, Національної гвардії України, Державної прикордонної служби України, над якими здійснюється шефство;

спільно з місцевими органами влади та місцевого самоврядування у рамках виконання Указу Президента України від 11 лютого 2016 року № 44/2016 “Про шефську допомогу військовим частинам Збройних Сил України, Національної гвардії України та Державної прикордонної служби України” та наказу Міністерства оборони України від 31.10.2016 № 571 “Про затвердження Інструкції з організації виконання Указу Президента України від 11 лютого 2016 року № 44/2016” сплановано та організовано роботу щодо надання допомоги загальноосвітнім навчальним і позашкільним навчальним закладам в організації та проведенні навчально-польових зборів, інших організаційно-масових заходів військово-патріотичного спрямування;

забезпечено активну участь представників Міністерства оборони України та Збройних Сил України у складі координаційних рад з питань національно-патріотичного виховання при місцевих державних адміністраціях у роботі щодо військово-патріотичного виховання дітей та молоді;

згідно пункту 16:

забезпечено інформаційне супроводження заходів військово-патріотичного виховання дітей та молоді, популяризацію військової служби, донесення достовірної інформації про роль Збройних Сил України у забезпеченні миру і стабільності в Україні.

Довідково.

Інформаційним агентством Міністерства оборони України підготовлено 125 інформаційних повідомлень стосовно зазначеної тематики. Матеріали розмішувалися на офіційному веб-сайті Міністерства оборони України в мережі Інтернет, на сторінці Інформагентства в соціальних мережах, а також у цивільних засобах масової інформації, зокрема, Інформаційних агенціях, друкованих та Інтернет-виданнях.

Центральною телерадіостудією Міністерства оборони України підготовлено та видано в ефір 19 тематичних відео-сюжетів, з подальшим розміщенням на Youtube-каналі “Військове телебачення України” та на офіційному веб-сайті Міністерства оборони України.

Творчим колективом медіа-проекту Військове радіо “Армія ФМ” виготовлено 29 тематичних радіосюжетів, які звучали в ефірі радіо на частотах військового радіо у Києві, Житомирі та Вінниці, а також в районі проведення операції Об’єднаних сил у Донецькій та Луганській областях (територія покриття –

18 міст і населених пунктів), а також розміщувалися на офіційному сайті проекту armyfm.com.ua.

Телерадіостудією Міністерства оборони України “Бриз” (м. Одеса) виготовлено та оприлюднено 26 тематичних відео матеріалів;

заохочено представників творчої інтелігенції за краще висвітлення військової тематики у творах літератури та мистецтва.

Довідково.

У 2018 році лауреатами премії імені Богдана Хмельницького за краще висвітлення військової тематики у творах літератури та мистецтва, яка присуджується до Дня Збройних Сил України, стали:

у номінації “Літературні твори військової тематики” публіцист, літературознавець Бакуменко Олександр Данилович – за роман-есе “Захисник Чернечої гори”;

у номінації “Твори театрального мистецтва військової тематики” керівник колективу Театру української традиції “Дзеркало”, режисер Петранюк Володимир Іванович – за виставу “Блокпост “Україна”;

у номінації “Твори образотворчого мистецтва військової тематики” художник-живописець Пущенко Сергій Миколайович – за виставку фоторобіт “Портрети добровольців на війні”.

згідно пункту 25:

організовано роботу щодо героїзації та увічнення пам’яті захисників України: за ініціативи Міністра оборони України для вшанування пам’яті військовослужбовців Збройних Сил України, які загинули за свободу, незалежність і територіальну цілісність України та під час проведення міжнародних операцій з підтримання миру та безпеки на території військового містечка № 64 (м. Київ, проспект Повітрофлотський, 6) споруджено Меморіальний комплекс, який відкрито за участю керівництва держави 14 жовтня 2018 року. З цього дня тут щодня в ранковий час поіменно згадуються загиблі військовослужбовці Збройних Сил України. Разом з Міністерством внутрішніх справ України вжито заходів щодо вшанування в Меморіальному комплексі з 29 серпня 2019 року всіх загиблих представників сил безпеки і оборони;

наказом Міністерства оборони України від 28.08.2019 № 482 “Про відзначення Дня пам’яті захисників України, які загинули в боротьбі за незалежність, суверенітет і територіальну цілісність України” визначено порядок проведення щорічних заходів 29 серпня щодо вшанування пам’яті загиблих у Меморіальному комплексі, розташованому на території військового містечка № 64 (м. Київ, проспект Повітрофлотський, 6), за участю керівництва Міністерства оборони України, Генерального штабу Збройних Сил України, керівників структурних підрозділів Міністерства оборони України та Генерального штабу Збройних Сил України, командувачів видів та родів військ (сил) Збройних Сил України, оперативних командувань, командирів повітряних командувань, бригад, керівників вищих військових навчальних закладів, установ та організацій, а також в місцях постійної дислокації військових частин, військових навчальних закладів, установ та організацій із залученням їх особового складу;

Збройні Сили України в різних регіонах держави стали ініціаторами та брали активну участь у встановленні пам'ятних знаків (пам'ятників, меморіальних дощок тощо), найменуванні (перейменуванні) об'єктів місцевої інфраструктури (площ, вулиць, провулків), навчальних закладів, створенні музеїв на честь воїнів, які виявили героїзм при захисті України під час проведення ООС (АТО).

Довідково. З метою вшанування пам'яті військовослужбовців-героїв ООС (АТО) в Україні:

встановлено пам'ятних дощок – 2511 (найбільше – у Дніпропетровській (347), Київській (190) та Вінницькій (142) областях, найменше – у Луганській (11), Донецькій (25), Тернопільській (38) областях та м. Києві (39);

названо (перейменовано) об'єктів – 547 (найбільше – у Кіровоградській (82), Київській (60) та Закарпатській (49) областях, найменше – м. Києві (1), Донецькій та Харківській (по 5), Дніпропетровській та Херсонській (по 6) областях);

продовжується робота щодо присвоєння військовим частинам Збройних Сил України почесних найменувань та імен видатних українців різних часів національного державотворення. У цьому році рішенням Глави держави почесні найменування присвоєно 5 військовим частинам.

Довідково. У 2019 році присвоєно почесні звання:

36 окремій бригаді морської піхоти – “імені контр-адмірала Михайла Білинського□;

17 окремій танковій Криворізькій бригаді – “імені Костянтина Пестушка□;

28 окремій механізованій бригаді – “імені Лицарів Зимового Походу□;

92 окремій механізованій бригаді – “імені кошового отамана Івана Сірка□;

456 бригаді транспортної авіації – “імені Дмитра Майбороди□;

продовжено роботу щодо пошуку зниклих безвісти, не облікованих поховань, вилучення та евакуації тіл (останків) загиблих військовослужбовців Збройних Сил України, інших військових формувань та правоохоронних органів у районі проведення ООС (АТО) на території Донецької та Луганської областей в рамках реалізації гуманітарного проекту Збройних Сил України “Евакуація 200”.

Довідково.

У серпні цього року гуманітарний проект Збройних Сил України “Евакуація 200□ було нагороджено українською недержавною нагородою “Народний Герой України□. Цю нагороду передано на довічне зберігання до Національного військово-історичного музею України.

З 2014 року в рамках реалізації гуманітарного проекту Збройних Сил України “Евакуація 200□ пошуковими групами вивезено з району бойових дій 1787 тіл та фрагментів тіл загиблих. Із них 475 — з тимчасово невідконтрольних Україні районів Донецької та Луганської областей. 889 тіл загиблих транспортовано та передано родичам для вшанування та поховання.

Станом на сьогодні, у Збройних Силах України 70 військовослужбовців вважаються зниклими безвісти. Водночас, за результатами проведених ДНК-експертиз, відбулися збіги генотипів невпізнаних тіл із 27 родинами зниклих безвісти військовослужбовців;

видано Книгу пам'яті військовослужбовців Збройних Сил України, які загинули за свободу, незалежність і територіальну цілісність України та під час

проведення міжнародних операцій з підтримання миру та безпеки, яку виставлено для експонування у Залі пам'яті, розроблено та затверджено відповідне положення та організовано щорічне оновлення цієї книги;

забезпечено експозицію в Залі пам'яті Книги пам'яті працівників органів системи Міністерства внутрішніх справ України та співробітників Служби безпеки України, які загинули за свободу, незалежність і територіальну цілісність України та під час проведення міжнародних операцій з підтримання миру та безпеки;

продовжено роботу щодо підготовки та видання третього тому "Книги пам'яті військовослужбовців Збройних Сил України, які загинули, захищаючи суверенітет, територіальну цілісність та недоторканість України";

організовано постійну роботу з формування електронного ресурсу "Книга пам'яті полеглих за Україну" (<http://memoxybook.org.ua/>), на якому публікуються фотографії та біографії про загиблих, оновлення "Стіни пам'яті військовослужбовців та правоохоронців, які загинули за територіальну цілісність та недоторканість України" на фасаді Національного військово-історичного музею України та доповнення оновленої "Стіни пам'яті" на мурах Михайлівського собору;

розпочато роботи щодо встановлення за благодійні кошти колективу, спонсорів та меценатів Пам'ятного знаку загиблим Героям на території Житомирського військового інституту імені С.П.Корольова;

організовано увічнення пам'яті загиблих військовослужбовців через підготовку матеріалів для системних рубрик про героїчні вчинки військовослужбовців-учасників ООС (АТО) в газетах "Голос України" та "Урядовий кур'єр", публікацію у друкованих засобах масової інформації аналітичних матеріалів, статей, інтерв'ю про проявлення військовослужбовцями Збройних Сил України героїзму та мужності, співпрацю з обласними державними телерадіокомпаніями щодо забезпечення популяризації прикладів проявлення військовослужбовцями мужності та героїзму, створення відеофільмів та телесюжетів про військовослужбовців-героїв, щоденне наповнення електронної сторінки "Будь твердий, читай, мисли і дій" у соціальній мережі "Google+ та електронних сторінок "Сила нескорених" і "Військо Інформація Культура" в соціальній мережі "Facebook", приведення до належного стану об'єктів, що увічнюють пам'ять про військову звитягу та славу, які розташовані в районах проведення ООС (АТО), систематичне радіо-інформування суспільства про проявлення військовослужбовцями Збройних Сил України героїзму та мужності під час виконання бойових завдань в зоні ООС (АТО);

згідно пункту 27:

взято участь в організації та проведенні Всеукраїнського семінару-тренінгу "Український кордон – 2019" та вишколу "Джура-Прикордонник";

підготовлено на замовлення Посольства України у Республіці Грузія інформаційно-аналітичні матеріали, що висвітлюють внесок українського та інших народів колишнього СРСР у боротьбу з нацизмом, нівелюють одноосібну заслугу Росії у перемозі над нацизмом, демонструють світовому суспільству агресивну політику сучасної Росії;

розроблено та випущено:

навчальний посібник з національно-патріотичної підготовки особового складу Збройних Сил України на 2019 навчальний рік;

Український військово-історичний календар. 2019;

методичний посібник “Історичні знання, як інструмент пропаганди у війнах і воєнних конфліктах”;

згідно пункту 30:

організовано навчання військовослужбовців та працівників Збройних Сил України за профілем “Історія українського війська” на історичному факультеті Культурно-освітнього центру неформальної освіти Центрального будинку офіцерів Збройних Сил України. У 2018 – 2019 навчальному році за згаданим профілем навчалось 28 осіб на першому курсі та 18 – на другому;

у військових ліцях з ліцеїстами 10-х класів у 2018-2019 навчальному році сплановано та проведено заняття за розділом “Історія українського війська” (35 навчальних годин) у рамках вивчення предмета “Захист Вітчизни”.

згідно пункту 41:

організовано відвідування (перебування, проживання) дітей та молоді навчальних закладів України у військових частинах (військових навчальних закладах) з метою їх ознайомлення з порядком проходження військової служби у Збройних Силах України, зразками озброєння і військової організації; організовано відвідування (перебування, проживання) дітей та молоді навчальних закладів України у військових частинах (військових техніках);

спільно з Міністерством освіти України вживаються заходи щодо підвищення ефективності вивчення у навчальних закладах України предмета “Захист Вітчизни”;

організовано проведення екскурсій, уроків патріотичного виховання “Захист Вітчизни” для дітей та молоді у Національному військово-історичному музеї України та його філіях, військових музеях, музеях (кімнатах) бойових традицій військових частин.

Довідково.

Експозицією Національного військово-історичного музею України за 8 місяців 2019 року проведено 116 (2832 разом з філіями) тематичні, оглядові та учбові екскурсії, з них 13 – для військовослужбовців, 45 – для учнів та студентів, 58 – для інших категорій громадян. Також було проведено 18 (112 разом з філіями) уроків патріотичного виховання “Захист Вітчизни”. Всього музей та його філії відвідало 78496 осіб.

Інформація Національного агентства України з питань державної служби

Про стан виконання Національним агентством України з питань державної служби у 2019 році Плані дій щодо реалізації Стратегії національно-патріотичного виховання дітей та молоді на 2017 – 2020 роки.

Найменування заходу	Строк виконання	Відповідальні за виконання	Стан виконання
27. Організація заходів	2018-2020 роки	Мінмолодьспорт Міноборони	Станом на 01 вересня 2019 року у 14 центрах перепідготовки та

підвищення рівня професійної компетентності у сфері національно-патріотичного виховання дітей та молоді		МОН Інші центральні органи виконавчої влади	підвищення кваліфікації працівників органів державної влади, органів місцевого самоврядування, державних підприємств Установ і організацій підвищили кваліфікацію з питань національно-патріотичного виховання дітей та молоді 1 395 осіб, з них: 910 державних службовців та 485 посадових осіб місцевого самоврядування
---	--	--	--

Інформація Державної служби України з надзвичайних ситуацій

Державна служба України з надзвичайних ситуацій на виконання розпорядження Кабінету Міністрів України від 18 жовтня 2017 р. № 743-р «Про затвердження плану дій щодо реалізації Стратегії національно-патріотичного виховання дітей та молоді на 2017-2020 роки» повідомляє.

Незважаючи на сучасні демографічні проблеми, зокрема зменшення кількості молоді в нашій державі, за останні роки чітко окреслилася тенденція щодо збільшення кількості молодих фахівців, які працюють у підрозділах ДСНС.

Станом на 1 липня 2019 року в органах та підрозділах ДСНС проходили службу 15,8 тисяч молодих працівників віком до 30 років, що становить 31,4 % загальної чисельності особового складу підрозділів цивільного захисту.

З метою впровадження і реалізації в органах та підрозділах цивільного захисту державної політики у сфері національно-патріотичного виховання і популяризації серед дітей та молоді здорового і безпечного способу життя, для підготовки до дій у надзвичайних ситуаціях і пропаганди професії рятувальника в ДСНС заплановано та проведено такі заходи:

у травні 2019 року в системі ДСНС проводився 9 Фестиваль героїко-патріотичної пісні серед осіб рядового і начальницького складу, працівників органів та підрозділів цивільного захисту ДСНС, ветеранів і пенсіонерів служби цивільного захисту;

у 2019 році 6 відкритий Фестиваль команд КВК вищих навчальних закладів ДСНС проводився у м. Львові (Львівський державний університет безпеки життєдіяльності);

Всеукраїнська акція “Герой-рятувальник року”, Всеукраїнська акція “Запобігти, врятувати, допомогти”, родинне свято безпеки “Сімейний день надзвичайних ситуацій”, які проводились у містах Київ, Харків, Дніпро.

У співпраці з Всеукраїнською асоціацією ветеранів війни та служби цивільного захисту (далі – Асоціація) у закладах вищої освіти системи ДСНС проводиться патріотична акція “Естафета поколінь”. Метою заходу є активізація духовного, соціально-культурного потенціалу особового складу, сприяння патріотичному вихованню та професійному становленню молодих працівників.

У 2019 році проведено два етапи патріотичної акції, зокрема у квітні – на базі Черкаського інституту пожежної безпеки імені Героїв Чорнобиля Національного університету цивільного захисту України, у травні – Вищого професійного училища Львівського державного університету безпеки життєдіяльності (м. Вінниця).

Також планується проведення патріотичної акції “Естафета поколінь” у жовтні 2019 року – Національний університет цивільного захисту України, у листопаді 2019 року – Львівський державний університет безпеки життєдіяльності.

Упродовж 2017 – 2019 років відзнаками Асоціації, серед яких “Орден – “Честь і слава, медалі “Герой-рятувальник”, “За доблесть і звитягу”, “За відвагу на пожежі”, нагороджено 275 осіб рядового і начальницького складу, працівників ДСНС. Також за відмінні показники у навчанні, сумлінне виконання службових обов’язків, активну участь у громадському житті відзнаками Асоціації заохочено 35 курсантів (студентів) закладів вищої освіти системи ДСНС.

Заходи до плану дій щодо реалізації Стратегії національно-патріотичного виховання дітей та молоді на 2017 – 2020 роки фінансуються в межах кошторисних призначень ДСНС на 2019 рік.

Інформація Вінницької обласної державної адміністрації

На виконання розпорядження Кабінету Міністрів України від 18.10.2017 №743-р «Про затвердження плану дій щодо реалізації Стратегії національно-патріотичного виховання дітей та молоді на 2017 – 2020 роки» надаємо інформацію про стан виконання зазначеного плану дій.

До п. 4. Розроблення та затвердження обласних програм з національно-патріотичного виховання дітей та молоді на 2018-2021 роки відповідно до ціннісних орієнтирів та індикаторів ефективності, визначених в Указі Президента України від 13 жовтня 2015 р. № 580 «Про Стратегію національно-патріотичного виховання дітей та молоді на 2016-2020 роки»

На Вінниччині діє Обласна цільова соціальна програма національно-патріотичного виховання дітей та молоді на 2017 – 2020 роки, затверджена рішенням 13 сесії обласної Ради 7 скликання від 20 грудня 2016 року №224 (зі змінами).

Основними завданнями Програми відповідно до Стратегії національно-патріотичного виховання дітей та молоді на 2016 – 2020 роки є:

✂ формування у молоді національно-патріотичної свідомості, національної гідності, поваги до культурного та історичного минулого України, готовності до виконання конституційного і громадянського обов’язку з метою захисту національних інтересів України;

✂ усвідомлення молоддю своєї ролі в забезпеченні національної безпеки, захисті територіальної цілісності, суверенності та соборності української держави;

✂ формування у молоді активної громадянської позиції та почуття власної гідності;

✂ виховання поваги до Конституції України, Законів України, державної символіки;

⌘ формування у молоді україноцентричного світогляду, збереження та розвиток духовно-моральних цінностей;

⌘ сприяння набуттю дітьми та учнівською молоддю патріотичного досвіду на основі готовності до участі в процесах державотворення, уміння визначати форми та способи своєї участі в життєдіяльності громадянського суспільства, спілкуватися з соціальними інститутами, органами влади, спроможності дотримуватись законів та захищати права людини, готовності взяти на себе відповідальність, здатності розв'язувати конфлікти відповідно до демократичних принципів;

⌘ усвідомлення молоддю досягнень Українського народу, його інтелектуальних і духовних надбань;

⌘ формування мовної культури, оволодіння і вживання української мови як духовного коду нації;

⌘ зміцнення й розвиток виховних функцій навчальних закладів, розширення складу суб'єктів патріотичного виховання, посилення координації між ними;

⌘ ефективне використання національних традицій, сучасного світового та вітчизняного педагогічного досвіду та дослідження психолого-педагогічної науки у сфері патріотичного виховання;

⌘ формування толерантного ставлення до інших народів, культур і традицій;

⌘ спонукання зростаючої особистості до активної протидії аморальності, правопорушенням та шовінізму;

⌘ формування гуманістичних та демократичних цінностей, поваги до конституційних прав і свобод людини і громадянина;

⌘ створення механізму системної та послідовної взаємодії органів державної влади, органів місцевого самоврядування та інститутів громадянського суспільства у сфері національно-патріотичного виховання;

⌘ забезпечення системних змін, досягнення високої ефективності, цілеспрямованого та прогнозованого розвитку у сфері національно-патріотичного виховання;

⌘ вивчення досвіду інших областей, країн у сфері громадянсько-патріотичного, військово-патріотичного, духовно-морального виховання молоді та сприяння впровадженню найкращих прикладів у Вінницькій області;

⌘ проведення моніторингу та аналізу реалізації Програми;

забезпечення доступу населення області до інформації щодо реалізації Програми.

До п. 5. Проведення освітньо-виховних, інформаційно-просвітницьких, культурологічних, міжнародних, науково-методичних заходів з національно-патріотичного виховання

У закладах освіти області упродовж 2018-2019 н.р. проведено освітньо-виховні, інформаційно-просвітницькі заходи з національно-патріотичного виховання. Зокрема,

- тематичні класні години «Захисники Вітчизни – наша гордість», «У нас єдина держава і ми єдиний народ», «Знай про Україну більше»;

- виховні години, бесіди «Дякуємо за мир», «Героями не народжуються, героями стають», «Герої нашого часу»;

- урочисті лінійки «Варта пам'яті до річниці Революції Гідності»;

- акції «Лист-подяка солдату», «Малюнок захиснику», «Зустрічі поколінь», «Хай серце не втрачає доброти», «Діти України за мир»;
- флешмоби до Міжнародного Дня миру «Голуб миру», «Серце до серця», «Назустріч мрії», «З Україною в серці», «Подвиг заради життя», хода миру «Діти Томашпілья за мир», «Кухня Мольфара, «Турбота», «Єднаймося», «Танцююча Україна»;
- проекти «Захисники Вітчизни у моїй родині», «Рідний край, де ми живемо, Україною зовемо»;
- патріотично-мистецькі акції «Україна єдина»;
- конкурси «Український калейдоскоп», «Права очима дітей», «Об'єднаймося ж, брати мої»;
- конкурси патріотичної пісні «У нашій пісні – наша сила!», «Про що співають солдати?», національно-патріотичної пісні «Співуча Україна»;
- літературно-музичні заходи «Тепло людських долонь захисникам України»;
- тематичні дні, тижневики, місячники до Дня української писемності, Дня українського козацтва / Дня захисника Вітчизни, Дня Соборності України, Дня Гідності та Свободи, Дня Прапора України, Дня Вишиванки, Дня пам'яті жертв Голодомору і політичних репресій, Дня пам'яті героїв Небесної Сотні, Дня українського добровольця, Шевченківські дні та інше;
- екскурсійна діяльність: «Красо України, Поділля», «Стежками рідної Вінниччини», «Козацькими стежками», «Подільські Афіни», «Музичне Поділля», «Поділля – батьківщина авіації», «Таємнича Буша» (усього проведено екскурсій 480, охоплено дітей – 10 тис.500);
- фотовиставки «Фото із сивої давнини, «Герої не вмирають»;
- літературні виставки «Шляхами правових знань», «Виховуємо громадянина – патріота України»;
- участь у Всеукраїнських заходах (Всеукраїнська українознавча гра «Соняшник», дитячо-юнацька військово-патріотична гра «Джура», «Джура – Прикордонник»);
- естафети «Навчаємо та виховуємо з Україною в серці».

В бібліотеках області проведено низку виховних та просвітницьких заходів. Зокрема уроки патріотичного виховання, години мужності, історичні екскурси «На захисті України», «Рідний край – краса Поділля», «Політичні репресії на Україні», «Державні символи України», «З історії українського державотворення» я «Україна – соборна, вільна, сильна», «Янголи Небесної Сотні вічно житимуть в душах і серцях», «Небесна Сотня: вони боролися за єдність України», «А над світом українська вишивка цвіте»; зустрічі з ветеранами Другої світової війни та учасниками АТО, патріотичні бесіди, уроки історичної правди та ін.

Вінницькою ОУНБ ім. К.А. Тімірязєва було презентовано путівник Олександра Рогового, присвячений 400-річчю від дня народження Івана Богуна «Шляхами Івана Богуна», проведено урок мужності «Гаряча мить історії» до Дня Героїв Небесної сотні для учнів КНУХТ, за участю учасника Революції гідності та воїна АТО Влада Сорда, проведено низку книжкових виставок та переглядів літератури.

Поряд з цим, книгозбірня, спільно з Вінницьким центром розвитку і партнерства «Полонія» організували свято мови «Мова – ім'я народу, візитівка нації!». Традиційно в книгозбірні відбулось літературно мистецьке свято «Мова кожного народу – неповторна і своя...»;

У бібліотеці започаткована Всеукраїнська благодійна акція «Бібліотека українського воїна».

Реалізуються культурно-мистецькі проекти, участь у яких беруть студентська та учнівська молодь, волонтери, учасники ООС (АТО) та учасники бойових дій на території інших держав, громадські організації. Бібліотека стала платформою для проведення творчих акцій, круглих столів, уроків мужності, годин патріотизму, презентацій книг, приурочених до Дня Соборності України, відзначення 100-річчя Української революції 1917–1921 років, Дня Героїв Небесної Сотні, Дня захисника України, Дня Українського козацтва, Дня Гідності та Свободи. Традиційними стали зустрічі у бібліотеці з ветеранами ЗСУ, учасниками ООС (АТО). Зібрано понад 100 свідчень учасників історичних подій в рамках реалізації проекту «Голоси живої історії».

Практично у кожному населеному пункті області проведено культурно - освітні та бібліотечно-інформаційні акції на вшанування пам'яті Великого Кобзаря: книжково-ілюстративні виставки, мистецькі вечори, бесіди з творчою молоддю. Проведено низку соціокультурних заходів До Міжнародного дня рідної мови у рамках культурологічного проекту «Мови різні – душа одна».

До п. 6. Підтримка мистецьких проектів національно-патріотичного спрямування, спрямованих на підвищення рівня обізнаності дітей та молоді з українською культурою

В поточному році реалізовано 100 культурно-мистецьких проектів, серед яких: 6 міжнародних, 5 всеукраїнських, 71 обласний та 18 регіональних і районних. Кількість відвідувачів вищезазначених заходів становить понад 300 тис. жителів та гостей області. До участі в них залучено понад 1200 кращих творчих колективів і 350 окремих виконавців.

Увагу митців з України та багатьох країн Європи привернули міжнародні фестивалі ім. П.І. Чайковського та Н.Ф. фон Мекк, народної хореографії «Барвінкове кружало», народного хорового співу ім. В.Іжевського «Над Собом пісня дзвінко лине».

У червні поточного року в м. Тульчині проведено I фестиваль «KIDS OPERAFEST TULCHYN», аналогів якому немає в Європі та III Міжнародний фестиваль «OPERAFFEST TULCHYN», які відвідали біля 70 тис. глядачів, в т. ч. понад 17 тис. дітей. В рамках фестивалю організовано II Всеукраїнську конференцію «Культура і креативні індустрії як основа розумної стратегії розвитку малих територій» спільно з Українським центром культурних досліджень, Інститутом культурної політики та за сприяння Асоціації міст України. У роботі конференції взяли участь голови міських, сільських та селищних рад, об'єднаних територіальних громад, представники Міністерства культури України та Маркус Бадер - міський голова громади Роттенбурх (Німеччина).

Протягом I півріччя 2019 року реалізовано низку всеукраїнських заходів, що вже стали традиційними: свято сатири і гумору ім. С.Руданського, молодіжний

етно-фестиваль «Калинові мости», свято народного мистецтва «Великодня писанка», конкурси учнів мистецьких навчальних закладів «Юний концертмейстер», музичний фестиваль «День українського баяна і акордеона», відбіркові етапи всеукраїнських конкурсів учнівської творчості «Об'єднаймося ж, брати мої» та молодих виконавців «Червона рута».

Серед обласних заходів варто відзначити фестивалі народної творчості «Різдвяне диво», родинної творчості «Українська родина – душі берегиня», ромської культури «Девлеса, ромале!», свята фольклору ім. Г.Танцюри, народної творчості «Кроковеє колесо» ім. К.Широцького, духової музики «Сурми Поділля» та інші.

Важливу роль в організації національно-патріотичного виховання дітей та молоді відіграють професійні колективи. За I півріччя 2019 року колективами обласних академічних театрів здійснено показ 430 вистав, що на 47 вистав більше аналогічного періоду 2018 року. Глядацька аудиторія театрів склала майже 75 тис. глядачів, з них 15 тис. дітей та молоді.

Вивчаючи духовні та естетичні потреби населення, репертуари професійних колективів мають тенденцію до якісних змін та створення нових сучасних проєктів. Головною їх метою є популяризація українського мистецького продукту, який має художню, естетичну та духовну цінність.

Активну творчу діяльність щодо популяризації українського національного музичного мистецтва проводить обласна філармонія. Протягом звітнього періоду циклом концертів в районах області реалізовувався мистецький проєкт до 75-річчя створення ансамблю пісні і танцю «Поділля». Щорічно творчими колективами філармонії презентується понад 40 нових програм, більшу частину яких складає музика українських композиторів та фольклору.

У I півріччі поточного року обласною філармонією проведено 266 концертів, які відвідали більше 68 тис. глядачів.

З метою організації тематичних концертів та музично-пізнавальних програм національно-патріотичного спрямування колективом філармонії налагоджено творчу співпрацю з загальноосвітніми навчальними закладами. В 2019 році у дитячому музичному лекторії проведено 94 концерти для учнів загальноосвітніх шкіл міста.

До п. 12. Сприяння організації реекспозицій в музеях України та музеях при навчальних закладах краєзнавчого, етнографічного та історичного профілю з метою посилення їх національно-патріотичного впливу через представлення інформації про український визвольний рух ХХ століття, Героїв Небесної Сотні, проведення антитерористичної операції, волонтерів, громадян, які зробили значний внесок у зміцнення обороноздатності держави

В області діє 166 музеїв при закладах освіти.

У кожному закладі освіти створено тематичні куточки, присвячені героям антитерористичної операції. Музеї поповнюються матеріалами про революцію Гідності, про жителів села (міста) – учасників цих подій. Пошукові загони збирають матеріали про Героїв Небесної Сотні, про учасників військових дій на Сході України. В музейних кімнатах, залах Бойової Слави постійно діють виставки «Небесна Сотня □ то в серцях вогонь», «Твої, Батьківщино, сини. Обов'язок.

Подвиг. Трагедія», «Повік ті дні із пам'яті не стерти», «Герої поруч з нами», «На варті наших душ – Небесна сотня», «Небесна сотня в пам'яті народній», «Майдан – фортеця духу» «А пам'ять про них не згасає», «Їх слово, їх приклад», «Школа виховала їх патріотами»), присвячені героям антитерористичної операції, оновлено експозиції у військово-історичних музеях шкіл.

В музеях області розгорнуто понад 250 (з них в 2019 році створено 13) окремих експозицій, присвячених військовій тематиці та понад 190, що розкривають всі етапи героїчної боротьби українського народу. Відвідувачами цих експозицій в I півріччі 2019 року стало понад 377 тисяч жителів та гостей області.

Окрім того, обладнано постійно діючі міні-експозиції в клубних та бібліотечних закладах області «Вони загинули за Батьківщину», організовуються фотовиставки земляків – учасників АТО «Світлини війни», «Українські воїни», «Пам'ять у фрагменті».

Продовжується модернізація філії обласного краєзнавчого музею «Історико-меморіальний комплекс пам'яті жертв нацизму», де встановлено схему-макет «Ставка «Вервольф» 1942–1944 рр.», розпочато роботу з розроблення програмного забезпечення експозиції в технології віртуальної, доповненої реальності екскурсійного маршруту у форматі 3D та створення власного веб-порталу.

Цікаві виставкові проекти презентував обласний художній музей, серед яких: персональна виставка народного художника України, лауреата Національної премії України ім. Т. Шевченка Івана Марчука «Голос моєї душі» за сприяння Консульства Республіки Молдова в Україні та виставка живопису «Образ Шевченка. Сучасний погляд» з колекції Національного музею Тараса Шевченка (Київ) до 205-ї річниці від дня народження Великого Кобзаря.

Обласним художнім музеєм проведено низку виставок на відзначення визначних та пам'ятних дат. Зокрема, виставки «Етнопростір» (з фондової колекції та приватного зібрання Віктора Косаківського), «Кримський екслібрис Льва Бекетова» (виставка з фондової колекції музею у рамках мистецького проекту «Культурна та історична спадщина Кримського півострова. Графіка»), «Образ Шевченка. Сучасний погляд», (спільна виставка Вінницького обласного художнього музею та Національного музею Тараса Шевченка /Київ/), «Моїм землякам – з любов'ю». (персональна виставка українського живописця, графіка, лауреата Національної премії України ім. Т. Шевченка, народного художника України, заслуженого діяча мистецтв України, члена Національної спілки художників України Феодосія Гуменюка /Київ/), «Живопис Срібної землі» (виставка творів Йосипа Бокшая, Гаврила Глюка, Андрія Коцки, Антона Кашшая, Золтана Шолтеса у рамках мистецько-освітньої програми «Класики закарпатського малярства ХХ сторіччя» з фондового зібрання музею).

До п. 13. Виконання обласних програм з національно-патріотичного виховання дітей та молоді

З метою підвищення рівня національної свідомості шляхом популяризації ідентичності української культури, підвищення інтересу до роботи громадських організацій та безпосередньо до заходів, що проводяться в рамках програми національно-патріотичного виховання дітей та молоді у Вінницькій області з квітня по грудень 2019 року на території області реалізовується проект «Медіа підтримка

проектів, створених в рамках програми національно-патріотичного виховання у Вінницькій області протягом 2019 року».

Також було проведено з 21 по 23 червня 2019 року у Вінницькій обл., Калинівський р-н, с. Дружелюбівка для 25 учасників Вишкільний тренінг «Шлях Воїна». Метою заходу є плекання здорового способу життя, цінностей і виховання патріотично налаштованої молоді. Основними напрямками є виховання лідерських якостей, національної свідомості, відповідальності та приналежності до українського суспільства, що є досить актуальним, адже опора нашого майбутнього – розвинута молодь.

З метою виховання у неї любові до Батьківщини, заохочення до особистісного розвитку, мотивації підростаючого покоління до вивчення історії та культури України на прикладі героїчного минулого свого народу. Дана мета та нижче вказані завдання особливо актуальні в час відродження та становлення України в умовах війни Російської Федерації проти України, з 06 по 10 червня 2019 року для 45 учасників проведено Дитячо-юнацький спортивно-патріотичний табір «Героїв УПА» за адресою Вінницька обл., Літинський р-н, с. Микулинці, лісовий масив біля р. Згар.

З метою відродження та популяризація історичних, патріотичних, культурних традицій українського козацтва, як світоглядної основи духовно-морального та матеріального буття українського народу з 22 по 23 червня 2019 року у с. Якушинці Вінницького району проведено Фестиваль звичаєвої культури «Живий Вогонь», який охопив близько 10 000 тисяч осіб.

З метою сприяння військово-патріотичному вихованню молоді та підготовки до служби в ЗС, ДСНС, НГ, СБ, МВС України; набуття знань, умінь та навичок, необхідних майбутньому захиснику Вітчизни; збільшення чисельності членів громадських організацій, діяльність яких спрямована на національно-патріотичне виховання дітей та молоді з 17 по 26 липня 2019 року у с. Пороги Ямпільського району було проведено Військово-спортивний вишкіл «Щит і меч» в наметових таборах для 65 учасників заходу.

Традиційний козацький фестиваль «Козацька держава – наша гордість і слава» має на меті формування й утвердження принципів любові і гордості за власну державу, її історію, культуру, національних і загальнолюдських цінностей у молоді, відбувся 15 червня 2019 року у Вінницькій обл., Немирівського р-ну, с. Байраківка для 120 осіб.

До п. 15. Оновлення фондів бібліотек національно-патріотичною літературою про мовно-культурну самобутність українського народу і героїзм у боротьбі за незалежність та територіальну цілісність держави

За 8 місяців поточного року до книгозбірень надійшло 42 тис. примірників видань на суму 2 млн. 667,0 тис. грн., в т. ч. більше 13 тис. з них придбано за кошти місцевих громад. Здійснено передплату періодичних видань на II півріччя 2019 року на суму 1 млн. 484,0 тис. грн.

До п. 22. Організація та проведення у бібліотеках книжкових виставок, презентацій видань, інших заходів, спрямованих на висвітлення інформації про героїчні вчинки воїнів - учасників антитерористичної операції, волонтерів та громадян, які зробили значний внесок у зміцнення обороноздатності держави

У бібліотеках закладів освіти області оформлено інформаційні стенди про Героїв Небесної Сотні, створено куточки: «Шануймо подвиг героїв Майдану», «Герої сьогодення», «Герої не вмирають», «Вони захищали Україну».

Також у бібліотеках розгорнуто книжково-ілюстративні виставки, відкриті перегляди літератури, бібліографічні огляди: «Героїзм – свідомий вибір», «Український доброволець – гордість українського народу», «Ми стали волі на сторожі», «Герої новітньої України», «Від козака - до сучасного захисника України!», «Пам'ятаємо подвиг українських добровольчих формувань», «Я - українець і цим пишаюсь», «Слава Україні та борцям за її волю», «Україно незборима, будеш вільна ти!».

До п. 23. Реалізація Всеукраїнського історико-краєзнавчого проекту до 100-річчя Української революції 1917-1921 років “Місця пам’яті Української революції”

Заклади освіти області з 2018 року включилися до Всеукраїнської краєзнавчої акції учнівської молоді «Українська революція: 100 років надії і боротьби». Метою акції є громадянське виховання дітей та молоді на засадах історичної правди про боротьбу українського народу за державну незалежність. У 2018-2019 н.р. на обласний етап акції було надіслано 56 робіт учнів та учнівських колективів з 12 районів та 3 міст Вінницької області за напрямками: «Українська революція – доба національного державотворення», «Боротьба українців проти більшовицької диктатури та військової агресії Росії», «Український національний визвольний рух 1930-х років, періоду Другої світової війни та у повоєнні роки», «Дисидентський рух опору комуністичному тоталітарному режимові», «Українська державність: від Революції на граніті до Революції Гідності».

До п. 25. Сприяння увічненню пам’яті борців за незалежність України у ХХ столітті, осіб, які брали участь у захисті суверенітету та територіальної цілісності України, а також в антитерористичній операції на сході України, шляхом найменування чи перейменування в установленому порядку на їх честь об’єктів топоніміки, навчальних закладів, встановлення пам’ятних знаків і меморіальних дошок.

До 100-річчя Вапнярської операції Армії УНР в смт. Вапнярка відкрито меморіальну дошку на честь вояків Третьої Залізної дивізії Армії Української народної республіки, які впродовж 26-31 липня 1919 року звільнили вапнярський залізничний вузол від військ більшовицької Росії.

Станом на червень 2019 року на фасадах закладів освіти області встановлено 179 меморіальних дошок загиблим героям в зоні АТО/ООС, Небесної Сотні, які навчались у даних закладах.

До п. 33. Вивчення сучасних виховних систем, узагальнення та поширення найкращого досвіду з національно-патріотичного виховання дітей та молоді

Комунальним вищим навчальним закладом «Вінницька академія неперервної освіти» проведено опис досвіду роботи вчителя предмету «Захист Вітчизни» Богданівської ЗОШ І-ІІІ ст. Тульчинського району Паладія О.В.

До п. 37. Проведення разом з громадськими організаціями заходів, тематичних змін національно-патріотичного спрямування у дитячих закладах оздоровлення та відпочинку.

З метою переосмислення важливих сторінок Другої світової війни у контексті формування національної соціокультурної ідентичності в рамках національно-патріотичного виховання учнівсько-студентської молоді шляхом проведення тематичної зміни, з 03 по 10 липня 2019 року у Дитячому санаторії «Подільський Артек» проведено Літню школу «Друга світова війна: переосмислення».

Результатом заходу (аналіз вхідного та вихідного анкетування) є те, що за період проведення заходу в учасників літньої школи суттєво поглибилися знання про важливі та маловідомі сторінки Другої світової війни. Як засвідчили опитування, сформовані знання, уміння та навички у роботі із різними методиками, джерелами та сучасними дослідницькими підходами стануть не лише цінними щодо самостійного вивчення та інтерпретації подій, постатей та явищ Другої світової війни, а, насамперед, на шляху до переосмислення власної національної та соціокультурної ідентичності. Рефлексії молодого покоління в процесі занять та вихідного анкетування виявили помітну активізацію власної громадянської позиції щодо критичного сприйняття сучасних суспільно-політичних процесів та бажання брати у них безпосередню участь.

До п. 39. Сприяння проведенню культурно-мистецьких заходів, що відтворюють події з історії України

Вінницьким обласним навчально-методичним центром галузі культури, мистецтв та туризму підготовлено методичні збірки сценаріїв «Хоробрі серця», «З Україною в серці», «Їм судилось іти на захист України», «Хто, якщо не ми».

Важливими подіями для обласного краєзнавчого музею стали участь у виставці «Українське коло» в Українському Музеї м. Нью-Йорк (США) з нагоди відзначення 100-річчя визвольних змагань 1917–1921 років та організація VI обласного фестивалю-конкурсу музейних міні-експозицій «Їх іменами славиться наш край» за участю 25 музеїв області. В експозиціях презентувались матеріали про історичні персоналії Поділля, громадських діячів, учасників бойових дій, науковців, дослідників, відомих архітекторів краю, літераторів, фольклористів, діячів культури і мистецтв.

В Інтернет-центрах сільських бібліотек для мешканців територіальних громад відбуваються перегляди відеороликів: «Мені болить моя країна», «Саможертвність в ім'я України» тощо.

КЗ ЦКК «Кіно-Поділля» впродовж 2019 року було проведено 8 кіноконцертних програм з демонструванням кінослайдів документальних фільмів: про героя України Костянтина Могилка «Палаюча пам'ять» та «Сильніше, ніж зброя».

Питання щодонаціонально-патріотичного виховання дітей та молоді знаходиться на постійному контролі управління культури і мистецтв облдержадміністрації.

До п. 43. Проведення шкільних, районних, міських, обласного етапів Всеукраїнської дитячо-юнацької військово-патріотичної гри «Сокіл» («Джура»)

У всіх закладах загальної середньої освіти області проведено шкільні етапи Всеукраїнської дитячо-юнацької військово-патріотичної гри «Сокіл» («Джура»), а також районні та міські етапи Гри.

16-19 травня 2019 року на території військово-спортивного аеродрому Товариства сприяння оборони України (с. Сутиски Тиврівського району Вінницької області) Обласним центром туризму, спорту, краєзнавства та екскурсій проведено XI обласний етап Всеукраїнської дитячо-юнацької військово-патріотичної гри «Сокіл» («Джура»), участь в якому брали 33 рої з 22 районів, 5 міст та 6 ОТГ.

Для учасників Гри організовано майстер-класи, які проводили Національна гвардія України, громадська організація «Українське об'єднання учасників бойових дій та волонтерів АТО у Вінницькій області», ДНЗ «Центр професійно-технічної освіти №1 м. Вінниці». Під час проведення майстер-класів джури ознайомились з військовою технікою, правилами застосування зброї, наданням першої медичної допомоги; військові організували тактичну гру на місцевості з основами топографії. Учасники Гри підготували 35 кг борщових наборів, які будуть передані ГО «Мольфар» у зону бойових дій. XI Обласний етап дитячо-юнацької військово-патріотичної гри «Сокіл» («Джура») присвячений героїчній постаті – Івану Богуни. У перший день Гри було проведено виховну гутірку, під час якої ознайомлено джурів з цікавими історичними дослідженнями Коваля Олександра Івановича «Стежками Івана Богуна», представлено виступи з бойового мистецтва школи Козацького гарту ім. Д.Нечая.

До п. 44. Проведення громадських обговорень регіональних заходів з національно-патріотичного виховання дітей та молоді

Формування календарного плану заходів на 2019 рік на виконання Обласної цільової соціальної програми національно-патріотичного виховання відбувалось шляхом обговорення на засіданні координаційної ради з питань національно-патріотичного виховання при облдержадміністрації проектів Положень та Кошторисів, попередньо поданих громадськими об'єднаннями.

У якості запрошених до засідання координаційної ради долучились представники громадських організацій, які подавали проекти та заходи для реалізації за рахунок коштів обласного бюджету, передбаченого на вищезазначену програму. Під час представлення громадськими активістами запропонованих заходів члени координаційної ради мали можливість поставити питання до тих чи інших проектів та виставити оцінки, які дозволили сформувати рейтинг та визначити, які з них увійдуть до календарного плану заходів.

До п. 45. Сприяння розвитку пластового (скаутського) руху в Україні

У 2019 році забезпечується активний розвиток діяльності пластових організацій та популяризація їх серед свідомої української молоді. Так зацікавленість молоді до Пластових (скаутських) організацій в Вінницькій області в 2019 році зросла у порівнянні з попереднім роком на 10%. Одночасно відбулось 15% збільшення кількості учасників пластових таборів.

З метою розвитку пластового (скаутського) руху у області проводиться низка заходів, а саме: табори «Шлях Воїна», «Свято весни», «Берег ріки».

Основними завданнями зазначених заходів є:

- збільшення чисельності молоді, яка бере активну участь у національно-патріотичному вихованні;
- формування ціннісних орієнтирів і громадянської самосвідомості;
- популяризація та використання виховної методики пластового руху;

- розвиток пластового руху молоді на Вінниччині та в Україні.

До п. 47. Сприяння проведенню національно-патріотичних заходів органами учнівського, студентського самоврядування

З метою національно-патріотичного виховання молоді та пересічних громадян органами студентського самоврядування області та, зокрема, Студентською радою Вінниччини проводяться заходи (акції, майстер-класи тощо) до державних та релігійних свят.

Заходи, організовані молоддю спрямовуються на розвиток та популяризацію української культури та традицій, підвищення рівня активності сучасної молоді, бажання вінничан дізнаватись більше про свою державу та залишатись патріотом України.

До п. 51. Посилення співпраці з військовими комісаріатами щодо підготовки молоді до збройного захисту держави, організація проведення навчально-польових зборів на базі військових частин, профорієнтаційної роботи

У червні для старшокласників області організовано проведення триденних військово-польових зборів з метою обов'язкового виконання початкової справи із стрільби з АК-74 бойовими набоями (військовий полігон в м. Гайсин, в/ч А0707, в/ч В1119 м. Гайсин, в/ч 3028 м. Калинівки, в/ч 2193 м. Могилева-Подільського, Могилів-Подільський прикордонний загін, в/ч 328 м. Вінниці).

До п. 53. Надавати фінансову підтримку інститутам громадянського суспільства відповідно до Порядку проведення конкурсу з визначення програм (проектів, заходів), розроблених інститутами громадянського суспільства, для виконання (реалізації) яких надається фінансова підтримка, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 жовтня 2011 р. № 1049, на реалізацію проектів, заходів національно-патріотичного виховання

Відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 12 жовтня 2011 року № 1049 «Про затвердження Порядку проведення конкурсу з визначення програм (проектів, заходів), розроблених інститутами громадянського суспільства, для виконання (реалізації) яких надається фінансова підтримка» та на виконання Регіональної програми сприяння розвитку інформаційного простору та громадянського суспільства у Вінницькій області на 2019-2021 роки, затвердженої рішенням 36 позачергової сесії обласної Ради 7 скликання від 04 грудня 2018 року № 720, в області щороку проводиться конкурс з визначення програм (проектів, заходів), розроблених інститутами громадянського суспільства, для виконання (реалізації) яких надається фінансова підтримка за рахунок коштів обласного бюджету (далі – Конкурс).

Проекти організацій громадянського суспільства, спрямовані на національно-патріотичне виховання дітей та молоді, систематично беруть участь у конкурсі.

У 2019 році, відповідно до розпорядження голови облдержадміністрації від 30 січня 2019 року № 78 «Про проведення конкурсу з визначення програм (проектів, заходів), розроблених інститутами громадянського суспільства, для виконання (реалізації) яких надаватиметься фінансова підтримка у 2019 році за рахунок коштів обласного бюджету», переможцями конкурсу стали 25 проектів громадських організацій, які протягом року отримують фінансову підтримку за рахунок коштів обласного бюджету на загальну суму 1 млн. грн. (один мільйон гривень).

Зокрема, 3 організації громадянського суспільства протягом 2019 року реалізують в області проекти національно-патріотичного спрямування, а саме:

- 1) громадська організація «Подільська спадщина», проект «Створення кінофільму: «1939 рік: історичні міфи та реалії на тернах Вінниччини»;
- 2) громадська організація «Медіа Центр «Власно», проект «I Міжнародний фестиваль «Гей, Соколи!» та культурно-туристичний центр Тимка Падури»;
- 3) громадська організація «Суспільні ініціативи Козятинщини», проект «Вітчизна – це не хтось і десть...».

Інформацію щодо проведення конкурсів з визначення програм (проектів, заходів), розроблених інститутами громадянського суспільства, для виконання (реалізації) яких надається фінансова підтримка, розміщено на офіційному веб-сайті облдержадміністрації у розділі «Громадянське суспільство», рубриці «Фінансова підтримка інститутів громадянського суспільства».

Крім того, постійно ведеться широка інформаційна кампанія про заходи, що реалізуються у сфері національно-патріотичного виховання дітей та молоді.

Інформація Волинської обласної державної адміністрації

На виконання листа Міністерства молоді та спорту України від 28.08.2019 № 6570/14 щодо стану виконання у 2019 році Плану дій щодо реалізації Стратегії національно-патріотичного виховання дітей та молоді на 2016-2020 роки повідомляємо.

Для реалізації Стратегії національно-патріотичного виховання дітей та молоді, з метою формування високої патріотичної свідомості, любові до Батьківщини, готовності до виконання громадянського і конституційного обов'язку із захисту національних інтересів, цілісності, незалежності України, в області затверджено цільову програму національно-патріотичного виховання дітей та молоді на 2016-2020 роки (рішення Волинської обласної ради від 10.02.2016 року № 2/32), завданнями якої передбачено проведення заходів з вшанування пам'яті героїв Небесної Сотні та героїв АТО, допризовної підготовки та військово-професійної орієнтації молоді тощо.

Зкладами загальної середньої освіти забезпечено виконання програми «Захист Вітчизни» в об'ємі 140 годин (відповідно до Типових навчальних планів, затверджених наказом Міністерства освіти і науки від 27.08.2010 № 834). До проведення уроків допризовної військової підготовки залучено учасників АТО. Щотижня проводиться урочисте підняття Державного Прапора України та виконання Державного Гімну України.

У поточному році в закладах освіти проведено тематичні виховні та інформаційно-просвітницькі заходи, зокрема, уроки Патріотизму, уроки Мужності, години спілкування, лекції, диспути, бесіди, літературно-музичні години, зустрічі з учасниками подій на Майдані, присвячені пам'яті героїв Небесної Сотні, учасників антитерористичної операції на сході країни, жертв політичних репресій. Організовано екскурсії у Волинський регіональний музей українського війська та військової техніки, Волинський краєзнавчий музей, військові частини, що дислокуються на території області тощо.

У червні поточного року на базі позаміського закладу оздоровлення та відпочинку «табір Сонячний» обласного Центру туризму, спорту та екскурсій, що у с. Гараджа Луцького району, проведено XIV обласний фестиваль фізичної культури та військово-патріотичного виховання учнівської молоді Волині, в рамках якого відбулися обласні змагання фізкультурно-оздоровчого патріотичного фестивалю школярів України «Козацький гарт» та обласний етап Всеукраїнської дитячо-юнацької військово-спортивної патріотичної гри Українського козацтва «Сокіл» («Джура»).

З метою увічнення пам'яті героїв, полеглих під час Революції Гідності, антитерористичної операції, у навчальних закладах області оформлено 1099 куточків пам'яті, меморіальних куточків, інформаційних стендів про героїв АТО (державною мовою); на фасадах закладів освіти встановлено 153 меморіальні дошки в пам'ять про загиблих учасників Революції Гідності та антитерористичної операції на сході країни.

Налагоджено співпрацю органів місцевого самоврядування з інститутами громадянського суспільства. Громадською організацією «Всеукраїнський молодіжний рух «Національний Альянс» за підтримки управління освіти, науки та молоді облдержадміністрації організовано молодіжну спортивно-патріотичну теренову гру «Звитяга-2019», військово-патріотичні табори «Легіонер» та «Оріяна», «Рейнджер Кемп Україна», «Волинська січ» та ін.

Для популяризації всіх аспектів національно-патріотичного виховання в області проведена широка інформаційна кампанія. Зазначені матеріали розміщено на офіційному веб-сайті Волинської облдержадміністрації, офіційних веб-сайтах міських рад та райдержадміністрацій державною мовою.

Інформація Дніпропетровської обласної державної адміністрації

Розпорядженням голови облдержадміністрації “Про внесення змін до регіональної цільової соціальної програми „Молодь Дніпропетровщини” на 2012 – 2021 роки, затвердженої рішенням обласної ради від 03.02.2012 № 239-11/VI (зі змінами) внесено зміни до завдання 2 Програми щодо організації та проведення заходів національно-патріотичного спрямування. На реалізацію зазначених заходів було заплановано виділення у 2019 році з обласного бюджету 2780000 грн.

Також в області діє регіональна цільова програма патріотичного виховання населення Дніпропетровщини на 2017 – 2021 роки, затверджена рішенням обласної ради від 02.12.2016 № 123-7/VII. На реалізацію заходів Програми у 2019 році було передбачено виділення 6605000 грн.

Рішенням обласної ради від 07.12.2018 № 428 -15/VII створено комунальний заклад „Дніпропетровський обласний центр військово-патріотичного виховання, відпочинку та туризму” Дніпропетровської обласної ради”.

Розпорядженням голови облдержадміністрації від 05.12.2016 № Р-853/0/3-16 створено Координаційну раду з питань молодіжної політики та національно-патріотичного виховання при Дніпропетровській обласній державній адміністрації. Щоквартально проводяться її засідання. Протягом звітнього періоду розглянуто та планується розглянути наступні питання:

1. Про затвердження плану роботи Координаційної ради з питань молодіжної політики та національно-патріотичного виховання при Дніпропетровській обласній державній адміністрації на 2019 рік.
2. Звіт про роботу з національно-патріотичного виховання в Дніпропетровській області у 2018 році та про заходи, які планується провести у 2019 році.
3. Звіт про роботу з реалізації молодіжної політики в Дніпропетровській області у 2018 році та про заходи, які планується провести у 2019 році.
4. Організація відзначення Дня Європи в Дніпропетровській області
5. Реалізація заходів до Дня молоді.
6. Про проведення другого (обласного) етапу Всеукраїнської дитячо-юнацької військово-патріотичної гри “Сокіл” (“Джура”) у червні 2019 року.
7. Про сприяння проведенню третього (всеукраїнського) етапу Всеукраїнської дитячо-юнацької військово-патріотичної гри “Сокіл” (“Джура”) у липні 2019 року.
8. Забезпечення проведення заходів з національно-патріотичного виховання в обласних дитячих закладах оздоровлення та відпочинку під час отримання в них оздоровчих та відпочивальних послуг дітьми – мешканцями Дніпропетровської області”.
9. Про хід реалізації державної програми «Молодіжний працівник» на території Дніпропетровської області в умовах децентралізації
10. Про реалізацію Всеукраїнської акції «Відповідальність починається з мене»
11. Організація та проведення щорічної патріотичної акції «Естафета поколінь».
12. Дніпропетровській національний історичний музей ім. Д. І. Яворницького як методичний центр для роботи музейних закладів області у напрямку національно-патріотичного виховання молоді.
13. Інформаційно-методичне забезпечення освітньо-виховних заходів у закладах освіти.

Координаційні ради з питань національно-патріотичного виховання створені при всіх райдержадміністраціях області.

З метою сприяння реалізації державної та регіональної політики в системі патріотичного виховання дітей та молоді, спрямованої на виховання любові до України, усвідомлення громадянського обов'язку на основі національних і загальнолюдських духовних цінностей, формування патріотичного світогляду громадян, активної державницької позиції, мотивації до військово-спортивної загартованості, готовності до захисту Вітчизни, забезпечення системної взаємодії з громадськістю у питаннях, пов'язаних з патріотичним вихованням населення, розширення ролі і можливостей громадських об'єднань, сприяння духовно-моральній єдності суспільства, протягом звітного періоду на території Дніпропетровської області здійснювались наступні заходи.

З метою удосконалення системи національно-патріотичного та громадянсько-патріотичного виховання у більшості загальноосвітніх навчальних закладах створено шкільні штаби національно-патріотичного виховання, затверджено склади цих штабів за участю заступників директорів закладів, вчителів курсу “Захист Вітчизни” або вчителів фізичної культури, військовослужбовців - учасників АТО, представників громадських організацій, учнівського самоврядування школи.

До співпраці залучалися такі громадські організації національно-патріотичного спрямування: “ЦК “Азов”, “ЦК “Характерники”, “Військово-патріотичний клуб “Айдар”, “Дух нації”, “Територіальна оборона Дніпра”, “Народна армія”, “Школа козацького гарту”, “Нове бачення”, “Ветеран АТО”, “Громадська палата”, “Майдан “Січеслав – Дніпро”, “Рубіж Дніпро”, “Щит “Дніпро”, “Дніпро - місце патріотів”, “Берегиня”, “Справедливість”, “Волонтерський жіночий батальйон Дніпра”, “Лівобережний жіночий батальйон”, “Оріон”, “Інститут Україніки”, “Інститут суспільних ініціатив “Консенсус”, “Стріт воркаут “Дніпро”, “Хто, як не я?”, “За майбутнє України”, “Пліч-о-пліч”, “Вільна воля” та інші.

Проведено:

- 2 Всеукраїнські вебінари з тематики військово-патріотичного виховання, в яких взяли участь представники 160 закладів професійної (професійно-технічної) освіти та навчально-методичний центр професійно-технічної освіти України;

- методичні виїзди вчителів предмету “Захист Вітчизни” до військових частин з метою ознайомлення з сучасною секцією викладачів предмету “Захист Вітчизни” закладів професійної (професійно-технічної) освіти області щодо відпрацювання практичних вмінь з військової справи.

Забезпечено проведення серед учнівської та студентської молоді конкурсу творчих робіт, присвяченого державним символам України та роз'яснювальної роботи щодо шанобливого ставлення до державних символів. Так, у мистецьких школах м. Кам'янське відбулися конкурси дитячих творчих робіт учнів художнього відділу Дитячої музичної школи №1, присвячені державним символам України, урок музичної літератури, присвячений творчості М.Вербицького – автора музики “Ще не вмерла України” та історії створення хору-гімну на слова П.Чубинського - у Дитячій музичній школі № 5, проведено тематичну доповідь до Дня Державного герба України: “Державна символіка України у сучасному образотворчому мистецтві України” - у Дитячій художньої школі ім. І.Г. Першудчева.

Керівникам місцевих органів управління освітою, комунальних закладів освіти Дніпропетровської області надіслано для використання в роботі інформаційні матеріали та методичні рекомендації “100 років Українській Державі”, розроблені Українським інститутом національної пам'яті (лист Міністерства освіти і науки України від 03.05.2018 № 1/9-270).

Проведено обласний семінар-тренінг з національно-патріотичного виховання “З Україною в серці” для директорів станцій юних техніків, центрів науково-технічної творчості області (комунальний позашкільний навчальний заклад “Дніпропетровський обласний центр науково-технічної творчості та інформаційних технологій учнівської молоді”).

Триває впровадження для слухачів курсів підвищення кваліфікації комунального закладу вищої освіти “Дніпровська академія неперервної освіти” Дніпропетровської обласної ради тренінгових занять “Краєзнавчий аспект у виховній роботі освітнього закладу”, “Сучасні підходи до організації виховної роботи для самовиховання і самореалізації учнів”.

Проведено тематичні тренінгові курси для директорів, заступників директорів закладів загальної середньої освіти, професійної (професійно-технічної)

освіти та фахівців органів управління освітою райдержадміністрацій, міських, селищних та сільських рад, педагогічних працівників “Інноваційні форми і методи виховання громадянина-патріота в системі сучасної освіти”, “Сучасні підходи до організації виховної роботи для самовиховання і самореалізації учнів”, “Формування життєвої компетентності в умовах виховної системи навчального закладу».

Розробляються методичні рекомендації про проведення інформаційно-просвітницьких заходів національно-патріотичного спрямування.

Так, у навчальних закладах області проведено такі заходи:

до Дня пам’яті Героїв Крут - на тему: “Тобі, Україно моя, і перший подих, і подих останній тобі”, літературно-музичні композиції “Вони згинули, щоб ми жили”, “День пам’яті загиблих під Крутами”, “Подвиг героїв Крут” тощо, мітинги “Ми пам’ятаємо і прославляємо”, “Волі народної дзвін”, засідання круглого столу “Під Крутами пішли у безсмертя”, “Над Крутами – круки”, “Бережіть пам’ять про подвиг”, учнівські конференції “Крути: подвиг і трагедія”, “Біль мого народу – Крути”, “Героїка трагедії Крут”, інформаційні години та лінійки “Хроніки Крут”, “Україною ми жили, за Україну полягли”; з ушанування подвигу учасників Революції гідності та увічнення пам’яті Героїв Небесної Сотні - мітинги-реквієми, музично-патріотичні композиції на теми: “Небесна Сотня у вирій полетіла”, “Патріотами не народжуються, ними стають”, “Небесна Сотня: Герої не вмирають”, “Уклонімося низько до землі тим, хто в серці буде вічно жити”, “Запали свічу пам’яті” за участю активістів Революції гідності, бійців АТО, волонтерів (усі загальноосвітні заклади міста), радіолінійки “Сторінки історії”, поетичні читання “Україна більше за життя”, засідання круглого столу “Феномен людини. Феномен Майдану”, “Європейське майбутнє України”.

З метою вивчення, узагальнення і пропагування кращого досвіду громадянсько-патріотичного виховання дітей та молоді комунальним закладом вищої освіти “Дніпровська академія неперервної освіти” Дніпропетровської обласної ради оголошено обласний конкурс на кращий захід з національно-патріотичного виховання.

Триває робота щодо розроблення методичних рекомендацій щодо проведення інформаційно-просвітницьких заходів національно-патріотичного спрямування.

У дошкільних закладах освіти виховна робота патріотичного спрямування здійснюється з урахуванням інструктивно-методичних рекомендацій “Про організацію національно-патріотичного виховання у дошкільних початкових закладах”, розроблених Міністерством освіти і науки України (лист від 25.07.2016 № 1/9-396).

Для формування патріотичного світогляду учнів в області проводяться заходи щодо сприяння розвитку скаутського руху в навчальних закладах шляхом:

запровадження виховної методики (елементів) скаутського руху в роботі гуртків туристсько-краєзнавчого та фізкультурно-спортивного напрямів;

залучення громадських (скаутських) організацій до організації змістовного дозвілля дітей та учнівської молоді; до участі у II Міжнародній дитячій туристсько-освітній виставці “З любов’ю до Батьківщини в Європейській спільноті”, до Дня Європи;

організації роботи літнього скаутського туристсько-краєзнавчого табору “Джерело”;

проведення для педагогічних працівників загальноосвітніх, позашкільних закладів презентацій скаутської виховної методики, тренінгів з питань залучення дітей до скаутського руху, навчання інструкторів (тренерів) для роботи в скаутських організаціях;

опрацювання питання впровадження у виховні системи закладів освіти області елементів скаутського руху на обласному семінарі-практикумі для керівників туристсько-краєзнавчих гуртків, фахівців з питань виховної роботи за участю волонтерів та представників громадських організацій; обласній конференції “Здобутки і перспективи розвитку скаутського руху на Дніпропетровщині”;

організації модульного навчання для педагогічних працівників, які займаються впровадженням скаутського (пластового) руху в навчальних закладах Дніпропетровщини;

проведення навчальних візитів до країн ЄС керівників туристсько-краєзнавчих та скаутських гуртків.

Також, у загальноосвітніх навчальних закладах організовано роботу 142 груп гуртків військово-патріотичного напрямку.

У закладах освіти області запроваджено виховну методику (елементи) скаутського руху в роботі гуртків туристсько-краєзнавчого та фізкультурно-спортивного напрямів.

В області функціонують 8 закладів позашкільної освіти туристсько-краєзнавчого напрямку (охоплено 3036 вихованців); 3 флотилії моряків та річковиків (2134 вихованця), 1 заклад військово-патріотичного напрямку “Клуб “Юний авіатор” (462). У закладах загальної середньої освіти працюють гуртки військово-патріотичного спрямування (21 гурток/407 дітей); туристсько-краєзнавчі гуртки (301/5 231).

З метою проведення науково-дослідної роботи, яка передбачає відновлення історичної пам’яті про тривалі державницькі традиції України, слухачам Дніпропетровського відділення Малої академії наук України запропоновано використовувати для досліджень теми щодо походження, історичного розвитку, становлення в різні історичні періоди державних символів України. Наприкінці навчального року учні-члени Малої академії наук України, які візьмуть до роботи теми досліджень, пов’язані з державницькими традиціями України, будуть захищати свої напрацювання на обласному Конкурсі захисту науково-дослідницьких робіт, а переможці отримають право представляти Дніпропетровщину на загальнодержавному рівні. Тематика науково-дослідницьких робіт: “Українська козацька геральдика в історичній ретроспективі”, “Історія та розвиток козацького села”, “Правозахисна діяльність Василя Стуса за спогадами його сучасників”, “Голодомор 1932 – 1933 років у документах та спогадах моїх земляків”, “Ідейна спадщина Козацької України” та інші.

З метою формування у підростаючого покоління почуття патріотизму і духовності, національної свідомості, любові до своєї Батьківщини проводиться обласний конкурс творчих есе; обласний конкурс “Пам’ять поколінь”, присвячений 150-річчю від дня народження Михайла Грушевського. Також, представники

регіону взяли участь у міжнародній науково-практичній конференції: “Україна – очима молодих”; Всеукраїнських конкурсах: “Моральний вчинок”, “Мій Шевченко”, “Майбутнє України”.

У рамках підготовки екскурсійних розробок учнями була проведена науково-дослідницька робота із вивчення історичних подій ХХ століття.

Проведено науково-дослідницькі експедиції для вихованців комунального закладу “Мала академія наук учнівської молоді” Дніпропетровської обласної ради”/Закарпатська область.

Організовано проведення інформаційно-просвітницьких і виховних заходів:

з нагоди 202-ї річниці від дня народження, 155-річчя від дня смерті та дня перепоховання Т.Г.Шевченка (єдині уроки, учнівські конференції, круглі столи, Шевченківські тижні та дні із переглядом та обговоренням відеофільму “На Тарасовій горі”, інформ-дайджести, уроки позакласного читання для учнів початкових класів; урочисті лінійки із покладанням квітів у навчальних закладах, де встановлені бюст, пам’ятник Т.Г.Шевченку (Синельниківський, Солонянський, Криворізький, Софіївський район); літературні вечори, марафон “Вінок Кобзареві”, літературно-музичні та квітково-поетичні композиції “Шевченкова весна”; фестивалі, свята; захисти дослідницьких учнівських проєктів; написання есе, творів-роздумів, творів-мініатюр із висвітленням ролі кожної людини у формуванні українського простору; інсценування уривків творів поета; шкільні конкурси на кращий учнівський твір, дитячих малюнків, виразного читання; літературні вікторини, інтелектуальні ігри, калейдоскопи; віртуальні подорожі; огляди експозицій, виставок книг, репродукцій картин, документальних матеріалів, створених у закладах освіти області, присвячених життєвому та творчому шляху Кобзаря; бібліотечні книжкові вернісажи, відеосалони; поетичні вітальні).

У рамках військово-патріотичного виховання організовано у травні проведення інформаційно-просвітницьких, урочистих заходів до Дня Примирення та Дня Перемоги:

єдині уроки мужності, інтегровані уроки, вогники пам’яті, інформаційні години, хвилини інформаційного простору, історичні реконструкції, брифінги, уроки-презентації на теми: “Ніколи знову!”, “Хай буде мир, хай більше не горить у пеклі війн твоє життя, людино!”, флеш-моби зустрічі двох поколінь, конкурси патріотичної пісні;

огляди бібліотечних виставок, експозицій у музеях, музейних кімнатах, куточках бойової слави закладів освіти; фотовернісажи “Герої серед нас”, “Пам’ять безсмертна”;

перегляди художніх фільмів, які відображають події Другої світової війни: “Альпійська баллада”, “Незламна”;

екскурсії до музею “Громадянський подвиг Дніпропетровщини в подіях АТО”, до музею та меморіалу форсування Дніпра с. Військове Солонянського району Дніпропетровської області;

акції “Милосердя”, “Хвиля доброти”, “Доброго ранку, ветеране!”, “Ті, хто боролися за Свободу” щодо вшанування учасників Другої світової війни; впорядкування 337 меморіальних об’єктів Другої світової війни, розташованих на території мікрорайонів навчальних закладів (операція “Обеліск”); участь в

обласних, міських та районних заходах, присвячених Дню пам'яті та примирення, перемоги у Другій світовій війні.

Під час проведення заходів використовується національна та патріотична символіка (охоплено понад 300 тис. осіб з числа учнівської та студентської молоді, педагогів закладів освіти області).

У музеях, музейних кімнатах, куточках бойової слави, бібліотеках, які функціонують на базі закладів освіти області оновлено діючі та створено нові тематичні експозиції, виставки фотографій, документів та архівних матеріалів, мемуарної та історичної літератури з висвітлення участі громадян України в локальних війнах та миротворчих місіях (охоплено понад 300 тис. учнів закладів освіти області.)

Учнів 53 закладів професійної (професійно-технічної) освіти долучено до Всеукраїнської акції “Тризуб гуртує”.

Репертуар театральних закладів області містить багато вистав за творами видатних українських письменників. У Дніпровському академічному українському музично-драматичному театрі імені Т.Г.Шевченка є вистави: “Повернення до раю” за творами Т.Шевченка, “Я Вам цей борг ніколи не залишу” за творами Ліни Костенко, “Кайдашева сім'я” за твором І.Нечуй-Левицького; у Дніпропетровському академічному театрі драми і комедії є вистави “Лісова пісня” за творами Л.Українки, “Заради сімейного вогнища” за твором І.Франка.

9 березня 2018 року у Дніпропетровській області відзначали 204-ту річницю від дня народження Тараса Шевченка. В обласному центрі біля пам'ятника молодому Кобзарю зібралося керівництво регіону та міста, громадські діячі, духовенство, прості мешканці. Згадували про поета, читали проникливі вірші.

Забезпечено участь учнів закладів освіти у місцевих урочистих заходах.

Усього охоплено святковими, інформаційно-просвітницькими заходами понад 300 тис. учнів закладів освіти області.

Упродовж літнього періоду у пристосованих дитячих таборах відпочинку з нагоди відзначення Дня скорботи і вшанування пам'яті жертв війни в Україні проведено: інформаційні години “22 червня – День скорботи”, діалоги з учасниками бойових дій “Зустріч поколінь”, історичні вітражі “Ще спала затуманена земля, а небо вже здригалося у злобі...”, кінолекторії “Друга світова війна і доля України”, акції “Благоустрій меморіальних комплексів, поховань загиблих воїнів під час ІІ Світової війни”, екскурсії “Стежка ми героїв” (до пам'ятників і пам'ятних місць, пов'язаних з подіями ІІ Світової війни, пам'ятників воїнам антитерористичної операції, краєзнавчих та історико-краєзнавчих музеїв).

Усього охоплено святковими, інформаційно-просвітницькими заходами понад 80 тис. вихованців таборів відпочинку та оздоровлення системи освіти області.

У закладах освіти області відбуваються інформаційно-просвітницькі заходи, спрямовані на вшанування пам'яті жертв фашизму: круглі столи з використанням кейс-методу “Злочин без строку давності”, “Зоряний вінок пам'яті”; години спілкування, виховні години “Загроза фашизму у ХХІ столітті”, “Дорогою ціною”, “Час минає, пам'ять залишається”, “Втрати України від фашизму”, “Шануємо.

Пам'ятаємо”; музейні уроки “За український рідний край боєць боровся кожний”, медіа-години “Час минає, пам'ять залишається”; лінійки пам'яті з нагоди початку Другої світової війни із покладанням квітів загиблим воїнам; конкурси графіті, малюнків, віршованих та прозових творів, пісень на патріотичну тематику, композицій із квітів; марафон мультимедійних проєктів “Жертви фашизму”; відеолекторії для учнів старших класів “Сторінками Другої світової війни”; коментовані огляди бібліотечних, музейних виставок та експозицій “Правда через роки”, “Про минуле для майбутнього”, фото-виставок “Червоні маки”, “Озирнись у минуле заради майбутнього”; екскурсії до місцевих краєзнавчих музеїв.

У рамках операції “Обеліск” упорядковано 337 меморіальних об'єктів Другої світової війни 1939 – 1945 років, розташованих на території мікрорайонів закладів освіти.

Забезпечено участь учнів, вихованців та студентів закладів освіти у місцевих меморіальних заходах з вшанування пам'яті жертв фашизму.

Взято участь у: Всеукраїнській естафеті єднання в рамках відзначення 100-річчя Соборності України;

Четвертому Форумі українських патріотичних справ “Ми – Українці” (м. Київ, Національний еколого-натуралістичний центр учнівської молоді).

Проведено: II (фінальний) етап обласного конкурсу “Уроки минулого для майбутнього”, присвяченого 100-річчю подій Української революції 1917 – 1921 років”;

I тур Всеукраїнського конкурсу екскурсиводів музеїв закладів освіти “Край, в якому я живу”;

огляд музеїв, які функціонують при закладах освіти;

інформаційно-просвітницькі заходи, спрямовані на вшанування учасників II Світової війни, антитерористичної операції, воїнів-інтернаціоналістів, тощо □ зустрічі з учасниками бойових дій, антитерористичної операції, операції об'єднаних сил, місцевих осередків Товариства сприяння обороні України, військових комісаріатів; історичні вітражі, кінолекторії, екскурсії “Стежками героїв” (до пам'ятників і пам'ятних місць, пов'язаних з подіями II Світової війни, пам'ятників воїнам антитерористичної операції, краєзнавчих та історико-краєзнавчих музеїв); круглі столи “Зоряний вінок пам'яті”; години спілкування, виховні години та медіа-години “Час минає, пам'ять залишається”; музейні уроки “За український рідний край боєць боровся кожний” та відеолекторії для учнів старших класів “Сторінками Другої світової війни”; огляди музейних виставок та експозицій “Правда через роки”, “Пам'ятати, щоб жити”, екскурсії до місцевих краєзнавчих музеїв;

до 74 річниці вигнання нацистських окупантів та їх союзників із України та 75 річниці вигнання нацистських окупантів з м. Дніпро: виховні години, засідання історичних клубів, конкурси малюнків та плакатів; оновлено у музеях, музейних кімнатах, куточках бойової та трудової слави матеріали, що ілюструють становлення, розвиток і сучасність української державності; розгорнуто у бібліотеках історико-патріотичні викладки літератури “Рокам ніколи пам'яті не стерти”, “Допоки пам'ять в серці не згасає”;

виховні заходи у зв'язку з 85-ми роковинами Голодомору 1932 – 1933 років в Україні, висвітлення причин й перебігу, масштабів та наслідків Голодомору 1932 – 1933 років ;

до відзначення Дня Гідності та Свободи уроки мужності, години пам'яті, круглі столи, учнівські конференції, мітинги, конкурси малюнків, святкові арт-панорами, електронні презентації.

круглі столи, уроки пам'яті, історичні хвилини, зустрічі з учасникам антитерористичної операції, операції об'єднаних сил, місцевих осередків Товариства сприяння обороні України, військових комісаріатів, присвячені увічненню безсмертного подвигу героїв-визволителів, вшануванню пам'яті видатних військових діячів, героїв-земляків.

Залучено учнівську молодь до участі в операції “Обеліск” (впорядковано понад 300 меморіальних об'єктів Другої світової війни 1939 – 1945 років, розташованих на території мікрорайонів закладів освіти).

З метою увічнення пам'яті випускників, загиблих (померлих) під час антитерористичної операції закладами освіти встановлено понад 160 меморіальних дошок, експозиційних куточків пам'яті понад 300.

У музеях, музейних кімнатах, бібліотеках закладів освіти функціонують постійно діючі виставки та експозиції архівних документів, фотоматеріалів, творів мистецтва, літератури відповідної тематики.

Передбачено проведення до Дня захисника України та Дня Українського козацтва тижнів патріотичного виховання за участю учасників антитерористичної операції.

З метою увічнення пам'яті воїнів, які загинули за незалежність України, у тому числі в ході проведення АТО на Сході України, у загальноосвітніх навчальних закладах області встановлено меморіальні та пам'ятні дошки випускникам, створено куточки пам'яті випускникам, які загинули під час АТО.

Для вшанування героїв Небесної Сотні та АТО, популяризації їх подвигів створено інформаційні стенди у всіх загальноосвітніх навчальних закладах регіону. Так, у навчальних закладах діють як музеї історичного, краєзнавчого, природничого, літературного, мистецького, етнографічного, галузевого профілів, так і музейні кімнати військово-історичного спрямування.

З нагоди Дня захисника України та Дня Українського козацтва у закладах освіти області проводиться тиждень патріотичного виховання (проводяться уроки мужності, конкурси патріотичної пісні, малюнків на асфальті, змагання з силових видів спорту, стрільби). Заходи відбуваються за участю представників місцевих осередків Товариства сприяння обороні України, учасників антитерористичної операції, операції об'єднаних сил (охоплено понад 300 тис. учасників освітнього процесу).

Проводиться ґрунтовне та системне оновлення експозицій в музеях області, створюються експозиції, які розкривають етапи героїчної боротьби Українського народу за самовизначення і творення власної держави, ідеали свободи, соборності та державності.

23 січня 2017 року відбулося відкриття внутрішньої експозиції музею “Громадянський подвиг Дніпропетровщини під час АТО”. Функціонує експозиція просто небо “Шляхами Донбасу”.

Починаючи з 23 січня 2017 року експозицію вже відвідало понад 160 тис. осіб, проведено тисячі екскурсій.

Також, Музей громадянського подвигу жителів Дніпропетровщини постійно відвідують й учнівська та студентська молодь.

Проводиться робота щодо модернізації матеріально-технічної бази Дніпропетровського національно-історичного музею імені Д.І.Яворницького.

Відтворено діораму “Битва за Дніпро” у форматі 4-D ефекту та електронної карти бойових дій II Світової війни, доповнення експозиції інтерактивними екранами тощо.

Організовано екскурсії до музеїв військових частин, установ, підприємств, вищих навчальних закладів, зустрічі з ветеранами війни, праці та військової служби, походи по місцях бойової слави, пошукову роботу, участь у роботі клубів та гуртків патріотичного спрямування.

Триває впровадження тематично-екскурсійного проекту “Шляхами героїв” для учнів (10 класів) закладів освіти області. Програма заходу: одноденна екскурсія з відвідуванням військових частин Збройних Сил України – 25 окремої повітряно-десантної бригади З, 93 окремої механізованої бригади “Холодний Яр”, музею “Громадянський подвиг Дніпропетровщини у подіях АТО” (м. Дніпро, пр. Д. Яворницького, 16), Алеї Пам’яті загиблим учасникам АТО (м. Дніпро, пр. Олександра Поля).

Задля формування почуття любові до Батьківщини, збереження та шанування національної пам’яті у навчальних закладах області постійно здійснюється оновлення експозицій музеїв, залів, кімнат бойової слави, а саме: експозицій музеїв, присвячених подіям Другої світової війни (відповідно до Методичних рекомендацій щодо засад діяльності музеїв історичного профілю дошкільних, загальноосвітніх, позашкільних та професійно-технічних навчальних закладів Міністерства освіти і науки України від 22.05.2015 № 1/9-255).

Проводиться робота стосовно доповнення існуючих та створення нових музейних експозицій про героїв Революції Гідності, Небесної Сотні; воїнів української армії, героїв антитерористичної операції на Сході України; волонтерів, які зробили значний внесок у зміцнення обороноздатності України.

Організовано роботу музеїв як осередків національно-патріотичного, громадянського, морально-естетичного виховання (проведення інформаційно-просвітницьких заходів, які розповідають про те, як українці іншого національного походження є справжніми патріотами і стають на захист України; залучення учнів до волонтерської діяльності, гурткової роботи патріотичного спрямування, проведення тематичних екскурсій до пам’яток історії та культури).

До діяльності шкільних музеїв залучаються батьки, представники громадських організацій.

У музеях, музейних кімнатах на базі закладів освіти організовано пошукові загони, групи екскурсіводів під керівництвом завідувача музею, музейної кімнати,

які проводять роботу з поновлення та поповнення експозицій музеїв, залів, кімнат бойової слави. Також до цієї роботи долучаються учні та їх батьки.

На сьогодні у закладах освіти функціонують 272 музеї, із них 134 історичного профілю.

Запроваджена участь закладів освіти області у Всеукраїнському місячнику шкільної бібліотеки “Виховуємо громадянина – патріота України”.

Також, закладами культури області проводиться робота щодо збільшення відвідуваності дітьми та молоддю заходів з популяризації культурних та національно-мистецьких традицій Українського народу, в тому числі експозицій музеїв, присвячених національно-визвольній боротьбі за незалежність і територіальну цілісність України.

Бібліотечними закладами області проводиться активне оновлення бібліотечних фондів, особлива увага при оновленні фондів приділяється літературі патріотичного спрямування.

Дніпропетровська обласна універсальна наукова бібліотека імені Первоучителів слов'янських Кирила та Мефодія, як методичний центр для публічних бібліотек області, проводить роботу щодо комплектування бібліотек з обмінно-резервного фонду.

Бібліотеки області постійно безкоштовно отримують у свої фонди з обмінно-резервного фонду Дніпропетровської обласної універсальної бібліотеки імені Первоучителів слов'янських Кирила та Мефодія видання.

Бібліотекою реалізовані проекти: віртуальні подорожі “Відкриваємо Україну разом із відомими та успішними!”, цикл заходів у межах просвітницького проекту “Нам є ким пишатися”, соціокультурний проект “Правова культура – міцність держави”, інформаційно-просвітницький проект патріотичного виховання молоді через пізнання “Шляхами долі, успіху та любові”, цикл історичних уроків “Герої України у літературних творах”.

Пріоритетним напрямком роботи Дніпропетровської обласної бібліотеки для молоді ім. М. Светлова є національно-патріотичне виховання молоді. Бібліотекою розроблено програму під назвою “Покоління UA”, розраховану на декілька років. У рамках цієї програми проводяться насамперед вуличні акції, відкриті майданчики та флеш-моби, до яких приєднується велика кількість молодих людей, проводяться тематичні вечори, уроки пам'яті та звитяги, онлайн-зустрічі, патріотичні ігри та квести. Все це проводиться у тісній співпраці з навчальними закладами, письменницькими та громадськими організаціями, волонтерами за безпосередньої участі учасників історичних подій.

У бібліотеках, які функціонують у закладах освіти, у наявності література, спрямована на патріотичне, духовно-моральне виховання дітей та молоді.

У бібліотечних закладах міста Дніпро відбулися такі заходи: година поезії “Людина без Вітчизни, як соловей без пісні”, історико-пізнавальна вікторина “Я.Родина.Батьківщина!”, літературно-пізнавальна програма “100-річчя відродження української державності”; у бібліотечних закладах Петриківського району - інформаційна година “Державні кольори України”, виставка-привітання “Щоб стелилась доля наша рушниками”, книжкова виставка “Україна - незалежна і єдина”, інформаційний захід “Торжество правди та історичної справедливості”;

експрес - виставка “Ми український народ”; у бібліотечних закладах міста Марганець - патріотичний захід: “Національний прапор - символ єдності”, відкритий перегляд літератури “Золотий серпень України”, книжкова виставка: “Слава Україні незалежній”.

Відповідно до вимог навчальної програми “Захист Вітчизни”, затвердженої наказом Міністерства освіти і науки України від 30.07.2015 № 826 “Про внесення змін до навчальної програми “Захист Вітчизни” для 10 – 11 класу загальноосвітніх навчальних закладів”, 18 годин відводиться для проведення військово-польових зборів.

На виконання Указу Президента України від 11.02.2016 № 44/2016 “Про шефську допомогу військовим частинам Збройних Сил України, Національної гвардії України та Державної прикордонної служби України” (зі змінами) головою облдержадміністрації видано розпорядження від 18 лютого 2016 року № Р-68/0/3-16 “Про шефську допомогу військовим частинам Збройних Сил України, Національної гвардії України та Державної прикордонної служби України”, згідно з яким в області організовано роботу з організації шефства та утворено координаційну раду з питань шефської допомоги військовим частинам Збройних Сил України, Національної гвардії України та Державної прикордонної служби України. До її складу включено керівників структурних підрозділів облдержадміністрації, представників оперативного командування “Схід”, Центрального територіального управління Національної гвардії України та обласного військового комісаріату.

На території Дніпропетровської області ведеться робота щодо організації та проведення спільних навчань з підрозділами територіальної оборони й забезпечення національної безпеки на території регіону з питань взаємодії, відпрацювання спільних дій в особливий період, ліквідації можливих наслідків надзвичайних ситуацій.

Здійснюються планомірні заходи щодо організації та проведення занять з керівниками підприємств, установ, організацій, навчальних закладів з питань оповіщення військовозобов’язаних, осіб призовного віку, організації прийому призовних ресурсів на пункти прийому особового складу та техніки, призовні дільниці та обласний збірний пункт.

Керівникам органів управління освітою 03.01.2017 було надіслано рекомендаційний лист Міністерства освіти і науки України від 20.12.2016 № 1/9-657 “Щодо покращення викладання предмета “Захист Вітчизни” та військово-патріотичного виховання учнівської молоді” для вжиття заходів реагування щодо укомплектування військовим майном кабінетів предмета “Захист Вітчизни” та забезпечення навчальних закладів педагогічними працівниками з числа військовослужбовців запасу.

Відповідно до доручення Адміністрації Президента України від 08.12.2017 № 46-01/2723, органам управління освітою рекомендовано вжити заходів щодо укомплектування необхідним учбовим майном, зокрема навчально-методичними матеріалами, плакатами, схемами, посібниками, наочним приладдям тощо, кабінетів предмета “Захист Вітчизни” та забезпечення навчальних закладів педагогічними працівниками з числа військовослужбовців запасу.

Серед старшокласників загальноосвітніх навчальних закладів проведено соціологічне опитування для створення національно-патріотичного паспорту школи.

З метою удосконалення системи національно-патріотичного та громадянсько-патріотичного виховання у більшості загальноосвітніх навчальних закладах створено шкільні штаби національно-патріотичного виховання, затверджено склади цих штабів за участю заступників директорів закладів, вчителів курсу “Захист Вітчизни” або вчителів фізичної культури, військовослужбовців - учасників АТО, представників громадських організацій, учнівського самоврядування школи.

Також, у загальноосвітніх навчальних закладах організовано роботу 142 груп гуртків військово-патріотичного напрямку.

На території Дніпропетровської області із 36-ти базових центрів зайнятості регіону у 3-х базових центрах зайнятості: Криворізькому міськрайонному центрі зайнятості, Кам'янському міському центрі зайнятості та у Дніпровському міському центрі зайнятості м. Дніпро на базі Інформаційно-консультаційних центрів відкриті офіси для укладання громадянами контрактів із Збройними Силами України; в інших 33-х базових центрах зайнятості облаштовані робочі місця для представників райвійськкоматів для проведення роботи по укладанню контрактів.

Дніпропетровською обласною службою зайнятості забезпечено висвітлення на власному веб-сайті інформації про престижність контрактної служби у ЗСУ, позитивні приклади працевлаштування після служби у ЗСУ.

Також, спеціалістами служби зайнятості спільно з соціальними партнерами проводяться семінари для військовослужбовців. На заходи запрошувались військові комісари, які розповідали про військову службу за контрактом, соціальний захист та пільги для військовослужбовців; грошове забезпечення військовослужбовців.

Передбачена участь учнів старших класів закладів освіти міста Дніпро, вихованців комунального закладу освіти “Ліцей з посиленою військово-фізичною підготовкою” Дніпровської міської ради (загальна кількість – 100 осіб) в урочистому заході щодо урочистої відправки юнаків на строкову військову службу до лав Збройних Сил України, інших військових формувань”.

Для військово-патріотичного виховання населення постійно проводяться культурні, соціальні, інші масові заходи, місячники оборонно-масової роботи, приурочені до пам'ятних дат та державних свят, які пов'язані із військовою звитягою та вшануванням захисників Вітчизни.

Також, в облдержадміністрації постійно проводяться зустрічі з відомими громадськими діячами письменниками, поетами, журналістами, блогерами, волонтерами, представниками поліції, Збройних Сил України, воїнами АТО. Постійно відбувається презентація патріотичних книг, картин, фото робіт, організуються патріотичні художні та фотовиставки.

Проведено низку Днів інформування населення, орієнтованих на патріотичне виховання, зокрема за темами: У січні – “100-річчя проголошення незалежності Української Народної Республіки”, “День Соборності України”, “День пам'яті Героїв Крут” (до 100-річчя бою під Крутами); “День Героїв Небесної Сотні”,

“100-річчя затвердження Тризуба державним гербом Української Народної Республіки”, “Початок Української революції 1917 – 1921 років та створення Української Центральної Ради”, “До відзначення 120-ї річниці від дня народження Головного отамана Холодного Яру Костя Пестушка” (Степового-Блакитного).

Театральні заклади коректують свій репертуар, збагачуючи його національно-патріотичними темами.

Підготовлено перелік вистав національно-патріотичного спрямування. Поінформовано керівників відділів (управлінь) культури, туризму, національностей та релігій райдержадміністрацій та виконкомів міських рад задля організації відвідування мешканцями відповідних територій цих вистав.

У всіх мистецьких навчальних закладах області проводяться виховні, інформаційні, культурно-мистецькі заходи до державних свят та ювілейних дат видатних діячів України, а саме: до Дня Соборності та Свободи України, дня народження Т.Г.Шевченка, День пам'яті Героїв Крут, День Героїв Небесної сотні тощо

Кам'янський музичний коледж провів заходи до Дня народження Т.Г.Шевченка “І зоріють над землею думи й слава Кобзаря”, Дніпропетровський коледж культури і мистецтв провів круглий стіл «Причини початку Української революції 1917-1921 років», Дніпропетровський театрально-художній коледж до Дня Революції гідності підготував тематичну виставку: «Щоб від віку до віку святилась українська земля, кращі з кращих покинули знов Україну...».

Дніпропетровщина започаткувала проведення унікального Всеукраїнського фестивалю “Пісні, народжені в АТО”, який втретє пройшов у травні.

Сингли учасників фестивалю “Пісні, народжені в АТО” тепер можна прослуховувати онлайн. Зняли кліп на композицію “Попіл” учасника проекту “Пісні, народжені в АТО” Юрія Суслю і його гурту “TRIL”. У роликуну йдеться про бійця, який повернувся додому та сумує за фронтовими побратимами. Крім того команда Валентина Резніченка реалізувала військово-патріотичний проект “Front Radio”. Це цілодобовий радіоканал, де звучить переважно українська музика від вітчизняних виконавців.

Зкладами культури області проводиться робота щодо збільшення відвідуваності населення, в тому числі дітьми та молоддю, заходів з популяризації культурних та національно-мистецьких традицій Українського народу, в тому числі експозицій музеїв, присвячених національно-визвольній боротьбі за незалежність і територіальну цілісність України.

Планується подальше залучення учнів загальноосвітніх навчальних закладів, вихованців пришкольніх таборів з денним перебуванням до відвідування музею АТО, який функціонує на базі Дніпропетровського національного історичного музею ім. Д.І.Яворницького.

Організовано екскурсії до музеїв військових частин, установ, підприємств, вищих навчальних закладів, зустрічі з ветеранами війни, праці та військової служби, походи по місцях бойової слави, пошукову роботу, участь у роботі клубів та гуртків патріотичного спрямування.

У закладах освіти області постійно проводяться благодійні акції щодо вшанування учасників антитерористичної операції (“Ми з вами, патріоти України”,

“Допоможи пораненим”, “Лист воїну”, “Малюнок для солдата”; “Діти за мир, за єдину Україну”, “Молодь Дніпропетровщини за мир!”, “Голуб миру”; “Ті, хто боролися за Свободу”, “А ми тую славу збережемо”, “Хвилина пам’яті”; “Ми разом”; “З вірою в серці”, “Спільними зусиллями”) та учасників II Світової війни 1939 – 1945 років: операції “Милосердя”, “Хвиля доброти”, “Ветеранське подвір’я”, “Доброго ранку, ветеране!”, “Перемога, Свята Перемога!”, “Шляхами подвигу і слави наших прадідів та батьків”.

У співпраці з благодійною організацією “Благодійний фонд “Даруємо радість” проведено захід “Мистецтво бути здоровим”, в рамках якого проведення тренінг зі здорового способу життя для дітей та підлітків із сімей, що опинилися в складних життєвих обставинах, сиріт і вихованців інтернатів. Учасниками заходу стали 90 осіб молодих людей зазначених категорій.

Проведений тренінг “Я-волонтер”, метою якого є навчання молодіжних працівників ключовим теоретичним засадам та практичним навичкам, необхідним для ефективного залучення молодих людей до волонтерської діяльності у локальних громадах. Навчання пройшли 22 особи.

За звітний період проведено ряд заходів із національно-патріотичного виховання, а саме: збір-похід “Поклик степу”, вишкільне таборування “Тризна”, Польовий скаутський наметовий збір-похід “ДЖЕРЕЛО”, обласна акція “Молодь святкує День Незалежності”, фольклорно-спортивне свято “Витоки”, обласна акція “Чому я люблю Україну”, акція “Підсумки скаутського року”, семінар-практикум “Кузня захисників України”. Охоплено 4246 осіб.

До Дня Європи проведено щорічний обласний фестиваль художньої самодіяльності студентів вищих навчальних закладів “Фестиваль народів світу”, метою якого є виховання у молоді шанобливого ставлення до матеріальних та духовних цінностей українського народу та народів інших національностей, що проживають на території України та популяризація толерантності, національної культури та духовних цінностей засобами культури народів світу, формування позитивної громадської думки щодо євроінтеграційного курсу України і популяризація загального європейського культурного надбання серед громадськості, зокрема, молоді. Учасниками стали студенти 13 закладів вищої освіти області, а загальна кількість відвідувачів урочистостей до Дня Європи склала більше 10 тис. осіб.

До Всесвітнього дня вишиванки проведена акція, завданнями якої стали: популяризація українського автентичного одягу; формування позитивного іміджу української культури серед молоді; підвищення рівня знань молоді про українські національні традиції. Учасниками акції стали 500 осіб.

До Дня молоді проведено захід “Активна молодь Дніпропетровщини”, в ході якого 100 активних і діяльних представників молодіжного руху області та установ і організацій, що працюють із молоддю, нагороджені відзнаками обласної ради, облдержадміністрації, управління молоді і спорту облдержадміністрації та цінними призами.

До Дня Державного Прапора України проведено Патріотичний флешмоб, учасниками якого стали більше 4000 молодих людей.

До Дня Незалежності України проведений патріотичний захід, який став одним із елементів системи комплексного впливу на особистість з метою розвитку патріотичних почуттів. Кількість учасників перевищила 45 тис. осіб.

Захід “Стежками Січеславщини. Мета - утвердження патріотизму, духовності, моральності та формування загальнолюдських цінностей; збереження українських цінностей та їх популяризація серед молоді.

Заходи щодо сприяння розвитку скаутського руху в навчальних закладах Дніпропетровської області здійснюються шляхом:

запровадження виховної методики (елементів) скаутського руху в роботі гуртків туристсько-краєзнавчого та фізкультурно-спортивного напрямів;

залучення громадських (скаутських) організацій до організації змістовного дозвілля дітей та учнівської молоді; до участі у II Міжнародній дитячій туристсько-освітній виставці “З любов’ю до Батьківщини в Європейській спільноті”, до Дня Європи.

проведення для педагогічних працівників загальноосвітніх, позашкільних закладів презентацій скаутської виховної методики, тренінгів з питань залучення дітей до скаутського руху, навчання інструкторів (тренерів) для роботи в скаутських організаціях;

опрацювання питання впровадження у виховні системи закладів освіти області елементів скаутського руху на обласному семінарі-практикумі для керівників туристсько-краєзнавчих гуртків, фахівців з питань виховної роботи за участю волонтерів та представників громадських організацій; обласній конференції “Здобутки і перспективи розвитку скаутського руху на Дніпропетровщині”;

організації модульного навчання для педагогічних працівників, які займаються впровадженням скаутського (пластового) руху в навчальних закладах Дніпропетровщини;

проведення навчальних візитів до країн ЄС керівників туристсько-краєзнавчих та скаутських гуртків.

У співпраці з органами місцевого самоврядування Аулівської об’єднаної територіальної громади проведено національно-патріотичний фестиваль “Сяйво-фест”. Більше 1000 осіб глядачів та гостей заходу мали змогу долучитися до спортивних змагань, інтелектуальних змагань, різноманітних музично-танцювальних розважальних заходів.

У взаємодії з громадською організацією “Федерація козацького традиційного бойового мистецтва “Спас” на території с. Могилів Царичанського району проведено традиційний шостий наметовий вишкіл “Дніпровський СПАС”, спрямований на організацію змістового дозвілля, всебічне та патріотичне виховання, краєзнавчу діяльність та пропаганду здорового способу життя у спілкуванні із природою для молоді Дніпропетровського регіону. Учасниками заходу стали 60 молодих людей.

На Дніпропетровщині постійно здійснюється сприяння щодо участі дитячих, молодіжних, волонтерських організацій, студентської молоді у всеукраїнських зльотах, походах, експедиціях військово-патріотичного спрямування, міжнародних заходах (семінарах, форумах, акціях), спрямованих на громадянсько-патріотичне виховання та обмін досвідом у відповідній сфері.

Тема патріотизму висвітлюється в ефірі 51 телеканалу у програмах “Меморандум”, “Наживо”, “Козацька звитяга”, “Інтер’ю актуально”, 34 телеканалу – у програмі “Грані”.

На сайті облдержадміністрації щоденно оприлюднюються 2-4 прес-релізи патріотичного спрямування.

В облдержадміністрації постійно проводяться зустрічі з відомими громадськими діячами письменниками, поетами, журналістами, блогерами, волонтерами. Постійно відбувається презентація патріотичних книг, картин, фото робіт, організуються патріотичні художні та фотовиставки.

Організуються виступи учасників бойових дій, антитерористичної операції, волонтерів, політичних та громадських діячів у теле-, радіопередачах патріотичного спрямування.

Облдержадміністрацією ведеться робота по створенню та презентації фільмів, фільмографій національної та патріотичної проблематики, які висвітлюють історичні події на Дніпропетровщині, роль мешканців області в захисті суверенітету України.

Комунальним позашкільним навчальним закладом “Дніпропетровський обласний дитячо-юнацький кіноцентр “Веснянка” Дніпропетровської обласної ради передбачено включення до обласного дитячо-юнацького фестивалю екранних мистецтв “Дніпровські погостини” номінацію “Кращий відеоролик” патріотичного або військово-професійного напрямів за підсумками впровадження тематично-екскурсійного проекту “Шляхами героїв” для учнів закладів освіти області у 2018 – 2019 навчальному році.

За підсумками проведення проекту “Шляхами героїв” в рамках обласного конкурсу “Дніпровські погостини” проведено конкурс на кращий відеоролик або презентацію національно-патріотичного спрямування (грудень 2018 □ січень 2019).

За підсумками проведення зазначеного вище проекту готується документальний фільм.

У 2019 році проведено наступні заходи.

Підготовлено методичні розробки щодо проведення у закладах освіти інформаційно-просвітницьких заходів до Дня Незалежності України, Дня Державного Прапора України, Дня захисника України, Дня прощення і примирення, Дня української мови і писемності, Дня українського козацтва, Дня Збройних Сил України.

Протягом звітнього періоду було поновлено сторінку сайту для викладачів предмету “Захист Вітчизни” за адресою <http://metodist.teplovod.dp.ua/> (Навчально-методичний центр професійно-технічної освіти).

Фахівцями комунального закладу вищої освіти “Дніпровська академія неперервної освіти” Дніпропетровської обласної ради проведено тренінг “Взаємодія педагогів, батьків і місцевої громади з питань національно-патріотичного виховання дітей та молоді”(лютий).

Тривають регіональні дослідно-експериментальні проекти за темами: “Формування національно-патріотичної свідомості учнівської молоді засобами козацької педагогіки” (комунальний заклад освіти “Середня загальноосвітня школа І – ІІІ ступенів № 34” Дніпровської міської ради) та “Формування системи

національно-патріотичного виховання учнівської молоді в сучасних соціокультурних контентах” (комунальний заклад освіти “Райпільська середня загальноосвітня школа I – III ступенів” Межівської селищної ради).

На базі комунального закладу вищої освіти “Дніпровська академія неперервної освіти” Дніпропетровської обласної ради, проведено круглий стіл “Національно-патріотичне виховання школярів засобами нових інформаційних технологій: практичні аспекти роботи шкільної бібліотеки з патріотичного виховання” для керівників методичних об’єднань шкільних бібліотекарів, вихователів групи продовженого дня (березень), а також в рамках фестивалю педагогічних інновацій освітян Дніпропетровщини “EDU_FESTDnipro – 2019” презентації “Інновації в системі національно-патріотичного виховання учнівської молоді” (березень).

Триває обласний конкурс новітніх педагогічних ідей та технологій “Виховуємо патріотів України” (січень – квітень).

У навчальних закладах області проведено такі заходи:

до Дня пам’яті Героїв Крут - на тему: “Тобі, Україно моя, і перший подих, і подих останній тобі”, літературно-музичні композиції “Вони згинули, щоб ми жили”, “День пам’яті загиблих під Крутами”, “Подвиг героїв Крут” тощо, мітинги “Ми пам’ятаємо і прославляємо”, “Волі народної дзвін”, засідання круглого столу “Під Крутами пішли у безсмертя”, “Над Крутами – круки”, “Бережіть пам’ять про подвиг”, учнівські конференції “Крути: подвиг і трагедія”, “Біль мого народу – Крути”, “Героїка трагедії Крут”, інформаційні години та лінійки “Хроніки Крут”, “Україною ми жили, за Україну полягли”; з ушанування подвигу учасників Революції гідності та увічнення пам’яті Героїв Небесної Сотні - мітинги-реквієми, музично-патріотичні композиції на теми: “Небесна Сотня у вирій полетіла”, “Патріотами не народжуються, ними стають”, “Небесна Сотня: Герої не вмирають”, “Уклонімося низько до землі тим, хто в серці буде вічно жити”, “Запали свічу пам’яті” за участю активістів Революції гідності, бійців АТО, волонтерів (усі загальноосвітні заклади міста), радіолінійки “Сторінки історії”, поетичні читання “Україна більше за життя”, засідання круглого столу “Феномен людини. Феномен Майдану”, “Європейське майбутнє України”.

З метою формування у підростаючого покоління почуття патріотизму і духовності, національної свідомості, любові до своєї Батьківщини проведено обласний конкурс творчих есе; обласний конкурс “Пам’ять поколінь”, присвячений 150-річчю від дня народження Михайла Грушевського. Також, представники регіону взяли участь у міжнародній науково-практичній конференції: “Україна – очима молодих”; Всеукраїнських конкурсах: “Моральний вчинок”, “Мій Шевченко”, “Майбутнє України”.

У рамках підготовки екскурсійних розробок учнями була проведена науково-дослідницька робота із вивчення історичних подій ХХ століття.

Взято участь у:

патріотичному флешмобі “Герої не вмирають” на площі Героїв Майдану (м. Дніпро/200 осіб);

Всеукраїнському семінарі педагогічних працівників – відповідальних за національно-патріотичне виховання, членів обласних штабів Всеукраїнської дитячо-юнацької військово-патріотичної гри “Сокіл” (“Джура”) (березень/м. Київ);

II турі Всеукраїнського конкурсу екскурсоводів музеїв закладів освіти “Край, в якому я живу” (березень/м. Тернопіль/III місце);

територіальних урочистостях, присвячених знаменним та історичним датам (подіям);

наradі фахівців органів управління освітою, які відповідають за проведення обласного проекту “Шляхами героїв” та територіальних етапів Всеукраїнської дитячо-юнацької військово-патріотичної гри “Сокіл” (“Джура”) (березень).

Проведено:

III (обласний) етап XVIII Всеукраїнського конкурсу учнівської творчості “Об’єднаймося ж, брати мої!” у номінаціях “Література”, “Історія України і державотворення” (січень □ лютий/роботи переможців направлено до державної наукової установи “Інститут модернізації змісту освіти” для участі у IV (підсумковому) етапі Конкурсу (лютий);

I тур Всеукраїнського конкурсу екскурсоводів музеїв закладів освіти “Край, в якому я живу”(лютий);

до Дня Соборності України – єдиний урок “Час історичного вибору”, лінійки єдності; літературно-музичні композиції “Ти будеш вічно жити, Україно, країно щастя і добра”; виховні години “Україно! Ти для мене диво!”; уроки-диспути “Ти маєш жити – вільна Україно”; історичні перехрестя “Чи Соборна нині Україна”; патріотичні акції “Ми єдині”; флешмоб “Перлина – Україна”; загальношкільні конкурси ораторської майстерності “Народ мій є, народ мій вічно буде, ніхто не перемає мій народ”; літературні лоції “Соборна Україна: від ідеї до життя”; майстер-класи по виготовленню державних символів; інтелектуальні ігри “Знавці української державності”, патріотичні квести “Як у нас на Україні”; екскурсії до місцевих історико-краєзнавчих музеїв (січень □ березень);

до Дня вшанування учасників бойових дій на території інших держав – тематичні уроки, лекції, години спілкування з історії війни в Республіці Афганістан “У полум’ї війни” із запрошенням учасників бойових дій на території інших держав, учасників АТО та ООС; літературно-музичні композиції, фестивалі героїко-патріотичної пісні “Молодість у полум’ї війни”; конкурс студентських презентацій “Чим мене вражають подвиги учасників бойових дій на території інших держав” (лютий);

до Дня Героїв Небесної Сотні – тематичні уроки, лекції, години спілкування, уроки мужності: “Вшануймо пам’ять Героїв Небесної Сотні, які загинули за свободу та незалежність України”; виставки колажів, малюнків “Герої нашого часу”; перегляд відеофільмів та відеороликів про Героїв Майдану “Зима, що нас змінила”; літературно-музичні композиції, лінійки-реквієм “Пам’ять єднає”; перегляди презентацій з біографіями героїв Небесної Сотні, кадрів документальної хроніки, де українець вірменського походження з Дніпропетровщини Сергій Нігоян, читає уривок з поеми Тараса Шевченка “Кавказ”; міський захід – година пам’яті “Герої не вмирають” на базі комунального закладу освіти “Навчально-виховний комплекс № 139 “загальноосвітній навчальний заклад – центр творчості “Дума” Дніпровської

міської ради (для учасників освітнього процесу 7 закладів загальної середньої освіти);

літературно-музичну композицію, присвячену Дню пам'яті Героїв Небесної Сотні “ А Сотня відлетіла в небеса...” (комунального закладу освіти “Обласний еколого-натуралістичний центр дітей та учнівської молоді” Дніпропетровської обласної ради);

до 100-річчя подій Української революції 1917 – 1921 років та вшанування пам'яті її учасників – учнівські конференції, лекції, семінарські заняття, години спілкування “Національно-визвольна боротьба 1917 – 1921 років: здобутки, втрати, уроки”;

круглі столи, диспути, історичні читання “Талант не може бути мовчазним” щодо висвітлення громадської діяльності М. Грушевського, В. Винниченка;

історичні вікторини, конкурси на кращого знавця історії України “Моя Україна – незалежна держава”, “Українська революція 1917 – 1921 років”.

З березня продовжується обласний тематично-екскурсійний проект “Шляхами героїв” для учнів закладів освіти області (25 окрема Дніпропетровська повітряно-десантна бригада Збройних Сил України (військова частина А1126) або 93-тя окрема механізована бригада “Холодний Яр” (військова частина А1302) – м. Дніпро (пр. Дмитра Яворницького, 16, музей “Громадянський подвиг Дніпропетровщини у подіях АТО” – Алея Пам'яті загиблим учасникам АТО).

Зазначені вище заходи проходили з запрошенням учасників бойових дій в зоні АТО, ООС, огляду короткометражного документального фільму “Шляхами героїв”, який був створений в рамках Проекту “Шляхами героїв”.

З метою увічнення пам'яті випускників, загиблих (померлих) під час антитерористичної операції закладами освіти встановлено понад 160 меморіальних дошок, оформлено понад 300 експозиційних куточків пам'яті.

У музеях, музейних кімнатах, бібліотеках закладів освіти функціонують постійно діючі виставки та експозиції архівних документів, фотоматеріалів, творів мистецтва, літератури відповідної тематики.

11.03.2019 □ 13.03.2019 було проведено вишкіл виховників дитячо-юнацької військово-патріотичної гри “Сокіл” (“Джура”), юних джур та I круглий стіл для ройових закладів професійної (професійно-технічної) освіти у місті Дніпро.

27.03.2019 □ робоча обласна нарада відповідальних за проведення I етапу та участі у II етапі Всеукраїнської дитячо-юнацької військово-патріотичної гри “Сокіл” (“Джура”) (представники з 28 адміністративних територіальних одиниць).

У травні 2019 року проведено II (обласний) етап Всеукраїнської дитячо-юнацької військово-патріотичної гри “Сокіл” (“Джура”) на базі дитячого центру соціальної реабілітації “Перлина Придніпров'я” Дніпропетровської обласної ради відповідно до Положення про Всеукраїнську дитячо-юнацьку військово-патріотичну гру “Сокіл” (“Джура”), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 17.10.2018 № 845 “Деякі питання дитячо-юнацького військово-патріотичного виховання”.

З березня 2019 року продовжено тематично-екскурсійний проект “Шляхами героїв” (далі □ Проект “Шляхами героїв”) для учнів закладів освіти області.

Програма Проекту передбачає відвідування 25-ої окремої Дніпропетровської повітряно-десантної бригади Збройних Сил України військової частини А1126 (сmt Гвардійське) або 93-тньої окремої механізованої бригади “Холодний Яр” військової частини А1302 (сmt. Черкаське) □ Музею “Громадянський подвиг Дніпропетровщини у подіях АТО” □ Алеї Пам’яті загиблим учасникам АТО. Проектом планується охопити майже 2 тис. здобувачів освіти.

У рамках підготовки до проведення інформаційно-просвітницьких заходів з нагоди з нагоди роковин аварії на Чорнобильській АЕС, Дня пам’яті та примирення і 73-ї річниці перемоги над нацизмом у Другій світовій війні, Дня пам’яті жертв політичних репресій, Дня пам’яті жертв депортації (1944 рік) кримськотатарського народу; 157-річчя від дня смерті та дня перепоховання Тараса Григоровича Шевченка; Дня Європи було оновлено відповідними матеріалами змістовне наповнення тематичних експозицій музеїв, музейних кімнат та залів, кімнат бойової слави, які функціонують на базі закладів освіти.

У Дніпропетровській обласній бібліотеці для молоді імені М.Светлова відбувся захід - екскурс в історію створення Гімну України, присвячений 180-річчю від дня народження П.Чубинського - автора слів Гімну України, українського етнологіста, фольклориста, поета, громадянського діяча.

У бібліотеках області підготовлені книжкові виставки, проведені презентації видань, інші заходи, спрямовані на популяризацію державних символів України.

У бібліотечних закладах Магдалинівського району підготовлені книжкові виставки: «Велич і трагедія Карпатської України», «Красне поле - бій, біль і подвиг в ім’я України», «Одноденна держава».

В усіх бібліотечних закладах області відбулися заходи з відзначення 205-ї річниці від дня народження, 158-річчя від дня смерті та дня перепоховання Т.Г.Шевченка.

У бібліотеках закладів освіти оновлюється література патріотичного та духовно-морального змісту, постійно функціонують інформаційно-просвітницькі виставки відповідно до постанови Верховної ради України від 18.12.2019 № 2654-VIII “Про відзначення пам’ятних дат та ювілеїв у 2019 році”.

Продовжують роботу внутрішня експозиція музею “Громадянський подвиг Дніпропетровщини під час АТО” та експозиція просто небо “Шляхами Донбасу”. У 2019 році експозицію, присвячену подіям АТО та ООС, відвідало близько 15 тис. осіб.

Інформація Донецької обласної державної адміністрації

Найменування заходу	Строки виконання	Стан виконання
Розроблення та затвердження обласних програм з національно-патріотичного виховання дітей та молоді на 2018-	Протягом 2016-2020 років	План заходів на 2019 рік з національно-патріотичного виховання дітей та молоді в Донецькій області на 2016-2020 роки, затверджений розпорядженням голови облдержадміністрації, керівника обласної військово-цивільної адміністрації від 26 лютого 2019 № 196/5-19 реалізується через регіональну Програму національно-патріотичного виховання дітей та молоді в Донецькій області на 2016-2020 роки, затвердженої розпорядженням голови обласної державної

<p>2021 роки відповідно до ціннісних орієнтирів та індикаторів ефективності, визначених в Указі Президента України від 13 жовтня 2015 р. № 580 «Про Стратегію національно-патріотичного виховання дітей та молоді на 2016-2020 роки».</p>		<p>адміністрації керівника обласної військово-цивільної адміністрації від 12.07.2016 № 579.</p>
<p>Проведення освітньо-виховних, інформаційно-просвітницьких, культурологічних, міжнародних, науково-методичних заходів з національно-патріотичного виховання</p>	<p>Протягом 2018/2019 навчального року</p>	<p>27 лютого 2019 року у м. Краматорськ відбулося засідання світового кафе «Центр усесвіту – Дитина» за участю керівників предметно-методичних комісій учителів української мови та літератури; з грудня 2018 року по січень 2019 року відбувся щорічний обласний конкурс благодійницьких акцій «Святий Миколай іде до сиріт». Участь взяли колективи 20 закладів загальної середньої освіти, 8 закладів дошкільної освіти області;</p> <p>27 березня 2019 року у м. Краматорськ проведено акцію з нагоди п'ятої річниці з дня створення Національної гвардії України.</p> <p>25 квітня 2019 року у м. Краматорськ відбувся обласний етап Всеукраїнського турніру юних філософів та релігієзнавців. Участь взяли команди мм. Дружківка, Краматорськ, Покровськ, Слов'янськ; переможець змагань – команда «Крила надії» навчально виховного комплексу № 1 Покровської міської ради області, посіла III місце за підсумками фінального етапу Всеукраїнського турніру юних філософів та релігієзнавців, який відбувся з 13 травня 2019 року по 16 травня 2019 року;</p> <p>11 травня 2019 року у м. Покровську відбувся обласний семінар-дискусія «Родинні цінності українського народу: погляд молоді». Участь взяли 32 учителі курсів морально-духовного спрямування закладів загальної середньої освіти області;</p> <p>22 травня 2019 року у м. Слов'янськ відбувся обласний методичний парад «Окрилений філолог» під гаслом «Успіх надихає: філологи на шляху до Нової української школи». Участь взяли понад 30 молодих учителів української мови та літератури;</p> <p>27 червня 2019 року проведено обласний конкурс «Молода людина року»;</p> <p>14-16 червня 2019 року у с. Урзуф Мангушського району проведено Всеукраїнський форум «Схід – Захід: міжрегіональне партнерство»</p> <p>04-05 липня 2019 року на горі Карачун проведено Всеукраїнську акцію «Донеччина зустрічає своїх захисників!».</p> <p>з 16 серпня 2019 року по 18 серпня 2019 року відбувся обласний туристичний зліт представників молодіжних організацій трудових колективів підприємств та установ «Ювеналія».</p>

<p>Підтримка мистецьких проектів національно-патріотичного спрямування, спрямованих на підвищення рівня обізнаності дітей та молоді з українською культурою.</p>	<p>Протягом 2018/2019 навчального року</p>	<p>У закладах освіти області протягом 2018/2019 навчального року проведено: обласний конкурс календарних хліборобських обрядів «Коло Сварога»; обласний фестиваль-естафета «Від писанки до писанки»; обласний очний конкурс «Країна писанкова»; обласний конкурс-огляд дитячої художньої творчості «Держайте, ви талановиті» дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування; обласний конкурс-огляд дитячої художньої творчості дітей пільгових категорій дошкільного віку «Держай, малюк».</p>
<p>Надання організаційно-методичної допомоги громадським об'єднанням військово-патріотичного спрямування у проведенні військово-історичних фестивалів, військово-патріотичних зборів, реконструкцій воєнно-історичних подій, військово-патріотичних ігор та військово-спортивних таборів для молоді.</p>	<p>I півріччя 2019 року</p>	<p>З 20 лютого 2019 року по 22 лютого 2019 року у с. Торське Лиманського району на туристичній базі «Лісова» відбувся семінар для 20 керівників гуртків обласного Центру туризму та краєзнавства учнівської молоді та 24 відповідальних за організацію та проведення гри «Сокіл» («Джура») з міст та районів області;</p> <p>З 12 квітня 2019 року по 14 квітня 2019 року проведено навчальний семінар з підготовки впорядників та таборової старшини Всеукраїнської дитячо-юнацької військово-патріотичної гри «Сокіл» («Джура»). Семінар пройшов у вигляді таборування. На захід прибуло 36 осіб: відповідальні за організацію та проведення гри і керівники гуртків обласного Центру туризму та краєзнавства учнівської молоді військово-патріотичного спрямування.</p>
<p>Сприяння організації реекспозицій в музеях України та музеях при навчальних закладах краєзнавчого, етнографічного та історичного профілю з метою посилення їх національно-патріотичного впливу через представлення</p>	<p>Протягом 2019 року</p>	<p>У рамках обласного етапу Всеукраїнського огляду музеїв обласним центром туризму та краєзнавства учнівської молоді підготовлено оновлений перелік музеїв при закладах освіти. З 90 музеїв за широким історичним профілем працює 34 музеї, за військово-історичним профілем – 11 музеїв, які упорядковано згідно з вимогами Методичних рекомендацій щодо засад діяльності музеїв історичного профілю (лист МОН України від 22.05.2015 №1/9-225);</p> <p>20 лютого 2019 року у м. Краматорську на базі Антикризисного медіа-центру проведено презентацію каталогу-довідника пам'яток російсько-української війни на Донеччині «Героям слава!». Участь взяли 10 представників ЗМІ;</p> <p>14 березня 2019 року у приміщенні Художнього музею Краматорської міської ради реалізовано мистецький проект «Військово-польовий арт», метою якого стало перетворення військових предметів із зони АТО на арт-об'єкти із національною символікою. Участь взяли 500 осіб.</p>

інформації про український визвольний рух ХХ століття, Героїв Небесної Сотні, проведення антитерористичної операції, волонтерів, громадян, які зробили значний внесок у зміцнення обороноздатності держави		
Виконання обласних програм з національно-патріотичного виховання дітей та молоді	Протягом 2016-2020 років	На виконання Програми національно-патріотичного виховання дітей та молоді у Донецькій області на 2016-2020 роки, затвердженої розпорядженням голови Донецької облдержадміністрації, керівника обласної військово-цивільної адміністрації від 12 липня 2016 року № 579, у закладах освіти області у I півріччі 2019 року проведено наступні заходи через систему взаємопов'язаних проєктів: «Відповідальна особистість – міцна держава» (участь взяли 187 070 учнів та педагогів); «Збережи країну для майбутнього» (участь взяли 157 491 учнів та педагогів); «З любов'ю в серці, з вірою в душі» (участь взяли 243 594 учнів та педагогів); «Соборно жито засіваємо» (участь взяли 26 667 учнів та педагогів); «А мова – це душа народу, народ без мови – не народ» (участь взяли 28 753 учнів та педагогів); «Ми українці. Ми європейці» (участь взяли 69 666 учнів та педагогів).
Оновлення фондів бібліотек національно-патріотичною літературою про мовно-культурну самобутність українського народу і героїзм у боротьбі за незалежність та територіальну цілісність держави	I півріччя 2019 року	За I півріччя 2019 року публічними бібліотеками області, що віднесені до сфери управління Міністерства культури України, для поповнення фондів було придбано 21135 примірників літератури, з них 2845 - за рахунок бюджетних коштів на суму 287,8 тис.грн.
Сприяння проведенню наукових і краєзнавчих досліджень минулого України із залученням учнівської і студентської	Протягом 2018/2019 навчального року	Із метою збереження історико-культурних надбань області, удосконалення змісту та форм краєзнавчо-дослідницької роботи у закладах освіти області проведено III (обласний) конкурс краєзнавчих учнівських досліджень «Моє місто (село) на долоні» I (заочний міський/районний) етап – з 02 по 23 квітня 2019 року; II (заочний обласний) етап – з 06 по 27 травня 2019 року; до оргкомітету II (заочного обласного) етапу конкурсу подано 17 робіт у номінації «Історичне краєзнавче дослідження», 2 роботи – у номінації «Фольклорно-етнографічні групи народів Донбасу», 26

<p>молоді та оприлюднення результатів таких досліджень</p>		<p>робіт – у номінації «Мистецька подорож: пам'ятні місця Донеччини».</p>
<p>Реалізація Всеукраїнського історико-краєзнавчого проекту до 100-річчя Української революції 1917-1921 років «Місця пам'яті Української революції»</p>	<p>Протягом 2018/2019 навчального року</p>	<p>Із метою проведення дослідницької та пошукової роботи для відтворення перебігу Української революції 1917-1921 років у закладах освіти області протягом вересня – жовтня 2018 року проведено обласний конкурс учнівських робіт, присвячених 100-річчю Української революції. На розгляд журі було представлено 30 творчих робіт учнів закладів загальної середньої освіти області. Переможцями визнано:</p> <p>номінація «Мій погляд на історію» (опис історичної події, що відбувалася за часи Української революції 1917-1921 років на теренах Донеччини) комунальний заклад «Маріупольська ЗОШ I-III ступенів № 19 Маріупольської міської ради Донецької області», тема роботи: «Суспільні процеси в Маріуполі у 1917-1918 роках»;</p> <p>номінація «До галереї видатних українців» (історичний портрет учасника Української революції 1917-1921 років, чие життя було пов'язано з Донеччиною) - Спасько-Михайлівський заклад загальної середньої освіти I-III ступенів Олександрівської районної ради Донецької області, тема роботи: «Мій рідний край, моя земля! (герої українського повстанського руху Донеччини)»;</p> <p>номінація «Літературна творчість» (есе/оповідання про історичні уроки Української революції 1917-1921 років) - загальноосвітня школа I-III ступенів № 2 Покровської міської ради Донецької області.</p> <p>У травні 2019 року учень 10 класу комунального закладу «Маріупольський міський технологічний ліцей Маріупольської міської ради Донецької області» посів III місце у III (заключному) етапі Всеукраїнського конкурсу-захисту науково-дослідницьких робіт учнів – членів Малої академії наук, секція «Історія України».</p>
<p>Сприяння увічненню пам'яті борців за незалежність України у ХХ столітті, осіб, які брали участь у захисті суверенітету та територіальної цілісності України, а також в антитерористичній операції на сході України, шляхом найменування чи перейменування в установленому порядку на їх честь</p>	<p>Протягом 2018/2019 навчального року</p>	<p>Згідно з розпорядженням голови Донецької обласної державної адміністрації, обласної військово-цивільної адміністрації від 23 листопада 2015 року № 669 «Про заходи з увічнення пам'яті захисників України на період до 2020 року у Донецькій області» педагоги та учні закладів освіти області здійснюють патронат над 2 пам'ятниками, 7 меморіальними дошками, 3 місцями поховання учасників Революції Гідності, захисників України – учасників антитерористичної операції, операції Об'єднаних сил, що передбачає облаштування території, покладання квітів до Дня Героїв Небесної Сотні (20 лютого), Дня українського добровольця (14 березня), Дня захисника України (14 жовтня), Дня Гідності та Свободи (21 листопада), зокрема:</p> <p>меморіальна дошка на честь випускника школи Пантелеєва І. М., Героя Небесної Сотні (Краматорська загальноосвітня школа I-III ступенів № 10 з профільним навчанням Краматорської міської ради Донецької області);</p> <p>могила Пантелеєва І. М., Героя Небесної Сотні (Дмитрівська загальноосвітня школа I-III ступенів Слов'янської районної ради Донецької області);</p>

<p>об'єктів топоніміки, навчальних закладів, установлення пам'ятних знаків і меморіальних дошок</p>		<p>меморіальна дошка на честь випускника школи Бондарева С. А., Героя Небесної Сотні (Краматорська загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів № 9 Краматорської міської ради Донецької області);</p> <p>могила Наумова В. Г., Героя Небесної Сотні на кладовищі м. Родинське (Опорний заклад «Світлівська загальноосвітня школа І-ІІІ ст. Добропільської районної ради Донецької області»);</p> <p>меморіальна дошка на честь випускника школи Чернявського Д.О., який загинув від ножового поранення під час мітингу за єдність України у Донецьку (Бахмутська загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів № 18 імені Дмитра Чернявського Бахмутської міської ради Донецької області);</p> <p>пам'ятний знак на честь бійців 93-ї механізованої бригади Збройних Сил України Абросімова А., Дерила А. Б., Сітяєва Ю. М., які загинули 23 травня 2014 року (Золотоколодзянська загальноосвітня школа І-ІІІ ст. Добропільської районної ради Донецької області);</p> <p>капличка воїнам АТО, які загинули 4 липня 2014 року біля с. Новоселівка Перша (Комунальний заклад Новоселівський Перший навчально-виховний комплекс: загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів-дошкільний навчальний заклад Ясинуватського району Донецької області);</p> <p>могила Бражника В. А., який загинув 29 серпня 2014 року (Торський навчально-виховний комплекс Лиманської міської ради Донецької області);</p> <p>меморіальна дошка на честь Запарі Г. В., який загинув 19 жовтня 2014 року при спробі прорватися до оточеного блокпосту № 32 на трасі «Бахмутка» (загальноосвітньої школи І-ІІІ № 3 Лиманської міської ради Донецької області);</p> <p>меморіальна дошка на честь Біленка Р.А., який загинув 14 листопада 2014 року під час обстрілу колони поблизу аеропорту Донецька (Вугледарська загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів № 2 Вугледарської міської ради Донецької області);</p> <p>меморіальна дошка на честь випускника школи Пономарьова О. О., який помер 26 вересня 2016 року від смертельного поранення, отриманого під час бойового чергування в районі смт. Луганське Бахмутського району Донецької області (Костянтинівська загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів № 16 Костянтинівської міської ради Донецької області);</p> <p>меморіальна дошка на честь випускника школи Сірченка А. В., бійця батальйону ОУН, який загинув 17 лютого 2017 року від осколкового поранення поблизу с. Кримське Новоайдарського району Луганської області (Краматорська загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів № 8 Краматорської міської ради Донецької області).</p> <p>У І півріччі 2019 року педагоги та учні закладів освіти області ініціювали:</p> <p>установлення меморіальної дошки на честь Демуренка Дмитра Сергійовича, уродженця с. Старомлинівка, військовослужбовця 93-ї окремої механізованої бригади, який загинув 6 серпня 2016 року біля селища Кримське Новоайдарського району Луганської області, на будівлі Старомлинівської загальноосвітньої школи І-ІІІ ст. № 2 Великоновосілківської районної ради Донецької області (січень 2019 року).</p>
---	--	--

		<p>Облаштування в історико-патріотичному музеї «Свята спадщина» Центру туризму та краєзнавства учнівської молоді м. Добропілля експозиції «Герої сучасності», що висвітлює подвиг загиблих земляків:</p> <p>Пономарьова Олександра Олександровича, який отримав важке поранення під час бою в районі м. Бахмут (12.05.2015) та помер у Харківському інституті невідкладної хірургії (20.05.2019);</p> <p>Горайнова Михайла Геннадійовича уродженця Краматорська, командира групи спеціальних операцій 73-го морського центру спеціального призначення, який загинув 2 червня 2015 року поблизу села Чермалик на півдні Донецької області;</p> <p>Журавльова Юрія Володимировича, уродженця м. Мирнограда, працівника СБУ, який загинув під час виконання бойового завдання в Луганській області 26 травня 2018 року.</p>
<p>Рекомендація навчальним закладам щодо включення проблематики національно-патріотичного виховання дітей та молоді до дослідницьких програм та наукових планів.</p>	<p>-</p>	<p>Рекомендації навчальним закладам освіти області щодо включення проблематики національно-патріотичного виховання дітей та молоді до річних планів роботи на 2018-2019 навчальний рік розроблені науково-педагогічними працівниками Донецького обласного інституту післядипломної педагогічної освіти та опубліковані:</p> <p>Нова українська школа: вчимося вчити по-новому. Освітній дороговказ на 2019-2020 навчальний рік. – Науково-методичні рекомендації щодо організації й супроводу освітньої роботи у 2019-2020 навчальному році / за заг. ред. С. І. Макаренко. – Краматорськ : Витоки, 2019. – 228 с.</p> <p>Зокрема:</p> <p>Байдаченко Т., Головіна О., Попова Т. Центр усесвіту – дитина: оновлення мовно-літературної освіти на Донеччині. – С.72-77.</p> <p>Рибак І., Салагуб Л. Освітня домінація сьогодення: оновлення моделі викладання суспільних дисциплін у Новій українській школі. – С. 95-104.</p> <p>Дубяга А., Золотар О. Розбудова сучасного виховного простору – створення майбутнього держави. – С.196-200.</p> <p>Рибалка Л. Нова українська школа – школа цінностей: досвід і перспективи організації духовного простору розвитку особистості в закладах освіти Донеччини. – С.200-208.</p> <p>Качан О., Вольвак М. Захищати Вітчизну – справа майбутніх громадян. – С. 208-212.</p> <p>Дубяга А., Золотар О., Рибалка Л. Позашкілля на шляху відкритого виховного простору. – С. 212-217.</p> <p>В очному форматі рекомендації щодо включення проблематики національно-патріотичного виховання дітей та молоді до річних планів роботи на 2018-2019 навчальний рік були надані під час V обласного Конгресу освітян Донеччини 20-23 серпня 2019 року за участю керівників і методистів МК (НМЦ) управлінь (відділів) освіти міських рад, районних державних адміністрацій, органів освіти об'єднаних територіальних громад, а також директорів і завідувачів філій опорних шкіл, керівників міських, районних методичних об'єднань педагогічних працівників усіх категорій.</p> <p>Працівниками Донецького обласного інституту післядипломної педагогічної освіти підготовлено та надіслано методичні рекомендації, розробки заходів, презентації щодо відзначення</p>

		ювілейних і пам'ятних дат закладам освіти області. Зазначені методичні нароби розміщено на сайті Донецького обласного інституту післядипломної педагогічної освіти: https://yuvil2017.blogspot.com/2019/01/2019_81.html?zx=8b8edba89cc4
Організація заходів з підвищення рівня професійної компетентності у сфері національно-патріотичного виховання дітей та молоді	I півріччя 2019 року	<p>На базі Донецького обласного інституту післядипломної педагогічної освіти проводяться курси підвищення кваліфікації педагогічних працівників, що виступають організаторами у сфері національно-патріотичного виховання дітей та учнівської молоді Донецької області, а саме:</p> <p>«Сучасні підходи до національно-патріотичного виховання дошкільників» для вихователів закладів дошкільної освіти (I сесія – травень 2019 року, кількість учасників – 43 особи);</p> <p>«Формування ціннісних орієнтацій та світогляду учнівської молоді в умовах реформування освіти» для заступників директорів з виховної роботи закладів загальної середньої освіти (I сесія – березень 2019 року, кількість учасників – 31 особа, керівник);</p> <p>«Формування у здобувачів освіти компетентностей для демократичного громадянства» для педагогів-організаторів закладів загальної середньої освіти та закладів позашкільної освіти (I сесія – травень 2019 року, кількість учасників – 20 осіб);</p> <p>«Інтеграція українознавчого компонента в діяльність учителя української мови та літератури» для вчителів української мови та літератури (I сесія – квітень 2019 року, кількість учасників – 25 осіб);</p> <p>«Виховання громадянина і патріота засобами шкільної суспільствознавчої освіти» для вчителів історії, правознавства, громадянської освіти (I сесія – лютий, квітень 2019 року, кількість учасників – 40 осіб);</p> <p>«Громадянське виховання особистості засобами музичного мистецтва» для керівників музичних гуртків закладів загальної середньої освіти та закладів позашкільної освіти (квітень 2019 року, кількість учасників – 23 особи);</p> <p>«Формування життєвих компетентностей учнів на уроках фізичної культури та «Захист Вітчизни»» для вчителів курсу «Захист Вітчизни» (I сесія – лютий 2019 року, кількість учасників – 18 осіб).</p> <p>До навчально-тематичних планів курсів підвищення кваліфікації, включено модулі соціально-гуманітарного напрямку, зокрема:</p> <p>«Виховання старшокласників як суб'єктів громадянського суспільства» (Ломакіна Г.І., кандидат педагогічних наук, проректор з науково-педагогічної роботи та моніторингу якості освіти інституту післядипломної педагогічної освіти);</p> <p>«Основні засади Стратегії національно-патріотичного виховання дітей та молоді в Україні на 2016-2020 роки та її реалізація в закладах освіти регіону», «Особливості національного виховання учнів засобами суспільно-гуманітарних дисциплін» (Бодик О. П., доктор філософії, доцент, завідувач кафедри історії, суспільно-гуманітарних наук та методики їх викладання);</p> <p>«Тривалі державницькі традиції України як джерело національно-патріотичного виховання», «Формування історико-етнографічних районів та сімейних звичаїв українців» (Кондратенко О. В., кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри історії, суспільно-гуманітарних наук і методики їх викладання освіти інституту післядипломної педагогічної освіти);</p>

		<p>«Історико-педагогічні аспекти військово-патріотичного виховання», «Формування громадянської компетентності засобами етнорегіональної та національної символіки» (Лаврут О. О., кандидат історичних наук, доцент кафедри історії, суспільно-гуманітарних дисциплін і методики їх викладання);</p> <p>«Формування етнокультурної компетентності українських школярів на уроках іноземної мови, зарубіжної літератури» (Ціко І. Г., кандидат педагогічних наук, старший викладач доцент кафедри історії, суспільно-гуманітарних дисциплін і методики їх викладання);</p> <p>«Роль українських пісень у формуванні патріотичних почуттів молоді» (Шингоф І. Л., старший викладач кафедри історії, суспільно-гуманітарних дисциплін і методики їх викладання).</p>
<p>Вивчення сучасних виховних систем, узагальнення та поширення найкращого досвіду з національно-патріотичного виховання дітей та молоді</p>	<p>I півріччя 2019 року</p>	<p>Із метою вивчення сучасних виховних систем, узагальнення та поширення перспективного педагогічного досвіду з національно-патріотичного виховання дітей та учнівської молоді, педагогічних працівників області – новаторів у сфері національно-патріотичного виховання залучено до проведення методичних заходів: тренінгу «Україна – це ми!» з підготовки інструкторів-практиків щодо здійснення національно-патріотичного виховання молодого покоління в умовах закладів загальної середньої та позашкільної освіти (тренінгова програма з національно-патріотичного виховання «Україна – це ми», автори – Дубяга А. П., Золотар О. В., Донецький обласний інститут післядипломної педагогічної освіти. схвалена до використання в закладах освіти Вченою радою Інституту проблем виховання Національної академії педагогічних наук України, протокол № 7 від 27 вересня 2018 року).</p> <p>27 травня 2019 року по 29 травня 2019 року відбулися заняття першої тренінгової групи, до якої ввійшли 27 працівників методичних кабінетів, методичних центрів, закладів загальної середньої освіти та закладів позашкільної освіти області;</p> <p>20 листопада 2018 року у м. Слов'янську, 23 листопада 2018 року у м. Маріуполь за участю представників 29 органів управління освітою, які опікуються питаннями національно-патріотичного виховання відбулась презентаційна сесія «Перспективи оновлення ключових компонентів національно-патріотичного виховання в регіоні»;</p> <p>11 березня 2019 року у м. Слов'янську, 13 березня 2019 року у м. Маріуполь за участю представників 31 органу управління освітою, які опікуються питаннями національно-патріотичного виховання відбувся постійно діючий семінар «Особливості реалізації Програми національно-патріотичного виховання у 2018 році та планування заходів на 2019 рік»;</p> <p>06 травня 2019 року у м. Слов'янську, 31 травня 2019 року у м. Маріуполь за участю представників 31 органу управління освітою, які опікуються питаннями національно-патріотичного виховання відбувся постійно діючий семінар «Шляхи посилення співробітництва між ланками виконавчої влади та громадської організації в межах реалізації Програми національно-патріотичного виховання».</p> <p>На базі Донецького обласного інституту післядипломної педагогічної освіти на постійній основі проводяться семінари, круглі столи та інші методичні заходи з підвищення професійної компетентності окремих категорій педагогічних працівників щодо формування патріотичних</p>

		<p>почуттів, громадянської компетентності у дітей та учнівської молоді Донецької області, зокрема:</p> <p>15 березня 2019 року у м. Краматорську, 22 березня 2019 року у м. Маріуполь для заступників директорів з виховної роботи закладів загальної середньої освіти пройшла обласна школа новаторства «Організація наскрізного виховання на цінностях в умовах Нової української школи». Участь взяли 77 осіб;</p> <p>12 лютого 2019 року та 10 квітня 2019 року для вчителів російської мови, зарубіжної літератури проведені заняття «Виховання на цінностях, як ключовий компонент освітнього процесу Нової української школи. Соціальна компетентність», «Організація процесу виховання на загальнолюдських морально-етичних цінностях під час уроків зарубіжної літератури. Громадянська компетентність». Участь взяли 23 особи.</p> <p>31 січня 2019 року та 11 квітня 2019 року у м. Краматорську відбувся постійно діючий семінар «Особливості методології та організації наукових досліджень історичного спрямування» для вчителів історії. Участь взяли 35 осіб;</p> <p>11 травня 2019 року у м. Покровську відбувся обласний семінар-дискусія «Родинні цінності українського народу: погляд молоді» для вчителів курсів духовно-морального спрямування. Участь взяли 32 особи;</p> <p>22 травня 2019 року у м. Костянтинівка відбувся обласний семінар-практикум з підготовки організаторів гуртків і клубів з історичної реконструкції для керівників гуртків закладів загальної середньої освіти та закладів позашкільної освіти. Підготовлено 16 педагогів.</p>
<p>Залучення до діяльності обласних координаційних рад з питань національно-патріотичного виховання східних і південних регіонів України громадських активістів з інших регіонів України, які мають досвід у сфері національно-патріотичного виховання дітей та молоді</p>	<p>20 червня 2019 року</p>	<p>До засідання координаційної ради з питань національно-патріотичного виховання при облдержадміністрації були залучені керівник і засновник Всеукраїнського об'єднання «Коло.Медіа» Микола Бондар та Олена Іванова.</p>
<p>Забезпечення проведення тижнів правової освіти та національно-патріотичного виховання, спрямованих на розвиток у дітей та</p>		<p>У межах Всеукраїнського тижня права у закладах освіти області проведено Всеукраїнський урок «Права людини» (з нагоди оголошення Загальної декларації прав людини); «Дні відкритих дверей»: екскурсії, зустрічі з керівниками органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування; II (міський, районний) етап Всеукраїнської учнівської олімпіади з правознавства (10 грудня 2018 року - 14 грудня 2018 року). Загальна кількість учасників: орієнтовно 37 400 осіб;</p>

<p>молоді почуття власної гідності, усвідомлення своїх прав і обов'язків у суспільстві</p>		<p>13 грудня 2018 року у м. Краматорську відбувся обласний форум «Я маю право: врядування учнів, батьків і вчителів як інструмент демократизації школи».</p>
<p>Сприяння проведенню культурно-мистецьких заходів, що відтворюють події з історії України</p>	<p>Червень 2018 року</p>	<p>08 червня 2019 року на території Нікольського району, в межах охоронної зони Українського степового природного заповідника «Кам'яні могили», відбувся історико-культурний фестиваль «Дике поле. Шлях до Європи». Участь взяли представники закладів культури з інших областей України, всього 5000 осіб.</p>
<p>Організація заходів з підвищення рівня професійної компетентності у сфері національно-патріотичного виховання дітей та молоді</p>	<p>I півріччя 2019 року</p>	<p>На базі Донецького обласного інституту післядипломної педагогічної освіти проводяться курси підвищення кваліфікації педагогічних працівників, що виступають організаторами у сфері національно-патріотичного виховання дітей та учнівської молоді Донецької області, а саме: I сесія – лютий, квітень 2019 року «Виховання громадянина і патріота засобами шкільної суспільствознавчої освіти» для вчителів історії, правознавства, громадянської освіти. Кількість учасників – 40 осіб; «Формування життєвих компетентностей учнів на уроках фізичної культури та «Захист Вітчизни»» для вчителів курсу «Захист Вітчизни». Кількість учасників – 18 осіб; I сесія – березень 2019 року «Формування ціннісних орієнтацій та світогляду учнівської молоді в умовах реформування освіти» для заступників директорів з виховної роботи закладів загальної середньої освіти. Кількість учасників – 31 особа; I сесія – квітень 2019 року «Інтеграція українознавчого компонента в діяльність учителя української мови та літератури» для вчителів української мови та літератури. Кількість учасників – 25 осіб; I сесія – травень 2019 року «Сучасні підходи до національно-патріотичного виховання дошкільників» для вихователів закладів дошкільної освіти, кількість учасників – 43 особи; «Формування у здобувачів освіти компетентностей для демократичного громадянства» для педагогів-організаторів закладів загальної середньої освіти та закладів позашкільної освіти. Кількість учасників – 20 осіб.</p>
<p>Налагодження військово-шефської співпраці навчальних закладів з військовими частинами, вищими військовими навчальними закладами щодо надання допомоги в організації</p>	<p>Щомісяця</p>	<p>Згідно з щомісячними планами спільних дій операції Об'єднаних сил і Донецької обласної державної адміністрації, обласної військово-цивільної адміністрації проведено: до Дня Збройних Сил України – уроки мужності «Історія Збройних Сил України» у форм уроків-конкурсів, вікторин, годин спілкування, вітання військовослужбовців «Вам, захисники!» (06 грудня 2018 року, загальна кількість учасників 141 920 осіб, з них кількість учасників АТО/ООС - 341 особа); до Дня Героїв Небесної Сотні – зустрічі педагогів та учнів закладів освіти області з учасниками та очевидцями подій доби Революції Гідності, учасниками АТО/ООС (20 лютого 2019 року, загальна кількість учасників - 119 514 осіб, з них 628 учасників Революції Гідності, АТО/ООС);</p>

<p>проведення заходів національно-патріотичного спрямування на базі музеїв, територій військових містечок, кімнат бойової слави»</p>		<p>до Дня українського добровольця, 80-річчя проголошення незалежності Карпатської України – організація та проведення виховних годин до Дня українського добровольця «Герої нескореної Батьківщини» у формі бесід, відеоуроків з обговоренням для учнів закладів освіти області (14 березня 2019 року по 15 березня 2019 року, загальна кількість учасників - 141 962 особи, з них АТО/ООС - 250 осіб);</p> <p>до Днів пам'яті та примирення, 74-ї річниці перемоги над нацизмом у Другій світовій війні – проведення заходів меморіального, інформаційно-просвітницького характеру до Днів пам'яті та примирення, перемоги над нацизмом у Другій світовій війні, у тому числі, уроків мужності, уроків-реквіємів «А мак цвіте! Внесок українців у перемогу Антигітлерівської коаліції над нацизмом» (08 травня 2019 року по 09 травня 2019 року, загальна кількість учасників - 156 177 осіб, з них АТО/ООС - 267 осіб).</p>
<p>Проведення шкільних, районних, міських, обласного етапу Всеукраїнської дитячо-юнацької військово-патріотичної гри «Сокіл» («Джура»)</p>	<p>I півріччя 2019 року</p>	<p>У 2019 році у I (міському, районному) етапі Гри взяли участь 629 роїв (4769 учасників). I етап Гри відбувся у всіх містах та районах Донецької області.</p> <p>З 13 травня 2019 року по 19 травня 2019 року відбувся II (обласний) етап Всеукраїнської дитячо-юнацької військово-патріотичної гри «Сокіл» («Джура») на т/б «Лісова», с. Торське Лиманської ОТГ. В обласному етапі взяли участь переможці та призери районних (міських, ОТГ) етапів. Усього на таборування «Торська Січ» прибуло 35 роїв (280 учасників). Переможцями стали: I місце – «Лиманські яструби» Лиманська ОТГ; II місце – «Крилаті леви» Лиманська ОТГ; III місце – «Отаман» м. Добропілля.</p>
<p>Сприяння розвитку пластового (скаутського) руху в Україні</p>	<p>Протягом 2018/2019 навчального року</p>	<p>З 30 травня 2019 року по 03 червня 2019 року проведено обласний зліт пластунських і скаутських організацій «Кам'яні могили»;</p> <p>28 березня 2019 року створено робочу групу з розробки комплексу заходів для підтримки пластунського і скаутського руху в Донецькій області;</p> <p>15 квітня 2019 року проведено засідання робочої групи з розробки комплексу заходів для підтримки пластунського і скаутського руху в Донецькій області;</p> <p>з 27 квітня 2019 року по 29 квітня 2019 року сприяння проведенню заходу «Свято весни» - щорічного табору усіх пластунів певного осередку.</p> <p>Донецький обласний центр туризму та краєзнавства учнівської молоді, приєднавшись до цього руху має гурток, який називається «Юні скаути». У 2019 році виховання скаутів відбувається в 7 групах (Слов'янськ, Краматорськ, Бахмут).</p> <p>Гуртки займаються за Навчальною програмою з позашкільної освіти «Юні скаути», що передбачає 2 роки навчання.</p>
<p>Проведення освітньо-просвітницьких заходів з питань формування здорового способу життя,</p>	<p>Протягом 2018/2019 навчального року</p>	<p>Із метою профілактики правопорушень, у межах право-просвітницького проекту «Я маю право!» - проведено:</p> <p>у II півріччі 2018 року - заняття батьківських лекторіїв при закладах загальної середньої освіти «Права та обов'язки батьків і законних представників здобувачів освіти згідно з Законом України «Про освіту» від 95.09.2019 №2145-VIII». Загальна кількість учасників - 15 700 осіб;</p> <p>у I півріччі 2019 року «Протидія та</p>

профілактики правопорушень		попередження булінгу (цькуванню) дитини в закладах освіти», «Домашнє насильство: кого і за що карає закон?», загальна кількість учасників 41 200 осіб; виховні години у формі міні-лекторіїв, інтерактивних семінарів, «Хто така дитина. Взаємність прав та обов'язків батьків і дітей», «Хто відповідатиме у разі вчинення неповнолітнім правопорушення?», «Які кримінальні покарання застосовуються до неповнолітніх?», «Що таке примусові заходи виховного характеру?». У II півріччі 2018 року участь взяли орієнтовно 141 800 осіб, у I півріччі 2019 року участь взяли орієнтовно 141 800 осіб.
-------------------------------	--	--

Інформація Житомирської обласної державної адміністрації

Найменування заходу	Відповідальні за виконання
4. Розроблення та затвердження обласних програм з національно-патріотичного виховання дітей та молоді на 2018-2021 роки відповідно до ціннісних орієнтирів та індикаторів ефективності, визначених в Указі Президента України від 13 жовтня 2015 р. № 580 «Про Стратегію національно-патріотичного виховання дітей та молоді на 2016-2020 роки»	В області діє «Обласна програма з національно-патріотичного виховання дітей та молоді на 2018-2021 роки», затверджена рішенням Житомирської обласної ради від 31.05.2018 № 1021.
5. Проведення освітньо-виховних, інформаційно-просвітницьких, культурологічних, міжнародних, науково-методичних заходів з національно-патріотичного виховання	З метою виховання громадянина – патріота України, формування у молодого покоління високої патріотичної свідомості, почуття вірності, утвердження любові до Батьківщини, моральності, шанобливого ставлення до національних надбань Українського народу, готовності до виконання громадянського і конституційного обов'язку із захисту національних інтересів, цілісності, незалежності України, сприяння становленню її як правової, демократичної, соціальної держави, наслідування найкращих прикладів мужності та звитяги борців за свободу та незалежність України як з історичного минулого, так і захисників, які сьогодні відстоюють суверенітет та територіальну цілісність держави у боротьбі із зовнішньою агресією управлінням національно-патріотичного виховання, молоді та спорту облдержадміністрації, структурними підрозділами райдержадміністрацій та міських рад, об'єднаними територіальними громадами та громадськими організаціями спільно з інститутами громадянського суспільства впродовж звітнього періоду проведено 230 заходів, а саме: забезпечено проведення фестивалю «Берегиня Полісся. Свято з українським конем», заходи «Пам'ять гайдамакам», «Гайдамацька Покрова», «Велична дата», «Дитинство, обпалене війною», «Етно-фестиваль

«Житичі», «Наш земляк Олексій Горай – захисник України», проведення Дня захисника України; конкурс дитячо-юнацької пісні, танцю та поезії «Я – патріот України», акцію «Привітай героя», обласний фестиваль патріотичної пісні « Нас надихають подвиги героїв», забезпечено участь молоді у заході до річниці подвигу Героїв Крут, «Участь молоді у заходах пам'яті жертв голодомору», «Міцні духом», «Життя за Україну»; мітинг-реквієм до Дня пам'яті жертв голодоморів та 85-х роковин Голодомору 1932-1933 років в Україні – геноциду Українського народу; видано книгу «Вишивальні взори Житомирського Полісся», проведення обласного конкурсу «Знаємо, пам'ятаємо, віримо...», присвяченому Дню Героїв України тощо.

Впродовж літнього періоду у 2019 році в спортивно-оздоровчому таборі «Корчагінець», оздоровчому закладі санаторного типу «Лісова казка», оздоровчому закладі «Чайка», «Супутник», «Березовий гай», таборі «Орлятко» проведено ряд заходів щодо національно-патріотичного виховання, таких як:

- бесіди та диспути на теми: «Боже, Україну збережи!», «З вірою в Україну», «Символи Української держави», «Права та обов'язки громадянина України», «Українська мова – мова калинова», «Бути громадянином – це значить захищати Вітчизну», «Наша воля квітка в Кобзаревім слові», «Українські народні традиції та обряди», «Державний Прапор України – святиня нашого народу»;
- флеш-моби: «Ми – патріоти твої, Україно!», «А Україна житиме я знаю!», «Я люблю Україну!»;
- конкурси, в тому числі: малюнків на асфальті, на папері: «Козацькими шляхами», «Моя земля – земля моїх батьків», «Майбутнє України – очима дітей»; «Як я буду захищати Україну?»; «Квітни, моя Україно»;
- проведено конкурси української пісні. Битва хорів, «Коса – дівоча краса»;
- квести «Моя рідна Батьківщина», «Козацькі забави», «Козацькому роду нема переводу»;
- вікторина «Як у нас на Україні!» (спортивно-оздоровчому таборі «Корчагінець»);
- брейн-ринги: «Така прекрасна Україна», «Без верби і калини, немає України» (табір «Супутник»);
- ігри: спортивна туристична гра «Джура», гра «Я – патріот», - колективно – творча гра «Україна єдина, а ми різні» (табір «Супутник»);
- розважальна програма «Родина, Родина – це вся Україна»;
- ток-шоу «Патріотизм – це актуально?»;
- відеолекторій «Життя Степана Бандери» (табір «Орлятко»)
- Свято «Козацькі розваги».

В спортивно-оздоровчому таборі «Корчагінець» 19 серпня 2019 року організовано та проведено забіг «Шаную

		воїнів, біжу за героїв України», за участю учасників АТО, у пам'ять про загиблих воїнів – атовців, та проведено «Хвилину Слави». Кожен охочий зміг пробігти за тих, хто захищав нас від війни, подякувати та підтримати близьких наших героїв. В оздоровчому закладі санаторного типу «Лісова казка» створено музей-кімнату старовинних речей, працює гурток по виготовленню ляльки-мотанки. У дитячому оздоровчому закладі «Чайка» для дітей проведено історично – краєзнавчу екскурсію по місту Андрушівка (Маєток Терещенка і навколишній парк, Алея Слави, цукровий завод, парк Шевченка, обсерваторія).
8.	Проведення в навчальних закладах Всеукраїнської дитячо-юнацької військово-патріотичної гри «Сокіл» («Джура»)	. В усіх містах та районах області проведені районні етапи Всеукраїнської дитячо-юнацької військово-патріотичної гри «Сокіл» («Джура»). Організовані заходи з підготовки до проведення гри «Джура»: - конкурс на кращу козацьку виправку та вміння ходити строем, - змагання з кульової стрільби, - конкурси на подолання смуги перешкод та надання першої долікарської допомоги.
11.	Організація систематичного проведення заходів з національно-патріотичного виховання дітей та молоді в закладах соціального захисту дітей: притулках для дітей та центрах соціально-психологічної реабілітації дітей	Службою у справах дітей облдержадміністрації організовано роботу закладів соціального захисту дітей області, а саме: комунальної установи «Обласний центр соціально – психологічної реабілітації дітей «Сонячний дім» Житомирської обласної ради, Коростенського міського центру соціальної підтримки дітей та сімей «Віри, Надії, Любові», приватного закладу «Житомирський соціально-реабілітаційний центр для єврейських дітей дитяче містечко «Алюмім» щодо організації систематичного проведення заходів з національно – патріотичного виховання з вихованцями закладів. За інформацією комунальної установи «Обласний центр соціально – психологічної реабілітації дітей «Сонячний дім» Житомирської обласної ради, яка перебуває у порядкуванні служби у справах дітей облдержадміністрації, протягом 2019 року в закладі забезпечено організацію систематичного проведення заходів з національно-патріотичного виховання дітей. У 2019 році з вихованцями проведено ряд заходів, зокрема: <ul style="list-style-type: none"> ■ інформаційні години на тему: «День Соборності України», «Конституційні обов'язки людини і громадянина України», «Державні свята в Україні»; ■ години спілкування на тему: «Моя країна. Моя Батьківщина», «Ніхто не забутий, ніщо не забуте», «Наш прапор-Символ держави»; ■ виховні години на тему: «Чорнобиль не має минулого. Чорнобиль... Трагедія... Пам'ять...», «Незалежність України. Її ціна»; ■ конкурси малюнків на тему: «Моє дитинство», «З любов'ю до України», «Сонячна усмішка»;

		<ul style="list-style-type: none"> ■ бесіди: «Правова держава і захищеність особи», «Україна - держава європейська»; ■ диспут з елементами бесіди на тему: «Світова велич поета Тараса Шевченка. Вінок слави Кобзареві»; ■ годину пам'яті на тему: «Історичне значення битви під Крутами в становленні нашої держави»; ■ міні-захід по групах на тему: «Конституція - головний закон нашої держави»; ■ ток - шоу «Я так думаю...» на тему: «Як ти розумієш поняття патріот»; були проведені зустрічі з захисниками України; ■ організовано виготовлення тематичних плакатів та вітань з Днем пам'яті та примирення тощо.
12.	<p>Сприяння організації реекспозицій в музеях України та музеях при навчальних закладах краєзнавчого, етнографічного та історичного профілю з метою посилення їх національно-патріотичного впливу через представлення інформації про український визвольний рух ХХ століття, Героїв Небесної Сотні, проведення антитерористичної операції, волонтерів, громадян, які зробили значний внесок у зміцнення обороноздатності держави</p>	<p>У шкільні музеях та музейних кімнатах Бойової Слави створено експозиції з матеріалами подій Революції Гідності та Антитерористичної операції у багатьох навчальних закладах створено музеї воїнів-інтернаціоналістів та музейні кімнати воїнів, які брали участь у антитерористичній операції на Сході України.</p>
13.	<p>Виконання обласних програм з національно-патріотичного виховання дітей та молоді</p>	<p>На виконання «Обласної програми з національно-патріотичного виховання дітей та молоді на 2018-2021 роки», затвердженої рішенням Житомирської обласної ради від 31.05.2018 № 1021 організуються наступні заходи:</p> <ul style="list-style-type: none"> - проведення засідань координаційних рад з національно-патріотичного виховання; - проведення конкурсу з визначення програм (проектів, заходів), розроблених інститутами громадянського суспільства, відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 12 жовтня 2011 року № 1049; - проведення обласних, підтримка та участь у всеукраїнських, міжнародних та регіональних фестивалях, конкурсах, майстер-класах, пленерах, наметових таборах, зльотах, походах та інших заходах різних форматів, спрямованих на формування ціннісних орієнтирів молоді, створення умов для творчого і духовного розвитку молоді, її інтелектуального самовдосконалення, формування патріотичної свідомості молоді, популяризації української

		<p>культури, мови і народних традицій; залучення молоді до суспільно значущої діяльності, проведення заходів щодо активізації туристично-екскурсійної, краєзнавчої діяльності з вивчення духовно-історичної спадщини України та області;</p> <ul style="list-style-type: none"> - підвищення рівня кваліфікації фахівців з питань національно – патріотичного виховання шляхом проведення семінарів, навчань, тренінгів; - проведення регіональних заходів, підтримка та участь у Всеукраїнських, особливо заходах неформальної освіти, спрямованих на підвищення рівня громадянської освіти, свідомості дітей та молоді, формування відповідної системи цінностей; - заходи з відзначення утворення Олевської республіки; - Участь у Всеукраїнському фестивалі, спрямованого на популяризацію національної духовно-культурної спадщини, «Бандерштат», Дня пам'яті Героїв Крут, вшанування Героїв Базару, «Покрова героїв» та інші.
14.	<p>Проведення освітніх, інформаційних, міжнародних заходів та відповідних кампаній, спрямованих на закріплення у дітей та молоді прагнення до побудови правової та демократичної держави, в якій гарантуються та забезпечуються права і свободи людини. Підвищення рівня обізнаності та поваги до прав людини відповідно до Конституції України та основних міжнародних договорів у сфері прав людини</p>	<p>З метою посилення патріотичного виховання, збагачення духовного потенціалу дітей та учнівської молоді, виховання поваги в молодого покоління до Конституції України, державних символів, любові до рідної землі, української мови, національної культури та традицій відповідно до Концепції національно-патріотичного виховання у загальноосвітніх навчальних закладах, затвердженої наказом Міністерства освіти і науки України від 16.06.2015 № 641. Заклади освіти керуються законодавчо-нормативними актами Верховної Ради України: про вшанування героїв АТО та вдосконалення національно-патріотичного виховання дітей та молоді, про увічнення перемоги над нацизмом у Другій світовій війні 1939–1945 років, про увіковічення пам'яті Героїв України, які віддали своє життя за свободу і незалежність України; Указами Президента України: про День Національної гвардії України, про вшанування подвигу учасників Революції гідності та увічнення пам'яті Героїв Небесної Сотні, про відзначення 150-річчя від дня народження Михайла Грушевського, про День Гідності та Свободи та ін.</p>
16.	<p>Поширення соціальної реклами, спрямованої на консолідацію суспільства навколо захисту України, популяризацію військової служби, утвердження спадкоємності традицій борців за незалежність України, донесення достовірної інформації про роль Збройних Сил, інших військових</p>	<p>Управлінням національно-патріотичного виховання систематично розповсюджується соціальна реклама, спрямована на консолідацію суспільства навколо захисту України, популяризацію військової утвердження спадкоємності традицій борців за незалежність України.</p>

	формувань, утворених відповідно до законів України, у забезпеченні миру і стабільності в Україні	
21.	Сприяння висвітленню в засобах масової інформації питань, пов'язаних з виконанням плану дій щодо реалізації Стратегії національно-патріотичного виховання дітей та молоді на 2017-2020 роки	<p>Управліннями облдержадміністрації: національно-патріотичного виховання, молоді та спорту та інформаційної діяльності та комунікацій з громадськістю забезпечено широке анонсування та висвітлення цієї теми та відповідних заходів на офіційних веб-сайтах обласної та районних державних адміністрацій та в засобах масової інформації області.</p> <p>Протягом звітного періоду на дану тему опубліковано більше 40 статей, серед яких:</p> <p>«На Житомирщині 4 дні триватиме Всеукраїнський вишкіл «Джура-Десантник» (https://zhitomir-online.com/2019/05/08/na-zhytomyrschyni-4-dni-tryvatyme-vseukrayinskyj-vyshkil-dzhura-desantnyk.html),</p> <p>«Військова зброя, техніка, показові бої, тренування – на Житомирщині пройде «Джура-Десантник» (http://chaspolissya.com.ua/6118/),</p> <p>У Житомирі розпочався всеукраїнський вишкіл «Джура-Десантник» (https://zhitomir-online.com/2019/05/13/u-zhytomyri-rozpochavsya-vseukrayinskyj-vyshkil-dzhura-desantnyk.html),</p> <p>«У Житомирі проходить Всеукраїнський вишкіл «Джура – Десантник» (http://ruporzt.com.ua/actualno/126134-u-zhitomir-prohodit-vseukrayinskiy-vishkil-dzhura-desantnik.html),</p> <p>«Джура – Десантник» у Житомирі: понад 200 юнаків та дівчат з усієї України взяли участь у Всеукраїнському вишколі (ФОТО)» (https://zhitomir.life/11318-dzhura-desantnik-u-zhitomiri-ponad-200-yunakiv-ta-divchat-z-usieji-ukrajini-vzyali-uchast-u-vseukrajinskomu-vishkoli-foto.html),</p> <p>«На Житомирщині стартував Всеукраїнський вишкіл «Джура-Десантник». ФОТОРЕПОРТАЖ» (http://oda.zht.gov.ua/news/na-zhytomyrshhyni-startuvav-vseukrayinskyj-vyshkil-dzhura-desantnyk-fotoreportazh/),</p> <p>«Військова зброя, техніка, показові бої, тренування – на Житомирщині пройде «Джура-Десантник» (http://oda.zht.gov.ua/news/vijskova-zbroya-tehnika-pokazovi-boyi-trenuvannya-na-zhytomyrshhyni-projde-dzhura-desantnyk/),</p> <p>«На Житомирщині 4 дні триватиме Всеукраїнський вишкіл «Джура-Десантник» (http://oda.zht.gov.ua/news/na-zhytomyrshhyni-4-dni-tryvatyme-vseukrayinskyj-vyshkil-dzhura-desantnyk/),</p> <p>«У військово-патріотичній грі «Сокіл» («Джура») на Житомирщині візьмуть участь більше 200 учасників з усієї України» (http://oda.zht.gov.ua/news/u-vijskovo-patriotychnij-</p>

		<p>gri-sokil-dzhura-na-zhytomyrshhyni-vizmut-uchast-bilshe-200-uchasnykiv-z-usiyeyi-ukrayiny/), «Понад чотири сотні школярів взяли участь у вишколі «Джура-прикордонник», (http://oda.zht.gov.ua/news/ponad-chotyry-sotni-shkolyariv-vzyaly-ucha/), «Міністр молоді та спорту відвідав військовий вишкіл учасників «Джура-Десантник» на Житомирщині. ФОТО» (http://oda.zht.gov.ua/news/ministr-molodi-ta-sportu-vidvidav-vij/), «У Житомирі стартувала Всеукраїнська військово-патріотична гра «Сокіл» («Джура»)» (http://oda.zht.gov.ua/news/u-zhytomyri-startovala-vseukrayinska/), «План основних організаційних заходів керівництва Житомирської обласної державної адміністрації та обласної ради на вересень 2019 року» (http://oda.zht.gov.ua/administration/plany-roboty/shhomisyachni-plany/plan-osnovnyh-organizatsijnyh-zahodiv-kerivnytstva-zhytomyrskoyi-oblasnoyi-derzhavnoyi-administratsiyi-ta-oblasnoyi-rady-na-veresen-2019-roku/), «Молодь Житомирщини проведе 2 тижні у наметовому таборі поблизу смт Лугини» (http://oda.zht.gov.ua/news/molod-zhytomyrshhyny-provede-2-tyzhni-u-na/), «Три дні жителі області будуть фестивалити на «Олевській республіці» (http://oda.zht.gov.ua/administration/plany-roboty/shhomisyachni-plany/plan-osnovnyh-organizatsijnyh-zahodiv-kerivnytstva-zhytomyrskoyi-oblasnoyi-derzhavnoyi-administratsiyi-ta-oblasnoyi-rady-na-veresen-2019-roku/)</p>
22.	<p>Організація та проведення у бібліотеках книжкових виставок, презентацій видань, інших заходів, спрямованих на висвітлення інформації про героїчні вчинки воїнів - учасників антитерористичної операції, волонтерів та громадян, які зробили значний внесок у зміцнення обороноздатності держави</p>	<p>В бібліотеках області систематично проводяться заходи з метою національно-патріотичного виховання: оновлюються інформаційні полицки, книжкові виставки, виставки-презентації «Наша Україна – єдина країна», уроки державності «Соборність – України доля», години патріотизму «Схиляємо голову низько, щоб шану героям віддати», «Криниця національної гідності».</p> <p>29 січня у бібліотеці для юнацтва відбувся вечір-спогад «Герої Крут і воїни АТО: на відстані 100 років».</p> <p>В бібліотеці для юнацтва учасники патріотичного діалогу «Майдан – це стан душі і поклик серця» зустрілись із Григорієм Миколайовичем Цимбалюком – письменником, учасником АТО, який поділився з молоддю своїми спогадами про доленосні події на Майдані. Він розповів про одного з Героїв Небесної Сотні – житомирянина Якова Зайка, з яким був особисто знайомий.</p> <p>В обласній бібліотеці для юнацтва відбулася історична година на тему: «Національна ідея Миколи Сціборського» з нагоди 120-річчя від дня народження Миколи Сціборського – нашого земляка, одного з фундаторів Організації українських націоналістів та головних борців за відновлення незалежності Української Держави в ХХ</p>

		<p>столітті 2018 рік у Житомирській області оголошено роком на його честь.</p> <p>29 березня в обласній бібліотеці для юнацтва відбулось перше засідання «Клубу Активної Громади» в рамках проекту «Активна Громада» Житомирщини. Метою створення КЛУБУ є об'єднання усіх охочих громадян розвивати своє місто. На засідання було запрошено активних мешканців міста, підприємців, представників політичних партій, громадських організацій, місцевої влади та органів місцевого самоврядування, а також ЗМІ та студентів. Модератором зустрічі був регіональний координатор ВІ «Активна громада» у Житомирі, Голова громадської організації «Молодь за єдину Україну», член Громадської ради при Міністерстві освіти і науки України Олексій Проноза.</p> <p>У Великодню Середу в обласній бібліотеці для юнацтва було проведено майстер-клас з писанкарства «Розмалюю писанку, розмалюю...».</p> <p>12 квітня в обласній бібліотеці для юнацтва відбулась історична розвідка «Символи Житомирщини» до річниці від дня затвердження герба і прапора Житомирської області. На захід було запрошено Петра Рудницького, який майже 25 років працював на посаді заступника голови Житомирської обласної ради та брав участь у затвердженні герба та прапора Житомирської області.</p> <p>8 травня для учнів ЖВПУ-інтернату працівниками обласної бібліотеки для юнацтва проведено вечір-вшанування «Багато мальв посіяла весна», присвячений Дню пам'яті та примирення і річниці перемоги над нацизмом у Другій світовій війні.</p> <p>23 травня п.р. в День Героїв в приміщенні облдержадміністрації відкрито інформаційну виставку до 75-річчя створення УПА за участю студентської молоді та учнів старших класів міста Житомира. «Пластуни» виконали патріотичні пісні, присвятивши їх справжнім українцям, які боролися і борються за волю і незалежність України.</p> <p>У травні працівниками обласної бібліотеки для юнацтва взяли участь у Фестивалі молодіжних інновацій U-Inn Fest «Молодь. Демократія і права людини. Інновації», який реалізується Програмою розвитку Організації Об'єднаних Націй в Україні у партнерстві з Міністерством молоді та спорту України за фінансової підтримки Міністерства закордонних справ Данії в рамках проекту «Громадянське суспільство для посилення демократії та прав людини».</p> <p>Напередодні дня Конституції, що відзначається в нашій країні 28 червня, бібліотекарі провели вуличну акцію «Конституція – основа всіх основ».</p>
27.	Організація заходів з підвищення рівня професійної компетентності у сфері	З метою підвищення рівня професійної компетентності у сфері національно-патріотичного виховання дітей та молоді базі Житомирського обласного центру

	національно-патріотичного виховання дітей та молоді	перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників органів державної влади, органів місцевого самоврядування, державних підприємств, установ і організацій для спеціалістів та начальників відділів/секторів, які впроваджують національно-патріотичне виховання райдержадміністрацій та міських рад протягом звітнього періоду проведено два семінари. Крім того, враховуючи відсутність механізмів з реалізації молодіжної політики, на рівні об'єднаних територіальних громад, зазначеним управлінням ініційовано проведення семінару для представників об'єднаних територіальних громад, під час якого розглядалось питання реалізації державної молодіжної політики.
36.	Забезпечення проведення тижнів правової освіти та національно-патріотичного виховання, спрямованих на розвиток у дітей та молоді почуття власної гідності, усвідомлення своїх прав і обов'язків у суспільстві	<p>З 10 по 14 грудня 2018 року в Житомирській області проведений Всеукраїнський тиждень права.</p> <p>В рамках Всеукраїнського тижня права було організовано та проведено у навчальних закладах понад 200 тематичних заходів інформаційного, освітнього та виховного характеру, в т.ч у напрямку національно-патріотичного виховання, спрямованих на розвиток у дітей та молоді почуття патріотизму й власної гідності.</p> <p>З метою підвищення рівня професійної компетентності у сфері національно - патріотичного виховання дітей та молоді працівниками Головного територіального управління юстиції у Житомирській області у звітному періоді проведено:</p> <p>. 25 «Днів відкритих дверей» для учнів - членів Юридичного лекторію при Головному територіальному управлінні юстиції та студентів вищих навчальних закладів, в рамках яких проведені заняття та організовані відвідування структурних підрозділів Головного територіального управління юстиції І Регіонального центру з надання безоплатної вторинної правової допомоги;</p> <p>15 правоосвітніх заходів з дітьми на базі бібліотечних закладів м. Житомир.</p> <p>- 39 зустрічей з дітьми в літніх таборах, з яких 6 - приурочені до Дня Державного прапора та Дня незалежності України з метою методичного забезпечення проведення заходів з національно - патріотичного виховання дітей та молоді Головним територіальним управлінням юстиції у Житомирській області підготовлені методичні матеріали:</p> <p>- «Методичні рекомендації до проведення у закладах освіти Всеукраїнського уроку «Права людини» з нагоди 70-ої річниці проголошення Загальної декларації прав людини в рамках проведення Всеукраїнського тижня права у 2018 році»;</p> <p>- інформаційні буклети: «Молодь, що голосує вперше», «Юридичний лекторій, як інструмент підвищення рівня правових знань учнівської молоді»;</p>

		<p>- відеоролики: «70 років проголошення Загальної декларації прав людини», «Протидія булінгу у підлітковому середовищі», «Твій вибір - твоє майбутнє», «3 Днем Незалежності України», «Вибори Президента України 2019».</p> <p>У звітному періоді працівниками Головного територіального управління юстиції на базі Житомирського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти проведено 13 занять з підвищення рівня професійної компетентності з директорами, заступниками директорів, педагогами-організаторами, вчителями предмету «Захист вітчизни» та правознавства з питання особливості організації правоосвітньої та правовиховної роботи у навчальних закладах в сучасних умовах, в т.ч. щодо національно-патріотичного виховання дітей та молоді, роз'яснення їх прав та обов'язків у суспільстві.</p>
37.	Проведення разом з громадськими організаціями заходів, тематичних змін національно-патріотичного спрямування у дитячих закладах оздоровлення та відпочинку	З метою національно-патріотичного виховання дітей та учнівської молоді, управлінням національно-патріотичного виховання, молоді та спорту облдержадміністрації улітку 2018 року в дитячих закладах відпочинку та оздоровлення області проведено акцію «Патріотизм – обов'язок кожного!» та працівниками Головного територіального управління юстиції у Житомирській області у звітному періоді проведено 24 зустрічі з дітьми в літніх таборах, з яких 8 – приурочені до Дня Державного прапора та Дня незалежності України.
40.	Залучення до процесів національно-патріотичного виховання діячів сучасної культури, мистецтва, науки, спорту, волонтерів, які виявляють активну громадянську і патріотичну позицію	В жовтні 2018 року представниками регіонального центру м. Житомира Держприкордонслужби України були проведені профорієнтаційні заходи для підвищення інтересу допризывної молоді до виконання військового обов'язку.
43.	Проведення шкільних, районних, міських, обласного етапів Всеукраїнської дитячо-юнацької військово-патріотичної гри «Сокіл» («Джура»)	В усіх містах та районах області проведені районні етапи Всеукраїнської дитячо-юнацької військово-патріотичної гри «Сокіл» («Джура»).
45.	Сприяння розвитку пластового (скаутського) руху в Україні	З метою національно-патріотичного, фізичного, духовного та морального виховання молоді, їх провідницьких та лідерських якостей, у 2019 році в смт Лугини. УНПВМС ОДА надано підтримку відокремленому підрозділу Молодіжної організації Пласт НСОУ в Житомирській області у проведенні виховно - вишкільного табору «Соловейко» (охоплено 25 дітей); обласний освітньо-виховний туристичний похід «Трикутник смерті»; «Слід».

Інформація Закарпатської обласної державної адміністрації

Одним з пріоритетних напрямків роботи облдержадміністрації є патріотичне виховання молоді, формування національної свідомості та високих моральних якостей. Традиційними стали організація книжково-ілюстративних виставок, проведення комплексу заходів з відзначення державних, історичних подій, ювілейних дат, військово-патріотичних ігор. Протягом січня – серпня поточного року проведено ряд наступних заходів.

Відзначено День Соборності України та 73-у річницю утворення Закарпатської області у складі України. Проведено урочисті лінійки, виховні години, тематичні уроки, лекції, засідання круглих столів щодо історії творення української державності, історії державних символів України на теми: „Сторінки історії Закарпаття”, „Шлях України до возз’єднання”, „Закарпатська область: шлях до возз’єднання в єдиній Українській державі”, „22 січня – День Соборності України”, „Соборність – це єдність української нації”, „Тернистий шлях до визволення і возз’єднання”, „Єдність і Соборність Українських земель”, „Соборність України – уроки з погляду сучасності” тощо.

Вшановано пам’ять Героїв Крут. В загальноосвітніх закладах області проведено виховні години на тему „Герої Крут – ніхто не забутий, ніщо не забуде...”, диспути на теми: „Герої твої, Україно”, „Значення бою під Крутами в історії Української революції 1917 – 1921 років”, „Бій під Крутами: слава чи трагедія?”, організовано перегляд відеофільмів: „Відтворення історичних подій 1918 року”, „Пам’ятай їх подвиг”, „Молода кров”, тематичні виховні та інформаційно-пізнавальні години, бесіди, наукові конференції, уроки патріотизму, усні журнали, лекції, диспути, ранки на теми: „Волі народної дзвін”, „На Аскольдовій могилі поховали їх...”, „Бій під Крутами: подвиг і трагедія”, „Подвиг українських юнаків під Крутами – символ національної честі”, „Розстріляна юність”. Учнями старших класів за допомогою вчителів історії підготовлено історичні довідки, лекції, повідомлення, документальні матеріали про трагічні події січня 1918 року.

Вшановано подвиг учасників Революції гідності та увічнення пам’яті Героїв Небесної Сотні. Проведено уроки пам’яті: „Герої не вмирають”, „Пам’яті Небесної Сотні”; виховні години: „Твоя Україна в майбутньому”, „Мертвим не треба пам’ятників – живих треба пам’ятати, щоб їхні серця не черствіли”, „Вони відстояли найдорожче – життя, ціною власного життя”, „Вони захищали ідеали демократії”; бесіди: „Небесна Сотня в вирій полетіла”, „Героям Слава”, „Молитва за Україну”, „Мамо, я не вернусь...”, „Євромайдан. Як це було”; покази документальних фільмів, присвячених патріотизму та мужності громадян, які у листопаді 2013 – лютому 2014 року повстали на захист демократичних цінностей.

Відзначено 80-у річницю проголошення Карпатської України покладанням квітів до пам’ятника Президенту Карпатської України, урочистостями у Меморіальному парку „Красне поле” поблизу м. Хуст; у навчальних закладах області проведено ряд тематичних заходів.

Обласною бібліотекою для дітей та юнацтва проведено вечір пам’яті та виставку-реквієм „Згадаймо юність, що горіла в Крутах”, відео-перегляд „Майдан.

Хроніка тривожних днів”, бібліографічний огляд „Україна на переломі... Майдан 2013” (до вшанування пам'яті Героїв Небесної Сотні), народознавчу стежину „Хліб, рушник, калина – моя рідна Україна”, книжково-ілюстративну виставку „Живу тобою, Україно!”, годину-реквієм „У полум'ї вічного вогню”, виставку-панораму „Вони загинули, щоб жила Україна” (до Дня перемоги над нацизмом у Другій світовій війні), історично-патріотичну годину „Євген Коновалець: з когорти незламних”, виставку-портрет „Євген Коновалець – воїн та провідник”.

У бібліотеках області проведено вечори „Пісні, що прийшли з війною”, „Пам'ять про героїв АТО назавжди збережеться в наших серцях”, вечір-вшанування патріотів-земляків „Передвісники незалежності України”.

В квітні 2019 року в обласному музично-драматичному театрі імені братів Шерегіїв відбувся творчий звіт студентів та викладачів Ужгородського коледжу культури і мистецтв „Україна – це ми”. На базі Свалявського районного будинку культури проведено обласний семінар для працівників культури „Патріотичне виховання у закладах культури”.

22 січня 2019 року спільно з молодіжними громадськими організаціями області в м. Ужгород проведено акцію „Живий ланцюг. День Соборності”.

14 лютого 2019 року в м. Ужгород проведено фестиваль „Українська родина”.

21 лютого 2019 року та 09 березня 2019 року спільно з Ужгородською молодіжною громадською організацією „Єдине студентство” в м. Ужгород проведено літературні вечори „Шевченківські дні” та „Наодинці з думками”.

16— 17 березня 2019 року спільно з відокремленим підрозділом „Станиця Ужгород” молодіжної організації пласт проведено захід „Дзвін Карпатської України”, м. Хуст.

18 березня 2019 року в Ужгородському національному університеті проводилась науково-практична конференція „Карпатська Україна – як етап українського державотворення: історія та сучасність”.

У квітні представники Закарпатської області взяли участь у Всеукраїнському семінарі-тренінгу „Український кордон – 2019”.

08 — 09 травня 2019 року проведено заходи з відзначення в Закарпатській області у 2019 році Дня пам'яті та примирення, Дня перемоги над нацизмом у Другій світовій війні та 75-ї річниці вигнання нацистів з України.

09 — 12 травня 2019 року спільно з Ужгородською молодіжною громадською організацією „Єдине студентство” в с. Анталовці Ужгородського району проведено наметовий табір „Молодь змінить Україну”.

24 травня спільно з громадською організацією „Європейська школа” проведено вечірку патріотичного спрямування для молоді „СВІЙ ДО СВОГО ПО СВОЄ!”, в м. Ужгород.

16 — 24 червня команда „Юнкори Закарпаття” взяла участь у Всеукраїнському вишколі „Нащадки вільних” імені князя К.І. Острозького у Миколаївській області.

21 — 29 червня 2019 року дві команди Закарпатської області взяли участь у Всеукраїнському вишколі „Джура-Прикордонник” у Одеській області.

З метою патріотичного виховання дітей та учнівської молоді, подальшого розвитку і популяризації національно-патріотичного виховання у всіх районах області проведено I (районний) етап Всеукраїнської дитячо-юнацької військово-патріотичної гри „Сокіл” („Джура”). У період з 04 до 09 червня цього року в с. Бобовище Іршавського району було проведено (обласний) етап Всеукраїнської дитячо-юнацької військово-патріотичної гри „Сокіл” („Джура”).

27 – 29 червня 2019 року відбулася акція „Патріотичний похід на г.Говерла „З Україною в серці” з нагоди відзначення дня Конституції України та Дня молоді, підняття Державного Прапора України.

08 – 14 липня та 16 – 22 липня 2019 року спільно з обласним осередком громадської організації „Юнацький корпус” було проведено національно-патріотичні табори „Рятувальник” та „Рятівник”

27 липня – 04 серпня 2019 року Закарпатською обласною молодіжною громадською організацією „Сокіл” проведено археологічно – вишкільний табір „Верещий Переваг”.

01 – 02 серпня та 24 – 25 серпня 2019 року громадською організацією „Закарпатський обласний громадський штаб Всеукраїнської дитячо-юнацької військово-спортивної патріотичної гри СОКІЛ (Джура)” проведено табори національно-патріотичного виховання „Водограй” для дітей (12-17 років) та (7-11 років).

04 –10 серпня 2019 року команда юних рятувальників ЗОШ № 16 м.Мукачево взяла участь у XVII Всеукраїнському зборі-змаганні юних рятувальників „Школа безпеки”, м.Львів.

23 серпня 2019 року відбулось урочисте відзначення Дня Державного Прапора України. Центральною частиною Ужгорода пройшла урочиста хода зі 100-метровим синьо-жовтим стягом. Взяти участь у видовищній акції зголосилися представники скаутських організацій області, духовенства, волонтери, учасники АТО, керівники області та просто небайдужі громадяни. Прапор у супроводі духового оркестру Головного управління Національної поліції несли близько 600 чоловік.

24 серпня відзначено 28-му річницю Незалежності України. Закарпатці зустріли схід сонця „Молитвою за Україну”, після чого відбулись офіційні заходи.

Голова громадської організації „Молодіжний Авангард Закарпаття” взяв участь у робочій нараді по розробленню проекту постанови Кабінету Міністрів України „Про затвердження плану дій щодо реалізації Стратегії національно-патріотичного виховання”.

Питання профілактичної роботи із попередження правопорушень, дитячої злочинності та бездоглядності серед дітей та учнівської молоді, залучення дітей до навчання знаходиться на постійному контролі райдержадміністрацій та міськвиконкомів. У всіх школах функціонують Ради профілактики правопорушень, систематично поновлюються списки учнів, схильних до правопорушень, розроблено систему загальношкільних заходів, передбачено залучення таких учнів до участі в заходах національно-патріотичного виховання, гуртковій та позакласній роботі.

У більшості закладах загальної середньої освіти області розроблено заходи щодо профілактики серед учнів правопорушень, у тому числі й проведення тижнів морального й правового виховання, що проходять у формі конкурсів та вікторин на правову тематику, рольових ігор, правового брейн-рингу, диспутів, лекцій, усних журналів щодо профілактики правопорушень та злочинів серед школярів, зокрема „Злочинність у підлітковому середовищі□, „Закон обов’язковий для всіх□, „Проблема насильства неповнолітніх□, „Злочинність, профілактика правопорушень□, „Кримінальна відповідальність неповнолітніх□ та інші.

У Закарпатському краєзнавчому музеї імені Т. Легоцького створено постійно діючі стенди, присвячені героїзму учасників АТО, де представлено оригінальні експонати, надані військовими комісаріатами, органами внутрішніх справ, штабом політичних партій, бійцями АТО, волонтерськими організаціями Закарпатської області. Біля експозицій проводяться тематичні заходи для учнівської та студентської молоді, які висвітлюють історію боротьби українського народу за територіальну цілісність України.

З метою популяризації професії захисника Вітчизни спільно із Закарпатським обласним військовим комісаріатом організовано розміщення у навчальних закладах області плакатів із змінними експозиціями „Героям Слава”. Зазначені експозиції висвітлюють діяльність військових, які з честю виконують священний обов’язок на сході держави, та поновлюються матеріалами, наданими обласним військовим комісаріатом.

Постійно висвітлюються масові заходи з національно-патріотичного виховання на офіційних веб-сторінках райдержадміністрацій та міських рад області, а також на сторінці управління молоді та спорту облдержадміністрації у соціальній мережі Facebook.

Питання патріотичного виховання, формування національної свідомості та високих моральних якостей молоді перебуває на постійному контролі облдержадміністрації.

Інформація Запорізької обласної державної адміністрації

На виконання розпорядження Кабінету Міністрів України від 18.10.2017 № 743-р «Про затвердження плану дій щодо реалізації Стратегії національно-патріотичного виховання дітей та молоді на 2017-2020 роки» та листа Міністерства молоді та спорту України від 28.08.2019 № 6570/14 «Стосовно подання звіту про виконання Плану дій щодо реалізації Стратегії національно-патріотичного виховання дітей та молоді на 2017 – 2020 роки» облдержадміністрація повідомляє про таке.

Пункт 4. Розроблення та затвердження обласних програм з національно-патріотичного виховання дітей та молоді на 2018-2021 роки відповідно до ціннісних орієнтирів та індикаторів ефективності, визначених в Указі Президента України від 13 жовтня 2015 року № 580 «Про Стратегію національно-патріотичного виховання дітей та молоді на 2016-2020 роки».

З 2017 року в Запорізькій області діє Обласна цільова програма національно-патріотичного виховання молоді на 2017-2021 рр., затверджена рішенням Запорізької обласної ради від 06.04.2017 р. № 64 зі змінами та доповненнями.

Пункт 5. Проведення освітньо-виховних, інформаційно-просвітницьких, культурологічних, міжнародних, науково-методичних заходів з національно-патріотичного виховання.

Проведено понад 50 заходів національно-патріотичного спрямування для молоді міста Запоріжжя та області.

Пункт 13. Виконання обласних програм з національно-патріотичного виховання дітей та молоді.

Проведено 65 заходів з національно-патріотичного виховання молоді міста Запоріжжя та області.

Пункт 21. Сприяння висвітленню в засобах масової інформації питань, пов'язаних з виконанням плану дій щодо реалізації Стратегії національно-патріотичного виховання дітей та молоді на 2017-2020 роки.

Постійно проводиться інформування населення Запорізької області щодо реалізації Плану на сайті комунального закладу «Обласний центр патріотичного виховання молоді» Запорізької обласної ради та у соцмережі Facebook.

Пункт 22. Організація та проведення у бібліотеках книжкових виставок, презентацій видань, інших заходів, спрямованих на висвітлення інформації про героїчні вчинки воїнів - учасників антитерористичної операції, волонтерів та громадян, які зробили значний внесок у зміцнення обороноздатності держави.

Протягом року проведено тематичні години в гуртках національно-патріотичного виховання.

Пункт 25. Сприяння увічненню пам'яті борців за незалежність України у ХХ столітті, осіб, які брали участь у захисті суверенітету та територіальної цілісності України, а також в антитерористичній операції на сході України, шляхом найменування чи перейменування в установленому порядку на їх честь об'єктів топоніміки, навчальних закладів, встановлення пам'ятних знаків і меморіальних дошок.

20.02.2019 проведено Урочистий захід до Дня пам'яті Героїв Небесної Сотні. Протягом звітного періоду спеціалісти Управління молоді, фізичної культури та спорту облдержадміністрації, співробітники обласного центру патріотичного виховання молоді та представники молодіжних громадських організацій національно-патріотичного спрямування приймали участь у відкритті меморіальних дошок на території міста Запоріжжя та області.

Пункт 33. Вивчення сучасних виховних систем, узагальнення та поширення найкращого досвіду з національно-патріотичного виховання дітей та молоді.

Протягом звітного періоду проводились тренінги з національно-патріотичного виховання «З Україною в серці» за програмою Інституту національної пам'яті НАПК України для представників закладів освіти, методистів та працівників відділів освіти, науки та молоді області.

Пункт 37. Проведення разом з громадськими організаціями заходів, тематичних змін національно-патріотичного спрямування у дитячих закладах оздоровлення та відпочинку.

06-08.09.2019 проведено літню дебатну школу «Маю право» на базі санаторію «Приморський» в смт. Приморськ.

Пункт 39. Сприяння проведенню культурно-мистецьких заходів, що відтворюють події з історії України.

Проведено турніри з настільної гри «УПА.Відповідь нескореного народу» серед представників учнівської, студентської та працюючої молоді, а також представниками громадських організацій міста та області.

Пункт 43. Проведення шкільних, районних, міських, обласного етапів Всеукраїнської дитячо-юнацької військово-патріотичної гри «Сокіл» («Джура»).

10-14.06.2019 брали участь в організації та проведенні обласного етапу Всеукраїнської дитячо-юнацької військово-патріотичної гри «Сокіл» («Джура»).

Пункт 44. Проведення громадських обговорень регіональних заходів з національно-патріотичного виховання дітей та молоді.

В рамках засідань Координаційної ради з питань національно-патріотичного виховання молоді при Запорізькій облдержадміністрації.

Пункт 46. Сприяння діяльності клубів, центрів національно-патріотичного виховання дітей та молоді, позашкільних навчальних закладів, які здійснюють національно-патріотичні заходи.

Створення, розширення та підтримка мережі клубів та гуртків з національно-патріотичного виховання дітей та молоді за місцем навчання та проживання на території Запорізької області.

Пункт 47. Сприяння проведенню національно-патріотичних заходів органами учнівського, студентського самоврядування.

Залучення до організації та проведення заходів представників учнівського та студентського самоврядування, а також підтримка їхніх ініціатив.

Пункт 48. Проведення освітньо-просвітницьких заходів з питань формування здорового способу життя, профілактики правопорушень.

Квітень-травень 2019 року проведено обласний конкурс з пропаганди та розповсюдження здорового способу життя «Обери життя – 2019».

Пункт 49. Підтримка та розвиток на регіональному рівні національних видів спорту «спас», «бойовий гопак».

Співпраця, а також всебічна підтримка діяльності обласних осередків та Всеукраїнської громадської організації «Спас».

Пункт 51. Посилення співпраці з військовими комісаріатами щодо підготовки молоді до збройного захисту держави, організація проведення навчально-польових зборів на базі військових частин, профорієнтаційної роботи.

26-28.09.2019 проведення Обласної національно-патріотичної акції для студентів ВНЗ «Запорозька слава», та Обласного військово-спортивного конкурсу для працюючої та студентської молоді «Призовник».

Інформація Івано-Франківської обласної державної адміністрації

Найменування заходу	Виконання
Розроблення та затвердження обласних програм з національно-патріотичного	Обласною державною адміністрацією розроблено проект розпорядження «Про

<p>виховання дітей та молоді на 2018 – 2021 роки відповідно до ціннісних орієнтирів та індикаторів ефективності, визначених в Указі Президента України від 13 жовтня 2015 р. № 580 «Про Стратегію національно-патріотичного виховання дітей та молоді на 2016 – 2020 роки»</p>	<p>схвалення проекту обласної цільової соціальної програми національно-патріотичного виховання дітей та молоді на 2020-2024 роки». Проект опубліковано на офіційному веб-сайті облдержадміністрації в рубриці «Консультації з громадськістю» за посиланням: http://www.if.gov.ua/news/45957.</p>
<p>Проведення освітньо-виховних, інформаційно-просвітницьких, культурологічних, міжнародних, науково-методичних заходів з національно-патріотичного виховання</p>	<p>Відповідно до обласної цільової соціальної програми «Молодь Прикарпаття» на реалізацію заходів національно-патріотичного спрямування виділено кошти в сумі 496 тис. гривень. Вже 26 років поспіль в області проводиться обласна молодіжна патріотична науково-пізнавальна програма «Чорний ліс» (120 тис. грн). Щороку реалізовується національно-патріотична молодіжна військова гра «Карпатський Легіон» (50 тис. грн).</p> <p>Активну участь у реалізації заходів беруть громадські організації. Так, у 2019 році громадська організація «Молодіжна організація «Сонячна Січ» реалізувала такі заходи обласного рівня, як:</p> <ul style="list-style-type: none"> - «Повстанець» ім. Ярослава «Роберта» Мельника; - «Козацький герць»; <p>Обласним відокремленим підроздіом громадської організації «УНСО» було проведено:</p> <ul style="list-style-type: none"> - вишкільний табір «Повстанський Дух» до відзначення Шевченківських днів; - рейдовий, вишкільний військово-патріотичний табір, присвячений річниці «Акту відновлення Української Держави» від 30 червня 1941 року; - рейдовий вишкільний патріотичний наметовий табір «Стежками Довбуша»; - літній спортивно-військовий табір для допризовної та призовної молоді «Карпатський Кемптаун». <p>Громадська спілка «Івано-Франківська обласна асоціація учасників та ветеранів АТО» до відзначення річниці визволення населених пунктів в зоні АТО від незаконних збройних угруповань провела пригодницькі перегони «IF Race».</p> <p>Також департаментом освіти, науки та молодіжної політики було виготовлено ряд методичних виставок:</p> <ul style="list-style-type: none"> - «Захисник Вітчизни»; - «Два століття – одна війна»; - «Україна 1932-1933. Геноцид голодом».

	<p>Заклади освіти упродовж 2018/2019 навчального року при плануванні роботи щодо активізації національно-патріотичного виховання учнівської молоді, проводячи виховні заходи, першочергову увагу приділяли формуванню ціннісних орієнтирів та утвердженню національно-патріотичної свідомості дітей та молоді, популяризації національної духовно-культурної спадщини, підвищенню рівня знань учнів про видатних особистостей українського державотворення, ушануванню героїв боротьби українського народу за незалежність і територіальну цілісність України, вшануванню жертв Голодомору 1932-1933 років і масових голодів 1921-1923 і 1946-1947 років, депортації кримсько-татарського народу, Української революції 1917-1921 років.</p> <p>Під час проведення тематичних вечорів, літературно-історичних уроків, виховних годин учителі залучали дітей до відтворення історичних подій, пов'язаних з історією боротьби за незалежність України, шляхом їх участі в рольових іграх, театральних постановках тощо.</p>
<p>Розроблення методики проведення заходів щодо сприяння органами державної влади та органами місцевого самоврядування відродженню та збереженню народних промислів українців та корінних народів України</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Різдвяний фестиваль “Коляда на Майзлях”; - Обласне свято народної творчості “Розколяда”; - Міжнародний етнокультурний фестиваль країн Карпатського Євросоюзу “Карпатський простір”; - Відкритий обласний фестиваль народного танцю “Арканове коло”; - Обласне свято “Полонинське літо”; - XXVI Міжнародний гуцульський фестиваль.
<p>Сприяння організації реекспозиції в музеях України та музеях при навчальних закладах краєзнавчого, етнографічного та історичного профілю з метою посилення їх національно-патріотичного впливу через представлення інформації про український визвольний рух ХХ століття, Героїв Небесної Сотні, проведення антитерористичної операції, волонтерів, громадян, які зробили значний внесок у зміцнення обороноздатності держави</p>	<p>В музеях області відбулися заходи:</p> <ul style="list-style-type: none"> - круглий стіл на тему: «Левко Лук'яненко: Націоналізм не може бути тільки радикальний»; - круглий стіл на тему: «Роль та участь ОУН в подіях у Карпатській Україні 1938–1939 рр.» (присвяченого 80-й річниці проголошення Карпатської України та 90-й річниці з часу створення Організації Українських Націоналістів); - виставка «Повстанський гумор» відкриття виставки «Встановлення влади ЗУНР на теренах Прикарпаття. Проголошення злуки між УНР і ЗУНР» (до 100-річчя події).
<p>Проведення освітніх, інформаційних, міжнародних заходів та відповідних кампаній, спрямованих на закріплення у дітей та молоді прагнення до побудови правової та демократичної держави, в</p>	<p>Відповідно до календарного плану заходів на 2019 рік обласної цільової соціальної програми «Молодь Прикарпаття» проведення тематичних диспутів, навчальних програм, круглих столів, семінарів-тренінгів, конференцій, інших заходів з</p>

<p>якій гарантуються та забезпечуються права і свободи людини. Підвищення рівня обізнаності та поваги до прав людини відповідно до Конституції України та основних міжнародних договорів у сфері прав людини</p>	<p>питань правового виховання та правового захисту молоді заплановано на жовтень цього року.</p>
<p>Оновлення фондів бібліотек національно-патріотичною літературою про мовно-культурну самобутність українського народу і героїзм у боротьбі за незалежність та територіальну цілісність держави</p>	<p>При виборі книг для поповнення фондів бібліотек області Івано-Франківська обласна універсальна наукова бібліотека ім. І. Франка надає перевагу національно-патріотичній літературі. Відповідно щороку, в міру фінансової спроможності, фонд бібліотек області оновлюються літературою національно-патріотичного спрямування.</p>
<p>Сприяння висвітленню в засобах масової інформації питань, пов'язаних з виконанням плану дій щодо реалізації Стратегії національно-патріотичного виховання дітей та молоді на 2017 – 2020 роки</p>	<p>Реалізація заходів на виконання Стратегії національно-патріотичного виховання дітей та молоді на 2017 – 2020 роки систематично публікується на сайті обласної адміністрації у розділах «Новини» чи «Оголошення». Інформація стосовно національно-патріотичного виховання публікується на сторінках «Фейсбук» та сайтах районних державних адміністрацій та виконавчих комітетах міських рад міст обласного значення.</p>
<p>Організація та проведення у бібліотеках книжкових виставок, презентацій видань, інших заходів, спрямованих на висвітлення інформації про героїчні вчинки воїнів – учасників антитерористичної операції, волонтерів та громадян, які робили значний внесок у зміцнення обороноздатності держави</p>	<p>У бібліотечних установах області систематично організовувались книжкові виставки, презентації видань, зустрічі з героями/учасниками АТО та волонтерами, вечори пам'яті, перегляди фільмів, спрямованих на висвітлення інформації про героїчні вчинки воїнів – учасників антитерористичної операції та інших історичних періодів, тижні патріотичного кіно тощо.</p>
<p>Сприяння увічненню пам'яті борців за незалежність України у ХХ столітті, осіб, які брали участь у захисті суверенітету та територіальної цілісності України, а також в антитерористичній операції на сході України, шляхом найменування чи перейменування в установленому порядку на їх честь об'єктів топоніміки, навчальних закладів, установлення пам'ятних знаків і меморіальних дошок</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Урочистості з нагоди вшанування Дня Героїв Небесної Сотні; - Обласне свято духової музики, присвячене Дню Героїв; - Фестиваль історичної літератури “Софія”.
<p>Вивчення сучасних виховних систем, узагальнення та поширення найкращого досвіду з національно-патріотичного виховання дітей та молоді</p>	<p>Івано-Франківським обласним інститутом післядипломної педагогічної освіти видано матеріали до навчально-виховних занять з нагоди підготовки та відзначення 75-ліття створення УПА «Зродились ми великої години...» – Івано-Франківськ: ІФОШПО, 2017. – 164 с.</p> <p>Окрім цього, методистами лабораторій національного виховання надається науково-методичний супровід щодо активізації нових форм, методів національно-патріотичного</p>

	виховання дітей та учнівської молоді в закладах освіти області.
<p>Сприяння проведенню культурно-мистецьких заходів, що відтворюють події з історії України</p>	<p>Департамент освіти, науки та молодіжної політики облдержадміністрації спільно з обласною організацією «Молода Просвіта» до 75-ї річниці початку депортації українців з Лемківщини, Надсяння, Холмщини, Південного Підляшшя, Любачівщини, Західної Бойківщини у 1944-1951 роках реалізував молодіжний культурно-мистецький захід «Лемківська спадщина. Єднання поколінь».</p> <p>Також в області було проведено:</p> <ul style="list-style-type: none"> - урочисті заходи з нагоди відзначення 110-ї річниці від дня народження Степана Бандери; - перший всеукраїнський з'їзд волонтерів та учасників АТО/ООС в рамках проекту «Пісні народжені в АТО»; - вшанування Дня Героїв Небесної Сотні; - відзначення 205-ї річниці від дня народження Тараса Шевченка; - концерт за участю мистецьких колективів Івано-Франківської обласної філармонії імені Іри Маланюк та хору «Веснівка» з м. Торонто, Канада, присвячений відзначенню у 2019 році 110-ї річниці від дня народження Степана Бандери; - II Міжнародний форум Східної та Центральної Європи «Via Carpatia»; - обласний огляд-конкурс читців імені Тараса Шевченка; - урочистості та святковий концерт, присвячений Дню Соборності України; - Всеукраїнський конкурс учнівської творчості «Об'єднаймося ж, брати мої» серед учнів дитячих художніх шкіл та шкіл мистецтв області; - урочистості з нагоди відзначення 23-ї річниці Конституції України; - обласний фестиваль патріотичної пісні «Яворина»; - пленер художників, присвячених 100-річчю Соборності України; - Всеукраїнська науково-практична конференція, присвячена 170-річчю від дня народження Володимира Шухевича в рамках «Форуму українських родин» у селі Тишківці Городенківського району.
<p>Проведення шкільних, районних, міських, обласного етапів Всеукраїнської дитячо-юнацької військово-патріотичної гри «Сокіл» («Джура»)</p>	<p>Відповідно до наказу департаменту освіти, науки та молодіжної політики облдержадміністрації від 29.03.2019 р. № 203 «Про проведення I та II етапу Всеукраїнської дитячо-юнацької військово-патріотичної гри «Сокіл» («Джура») I етап Гри проведено у всіх</p>

	<p>районах та містах області, у якому взяли участь 296 команд (2368 учасників).</p> <p>З 18 по 19 травня на базі Івано-Франківського академічного ліцею-інтернату Івано-Франківської обласної ради проведено II (обласний) етап Гри, в якому взяли участь 20 команд (окрім команди від м. Яремче у зв'язку з карантинном на кір). Переможцем Гри стала команда Івано-Франківського академічного ліцею-інтернату Івано-Франківської обласної ради. Переможці та призери нагороджені грамотами департаменту освіти, науки та молодіжної політики облдержадміністрації.</p>
<p>Сприяння розвитку пластового (скаутського) руху в Україні</p>	<p>З метою поширення та популяризації пластової методики виховання, яка сприяє формуванню національно-патріотичного виховання, департаментом освіти, науки та молодіжної політики облдержадміністрації спільно з Івано-Франківським обласним дитячо-юнацьким пластовим центром, Івано-Франківською округою Пласт – НСОУ розроблено обласну цільову соціальну програму «Розвиток пластового руху Прикарпаття» на 2018-2022 роки, яка затверджена сесією обласної ради 21.09.2018 р. У 2019 році на фінансування заходів цієї Програми було передбачено 510,4 тис. грн.</p>
<p>Сприяння проведенню національно-патріотичних заходів органами учнівського, студентського самоврядування</p>	<p>08 лютого 2019 року проведено I (регіональний) тур Всеукраїнської краєзнавчої акції учнівської молоді «Українська революція: 100 років надій і боротьби».</p> <p>Крім того, у закладах освіти області 20 лютого проведено урочисті та меморіальні заходи з метою вшанування пам'яті Героїв Небесної Сотні.</p> <p>На відзначення Шевченківських днів з 07 по 11 березня, за участю відокремленого підрозділу громадської організації «УНСО», відбувся молодіжний героїко-патріотичний захід – вишкільний табір «Повстанський Дух».</p> <p>Крім цього, у закладах освіти області відбулись урочисті заходи з відзначення Дня Конституції України, Дня Державного Прапора та Незалежності України.</p> <p>У системі курсової підготовки Івано-Франківським обласним інститутом післядипломної педагогічної освіти проводиться тренінг з національно-патріотичного виховання «З Україною в серці», лекційно-практичне заняття «Теоретико-методичні засади патріотичного виховання дітей та учнівської молоді в умовах суспільних змін», впроваджується спецкурс, науково-методичний проект «Національно-</p>

	<p>патріотичне виховання дітей та учнівської молоді» (2016-2020 роки).</p> <p>З метою підвищення професійної підготовки вчителів для викладання предмета «Захист Вітчизни» Івано-Франківським обласним інститутом післядипломної педагогічної освіти проводяться курси підвищення кваліфікації вчителів (викладачів) предмета «Захист Вітчизни» (допризовної підготовки).</p> <p>Крім цього, протягом січня-лютого 2019 року проводились кущові дводенні семінари (вчителів) викладачів навчального предмета «Захист Вітчизни» на тему «Компетентнісний підхід у формуванні готовності учнівської та студентської молоді до захисту Вітчизни на засадах Нової української школи».</p> <p>Впродовж квітня-травня проведено трьохденні навчально-польові збори.</p>
<p>Підтримка та розвиток на регіональному рівні національних видів спорту «спас», «бойовий гопак»</p>	<p>Відповідно до єдиного календарного плану спортивних змагань та навчально-тренувальних зборів області на 2019 рік з не олімпійських видів спорту на розвиток в області національного виду спортивних єдиноборств ХОРТИНГ виділено з обласного бюджету кошти у сумі 6,8 тис. грн. для участі в чемпіонатах України та проведення обласного чемпіонату.</p>
<p>Сприяння впорядкуванню та упорядженню парків, скверів, місць поховань невідомих солдатів, братських могил, меморіалів та об'єктів, які увіковічують пам'ять загиблих за незалежність і територіальну цілісність України, історичних пам'яток</p>	<p>-</p>
<p>Посилення співпраці з військовими комісаріатами щодо підготовки молоді до збройного захисту держави, організація проведення навчально-польових зборів на базі військових частин, профорієнтаційної роботи</p>	<p>З метою підвищити свідомість молоді щодо необхідності захисту держави в області прийнято Регіональну цільову програму надання шефської допомоги військовим частинам Збройних Сил України, Національної гвардії України та Державної прикордонної служби України, військово-патріотичне виховання молоді на 2018 – 2020 роки, затверджену рішенням обласної ради від 22.06.2018 року № 881-22/2018</p>

Інформація Київської обласної державної адміністрації

Відповідно до листа Міністерства молоді та спорту України від 28.08.2019 № 6570/14 щодо виконання розпорядження Кабінету Міністрів України від 18 жовтня 2017 року № 743-р «Про затвердження плану дій щодо

реалізації Стратегії національно-патріотичного виховання дітей та молоді на 2017-2020 роки» надаємо інформацію про проведену роботу у I півріччі 2019 року.

В області діє Програма національно-патріотичного виховання в Київській області на 2017-2020 роки затверджена рішенням Київської обласної ради від 19.05.2017 № 316-14-VII (зі змінами).

Для реалізації Програми національно-патріотичного виховання в Київській області на 2017-2020 роки у 2019 році передбачено фінансування у сумі 2 млн. 400 тис. грн. У I півріччі 2019 року фінансування не було.

У I півріччі 2019 року було проведено 20 заходів у сфері національно-патріотичного виховання. Загальне охоплення - близько 13 228 молодих людей Київської області.

28 березня оголошено про обласний щорічний конкурс з визначення проектів з національно-патріотичного виховання, розроблених інститутами громадянського суспільства, для виконання (реалізації) яких у 2020 році надається підтримка за рахунок бюджетних коштів.

Розпочато обласний щорічний конкурс з визначення проектів з національно-патріотичного виховання, розроблених інститутами громадянського суспільства, для виконання (реалізації) яких у 2019 році надається підтримка за рахунок бюджетних коштів. У 2019 році від інститутів громадянського суспільства на конкурс було подано 29 проектів. Так, переможцями стали 14 проектів від 12 інститутів громадянського суспільства.

Фінансування заходів управління, проектів-переможців обласного конкурсу з визначення проектів, розроблених інститутами громадянського суспільства у сфері національно-патріотичного виховання, для виконання (реалізації) яких у 2019 році надається підтримка за рахунок бюджетних коштів, було розпочато у липні 2019 року. Станом на 01.09.2019 було реалізовано 4 проекти.

Перелік переможців обласного конкурсу з визначення проектів, розроблених інститутами громадянського суспільства у сфері національно-патріотичного виховання, для виконання (реалізації) яких у 2019 році надається підтримка за рахунок бюджетних коштів:

№	Інститут громадянського суспільства (назва)	Назва проекту	Обсяг фінансування, грн.
1.	Громадська організація «Школа медіа-патріотів»	«Табір медіа-патріотів 3»	95000
2.	Громадська організація «Молодіжний націоналістичний конгрес»	Мандрівний табір «Рейд»	42488
3.	Громадська організація «Українське об'єднання учасників бойових дій та волонтерів АТО в м. Києві та Київській області»	«Патріотизм крізь віки та покоління»	71306
4.	Громадська організація «Український легіон»	«Нащадки вільних 2.0. Домедична допомога»	67500

5.	Громадська організація «Молодіжне військово-патріотичне-спортивно-туристичне об'єднання «Борівітер»	«Вояцький дух»	80000
6.	Громадська організація «Захист прав молоді та релігійних громад»	Національно-патріотична теренова гра «Криївка УПА – 2019»	90000
7.	Громадська організація «Українське об'єднання учасників бойових дій та волонтерів АТО в м. Києві та Київській області»	«Ми громадяни України»	80000
8.	Громадська організація «Молодіжна організація «Молодь – майбутнє України»	«Співпраця патріотів – Джура»	78706
9.	Громадська організація «Київська спілка ветеранів війни з Росією»	Наметовий табір «Молодий захисник»	80000
10.	Громадська організація «Альянс захисників країни»	«Special fors day – 2019»	55000
11.	Громадська організація «Клуб військової справи «SPOTTER»	Змагання з динамічної стрільби «SPOTTER DYNAMIC»	80000
12.	Громадська організація «Молодіжний військово-патріотичний спортивний клуб «Каскад»	«Історико-пошукова експедиція «Закриті сторінки історії. Шляхами отамана Зеленого»	79100
13.	Громадська організація «Ірпінська міська спілка ветеранів та інвалідів антитерористичної операції»	«Кава разом з Шевченком»	84000
14.	Громадська організація «Ірпінська міська спілка ветеранів та інвалідів антитерористичної операції»	Спортивний турнір пам'яті Небесної сотні та Героїв АТО	16900

Реалізовано принцип делегування повноважень та управлінських рішень, забезпечення фінансової підтримки на конкурентних засадах відповідних ідей, проектів та заходів, включаючи їх до календарного плану управління молодіжної політики та національно-патріотичного виховання облдержадміністрації. Так, 06 червня 2019 року відбулось засідання робочої групи, на якому було підтримано 4 проекти від громадських організацій у сфері національно-патріотичного виховання:

24-26 серпня 2019 року спільно з ГО «Національні дружини-Київщина» проведено теренову гру «Герць» імені героїв 72-ої бригади Чорних Запорозжців». У заході взяло участь 70 осіб – представники громадських організацій національно-патріотичного спрямування.

Інші заходи заплановані на III квартал 2019 року.

Протягом I півріччя 2019 року було проведено 2 всеукраїнські заходи у сфері національно-патріотичного виховання: Всеукраїнський семінар-тренінг, спрямований на налагодження конструктивної взаємодії між суб'єктами

національно-патріотичного виховання, «Співпраця – 2019», Всеукраїнський фестиваль, спрямований на вшанування героїв боротьби Українського народу за незалежність і територіальну цілісність України, «Під Покровом Тризуба – 2019».

Інформація про заплановані та проведені заходи, які реалізуються управлінням та інститутами громадянського суспільства у сфері національно-патріотичного виховання, постійно розміщується на офіційному сайті Київської обласної державної адміністрації та на офіційних сторінках управління у соціальних мережах.

Інформація Кіровоградської обласної державної адміністрації

На виконання розпорядження Кабінету Міністрів України від 18 жовтня 2017 року № 743-р «Про затвердження плану дій щодо реалізації Стратегії національно-патріотичного виховання дітей та молоді на 2017-2020 роки» обласна державна адміністрація повідомляє наступне.

В Кіровоградській області діє обласна програма національно-патріотичного виховання дітей та молоді на 2018-2021 роки, затверджена рішенням Кіровоградської обласної ради від 21 вересня 2018 року № 543. Дана програма відповідає вище зазначеній Стратегії національно-патріотичного виховання. На реалізацію заходів програми у 2019 році з обласного бюджету виділено кошти у сумі 212,3 тис. грн.

Розпорядженнями голови облдержадміністрації від 10 квітня 2017 року № 179-р та від 28 квітня 2017 року № 212-р затверджено Положення та склад координаційної ради з питань національно-патріотичного виховання при Кіровоградській обласній державній адміністрації.

Координаційна рада з питань національно-патріотичного виховання при Кіровоградській обласній державній адміністрації діє як самостійний консультативно-дорадчий орган, утворений для вивчення проблемних питань, пов'язаних з реалізацією державної політики у сфері національно-патріотичного виховання.

Відповідні координаційні ради створені при районних державних адміністраціях, міських радах та об'єднаних територіальних громадах, які проводять засідання щоквартально.

Питання національно-патріотичного виховання дітей та молоді перебуває на постійному контролі управління освіти, науки, молоді та спорту обласної державної адміністрації.

Інформація Луганської обласної державної адміністрації

На виконання розпорядження Кабінету Міністрів України від 18.10.2017 № 743-р «Про затвердження плану дій щодо реалізації Стратегії національно-патріотичного виховання дітей та молоді на 2017-2020 роки» (далі – План) повідомляємо.

До пп. 4, 13.

У серпні 2018 року розпорядженням голови обласної державної адміністрації – керівника обласної військово-цивільної адміністрації було затверджено Регіональну цільову програму національно-патріотичного виховання дітей та молоді на 2018-2020 роки, розроблену відповідно до ціннісних орієнтирів та індикаторів ефективності, визначених в Указі Президента України від 13.10.2015 № 580 «Про Стратегію національно-патріотичного виховання дітей та молоді на 2016-2020 роки». В рамках зазначеної регіональної програми в минулому році було реалізовано низку заходів патріотичного спрямування: проектів, акцій, творчих й літературних конкурсів, військово-патріотичних ігор та вишколів, зустрічей, благодійних акцій, концертів, виставок тощо.

З початку 2019 року в Луганській області проведено близько 300 заходів з формування національної ідентичності та патріотичної свідомості у дітей та молоді.

До п. 5.

За період з жовтня 2018 року по серпень 2019 року в Луганській області було проведено близько 500 освітньо-виховних, інформаційно-просвітницьких, культурологічних, науково-методичних заходів з національно-патріотичного виховання, спрямованих на формування громадянської позиції та утвердження національно-патріотичної свідомості дітей та молоді.

До Дня захисника України на території області проведено Всеукраїнську акцію, спрямовану на сприяння консолідації українського суспільства навколо ідей спільного майбутнього, захисту територіальної цілісності України, «Покрова Героїв». Учасниками заходу (96 осіб з 15 регіонів України) стали ветерани АТО, учасники бойових дій, керівники центрів та гуртків з національно-патріотичного виховання, представники громадських організацій, органів державної влади й місцевого самоврядування та інші. Присутні відвідали пам'ятні місця Луганщини, які відображають героїчну боротьбу українського народу за незалежність і територіальну цілісність України; в рамках круглого столу обговорили сучасні проблеми національно-патріотичного виховання та практичний досвід громадських організацій щодо патріотичного виховання дітей та молоді в Луганській області.

В жовтні минулого року на базі Луганського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти проведено Всеукраїнський семінар-практикум «Національно-патріотичне виховання учнів засобами козацької педагогіки та туристсько-краєзнавчої роботи».

В листопаді 2018 року до Дня української писемності та мови у бібліотеках закладів загальної середньої освіти відбулась регіональна акція «Читаймо українською!». Протягом листопада учні брали участь у різноманітних мовно-літературних заходах: голосних читаннях, поетичних марафонах, літературних годинах, літературно-мовних конкурсах та інших.

В першому півріччі 2019 року в м. Северодонецьку проведено семінар щодо використання сучасних підходів до організації національно-патріотичного виховання дітей та молоді.

З метою формування патріотичної свідомості підростаючого покоління до Дня Героїв України для студентів Северодонецького хіміко-механічного технікуму представниками Луганського обласного молодіжного центру проведено кінопоказ історичних та сучасних стрічок про визначні події в історії України.

У закладах загальної середньої, позашкільної та професійної (професійно-технічної) освіти з метою вшанування захисників України, героїзму учасників революційних подій в Україні в 2013-2014 роках, учасників АТО, ООС протягом лютого-квітня 2019 року проведено щорічний обласний конкурс пошуково-дослідницьких робіт «Героїв пам'ятаємо імена» серед дітей та молоді Луганської роботи.

Також протягом січня-червня 2019 року у закладах освіти проведено щорічний обласний конкурс творчих робіт «Мій рідний край – Луганщина». До обласного етапу конкурсу долучились 150 осіб.

У травні поточного року в м. Сєверодонецьку проведено міську акцію-конкурс «Український подіум «Вишиванка – твій генетичний код».

В м. Сватове проведено відкритий районний Свистунівський фестиваль поезії Т.Г. Шевченка, участь взяли близько 200 осіб.

Також впродовж звітнього періоду проведено:
 обласний фестиваль дитячої творчості «Моя мирна Луганщина»;
 обласний конкурс патріотичної пісні «Воронцева слобода»;
 обласний конкурс патріотичної бардівської пісні «Оберіг пам'яті»;
 обласну Інтернет-виставку дитячих робіт клубних формувань закладів культури області «Ми – сила твоя, Україно»;

виставку сучасного патріотичного плакату «Україна в серці» до Дня Гідності та Свободи;

заходи до 85-ї річниці вшанування пам'яті жертв Голодомору 1932-1933 рр. в Україні;

презентовано мультимедійний екскурс «На Аскольдовій могилі поховали їх...» та буклети «Дзвони пам'яті»;

урок-реквієм «Характери Гідності» та акцію «Ангели пам'яті» до 5-ї річниці вшанування пам'яті загиблих Героїв Небесної Сотні;

всеукраїнський забіг на честь загиблих захисників України.

До п. 7. Щодо розроблення методики проведення заходів зі сприяння органами державної влади та органами місцевого самоврядування відродженню та збереженню народних промислів українців та корінних народів України, Луганським обласним центром народної творчості проведено відповідну роботу, зокрема у звітний період ведеться робота обласного народного клубу майстрів народного мистецтва «Золоте руно». За період з жовтня 2018 року по серпень 2019 року розроблено методичні поради та рекомендації для майстрів народного мистецтва щодо проведення та участі у заходах патріотичного спрямування.

23-24.11.2018 року та 16.04.2019 року організовано та проведено майстер-класів з писанкарства, спрямованих на розвиток декоративно-ужиткового мистецтва.

23-24.11.2018 року організовано та проведено майстер-класи з самчиківського розпису, спрямованих на розвиток декоративно-ужиткового мистецтва.

За період з жовтня 2018 року по серпень 2019 року ведеться робота щодо виконання Конвенції про охорону нематеріальної культурної спадщини, розроблені та надані методичні рекомендації та практична допомога відповідальним та зацікавленим особам.

З лютого по жовтень 2019 року ведеться робота щодо організації та реалізації проекту культурного обміну між Луганською та Львівською областями «Традиції, що об'єднують».

З лютого по жовтень 2019 року ведеться робота щодо організації та реалізації проекту «НКС, як інструмент у досягненні миру та побудові злагоди» за підтримки «Українського культурного фонду».

До п. 11.

Для надання допомоги дітям, які опинились в складних життєвих умовах, в Луганській області на підконтрольній території функціонує комунальний заклад Лисичанський центр соціально психологічної реабілітації дітей. За звітний період у вищезазначеному закладі проведено наступні заходи:

- 22 січня 2019 року проведено захід до Дня Соборності України, на якому дітям розповіли про Акт Злуки;

- у лютому цього року було проведено усний журнал, присвячений дню народження Лесі Українки, мета заходу – розширити знання дітей про творчість української письменниці;

- у травні 2019 року відзначено День пам'яті та примирення;

- до Дня Конституції України відбулись заняття «Державні символи України» та «Конституція країни Дитинства» (права дитини).

Протягом жовтня 2018 року – серпня 2019 року в закладі проводились спортивні заходи, спрямовані на утвердження здорового способу життя з урахуванням принципів національно-патріотичного виховання дітей.

До п. 12.

З метою виховання поваги до українських захисників землі, до історичного минулого своєї держави, формування почуття патріотизму, толерантності, національної свідомості та гордості за свою Батьківщину у музеях при закладах освіти заплановано та створено постійно діючі стенди та експозиції, що відображають події збройної боротьби українського народу за територіальну цілісність нашої країни, висвітлена участь випускників закладів освіти області в антитерористичній операції.

У закладах освіти проведено поновлення експозиції фондів шкільних музейних кімнат. Проведено виховні та години спілкування з учасниками АТО та Революції Гідності. В шкільних музеях та шкільних кімнатах оформлено інформаційні стенди та тематичні виставки про героїв Небесної Сотні, оновлені експозиції, присвячені учасникам антитерористичної операції.

Протягом січня 2019 року підведені підсумки обласного етапу Всеукраїнського огляду музеїв при закладах освіти з метою упорядкування та систематизації музейної мережі (69 музеїв закладів освіти області).

Педагогами комунальної установи «Рубіжанський міський Центр туризму, краєзнавства, спорту та екскурсій учнівської молоді» оформлено залу, присвячену героям революційних подій в Україні 2004, 2013-2014 років, розроблено і проводяться екскурсії для учнів закладів загальної середньої освіти.

В багатьох закладах освіти створено постійні книжкової виставки «Це моя Україна», виставки – реквієму «Дзвони нашої пам'яті», тематичної виставки «Пам'ятаймо Героїв».

З нагоди річниці бою під Крутами на базі Луганського обласного краєзнавчого музею проведено районний захід.

До пп. 15, 22, 23, 39.

Публічними бібліотеками Луганської області в рамках роботи щодо формування патріотизму та національної свідомості дітей та молоді в сучасних умовах організовано тематичні виставки, зустрічі з активними учасниками революційних подій та учасниками АТО в Донецькій та Луганській областях, проведено заходи з молоддю місцевих громад.

Форми бібліотечних заходів різноманітні: книжкові виставки, тематичні вечори, бесіди, години спілкування, уроки патріотизму, народознавства, історії, державності, конкурси і вікторини, історичні години, літературно-музичні композиції, відео-огляди, відео-перегляди, відео-лекторії, дискусійні майданчики, літературні кафе, патріотичні акції тощо.

Протягом звітнього періоду поновлено бібліотечні фонди області книжками українських видавництв, зокрема Луганська обласна універсальна наукова бібліотека отримала 1584 примірників на 165,5 тис. грн (в рамках програми «Українська книга» - 466 екземплярів на 46,5 тис. грн).

Крім цього, здійснюється збір та обробка інформації про загиблих мешканців Луганщини – учасників АТО через бібліотеки області, краєзнавчі музеї, громадські організації, родичів, друзів, вчителів; зібрані матеріали надіслані на український веб-сайт «Книга пам'яті полеглих за Україну» (спогади, фото, інші матеріали).

Протягом звітнього періоду проводились освітньо-виховні, інформаційно-просвітницькі, методичні заходи з національно-патріотичного виховання (в рамках творчого проекту LOFT), книжкові виставки, презентації видань, інших заходів, спрямованих на висвітлення інформації про героїчні вчинки воїнів - учасників антитерористичної операції, волонтерів та громадян, які зробили значний внесок у зміцнення обороноздатності держави.

Здійснюється сприяння проведенню культурно-мистецьких заходів, що відтворюють події з історії України:

- проведено тематичні книжкові виставки до Дня Соборності України;
- до Дня пам'яті Героїв Небесної Сотні, до Міжнародного дня визволення в'язнів з нацистських концтаборів;
- до Дня пам'яті та примирення (пам'яті жертв Другої світової війни);
- до 74-ї річниці перемоги над нацизмом у Європі та Дня перемоги.

Протягом звітнього періоду проведено наступні заходи:

- «Історичний майданчик» від ГО «Воля» за участю викладачів історії, членів ГО, жителів міста;

- «Мистецька субота» (літературна зустріч з письменниками Харківщини);

- «Літопис українського Донбасу»: зустріч із представниками громадської організації «Українська Ініціатива»;

- книжкові виставки та флешмоб до Дня Героїв Небесної сотні;

- проведено Соборний ALIAS: історична гра-поєдинок між бібліотекарями та учнями старших класів;

- презентація проекту «Схід читає» - літературні зустрічі з С. Жаданом, А. Курковим, Є. Положієм, І. Андруссяком, Т. Стус;

зустрічі з активними учасниками революційних подій та учасниками АТО; уроки державності, патріотизму, години спілкування тощо.

05.08.2019 відбулася презентація книги В. Кізілова «Капелани» та «Жива книга у живому колі»: патріотично-виховна медіація пройшла за участю Луганської обласної універсальної наукової бібліотеки у військовому госпіталі у м. Сєверодонецьку.

До п. 16.

В закладах освіти області ведеться робота, спрямована на підвищення престижу військової служби:

- на уроках предмету «Захист Вітчизни» проводяться бесіди про перспективи та можливості військової служби за контрактом, умови вступу (прийняття) на військову службу, порядку її проходження та переваги служби;

- за участю представників обласного та районних військових комісаріатів, військовослужбовців Збройних Сил України для учнів 11-х класів організовано навчально-польові збори з предмету «Захист Вітчизни», метою проведення яких є практичне закріплення рівня знань, умінь, навичок учнів щодо захисту Вітчизни та дій в умовах надзвичайних ситуацій;

- проведено тематичні зустрічі, уроки мужності, виховні години, години спілкування, з воїнами АТО, ветеранами війн та миротворчих операцій, військовослужбовцями Збройних сил України;

- до пам'ятних та визначних дат проведені відкриті покази національних фільмів історико-патріотичного змісту: «Тризуб Нептуна», «Аеропорт», «Кіборги», «Хоробрі серця. Дебальцеве. Уроки мужності», «Два дні в Іловайську», «Герої майдану».

Заходи військово-патріотичного виховання учнівської молоді проводились у співпраці з представниками вищих військових навчальних закладів України, військових частин, а в прикордонних районах – з представниками відділів прикордонної служби.

17 лютого 2019 року в м. Лисичанську проведено міський стрілецький турнір «Кубок «Сокола» за участі голови та членів спілки «Ветерани АТО Луганщини», учасників бойових дій.

У закладах освіти області створені стенди про героїв революційних подій в Україні 2004, 2013-2014 років, оновлені експозиції в шкільних музеях та шкільних кімнатах, присвячені учасникам антитерористичної операції.

У комунальному закладі «Луганський обласний ліцей-інтернат з посиленою військово-фізичною підготовкою «Кадетський корпус імені героїв Молодої гвардії» зустрічі з воїнами АТО та ООС, Національної гвардії України і колишніх випускників проводяться не рідше двох разів на місяць із залученням до них всього особового складу, педагогів та персоналу ліцею.

В першому півріччі 2019 року організовано брифінги начальника відділу комплектування та призову – заступника військового комісару Луганського обласного військового комісаріату Олексія Сіроштана про проведення в області весняного призову до лав Збройних Сил України, полковника Олександра Ковальчука про діяльність групи військово-цивільного співробітництва ОТУ «Північ».

До п. 21.

З метою створення єдиного інформаційного простору національно-патріотичного виховання молоді у засобах масової інформації регіону постійно висвітлюється інформація про національно-патріотичні заходи, досвід роботи у цьому напрямку різних соціальних інституцій, у тому числі ветеранських, громадських організацій, із залученням до обговорення проблем патріотичного виховання молоді відомих вчених, державних і громадських діячів, представників культури і мистецтв, педагогів, учасників АТО, лідерів та активістів громадських організацій.

За звітний період на офіційному сайті Луганської обласної державної адміністрації опубліковано 44 матеріали щодо заходів у сфері національно-патріотичного виховання молоді, організовано 8 брифінгів, 6 виступів державних і громадських діячів на обласних та регіональних телеканалах із зазначеної тематики. У місцевих та районних друкованих ЗМІ протягом I-II кварталів 2019 року опубліковано 357 матеріалів.

До п. 25.

З метою сприяння увічненню пам'яті борців за незалежність України у минулому столітті в жовтні 2018 року в рамках проведення Всеукраїнської акції, спрямованої на залучення національно-патріотичної активної молоді до діяльності в органах державної влади та місцевого самоврядування, «Покрова Героїв», в Гречишкінській ЗОШ I-III ступенів Новоайдарської районної ради Луганської області було відкрито меморіальну дошку Павлу Гречишкіну, уродженцю с. Гречишкіне, військовослужбовцю Армії УНР, громадському діячу, священнику, журналісту, редактору, видавцю, організатору і настоятелю перших українських парафій у Франції.

У м. Лисичанськ у співпраці з міським військовим комісаріатом встановлені особи двох загиблих в АТО випускників шкіл міста. У шкільних музеях КЗ «ЛЗОШ №7» та КЗ «ЛЗОШ №13» створено куточки, присвячені загиблим випускникам Шабрацькому Д.С. та Чорноволу В.О.

За ініціативи ГО «Спілка ветеранів АТО» та сприяння управління освіти Рубіжанської міської ради Луганської області на будівлях Рубіжанського політехнічного коледжу імені Порай-Кошиці Луганського національного університету імені Тараса Шевченка (12.10.2018) та Рубіжанської спеціалізованої школи I-III ступенів №2 (06.12.2018) встановлено меморіальні дошки Ігорю Петрову, випускнику зазначених закладів освіти, який загинув при виконанні військового обов'язку, захищаючи територіальну цілісність і суверенітет України.

До п. 33.

Спираючись на сучасні педагогічні досягнення, узагальнюючи та поширюючи педагогічний досвід освітян Луганщини з національно-патріотичного виховання організовано й проведено:

- Міжнародний науково-практичний семінар «Надання допомоги дітям і сім'ям, що опинились у складних життєвих обставинах унаслідок військових конфліктів» (19.04.2019);

- Всеукраїнську науково-практичну конференцію з питань національно-патріотичного виховання «Діяльнісний підхід у реалізації Стратегії національно-

патріотичного виховання дітей та молоді» для провідних науковців, керівників та методистів закладів дошкільної освіти, заступників директорів з виховної роботи та педагогів-організаторів закладів загальної середньої освіти, представників закладів позашкільної освіти, представників громадських організацій (03.12.2018);

- обласна науково-практична конференція: «Актуальні питання військово-патріотичного виховання в умовах сьогодення» для заступників директорів з виховної роботи, учителів предмета «Захист Вітчизни», (18.04.2019);

- обласні науково-практичні семінари: «Освіта для демократичного громадянства: стан та перспективи. Живемо в демократії» для керівників та педагогічних працівників ДНЗ «Луганський центр професійно-технічної освіти Державної служби зайнятості» (19.04.2019); «Національно-патріотичне виховання учнівської молоді в закладі позашкільної освіти» для керівників закладів позашкільної освіти, методистів, керівників гуртків (13.06.2019); «Формування громадянської компетентності школярів засобами інтегрованої освітньої діяльності» для вчителів початкових класів закладів загальної середньої освіти (15.02.2019);

- обласний інструктивно-методичний семінар «Збройні сили України на сучасному етапі» (21.03.2019);

- обласний семінар-практикум «Наметове таборування учасників Всеукраїнської дитячо-юнацької військово-патріотичної гри «Сокіл» («Джура»)» для керівників гуртків туристсько-краєзнавчого та національно-патріотичного напрямів (30.08.2019)

- тренінг «Створення безпечного навчального середовища для дітей та підлітків біля контактної лінії на сході України» для педагогічних працівників області (08-11.04.2019);

- засідання творчих груп «Формування в молодших підлітків морально-духовних ціннісних орієнтацій під час викладання предметів духовно-морального спрямування» для вчителів, які викладають предмети духовно-морального спрямування (16.03.2019).

Вивчається, узагальнюється та поширюється передовий педагогічний досвід учителів Чмирівського навчально-виховного комплексу «Школа І ступеня – гімназія» Чмирівської сільської ради Старобільського району за темою «Формування громадянської компетентності суб'єктів освітньої діяльності в системі громадсько-державного управління закладом освіти».

В Сватівській загальноосвітній школі І & ІІІ ступенів № 6 продовжується дослідна експериментальна наукова робота всеукраїнського рівня, розпочату в 2017 році, за темою патріотичної спрямованості - «Система національно-патріотичного виховання учнів в умовах Східного регіону України».

З метою вдосконалення підготовки педагогів закладів освіти області до питань організації патріотичного виховання дітей та учнівської молоді Луганським обласним інститутом післядипломної педагогічної освіти оновлено тематику підсумкових творчих робіт для слухачів курсів підвищення кваліфікації з урахуванням положень Стратегії національно-патріотичного виховання дітей і молоді у освітньому процесі. Загалом за звітний період курси підвищення

кваліфікації пройшли 946 вчителів предметників, методистів з виховної роботи та педагогів-організаторів.

До п. 35.

У жовтні 2018 року на території області проведено Всеукраїнську акцію, спрямовану на сприяння консолідації українського суспільства навколо ідей спільного майбутнього, захисту територіальної цілісності України, «Покрова Героїв». Організаторами заходу стали Міністерство молоді та спорту України спільно з Управлінням молоді та спорту Луганської обласної державної адміністрації. Учасниками заходу стали ветерани АТО, учасники бойових дій, керівники центрів та гуртків з національно-патріотичного виховання, педагоги та інструктори, представники громадських організацій, органів державної влади та місцевого самоврядування, члени координаційних рад з національно-патріотичного виховання дітей та молоді з 15 областей України. В рамках проведення засідання «круглого столу» було обговорено сучасні проблеми національно-патріотичного виховання в різних регіонах та практичний досвід громадських організацій щодо патріотичного виховання дітей та молоді в Луганській області.

В травні 2019 року представники Координаційної ради з питань національно-патріотичного виховання дітей та молоді при Луганській облдержадміністрації взяли участь у Всеукраїнському семінарі-тренінгу «Співпраця-2019», спрямованого на налагодження конструктивної взаємодії між суб'єктами національно-патріотичного виховання для ефективної реалізації плану заходів на 2019 рік, обмін практичним досвідом між громадськими активістами різних регіонів, які діють у сфері національно-патріотичного виховання дітей та молоді.

До п. 36.

Для забезпечення правової освіти та національно-патріотичного виховання, спрямованих на розвиток у дітей та молоді почуття власної гідності, усвідомлення своїх прав і обов'язків у суспільстві в січні-лютому 2019 року проведено обласний етап Всеукраїнської учнівської олімпіади з правознавства, у якому взяли участь учні 9-11 класів закладів загальної середньої освіти області. В рамках Всеукраїнського тижня права в усіх закладах освіти в березні 2019 року проводились заходи інформаційного, освітнього та виховного характеру: бесіди «Діти мають права», «Підліток і право»; виховні години «Права та свободи»; конкурс мультимедійних презентацій «Мої права і обов'язки»; вікторини «Досліджуючи право», конкурси стіннівок та плакатів «Я – проти насильства», «Світ без насильства», «Я маю право на щасливу сім'ю»; турнір «Юних правознавців»; засідання «круглого столу» «Основні права і обов'язки, визначені Конституцією України»; тренінги «Я і соціум», «Види і форми насильства в сім'ї», лекції «Право на життя».

Протягом I півріччя 2019 року проведено методичні заходи для педагогічних працівників, спрямовані на підвищення професійної компетентності педагогів в галузі правової освіти і виховання.

2 лютого 2019 року в Луганському обласному інституті післядипломної педагогічної освіти відбувся обласний науково-методичний семінар «Формування

соціальної та громадянської компетентностей школярів – вимога сучасних реалій» для заступників директорів з виховної роботи та педагогів-організаторів.

За підсумками дослідно-експериментальної роботи регіонального рівня 13 березня 2019 року був проведений обласний науково-практичний семінар для експериментальних закладів загальної середньої освіти Луганської області за темою «Виховання податкової правосвідомості гімназистів засобами створеної в навчальному закладі системи неперервної економічної освіти» на базі Кременської школи – гімназії Кременської районної ради Луганської області.

У травні 2019 року спільно з Головним територіальним управлінням юстиції в Луганській області з нагоди Дня захисту дітей проведено Всеукраїнський конкурс шкільних малюнків «Я маю право!».

З метою забезпечення підвищення рівня правових знань та правової свідомості батьків організовано роботу батьківського всеобучу, під час занять якого обговорюються питання виконання батьківських обов'язків, захисту прав дитини, попередження насильства в сім'ї, відповідальності батьків за невиконання своїх обов'язків.

До відома та безумовного виконання керівниками органів управління освітою, керівниками закладів освіти, педагогічними працівниками та іншими особами, які залучаються до освітнього процесу, доведені законодавчі вимоги Закону України «Про запобігання та протидію домашньому насильству».

Для учнів закладів загальної середньої освіти, професійно-технічної освіти представниками Луганського обласного молодіжного центру та Управління забезпечення прав людини Національної поліції України проведено лекції на тему: «Права людини та дитини», «Булінг, наслідки та відповідальність».

До п. 37.

У липні поточного року в рамках обласного конкурсу проектів у сфері національно-патріотичного виховання, розроблених інститутами громадянського суспільства, у місті Кременна на території туристичної бази «Зоря» пройшов військово-патріотичний вишкіл «Нащадки козацької слави». Організаторами заходу виступили КУ «Луганський обласний центр підтримки молодіжних ініціатив та соціальних досліджень» спільно з Луганським обласним осередком Всеукраїнського дитячого патріотичного об'єднання «Майбутнє України». 40 підлітків пройшли заняття з рукопашного бою, стрілецьку підготовку, курс з тактичної медицини за стандартами НАТО, орієнтування на місцевості, маскування, штурмового альпінізму. Для учасників проведено лекції за темами «Козацтво», «Визвольний рух України», «Сучасні герої», тематичні кінопокази тощо.

Також влітку в таборах з денним перебуванням, які функціонували в закладах загальної середньої освіти області, проведено заходи героїко-патріотичного спрямування «Пам'ять» з метою увічнення пам'яті загиблих у 1941-1945 роках, вшанування захисників України, учасників бойових дій.

У 2019 році на території Луганської області функціонувало 6 закладів оздоровлення та відпочинку. Всі заклади працювали за затвердженими планами, до яких було включено заходи з національно-патріотичного виховання, тематичні зміни національно-патріотичного виховання, бесіди та зустрічі з учасниками АТО та ООС та інші заходи. Виховна робота в таборах забезпечує безперервність

процесу виховання в школярів патріотизму, духовності, формування національної свідомості.

До п. 43.

Протягом звітнього періоду у закладах освіти області проведено Всеукраїнську дитячо-юнацьку військово-патріотичну гру «Сокіл» («Джура»).

В червні 2019 року реалізовано обласний етап Всеукраїнської дитячо-юнацької військово-патріотичної гри «Сокіл» («Джура»). Захід проводився на базі комунального закладу «Новоайдарська обласна загальноосвітня санаторна школа-інтернат I-III ступенів» у Новоайдарському районі. У заході взяли участь 120 школярів.

У загальному заліку I місце посів рій «МОЛОДА СІЧ» Новоайдарського району, II місце - рій «СОКОЛИ» м. Рубіжне, III місце - рій «СЄВЕРОДОНЕЦЬКІ ОТАМАНИ» м. Северодонецьк.

До п. 44.

У жовтні 2018 року на громадське обговорення було винесено план проведення на території області Всеукраїнської акції, спрямованої на залучення національно-патріотичної активної молоді до діяльності в органах державної влади та місцевого самоврядування, «Покрова Героїв». Участь в обговоренні та наданні пропозицій до плану проведення зазначеної акції взяли громадські організації регіону.

До п. 45.

З метою ознайомлення молоді зі скаутськими методами виховання, формування психологічної та фізичної готовності дітей та молоді до виконання громадянського обов'язку щодо відстоювання національних інтересів та незалежності держави 27 жовтня 2018 року у м. Северодонецьку відбувся спортивно-культурний захід «Спартакіада», присвячений вшануванню пам'яті українського фотокореспондента, військового, пластуна Віктора Гурняка. До Спартакіади, під час якої відбулись спортивні змагання з волейболу, скелелазіння, міні-футбол, долучились близько 40 осіб.

У травні 2019 року у селищі Караван (Харківська область) відбулось Всеукраїнське таборування «Слобожанське свято весни 2019». До заходу долучились близько 230 учасників, в тому числі понад 45 молодих людей з Луганської області. Програма містила низку майстер-класів, спортивних змагань, флешмобів, серед яких: змагання з легкої атлетики; змагання з волейболу та стрільби з лука; орієнтування на місцевості; майстер-клас з гопака, в'язання вузлів, виготовлення брами та тотемів та інші. Участь молоді Луганської області у заході організовано КУ «Луганським обласним центром підтримки молодіжних ініціатив та соціальних досліджень» з ГО «Станиця Северодонецьк Пласту – Національна скаутська організація України».

До п. 46.

Луганський обласний центр дитячо-юнацького туризму і краєзнавства систематично надає організаційно-методичну допомогу закладам позашкільної освіти регіону, вчителям, керівникам гуртків закладів освіти, які здійснюють національно-патріотичні заходи з учнівською молоддю та налагоджує співпрацю з науковими, державними, громадськими установами, відділами освіти,

методичними кабінетами з питань організації національно-патріотичного виховання в містах і районах Луганської області.

Протягом звітнього періоду проводились заходи (семінари, наради) з питань національно-патріотичного виховання з метою впровадження та розвитку гри «Джура» в області. До роботи семінарів долучалися педагоги позашкільних заходів, які здійснюють національно-патріотичні заходи. 21.02.2019 на базі Луганського обласного центру дитячо-юнацького туризму і краєзнавства відбувся обласний семінар-практикум з керівниками команд-роїв Всеукраїнської дитячо-юнацької військово-патріотичної гри «Сокіл» («Джура»). Участь у заході взяли 30 педагогів з 13 міст, районів та об'єднаних територіальних громад області.

10-12 травня поточного року відбувся обласний семінар з педагогічними працівниками і громадськими активістами Всеукраїнської дитячо-юнацької військово-патріотичної гри «Сокіл» («Джура») з питань формування таборової старшини для забезпечення виконання програми наметового таборування I та II етапів гри. У семінарі взяли участь 40 педагогів та громадських активістів – представників громадської організації «СЄВЕР-ХАБ».

Окрім цього, з 28 по 30 серпня 2019 року на базі парку «Водна станція» м. Лисичанська відбувся обласний семінар-практикум для керівників гуртків туристсько-краєзнавчого та національно-патріотичного профілів «Наметове таборування учасників Всеукраїнської дитячо-юнацької військово-патріотичної гри «Сокіл» («Джура»)).

До п. 47.

Протягом звітнього періоду постійно проводилась робота щодо сприяння проведенню національно-патріотичних заходів органами учнівського, студентського самоврядування. Так у грудні 2018 року у місті Києві відбувся збір лідерів учнівського самоврядування Луганської області в рамках Всеукраїнської дитячо-юнацької військово-патріотичної гри «Сокіл» («Джура»). Область представляли джури КНВК «Рубіжанський ліцей». Учасники вишколу мали можливість опанувати нові правила гри, дізнатися, що таке «пластова гурткова система», взяти участь у рольовій грі зі створення куреня та ситуативного моделювання з проведення Ради ройових. Окрім того, діти мали змогу поглибити свої знання з історії, прослухавши цікаві лекції «100-річчя Української національної революції 1917-1921 рр.» та «Славетні Епохи України».

До п. 48.

З метою профілактики негативних проявів поведінки, злочинності, наркоманії, алкоголізму серед дітей та молоді учні закладів освіти області були залучені до участі у різноманітних конкурсах та заходах із національно-патріотичного виховання, серед яких:

- Всеукраїнські спортивні ігри серед учнів навчальних закладів України «Козацька наснага»;

- акції «Антинаркотик», «АнтиСНІД», «Не палити та стати переможцем», «Поміняй цигарку на цукерку» тощо.

Для профілактики правопорушень в закладах освіти області усіх типів організовано своєчасне виявлення сімей, які опинилися в складних життєвих обставинах. Систематично здійснюється перевірка житлово-побутових умов та виховання в них підлітків. Відділами (управліннями) освіти спільно з підрозділами кримінальної поліції у справах дітей відпрацьовано механізм взаємного інформування стосовно дітей, що не навчаються, жебракують, скоїли правопорушення чи злочини.

27 травня 2019 року Управлінням молоді та спорту облдержадміністрації спільно з Управлінням патрульної поліції в Луганській області, Луганським обласним молодіжним центром та Луганською обласною молодіжною радою організовано безстроковий флешмоб «Луганщина без наркотиків», спрямований на боротьбу з рекламою наркотиків на фасадах будівель, виявлення такої реклами та її блокування.

В червні 2019 року з метою популяризації здорового і безпечного способу життя, культури здоров'я серед молоді КУ «Луганським обласним центром підтримки молодіжних ініціатив та соціальних досліджень» реалізовано проект «Дитячий табір «Пілігрим», який проведено у селі Білогорівка Попаснянського району. Під час роботи табору учасники (50 дітей) долучились до майстер-класів, тактично-стратегічних ігор, спортивних естафет, інтелектуально-розважальних програм, вивчення історії та традицій українського народу тощо.

Також у серпні поточного року молодь з інвалідністю прийняла участь у краєзнавчому проекті «Пізнаємо Україну разом», в рамках якого відбулась поїздка на Західну Україну, підкорення г. Говерла, знайомство зі спортивною інфраструктурою регіону. Організаторами заходу стали Луганський обласний молодіжний клуб інвалідів «Ти не один», КУ «Луганський обласний центр підтримки молодіжних ініціатив та соціальних досліджень».

До п. 49.

На території Луганської області працюють спортивні клуби та секції з хортингу.

До п. 50.

В закладах освіти створено волонтерські загони. Щороку членами учнівського самоврядування закладів освіти регіону проводяться заходи щодо впорядкування та упорядження парків, скверів, місць поховань невідомих солдатів, братських могил, меморіалів та об'єктів, які увіковічують пам'ять загиблих за незалежність і територіальну цілісність України.

Так до Дня перемоги над нацизмом у Другій Світовій війні члени дитячої громадської організації «Золоті Левенята» ініціювали та провели акцію «Троянда пам'яті», в результаті якої були зібрані кошти на придбання 150 саджанців троянд. Ці троянди висаджені на Алеї Слави м. Щастя на честь загиблих під час бойових дій на території Станично-Луганського району.

З нагоди відзначення Дня пам'яті та примирення учні Нижньопокровської ЗОШ I-III ст. Старобільського району області спільно з військовослужбовцями, що дислокуються на території с. Нижньопокровка, в рамках акції «Живи і пам'ятай» висадили алею дерев біля сільського Обеліска Слави.

До п. 51.

В закладах освіти області протягом 2018/2019 навчального року систематично проводились зустрічі з випускниками закладів освіти області, які стали на захист України, та з представниками військового комісаріату. До Дня захисника України та до Дня Збройних Сил України організовувались військово-спортивні змагання за участю представників військових частин та військового комісаріату.

Протягом звітнього періоду в Луганській області проводились заходи, спрямовані на підготовку молоді до збройного захисту держави, зокрема в квітні 2019 року Старобільським відділом освіти на базі Лиманської загальноосвітньої школи I-III ст. організовано триденні навчально-польові збори з предмету «Захист Вітчизни» для 149 учнів 11-х класів закладів загальної середньої освіти I-III ступенів Старобільського району.

У ході навчально-польових зборів особовий склад Старобільсько-Новопсковського об'єднаного районного військового комісаріату на стрільбищі поблизу с. Проказине провели заняття з вогневої підготовки, що включали практичне відпрацювання стрільби з автомата Калашникова та його будови. Працівники 6-ї Державної пожежно-рятувальної частини м. Старобільська звернули особливу увагу випускників на заходи безпеки щодо поводження з вибухонебезпечними предметами та предметами невідомого походження, розповіли про види мінно-вибухового обладнання та загородження. Провели бесіди на теми «Правила пожежної безпеки в побуті та екосистемах», «Порядок дій у разі виникнення пожежі», «Порядок користування первинними засобами пожежогасіння» та «Дій у разі виливу хімічно небезпечних речовин», а також сприяли практичному закріпленню теоретичного матеріалу з розділу «Основи цивільного захисту». Особовий склад прикордонної служби організував для учнів практичні заняття з рукопашного бою та медичної підготовки. Військовослужбовці Збройних сил України, що дислокуються на території Лиманської сільської ради, приймали нормативи з фізичної підготовки: підтягування, біг на 100 м та 1500 м, метання гранати та піднімання тулуба з положення лежачи, представили випускникам показовий виступ щодо звільнення заручників з автомобіля.

Відділом освіти Сватівської райдержадміністрації організовано роботу 19 спортивних гуртків, що працюють за військово-патріотичним спрямуванням. Щорічно за програмою курсу «Захист Вітчизни» в школах району проводяться військово-польові збори старшокласників. В травні 2019 року було проведено стрільби з бойової зброї, в яких взяло участь 38 учнів 10-х класів та кандидатів на вступ у вищі навчальні заклади військового спрямування.

Проведені в закладах освіти області навчально-польові збори показали належний рівень практичної підготовки молоді до виконання військових навиків, сприяли підвищенню престижу військової служби та бажанню випускників вступити на навчання до вищих закладів військової освіти та прикордонних військ.

Інформація Львівської обласної державної адміністрації

На виконання листа Міністерства молоді та спорту України від 28.08.2019 № 6570/14 щодо виконання Плану дій реалізації Стратегії національно-патріотичного виховання дітей та молоді на 2017 – 2020 роки, повідомляємо.

1. Розпорядженням голови обласної державної від 22 березня 2019 року № 232/0/5-19 «Про затвердження складу Координаційної ради з питань національно-патріотичного виховання при Львівській обласній державній адміністрації у новій редакції. У поточному році проведено 2 засідання обласної координаційної ради.
2. У Львівській області діє Обласна програма «Молодь Львівщини» на 2016 – 2020 роки, пріоритетним напрямком у 2019 році є національно-патріотичне виховання дітей та молоді, на який виділено 400 000,00 (чотириста тисяч гривень 00 копійок), а також в підтримці на конкурсних засадах проектів і програм, розроблених громадськими організаціями серед 42 проектів переможців, 22 проекти напрямку національно-патріотичного виховання отримали фінансування на загальну суму 550 000,00 (п'ятсот п'ятдесят тисяч гривень 00 копійок).
3. Обласна програма з національно-патріотичного виховання дітей та молоді на 2019-2021 роки відповідно до ціннісних орієнтирів та індикаторів ефективності, визначених в Указі Президента України від 13 жовтня 2015 р. № 580 «Про Стратегію національно-патріотичного виховання дітей та молоді на 2016-2020 роки» перебуває на стадії доопрацювання. Міністерство молоді та спорту України
4. У Львівській області проходять систематичні зустрічі молоді з учасниками АТО/ООС та профорієнтаційні екскурсії у військові частини, підприємства оборонної галузі та навчальні заклади військового спрямування;
5. Систематично розробляються та поширюються у ЗМІ та соціальних мережах інтернет-тести про важливі історичні дати та факти з життя видатних українців;
6. Активізовано роботу в інформаційному просторі у напрямку національнопатріотичного виховання у Львівській області, зокрема інформація про проведені заходи та роботу висвітлюється на сайтах ОДА, РДА, районних газетах та у соціальних мережах.
7. На Львівщині систематично експонують інформаційно-просвітницькі виставки, зокрема: «ОУН: ідея і чин», «Історія Герба України», «Тріумф людини. Мешканці України, які пройшли нацистські концтабори», «Злочин голодомору» та інші.
8. Одним із факторів формування патріотичних почуттів підростаючого покоління є і активна участь школярів Львівщини у дитячо-юнацькій військовопатріотичній грі «Сокіл» («Джура»), яка має за мету військово-спортивне й національно-патріотичне виховання української молоді на основі традицій українського козацтва. Цьогоріч відбулися три етапи, зокрема I (рівень районів, міст, ОТГ), II етап гри відбувався упродовж 12 – 16 червня на базі дитячого оздоровчого табору «Росинка» Жовківського району. П'ять днів вишколу зібрали в наметовому таборі майже 350 юних патріотів з різних куточків області. До проведення долучились 90 керівників та 45 суддів. За результатами всіх змагань переможцем стала команда Стрийського району. На III (Всеукраїнському) етапі «Джура – 2019 область також була представлена.
9. В рамках Обласної програми «Молодь Львівщини» у 2019 році окремим пунктом прописано Підтримка Пластового руху.
10. Системна підтримки громадських організацій, які працюють у напрямку національно-патріотичного виховання:

- Організаційна та фінансова підтримка на конкурсній основі проектів громадських організацій, спрямованих на національно-патріотичне виховання дітей та молоді в рамках Обласної програми «Молодь Львівщини»;
- Організація і проведення заходів у напрямку національно-патріотичного виховання з Обласної програми «Молодь Львівщини», а саме: Духовнопатріотичний табір «Гуркало-2019», Християнський військово-вишкільний табір «Захисник» (понад 100 учасників, в тому числі молодь зі сходу України), Молодіжний фестиваль «Зашків» (делегатії з 20 районів Львівської області), тернова гра «Легенда УПА» (більше 10 команд з районів Львівської області, понад 150 учасників), Повстанська Ватра (понад 10 команд з районів Львівської області) та інші.

Спільно з Міністерством молоді та спорту України у 2019 році було проведено Всеукраїнський фестиваль, спрямований на формування національнокультурної ідентичності, «Зашків» (понад 5000 учасників).

Реалізація Концепції передбачає створення сприятливих умов для залучення молоді до патріотичного виховання у Львівській області та підтримку ініціатив громадських організацій.

Інформація Миколаївської обласної державної адміністрації

З метою сприяння патріотичного виховання молоді Миколаївською облдержадміністрацією прийнято розпорядження голови облдержадміністрації від 10.03.2017 № 72-р «Про координаційну раду з питань національно-патріотичного виховання при облдержадміністрації».

З 17 по 22 червня 2019 року в місті Очаків відбувся Всеукраїнський вишкіл, котрий спрямований на збільшення чисельності молоді, готової до виконання обов'язку із захисту незалежності та територіальної цілісності України, «Нащадки вільних» імені князя К.І. Острозького.

У закладах освіти області протягом звітного періоду проходили виховні години, бесіди, тематичні діалоги, дискусії, Уроки мужності, зустрічі учнівської молоді з учасниками АТО, організовано відвідування поранених військовослужбовців. У шкільних музеях та куточках бойової слави організовано тематичні фотовиставки та експозиції, які висвітлюють події антитерористичної операції, створено стенди та куточки пам'яті, присвячені учасникам антитерористичної операції на сході країни. Активно проводилася пошукова робота, музейні експонати та інформаційні матеріали використовувалися на уроках, опрацьовувалися учнями під час написання науково-дослідницьких робіт. При закладах освіти області налічується 146 музеїв.

Протягом звітного періоду в закладах освіти, культури та центрах соціально-психологічної реабілітації дітей області оновлювалися куточки, стенди «Вони захищають Україну», «Герої поруч», «Ними пишається Батьківщина», діють фотовиставки та експозиції «На захисті України», «Тепер вони - герої України, за ними плаче рідна земля», які висвітлюють події антитерористичної операції, виставки-експозиції, що відображають військову

звитягу миколаївських військовослужбовців, що перебували чи перебувають в зоні АТО.

З метою найбільш ефективного впливу на моральний стан у дитячому середовищі та пропаганду національно-патріотичного виховання службами у справах дітей області розгорнуто виховну роботу безпосередньо за місцем проживання. З цією метою в області створено 36 опорних пункти служби за місцем проживання. У виховній роботі з дітьми широко використовуються засоби масової інформації. Протягом звітнього періоду працівниками служб у справах дітей підготовлено 573 виступи у засобах масової інформації. З них: 94 - газетні публікації, 445 - виступи по радіо, в телевізійних передачах та в мережі Інтернет.

Протягом 2019 року заклади освіти області брали участь у акціях «Допомога», «Теплі речі для солдата», «Милосердя», «З Великоднем, солдате», «Діти Миколаївщини - дітям Донеччини», «Врятуй життя солдату» тощо.

Протягом 2018/2019 навчального року громадськими організаціями-переможцями конкурсу з визначення програм (проектів, заходів) з національно-патріотичного виховання, розроблених інститутами громадянського суспільства, втілено такі проекти:

- 1) Асоціація інвалідів-ветеранів АТО – проект «Школа вихідного дня»;
- 2) Асоціація учасників та інвалідів АТО – проект «Формування позитивного образу ветерана»;
- 3) Територіальна козацька громада Корабельного району м. Миколаєва – проект «Джура»;
- 4) Спортивна федерація «ІФІТ» - проект «Патріотично-спортивний фестиваль «Звитяга 2018»;
- 5) «ФАМТ» (Федерація аматорських миколаївських театрів) – проект «Музично-просвітницька лекція до Дня збройних сил»;
- 6) Асоціація лідерів туристичного бізнесу у Миколаївській області – проект «Обласний молодіжний фестиваль патріотичної свідомості».

20 лютого 2019 року відповідно до програми «Молодіжна політика» на 2019-2021 роки, затвердженої рішенням Миколаївської міської ради від 21.12.2018 №47/17 було проведено конкурс проектів (програм) розроблених інститутами громадянського суспільства, для реалізації яких надається фінансова підтримка з бюджету Миколаївської міської ради у 2019 році. Для участі у конкурсі було подано такі проекти та заходи з національно-патріотичного виховання:

1. «Здорова нація» - громадської організації «Територія твого розвитку»;
2. «Фестиваль добра» - молодіжної організації «Наше щасливе життя»;
3. «Форум волонтерів» - громадської організації «Сила єднання»;
4. «Великодня майстерня «Кошик» - громадської організації «Українська Академія Лідерства»;
5. «Святкування Великодня, вивчаймо народні тенденції у сучасності» - громадської організації «Федерація аматорських Миколаївських театрів».

До навчально-тематичних планів курсів підвищення кваліфікації педагогічних працівників і керівних кадрів включено лекції: «Національно-патріотичне виховання у контексті Нової української школи», «Громадянська

компетентість і громадянська освіта в умовах Нової української школи», «Роль громадян у становленні та функціонуванні громадянського суспільства у правовій державі», «Військово-патріотичне виховання в системі сучасного закладу освіти», «Культурна спадщина козацької доби на Миколаївщині», «Проблеми війни і миру на сучасному етапі», «Національно-патріотичне виховання учнів: регіональний аспект (формування ціннісного ставлення особистості до суспільства і держави)». Систематично проводилися семінари, наради для спеціалістів (методистів) відділів (управлінь) освіти РДА (міських) рад, ОТГ, відповідальних за національно-патріотичне виховання в закладах освіти області, керівників гуртків військово-патріотичного напрямку.

У червні 2019 року у оздоровчих закладах області пройшов День скорботи і вшанування пам'яті жертв війни в Україні та день Конституції України. Для дітей у оздоровчих та пришкольних таборах за участю ветеранів та учасників антитерористичної операції проведено уроки мужності, бесіди, виховні години, загальношкільні лінійки, уроки пам'яті, «круглі столи», семінари, тематичні лекції. Прищепленню шанобливого ставлення до Збройних Сил України, інших військових формувань, у тому числі козацького війська, добровольчих військових об'єднань громадян в українській історії тощо, допомагає співпраця з місцевими військовими частинами, волонтерськими організаціями, козацькими громадами. Серед них Головний штаб гри «Джура», Міжнародна благодійна установа «Центр національного відродження», військова кафедра Миколаївського національного університету ім. В.О. Сухомлинського, військова частина А0224 (79-а Миколаївська окрема аеромобільна бригада), Козацька громада Миколаївської області та інші. Зазначені установи та формування долучаються до різних заходів.

У всіх районах та містах області проведено перший етап Всеукраїнської дитячо-юнацької військово-патріотичної гри «Сокіл» («Джура»). З 03 по 07 червня 2019 року проходив обласний (другий) етап. В заході взяли участь 19 команд від районів (міст, обласних територіальних громад), які є переможцями районних (міських) етапів гри.

З 03 по 14 липня 2019 року переможці II (обласного) етапу Всеукраїнської дитячо-юнацької військово-патріотичної гри «Сокіл» («Джура») рій «Степові соколи» Зеленоярського ЗЗСО I-III ст. Миколаївської районної ради взяли участь в III (Всеукраїнському) етапі дитячо-юнацької військово-патріотичної гри «Сокіл» («Джура»).

Належну увагу місцеві друковані засоби масової інформації приділили патріотичному вихованню підрастаючого покоління, формуванню почуття відповідальності за Батьківщину, вшануванню пам'яті сучасних героїв України, які поклали своє життя за територіальну цілісність країни та демократичне майбутнє прийдешніх поколінь українців; на шпальтах місцевої преси повідомлялось про допомогу українській армії, зустрічі школярів з військовослужбовцями-учасниками АТО («Перемога» - «В єдності – сила народу!», «Голос Баштанщини» - «У вічність йдуть кращі», «Чорноморська зірка» - «У строю юні хлопці та дівчата» та інші).

Інформація Одеської обласної державної адміністрації

Національно-патріотичне виховання молоді в Одеській області здійснюється відповідно до Указу Президента України від 12.06.2015 № 334 «Про заходи щодо поліпшення національно-патріотичного виховання дітей та молоді», Концепції національно-патріотичного виховання дітей і молоді, затвердженої наказом Міністерства освіти і науки від 16.06.2015р. № 641, Стратегії національно-патріотичного виховання дітей та молоді на 2016-2020 роки, затвердженої Указом Президента України від 13.10.2015 року №580/2015 та інших нормативних документів державних органів влади України та з метою формування у підростаючого покоління любові до Батьківщини, готовності до виконання громадянського обов'язку щодо захисту Вітчизни.

У 2010 рішенням Одеської обласної ради створено КУ «Одеський обласний центр патріотичного виховання дітей та молоді».

п. 4. У 2016 році розроблено та затверджено рішенням сесії обласної ради від 17 червня 2016 року №219-VII (зі змінами) обласну цільову комплексну програму національно-патріотичного виховання дітей та молоді на 2016-2020 роки.

Розмір передбаченого фінансування 2018 рік – 794 тис. грн., виділено – 764 тис. грн.; 2019 рік – 674 тис. грн., виділено – 674 тис. грн.; 2020 рік – 514 тис. грн.

При міських, районних держадміністраціях, органах місцевого самоврядування затверджено програми з національно-патріотичного виховання, які в цілому відповідають ціннісним орієнтирам та індикаторам ефективності реалізації заходів, визначених Стратегію національно-патріотичного виховання дітей та молоді на 2016 – 2020 роки:

«Сім'я і молодь Ананьївщини», яка включає напрямок формування національної свідомості;

«Районна цільова комплексна програма з національно-патріотичного виховання дітей та молоді на 2016-2020 роки» (Арцизький район);

«Районна програма «Патріот» на 2017-2020 роки (Біляївський район);

«Сім'я і молодь Болградщини», яка включає напрямок формування національної свідомості;

«Районна Програма національно-патріотичного виховання дітей та молоді на 2018-2020 роки» (Великомихайлівський район);

«Районна комплексна програма національно-патріотичного виховання дітей та молоді на 2017-2020 роки» (Захарівський район);

«Сім'я і молодь Кілійщини» на 2017-2020 роки, яка включає напрямок національно-патріотичного виховання;

Програма «Освіта» яка включає напрямок національно-патріотичного виховання (Кодимський район);

«Сім'я і молодь Любашівщини» на 2017-2020 роки, яка включає напрямок національно-патріотичного виховання;

«Районна цільова програма національно-патріотичного виховання дітей та молоді Миколаївського району на 2017-2020 роки»;

«Районна програма національно-патріотичного виховання дітей та молоді Окнянського району на 2018-2020 роки»;

«Районна цільова комплексна програма національно-патріотичного виховання дітей та молоді на 2018-2020 роки» (Овідіопольський район);

«Районна цільова програма національно-патріотичного виховання дітей та молоді в Ренійському районі на 2016-2020 роки»;

«Районна програма національно-патріотичного виховання дітей та молоді на 2017-2020 роки» (Роздільнянський район);

«Сім'я, молодь, спорт та патріотичне виховання молоді Саратщини» на 2018-2020 роки, яка включає напрямок національно-патріотичного виховання;

«Районна програма «Патріот» на 2016-2019 роки (Тарутинський район);

«Комплексно-цільова Програма реалізації концепції національно-патріотичного виховання дітей та молоді в освітніх закладах Татарбунарського району на 2016-2020 роки;

Затверджені заходи національно-патріотичного виховання дітей та молоді (м. Подільськ);

Міська цільова програма національно-патріотичного виховання дітей та молоді міста Одеси «Я-одесит, патріот України» на 2016-2020 роки»

«Програма Подільської міської ради національно-патріотичного виховання дітей та молоді 2016-2020 роки»;

«Програма військово-патріотичного виховання, підготовки до призову молоді Березівської міської об'єднаної територіальної громади»;

Затверджено План заходів щодо реалізації Концепції національно-патріотичного виховання дітей та молоді у закладах освіти області на 2016-2020 роки.

Розпорядженням голови обласної державної адміністрації від 21.07.2017 №626/А-2017 утворено координаційну раду з національно-патріотичного виховання при Одеській обласній державній адміністрації.

При міських, районних держадміністраціях, органах місцевого самоврядування (Арцизька РДА (розрядження голови РДА від 03.04.2017 №111/А-2017), Б-Дністровська РДА (розрядження т.в.о. голови РДА від 12.05.2017 №167/А-2017), Березівська РДА (розрядження голови РДА від 17.05.2017 №190/А-2017), Болградська РДА (розпорядження голови РДА від 11.12.2015 №457/А-2015), В-Михайлівська РДА (розрядження голови РДА від 16.01.2017 №12/А-2017, Іванівська РДА (розрядження голови РДА від 06.04.2016 №83/А-2016), Ізмаїльська РДА (розрядження голови РДА від 03.05.2017 №198/А-2017), Кодимська РДА (розрядження в.о. голови РДА від 07.08.2017 №341/А-2017), Кілійська РДА (розрядження голови РДА від 25.12.2015 №555), Лиманська РДА (розрядження в.о. голови РДА від 13.01.2017 №26/А-2017), Окнянська РДА (розрядження голови РДА від 30.06.2017 №198/А-2017), Любашівська РДА (розрядження в.о. голови РДА від 04.07.2017 №392/Ад-2017), Миколаївська РДА (розрядження голови РДА від 22.03.2017 №100/А-2017), Овідіопольська РДА. Роздільнянська РДА (розрядження голови РДА від 04.08.2017 №370/А-2017), Ренійська РДА (розрядження голови РДА від 25.12.2015 №392/А-2017), Савранська РДА (розрядження в.о. голови РДА від 07.08.2017 №263/А-2017), Тарутинська РДА, Татарбунарська РДА (розрядження в.о. голови РДА від 27.03.2017 №82/А-2017), Захарівська РДА (розрядження голови РДА від 11.08.2017 №368/А-2017).

п.5, 11. Департаментом освіти і науки облдержадміністрації системно здійснюється контроль за реалізацією закладами освіти області «Концепції національно-патріотичного виховання дітей і молоді», «Заходів щодо реалізації Концепції національно-патріотичного виховання дітей і молоді та методичних рекомендацій щодо національно-патріотичного виховання у загальноосвітніх навчальних закладах» та інших нормативно-правових документів у зазначеному напрямі. Вирішуються завдання виховної роботи з метою, щоб кожен заклад освіти став для дитини осередком становлення громадянина – патріота України.

У системі виховної роботи закладів освіти області у 2019 року з метою формування ціннісного ставлення особистості до українського народу, Батьківщини, держави, нації в учнівських, студентських колективах проведено:

- виховні години, тематичні уроки, години спілкування, «круглі столи», конференції, присвячені питанням національно-патріотичного виховання учнівської студентської молоді;
- тематичні виставки художньої літератури, фото – матеріалів та відео-презентації;
- інформаційні вісники, усні журнали;
- конкурси дитячих малюнків;
- літературні конкурси, літературно-музичні вечори;
- віртуальні виставки;
- тематичні тижні;
- конкурси есе, біографічні розвідки; тренінги (міні-, презентаційні, інформаційно-просвітницькі); флеш-моби (візуалізація державних чи національних символів, контурів кордонів України);
- реальні або віртуальні подорожі (історичними музеями України чи місцями історичних подій) тощо.

Тематика зазначених заходів відповідає наступним завданням:

- утвердження в свідомості й почуттях особистості патріотичних цінностей,
- переконань і поваги до культурного та історичного минулого України;
- виховання поваги до Конституції України, Законів України, державної символіки;
- утвердження гуманістичної моральності як базової основи громадянського суспільства;
- культивування кращих рис української ментальності – працелюбності, свободи, справедливості, доброти, чесності, бережливого ставлення до природи;
- формування толерантного ставлення до інших народів, культур і традицій;
- усвідомлення взаємозв'язку між індивідуальною свободою, правами людини та її патріотичною відповідальністю;
- підвищення престижу військової служби, а звідси - культивування ставлення до солдата як до захисника Вітчизни, героя тощо.

Низка зазначених просвітницько-виховних заходів, з залученням ветеранів, учасників бойових дій, учасників антитерористичної операції, є сприятливим фактором у формуванні відповідальної патріотичної поведінки, моральних та духовних цінностей в учнівському середовищі.

Крім того, у закладах освіти області проводилися благодійні марафони, акції, спрямовані на підтримку захисників нашої Батьківщини, їх дітей та сімей, дітей із сімей переселенців, медичних працівників та волонтерів, які працюють в зоні АТО.

З метою виховання та активного залучення дітей і молоді до вивчення історії та культури України і подвигів борців за незалежність, протягом звітного періоду в закладах культури було проведено також низку заходів, а саме:

- книжкові виставки «Ми щит і меч твій, Україна», зустрічі з військовослужбовцями, лекції «Військові пісні України», цикл заходів до пам'ятних дат та історичних постатей: історичні години «Історія Революції гідності і свободи», вечори поезії «Поетичний пункт Другої Світової», «Ніщинський і Сокальський в Одесі», читання «Йосиф Сліпий: герой-пастир, сповідник», «В'ячеслав Чорновіл: людина, яка пробудила Україну», цикл заходів присвячених вшануванню пам'яті жертв Голодомору в Україні, жертв депортації народів та великого терору 1937-1938 років: демонстрація документальних фільмів, лекції істориків;

- книжкові виставки «Україна – моя держава!», «У пам'яті немає кордонів», «Краса і велич символів держави», уроки історії «Соборність України – історія і сучасність», «Пам'ять не вмирає» до Дня пам'яті жертв голокосту, історичні години «Великий голод – вічний гріх», «Ще довго в пам'яті болітиме війна», бесіди;

- фото виставка «Живи, моя державо, Україно!», віртуальна екскурсія «Великі твої жертви України», уроки мужності «За Україну, за її долю і волю, за народ», відео-перегляди «З Україною в серці», «Всім серцем любіть Україну»;

- обласний молодіжний фестиваль патріотичної пісні, прози і поезії, творів образотворчого мистецтва «Люблю Україну», обласні дитячі свята з традиційної народної керамічної іграшки «Я Коза-Дерева», писанкарства «Воскресни, писанко!», витинанки «Паперове мереживо» та декоративного розпису «Жар-Птиця», обласний фестиваль літературно-музичних композицій, мововистав та читців «Співець українського слова» до 204-ої річниці від дня народження Великого Кобзаря, обласне свято «Широка масниця. Колодій» (Ананьївський район), обласна мистецька акція «Степанова весна» (Миколаївський район);

- виставки: «Герб і гімн – атрибути Української держави», «Кавалерія в боях за Одесу: 1941, 1944 рр.» до Дня звільнення Одеси від нацистських окупантів, «Прапор незалежної України» до Дня Державного Прапора України, «Антитерористична операція, весна 2014 року» до Дня захисника України, «Завжди напоготові» до Дня Збройних Сил України, «Відважні: Наші Герої», присвяченої 100-річчю Української Революції в рамках мультимедійного мандруючого інформаційно-виставкового проекту, створеного Національним меморіальним комплексом Героїв Небесної Сотні – Музеєм Революції Гідності, Українським інститутом національної пам'яті та ЦКДС «Український Дім» (м. Київ), «В пам'яті навечно» до Дня перемоги над нацизмом у Другій світовій війні, зустрічі учасників антитерористичної операції на Сході України, волонтерів, які надавали підтримку бійцям в АТО;

- інтегровані заняття з використанням мультимедійних засобів «День Соборності України – день єднання українського народу», «Для нащадків - вірець» до Дня пам'яті Героїв Крут, «З витоків історичних подій: Українська революція

1917-1921», «Ми звинувачуємо!» до Дня пам'яті жертв голодоморів в Україні, виставку графіки «Душа України в творах митців» до Дня незалежності України;

- Міжнародний фестиваль української культури «Відчуйте серцем Україну» до Дня української писемності та мови фотовиставки: «Сила нації – в її єдності», «Ви за свободу гинули без скарги...» до Дня пам'яті Героїв Крут, «Всім серцем вірили вони у кращу долю» до Дня пам'яті Героїв Небесної Сотні, бесіди: «Біль та пам'ять вічні» до дня пам'яті жертв Голокосту, «Гортаючи сторінки історії: документи, події, роздуми» до 100-річчя подій Української революції 1917-1921 років;

- районні огляди-конкурси «Героїчна Україна: від минулого до сьогодення», «У сузір'ї літературних талантів»;

- книжкові виставки, огляди літератури «Панорама мужності», «Життя, яке стало подвигом»;

- фотовиставки «Нові часи — нові герої», «Воїни АТО — символ патріотичного виховання», перегляд художніх фільмів та відеоекскурс «Помаранчеве небо», «Майдан-2014»;

- літературно-музичні композиції, тематичні вечори «Ой, яка чудова українська мова», «Іван Мазепа: на терезах вічності»;

- патріотичні години, уроки мужності «Масовий голод в Україні 1932-1933. Злочинність колективізації», «Українські волонтери: відважні та дивовижні».

Зокрема, у бібліотеках закладів освіти області постійно проводяться тематичні книжкові виставки, презентації літератури, оформлено тематичні стенди, присвячені вшануванню подвигу учасників Революції Гідності, передусім увічнення пам'яті Героїв Небесної Сотні, які загинули у період з 18 по 20 лютого 2014 року.

Також, у закладах освіти області проводяться заходи щодо поліпшення національно-патріотичного виховання дітей і молоді в плані осучаснення їх роботи, зокрема, у бібліотеках діють постійні та тимчасові виставки, присвячені історичним подіям, пов'язаним з українським державотворенням: «Національна гвардія України», «Слава героям України», «Соборна Україна», «Гідність і свобода», «Із полум'я забуття» тощо. Періодично проводяться бібліотечні уроки на теми: «Обереги та символи українського народу», «Що робить нас українцями» тощо.

п.7. Проводиться науково-дослідницька та освітньо-просвітницька робота, яка передбачає відновлення історичної пам'яті про тривалі державницькі традиції України (Київська Русь, Велике князівство Литовське, Військо Запорізьке, Гетьманщина, діяльність Українських урядів 1917-1921 років, інші визвольні проекти), включно з проведенням фотовиставок, організацією музейних експозицій, проведенням дискусій, круглих столів із застосуванням регіональних традицій, свідчень усної історії національно-визвольної боротьби українського народу.

З метою популяризації та підвищення престижу військової служби, постійно проводиться просвітницько-інформаційна та профорієнтаційна робота спільно з Південним відділенням комплектування відділу комплектування Іміджево-видавничого центру Національної гвардії України, Національним університетом

«Одеська морська академія», Національною академією Державної прикордонної служби України ім. Богдана Хмельницького тощо.

Просвітницька робота щодо національно-патріотичного виховання проводиться на базі шкільних музеїв та куточків історичного напрямку. До неї залучаються не тільки учні та вчителі, а й батьки, мешканці населених пунктів, запрошуються ветерани, учасники бойових дій, військовослужбовці Збройних Сил України. В шкільних музеях проводяться екскурсії, творчі конкурси, просвітницькі лекції, класні години, зустрічі з письменниками, краєзнавцями Одещини. Матеріали, зібрані в музеях, використовуються учителями в освітньому процесі.

п. 13. З метою розвитку комплексної системи національно-патріотичного виховання дітей і молоді, формування у підростаючого покоління любові до Батьківщини, готовності до виконання громадянського обов'язку щодо захисту Вітчизни в межах обласної цільової комплексної програми національно-патріотичного виховання дітей та молоді на 2016-2020 роки протягом 2019 року було проведено:

- заходи в рамках всеукраїнської акції «Ланцюг Єднання» до дня Соборності України;
- були організовані вечори пам'яті Кузьми Скрябіна та Героїв Небесної сотні;
- проведення спільно з громадськими організаціями всеукраїнського заходу - Мегамаршу у вишиванках, що традиційно проходить у травні.

28-29 червня проведено спільно с громадською організацією "Творче патріотичне об'єднання "Музичний батальйон" міжнародний фестиваль «Дунайська Січ». Фестиваль став не тільки наймасштабнішим заходом на півдні Бессарабії, а й святом українського вільного духу – це системні інформаційно-просвітницькі, культурні та мистецькі волонтерські акції тощо. Акцент було зроблено не лише на музичній складовій фестивалю – “Дунайська Січ-2019” стала мультикультурною подією з прямою онлайн трансляцією.

29 червня 2019 року організовано та проведено музично-культурницький фестиваль «RockSea».

19-23 серпня 2019 року проведено навчання за програмою патріотичного виховання молоді козацького спрямування «Південний редут на території УДЦ «Молода гвардія».

Крім того, було організовано та проведено цикл заходів до дня пам'яті Голодомору, Дня Гідності та Свободи України.

Протягом року було проведений цикл уроків мужності, впроваджений курс з тактичної медицини, систематично проходять психологічні семінари-тренінги. Молодь Одеської області була активно залучена до організації і участі у цих заходах.

п.15. У напрямі оновлення фондів, стендів бібліотек закладів освіти області національно-патріотичною літературою про мовно-культурну самобутність українського народу і героїзм у боротьбі за незалежність та територіальну цілісність держави у закладах освіти області проводиться системна цілеспрямована робота.

Наприклад, продовжується діяльність у закладах освіти області щодо оновлення інформаційно-меморіальних стендів про Героїв України - учасників антитерористичної операції та їхні подвиги як захисників України від збройної

агресії Російської Федерації, наприклад, у Любашівському районі за звітній період створено та оновлено експозиції:

- НВК «ЗОШ I-III ступенів – лицей» смт Любашівка («Герої не вмирають», «Революція гідності», «Захисник-честь і гідність»);
- Троїцької ЗОШ I-III ступенів («Пам'яті героям «Небесної сотні»);
- Агафіївської ЗОШ I-II ступенів («Герої АТО - наші земляки»);
- Боківський НВК «ЗОШ I-III ступенів – ДНЗ» («Хто загинув за Україну - буде жити у віках») тощо.

У шкільних бібліотеках системно проводяться книжкові виставки та викладки, присвячені хроніці подій на Майдані, створенню Національної Гвардії України, участі представників добровольчих формувань в АТО та іншим темам у напрямі вшанування пам'яті борців за незалежність України і формування свідомого патріотизму учнівської, студентської молоді закладів освіти області.

п.22. В різних формах музейної роботи враховуються сучасні події: громадянський подвиг учасників Революції гідності та учасників АТО (згідно листа МОН України від 22.05.2015 №1/9-255 «Про перегляд підходів до організації діяльності музеїв історичного профілю»), волонтерів, громадян, які зробили значний внесок у зміцнення обороноздатності України.

Учнівська молодь закладів освіти області у 2019 році мала змогу відвідати: екскурсії до діючих краєзнавчих музеїв; он-лайн виставки архівних документів; цикли історичних читань «Українська революція – початок формування політичної нації, відродження традицій української державності»; виставку «Неоголошена війна» та експозиції, присвячені бійцям 28-ої Окремої механізованої бригади; обласну виставку «Українська повстанська армія – відповідь нескореного народу» тощо.

Додатково повідомляємо, що у всіх закладах освіти області розміщено державну символіку України; під час проведення урочистих зібрань, спортивних змагань, інших масових заходів виконується державний Гімн України.

п.25. З метою сприяння увічненню пам'яті борців за незалежність України у ХХ столітті, осіб, які брали участь у захисті суверенітету та територіальної цілісності України, а також в антитерористичній операції на сході України, названо чи перейменовано в установленому порядку на їх честь об'єктів топоніміки, навчальних закладів, установлення пам'ятних знаків і меморіальних дошок а районах та містах області. Наприклад:

- в Тарутинському НВК було встановлено меморіальну дошку на честь сержанта 28-ї механізованої бригади Топала Олександра (Тарутинський район);
- в КЗ «Захарівська централізовано бібліотечна система» встановлено стенд «Герої не вмирають, вони йдуть у вічність», присвячений дню пам'яті О.І, Орлика, який загинув у зоні АТО (Захарівський район);
- відбувається вшанування могили загиблого воїна АТО Атюкова в с. Майори (Біляївська ОТГ);
- в Римарському НВК встановлено меморіальну дошку Антипову М.П., який загинув під час проведення АТО (Окнянський район);
- встановлено меморіальні дошки загиблим воїнам АТО в Владичівській ЗОШ, Оксамитненській ЗОШ, Болградській гімназії (Болградський район);

- встановлено 2 меморіальні дошки (Савранський район);
- меморіальна дошка на честь загиблого воїна АТО О.А.Хмелярова в Кам'янському НВК, перейменована вулиця (Ізмаїльський район);
- в Іванівському районі перейменовано вулиці на честь загиблих учасників АТО - Віорелла Лісника та Олександра Чеського;
- в с. Павлівка встановлено меморіальну дошку на честь увічнення пам'яті Агапія Івана (Арцизький район);
- відкрито пам'ятні дошки загиблих у АТО нашим землякам (Кодимське ПТАУ; села Серби, Шершенці, Смолянка, Івашків, смт. Слобідка) (Кодимський район);
- закладено у м. Кодима на пл. Перемоги камінь, на місці якого буде встановлено пам'ятник загиблим захисникам України усіх часів;
- в Красносільській загальноосвітній школі I-III ступенів Красносільської сільської ради Лиманського району Одеської області було відкрито меморіальну дошку пам'яті загиблого в зоні АТО Клемешеву Сергію, випускнику цієї школи;
- в школах Березівського району встановлено меморіальні дошки воїнам, які брали участь у захисті суверенітету та територіальної цілісності України: Бошняк Віктор, Булавенко Віктор, Краєць Євген;
- споруджено пам'ятник захисникам України, мешканцю м. Роздільна загиблого Сергію Іщенко;
- в селі Черкеси навчально - виховний заклад названий іменем старшого прапорщика Г. Ф. Горчака та встановлена меморіальна дошка в його честь. В школах, бібліотеках, в приміщенні виконавчого комітету Шабівської сільської ради оформлені стенди увічнення пам'яті борців за незалежність України, захисників суверенітету та територіальної цілісності України, учасників антитерористичної операції на сході України (Шабська ОТГ) та ін.

п. 43. Важливим аспектом позаурочної діяльності закладів освіти області з військово-патріотичного спрямування є підготовка учнів до участі у Всеукраїнській дитячо-юнацькій військово-патріотичній грі «Сокіл» («Джура»).

У 2018-2019 навчальному році проведено районні етапи змагань, а у червні з 09 по 14 червня 2019 року у Білгород-Дністровському районі Одеської області проведено II (обласний) етап Всеукраїнської дитячо-юнацької військово-патріотичної гри «Сокіл» («Джура»).

За результатами змагань переможцями гри у загальнокомандному заліку перше місце зайняла команда Маразліївської ОТГ, друге – команда Арцизького району та третє – Тарутинського району.

Переможці нагородженні кубками та дипломами Департаменту освіти і науки обласної державної адміністрації.

Крім того, члени команд-переможців отримали від громадської організації «Чорноморське гайдамацьке з'єднання» пам'ятні монети «100 років Акту Злуки – соборності українських земель», а керівники команд – грошове заохочення.

п. 48. З метою формування у дітей та молоді правової обізнаності, усвідомлення своїх прав і обов'язків у суспільстві Головним територіальним управлінням юстиції в Одеській області продовжується тур – «Право на майбутнє!», «Відповідальне батьківство», «Стоп булінг» та розпочався новий тур «Я маю право обирати!».

В рамках турів «Право на майбутнє!» та «Відповідальне батьківство» на території Одеської області проведено 109 правоосвітніх заходів.

Окрім цього, організовано щорічний правовий конкурс дитячих робіт «Кінофестиваль – ЖИВЕ КІНО» серед учнів загальноосвітніх навчальних закладів Одеської області на тему «Стоп Булінг».

З метою виховання в учнівській молоді поваги до закону і прав людини, подальшої активізації правопросвітницької роботи з учнівською та студентською молоддю, відповідно до регіонального плану заходів з реалізації правопросвітницького проекту «Я маю право!» у закладах освіти області за звітний період проведено:

- тижні права;
- тематичні виставки літератури у бібліотеках закладів освіти, оформлення тематичних стендів, презентації видань про права людини та іншої літератури правового змісту на теми: «Мої права – моє життя», «Україна – правова держава», «Закон, який тебе захищає», «З історії боротьби за рівні права», «Захист прав дітей в Україні», «Конвенція про права дитини», «Права дитини»;
- інформаційно-просвітницькі заходи з правових питань у системі батьківських зборів;
- виховні та класні години, тематичні уроки, години спілкування на теми: «Конвенція ООН «Про права дитини», Закон України «Про охорону дитинства», «Які права та обов'язки мають громадяни України», «Я маю право...», «Школа прав дитини», «Законність та правопорядок в Україні» тощо;
- випуск інформаційних бюлетенів, інформативно - комунікативний міст «Захист прав дитини: проблеми, перспективи» на тему «Найцінніше – це права людини»;
- круглі столи для учнів та студентів з правових питань;
- конкурси та виставки малюнків, плакатів та газет з вищезазначеної тематики;
- правові лекторії;
- перегляд наукових фільмів, проведення мультимедійних лекторіїв з права;
- бесіди, лекції, вікторини, брейн-ринги на теми: «Правовий статус дитини», «Підліток і закон», «Права людини», «Як примирити свої права з правами інших людей», «Права та обов'язки у казках та оповіданнях» тощо;
- профілактичні рейди: «Твоє дозвілля, підліток», «Урок», «Діти вулиці», «Я – учень школи»;
- флешмоби «Мої права»;
- конкурси рефератів на теми: «Зміни у законодавстві України», «Моя правова освіта»;
- презентація проектів на теми: «Права людини від витоків до сьогодення», «Символи України», «Мої права» тощо;
- тренінги на тему «Права людини»;
- усні журнали, інформаційні години з правових питань;
- анкетування «Чи знаю я свої права?»
- виступи творчих учнівських команд на теми: «Школа прав дитини», «Правова відгадайка», «Міжнародне право за світ сприятливий до дітей».

На виконання листа Міністерства молоді та спорту України від 28.08.2019 № 6570/14 стосовно подання звіту про виконання Плану дій щодо реалізації Стратегії національно-патріотичного виховання дітей та молоді на 2016-2020 роки”, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 18.10.2017 №743-р, направляємо інформацію.

п. 4: наразі у Полтавській області діють: Обласна Концепція виховної діяльності навчальних закладів Полтавської області на період 2015-2020 роки, затверджена рішенням колегії Департаменту освіти і науки Полтавської обласної державної адміністрації від 27 травня 2015 року; Програма реалізації Концепції допризовної підготовки і військово-патріотичного виховання молоді Полтавської області на 2015-2020 роки, затверджена розпорядженням голови Полтавської обласної державної адміністрації від 25 серпня 2015 року № 436; Програма національно-патріотичного виховання дітей та молоді у Полтавській області на 2016-2020 роки, затверджена розпорядженням голови облдержадміністрації від 14.04.2016 № 162; Обласна цільова програма національно-патріотичного виховання дітей та молоді на 2017-2020 роки, затверджена рішенням пленарного засідання тринадцятої сесії сьомого скликання Полтавської обласної ради від 31 січня 2017 року № 350.

п. 5, 14: Управлінням у справах сім'ї, молоді та спорту Полтавської облдержадміністрації, в рамках обласної Програми з реалізації молодіжної політики, підтримки сім'ї, забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків на 2015 – 2019 роки, реалізує заходи – спрямовані на закріплення у дітей та молоді прагнення до побудови правової та демократичної держави, зокрема такі обласні проекти: обласний військово-патріотичний Вишкіл допризовної молоді «Захисник України», обласний проект «Полтавщина Великодня», Всеукраїнський конкурс зі спортивних бальних танців «Гран-Прі-Полтавщина», 11 обласний фестиваль – конкурс «Молодь обирає здоров'я», щорічний обласний військово-патріотичний проект «Жіночий батальйон», 9 відкритий етап міжнародного фестивалю зі спортивного бального танцю «POLTAVA WALTZ – 2019», акція «Молодь за здоровий спосіб життя», обласний благодійний фестиваль в рамках XIV Всеукраїнської благодійної акції «Серце до серця», зльот учасників змагань з військово-прикладної підготовки «Полігон», обласний проект «Відповідальність і я», обласний етап фестивалю Дружин юних пожежних, XXI ювілейний мультифестиваль «Полтавський регіональний етап Міжнародної програми «Студентська республіка», тренінгові програми, семінари тощо.

Департаментом освіти і науки Полтавської облдержадміністрації, з метою виявлення та підтримки обдарованих дітей та молоді, формування національно-культурної ідентичності, національно-патріотичного світогляду та розвитку морально-духовних цінностей школярів у листопаді місяці проводиться обласний конкурс на кращий захід з національно-патріотичного виховання. Конкурс проходить в два етапи (районний (міський) та обласний) у трьох номінаціях: „Вокал”, „Хореографія” та „Малі театральні форми”. У 2018 році в II (обласному) етапі конкурсу взяли участь 44 колективи.

Протягом 20 – 22 лютого 2019 року на Харківщині була проведена XIII Всеукраїнська філософська історико-краєзнавча конференція учнівської молоді

"Пізнай себе, свій рід, свій нарід". Традиційно до участі в ній долучилося широке коло учасників із закладів освіти Полтавщини. У роботі секцій конференції взяли участь представники Великобудищанської спеціалізованої школи I-III ступенів Гадяцької районної ради, Решетилівської гімназії імені І.Л. Олійника Решетилівської міської ради, Розсошенської гімназії та Тростянецького навчально-виховного комплексу Щербанівської сільської ради Полтавського району, Полтавського обласного центру туризму і краєзнавства учнівської молоді Полтавської обласної ради (далі – ПОЦТКУМ).

31 січня 2019 року ПОЦТКУМом підведено підсумки обласного туру Всеукраїнського конкурсу екскурсоводів музеїв навчальних закладів „Край, в якому я живу”. Конкурс складався з двох етапів – заочного й очного, і у ньому взяли участь юні екскурсоводи, які представили музеї військово-історичного, широкого історичного, краєзнавчого профілів.

29 травня 2019 на базі Полтавського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти ім. М.В. Остроградського (далі – ПОППО) відбувся круглий стіл з питань розвитку матеріально-технічної бази національно-патріотичного та військово-патріотичного виховання, який проводився у формі вебінару, що дало змогу дистанційно залучити учасників із шестидесяти адміністративних одиниць Полтавської області. Представниками Департаменту освіти і науки та його структурних підрозділів, Полтавського національного педагогічного університету імені В.Г. Короленка, Полтавського обласного військового комісаріату, громадськості було обговорено актуальні питання розвитку матеріально-технічної бази національно-патріотичного та військово-патріотичного виховання в закладах освіти області, шляхи вирішення існуючих проблем та внесення за потреби змін до Обласної цільової програми національно-патріотичного виховання дітей та молоді на 2017 – 2020 роки.

п. 6: у Полтавській області постійно проводяться заходи, спрямовані на формування національно-патріотичного світогляду, підвищення рівня обізнаності молоді з української культурою.

Традиційним дійством на Полтавщині у Міжнародний день рідної мови є обласний Фестиваль мов. Цьогоріч він проходив на базі Глобинської гімназії №1 ім. В.Є. Курченка Глобинської міської ради, куди з'їхались учителі української мови та літератури з навколишніх районів.

Учні та вчителі освітнього закладу показали номери художньої самодіяльності, які представляли культуру різних держав світу, звучало різнобарв'я мов. Випускники гімназії, які зараз проживають за кордоном, в онлайн-режимі розповіли про роль рідної мови у їхньому житті та про необхідність сьогодні вивчати кілька мов, що дає можливість утверджувати себе у певній професії, пізнавати життя людей планети. Була влаштована також виставка живих скульптур до творів художньої літератури. Цікавою була майстерня творчості. Представлена кухня народів Франції, Англії, Німеччини, України.

Також на гостину до школярів завітали письменники Полтавщини: Снарська І.С., Вовченко Г.В., Артеменко Р.І., Демченко В.В.

8 лютого 2019 року у виставковій залі Чутівського будинку культури була представлена виставка-презентація галереї вишитих портретів Т.Г. Шевченка у

проекті „Образ і слово Кобзаря у вишивці” за ескізами заслуженого майстра народної творчості України Григорія Кисіля.

Ініціатором заходу є Катерина Калініченко (майстриня-вишивальниця та фриволіте, активістка Шевченківського руху). У виставці взяли участь вишивальниці Полтавщини, учителі, учителі трудового навчання закладів загальної середньої освіти м. Полтави, Нових Санжар, Карлівки, методисти ПОППО.

23 грудня 2018 року в приміщенні КЗ „Полтавська загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів № 8 імені Панаса Мирного Полтавської міської ради Полтавської області” проведено ІІІ етап ІХ Міжнародного мовно-літературного конкурсу учнівської та студентської молоді імені Тараса Шевченка, де серед 218 учасників переможцями стали 35. Це представники закладів загальної середньої освіти міст Полтави, Миргорода, Лубен, Кременчука, Кобеляцького, Карлівського, Решетилівського, Полтавського, Лубенського, Хорольського, Новосанжарського, Машівського, Лохвицького, Шишацького, районів, Полтавського обласного наукового ліцею-інтернату при Кременчуцькому педагогічному коледжі.

8 грудня 2018 року до Полтавського навчально-виховного комплексу №16 з'їхались знавці української мови. Їх об'єднав 19 Міжнародний конкурс з української мови імені Петра Яцика. Учні та студенти Полтавщини виконували завдання з української мови: управлялись у написанні творів, редагуванні речень, тлумаченні слів, відгадували загадки, пояснювали значення фразеологізмів. Із 303 учасників переможцями стали 42. Це представники навчальних закладів міст Полтави, Кременчука, Лубен, Миргорода, Горішніх Плавнів, Гребінківського, Миргородського, Лубенського, Диканського, Козельщинського, Полтавського, Кобеляцького, Карлівського, Шишацького районів, Полтавського обласного наукового ліцею-інтернату при Кременчуцькому педагогічному коледжі, Шишацького ліцею. Серед учнів професійних закладів — представники ВПУ №7 м. Кременчука, професійного ліцею смт. Кобеляки, Полтавського професійного ліцею; серед студентів вишів І-ІІ рівня — Миргородський художньо-промисловий коледж, Полтавський юридичний коледж, Полтавський коледж нафти і газу; серед студентів вишів ІІІ-ІV рівня - представники Полтавського національного педагогічного університету ім. В.Г. Короленка, Полтавського національного технічного університету імені Юрія Кондратюка, Полтавської аграрної академії, Української медичної стоматологічної академії.

п. 8, 43: із 16 до 20 травня 2019 року у с. Вельбівка Гадяцького району на базі Дитячого оздоровчого табору „Горизонт” Гадяцького обласного наукового ліцею-інтернату ІІ-ІІІ ступенів імені Є.П. Кочергіна Полтавської обласної ради було проведено ІІ обласний етап Всеукраїнської дитячо-юнацької військово-патріотичної гри „Сокіл” („Джура”), де взяли участь 40 роїв з 23 районів і міст області, 13 об'єднаних територіальних громад та 4 закладів освіти обласного підпорядкування (400 джур-козаків та їхніх виховників-наставників).

Відповідно до конкурсної програми ІІ етапу гри 2019 року було проведено наступні змагання і конкурси:

- конкурс „Впоряд” з демонстрацією основних елементів військової стройової підготовки; стрільба з пневматичної гвинтівки;

- гра „Відун” – конкурс на знання історії України та козацтва; „Туристсько-спортивна смуга перешкод”;
- гра „Пластун” – військово-спортивна гра з використанням методик гри „Квест”;
- змагання з виконання рятувальних робіт „Рятівник”;
- конкурс біваків „Таборування”;
- змагання „Метання учбової гранати”;
- спортивні змагання: підтягування для юнаків і віджимання для дівчат;
- незаліковий творчо-мистецький звіт художньої самодіяльності „Ватра у колі друзів”;
- незаліковий конкурс звітів „Книга звітя”.

Переможцем та призерами II етапу у загальному заліку стали:

- рій „Сіроманці” опорного закладу „Вовчицька загальноосвітня школа I-III ступенів – ліцей Лубенської районної ради Полтавської області – I місце;
- рій „Січовики” Миргородської загальноосвітньої школи I-III ступенів № 1 імені Панаса Мирного Миргородської міської ради – II місце;
- рій „Перша сотня” опорного закладу освіти „Сарська спеціалізована школа I-III ступенів Гадяцької районної ради” – III місце.

п. 9, 47, 48: Управління у справах сім’ї, молоді та спорту облдержадміністрації підтримує громадські ініціативи, в тому числі сприяє проведенню національно-патріотичних заходів органами учнівського, студентського самоврядування, освітньо-просвітницьких заходів з питань формування здорового способу життя в рамках обласної програми з реалізації молодіжної політики, підтримки сім’ї, забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків на 2015-2019 роки як спільні заходи шляхом реалізації спільних заходів.

п. 10: у квітні 2019 року заклади освіти області забезпечили інформування учнівської та студентської молоді закладів про нашого земляка Конопльова Андрія Анатолійовича, якому присвоєно звання Герой України з удостоєнням ордена „Золота Зірка” (посмертно) за вийняково особисту мужність і героїзм, виявлені у захисті державного суверенітету та територіальної цілісності України, а також направлено інформаційні плакати із фотографією Конопльова Андрія Анатолійовича.

Також 18 березня 2019 року на базі Полтавського міського багатoproфільного ліцею № 1 ім. І.П. Котляревського було проведено семінар-тренінг „Застосування новітніх технологій на уроках предмета „Захист Вітчизни” для вчителів предмету „Захист Вітчизни”, який провів вчитель фізичної культури та „Захисту Вітчизни” Полтавського міського багатoproфільного ліцею №1 ім. І. П. Котляревського, переможець обласного етапу конкурсу „Учитель року – 2016” в номінації „Захист Вітчизни”, керівник Полтавського обласного військово-спортивного центру „Воїн” Бариш Олег Миколайович.

Під час заходу учасники ознайомились з військово-спортивною грою „Лазертаг”, можливістю застосування її під час вивчення розділів вогнева та тактична підготовка. Вдосконалили знання та навички з ведення стрільби, а також отримали консультацію щодо індивідуальних дій бійця (позиції, переміщення) та тактики дій малих груп, після чого потренувалися виконувати їх на практиці під час гри.

Рішенням сесії обласної ради „Про внесення змін та доповнень до Обласної цільової програми національно-патріотичного виховання дітей та молоді на 2017 – 2020 роки” від 21.12.2018 №963 було виділено додаткові бюджетні кошти на проведення обласного конкурсу на кращу матеріальну базу військово-патріотичного та фізичного виховання, а саме збільшення грошової винагороди із 100 тис. до 250 тис. грн., кошти між переможцями перерозподіляються наступним чином:

I місце – 150 000,0 грн., II місце – 75 000,0 грн. та III місце – 25 000,0 грн.

Також важливою зміною є редакція загальних положень конкурсу, зокрема: п.4 (конкурс проводиться серед закладів освіти, які активно втілюють принципи національно-патріотичного виховання) та п.8 (заклади освіти, які перемогли в конкурсі, можуть подавати матеріали не раніше, ніж через три роки).

8 жовтня 2018 року вдруге проведено обласний конкурс серед закладів освіти області на кращу матеріальну базу військово-патріотичного та фізичного виховання у 2018 році, в якому взяли участь 12 закладів освіти області.

Призерами конкурсу стали: Кременчуцький ліцей з посиленою військово-фізичною підготовкою Полтавської обласної ради (I місце); Полтавська обласна спеціалізована школа-інтернат II-III ступенів з поглибленим вивченням окремих предметів та курсів при Кременчуцькому педагогічному коледжі імені А.С. Макаренка (II місце); Опорний заклад „Зіньківська спеціалізована школа I-III ступенів № 1 Зіньківської районної ради Полтавської області” (III місце).

п. 12, 18: учнівська молодь Полтавщини в рамках Всеукраїнської краєзнавчої експедиції „Моя Батьківщина – Україна” активно досліджує приклади мужності та звитяги борців за свободу та незалежність України як з історичного минулого, так і захисників, які сьогодні відстоюють незалежність та територіальну цілісність нашої держави у боротьбі із зовнішнім ворогом. Пошукова група „Подорожні” Центру туризму, краєзнавства, спорту та екскурсій Решетилівської міської ради працювали над темою „Решетилівський край у вирі революційних подій столітньої давнини”. А пошукова група „Краяни” Решетилівської гімназії імені І.Л. Олійника протягом кількох останніх років займалася дослідженням життєвого та творчого шляху свого земляка – учасника визвольних змагань 1917-1921 років. Юні дослідники також прослідкувати сучасну хронологію повернення забутого імені земляка на історичну батьківщину.

Авторська група учнів Дейкалівського опорного закладу загальної середньої освіти I-III ступенів Зіньківської районної ради працювала над темою: „100 - річчя мікрореволюцій – 100 річчя уроків”. У своєму дослідженні діти особливу вагу звернули на революційні події в малих населених пунктах, зокрема, у селі Дейкалівка. Вони дійшли висновку, що сьогодні ми продовжуємо вирішувати ті самі проблеми: українська самостійність, мова, звичаї, релігія, земля, незалежність.

Робота пошукової групи „Відродження” ПОЦТКУМ за тематичним напрямом „Український національний визвольний рух 1930-х років, періоду Другої світової війни та у повоєнні роки” присвячена становленню особистості бандуриста, диригента, композитора, керівника Української капели бандуристів імені Тараса Шевченка, Героя України Григорія Китастого. Юні краєзнавці опрацювали видання, що зберігаються у канадсько-українському бібліотечному центрі Полтавської обласної універсальної наукової бібліотеки імені І.П. Котляревського, матеріали експозиції та науково-

допоміжного фонду Кобеляцького районного музею літератури та мистецтва імені Олексія Кулика, експозиції Полтавського краєзнавчого музею імені Василя Кричевського, архіву Національної заслуженої капели бандуристів України імені Г.І.Майбороди, поспілкувалися із земляками Г.Т. Китастого із м.Кобеляк Полтавської області. На основі широкого масиву даних вони продемонстрували значущість періоду 1930-х – 1940-х рр. для формування особистості митця, творчість якого вселяла надію у оstarбайтерів в нацистських таборах і кликала на бій за волю України воїнів УПА, а згодом підтримувала національну самосвідомість українців за океаном.

Однією з суперечливих постатей Української Революції 1917-1921 років була особистість Нестора Махна. Пошукова група у краєзнавчо-дослідницькій роботі висвітлює події з життя неординарної особистості Нестора Махна, яка пов'язана з історією Семенівщини. У роботі детально вивчений феномен махновщини як соціального явища. Махно і махновщина не піддаються одномірним оцінкам, це – суперечливе і трагічне явище в історії Української революції. Критичний аналіз, зіставлення даних, порівняльний аналіз дозволяє об'єктивно і правдиво, з позиції нової точки зору розкрити справжню історичну роль „батька” Махна та його руху в період Української революції на Полтавщині та Семенівщині.

Патріотичні порухи душі юної полтавки Марини Лютенко вивчала Бойко Карина, учениця 10 класу Комунального закладу „Полтавський навчально-виховний комплекс (загальноосвітній навчальний заклад–дошкільний навчальний заклад) №36 Полтавської міської ради Полтавської області”. Особистий досвід Марини Лютенко участі в подіях на Майдані, в АТО ліг в основу складених поезій, есе, щоденникових записів, спонукає молоду патріотку до глибшого аналізу подій і майбутніх планів у розбудові громадянського суспільства. Вона є живим свідком буремних подій новітньої української історії, прикладом особистості, яка здатна боротися і перемагати, досягати поставленої мети.

Ураховуючи сучасні події в житті українського народу: громадянський подвиг учасників Революції гідності, вшанування пам'яті героїв Небесної сотні, патріотизм українських воїнів у боротьбі за незалежність та територіальну цілісність України від зазіхань агресора, музеї проводять значну роботу щодо реекспозиції історичних розділів, створюють нові експозиції, облаштовують тематичні стаціонарні та пересувні виставки, організують зустрічі з борцями за незалежність країни тощо. Воїнами–учасниками АТО передані до музеїв прапори України з підписами бійців, фотографії, листи, подяки. У закладах освіти організуються різні благодійні акції на підтримку воїнів-учасників АТО, збір коштів, продуктів тощо.

Відкриваються нові музеї: у лютому 2019 року гостинно зустрічав відвідувачів військово-історичний музей „Тризуб” при Жоржівській загальноосвітній школі І-ІІІ ступенів Шишацької селищної ради.

У ході реалізації проєкту „Герої поруч”, започаткованого музеєм історії школи при комунальному закладі „Полтавська загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів № 20 імені Бориса Серги Полтавської міської ради Полтавської області”, козацьким роєм „Молодик” зібрано інформацію про батьків учнів – учасників АТО. У школі діє проєкт „Я пишу історію школи”, який об'єднує чотири напрямки: „Мої батьки – випускники моєї школи”, „Учитель – ветеран”, „Зіркові випускники” та „Мій клас – частинка сучасної історії”. У закладі працюють пошукові загони, які встановлюють достовірні

факти із минулого життя школи з метою нерозривного зв'язку поколінь. За результатами роботи над проектом зібраний матеріал укомплектовано у збірку „Я пишу історію школи”.

До заповнення чистих сторінок історії Другої світової війни долучаються юні пошуковці історико-краєзнавчого музею Кременчуцької спеціалізованої школи I-III ступенів № 7. Під час уроку мужності „Ніхто не забутий, ніщо не забуте”, що проводився для учнів 3-5 класів та гостей – ветеранів Другої світової війни, діти дізналися про унікальну пошукову роботу Авіаполку „Брест” у Біловезькій пущі, під час якої були підняті залишки бомбардувальника ДБ-3Ф з останками льотчика. З'ясувалося, що за документами це – мешканець Крюкова-на-Дніпрі, Вовк Карпо Платонович. Він був збитий 23 червня 1941 року і упав разом з літаком у болото Івацевічського району Білорусії. Робота краєзнавців школи, спільна пошукова робота волонтерів Білорусі та України стала відома всьому Кременчуку завдяки репортажу міського телеканалу „Візит”. Нині пошуковці разом із сином загиблого, Вовком Анатолієм Карповичем, випускником школи, чекають на почесне перепоховання воїна-кременчужанина, який загинув у перші дні війни. При музеї також працює група учнів-науковців. Так, за основу наукової роботи „Жінки на фронтах Другої світової війни” взято спогади медсестри Скирти В.О, яка пройшла від Дніпра до Рейну і врятувала сотні солдат. У доробку також висвітлені історія створення курсів медичних сестер у Кременчуці та доля цих героїчних жінок.

п. 13: виконання обласних програм з національно-патріотичного виховання, названих у відповіді на пункт 4 плану дій щодо реалізації Стратегії національно-патріотичного виховання дітей та молоді на 2017-2020 роки перебуває на постійному контролі Департаменту освіти і науки Полтавської облдержадміністрації.

п. 14, 42: Управлінням у справах сім'ї, молоді та спорту облдержадміністрації на виконання обласної Програми з реалізації молодіжної політики, підтримки сім'ї, забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків на 2015 – 2019 роки, за II квартали 2019 року проведено 39 заходів в тісній співпраці з громадськими об'єднаннями та їх спілками, до реалізації яких залучено понад 45 тис. осіб, за участю молоді з числа внутрішньо переміщених осіб.

п. 22, 25: у закладах освіти області проведено тематичні виховні заходи, засідання круглих столів, години спілкування, бесіди, інформаційні хвилини, присвячені подіям та постатям Української революції 1917-1921 років: „Пам'ять про ЗУНР сьогодні”, „Сторінками українського державотворення”, „Це нашої історії рядки: Українська революція 1917-1921 років”, „100 років Української революції”, „Привід до Української революції 1917 року”. Також організовано тематичні літературні виставки „Події Української революції 1917-1921 років в літературі”.

Протягом листопада місяця 2018 року в області проведено міські та районні етапи Всеукраїнської краєзнавчої акції учнівської молоді „Українська революція: 100 років надії і боротьби”, тематичні виставки архівних документів, речових пам'яток і фотоматеріалів, спрямованих на донесення інформації про події Української революції 1917-1921 років, виховання патріотизму та підвищення інтересу до історії України учнівської молоді.

Крім того, у Гадяцькому обласному науковому ліцею-інтернаті II-III ступенів імені Є.П. Кочергіна Полтавської обласної ради проведено конференцію „Столітній

ювілей Української академії наук” для учнів старших класів, присвячений 100-річчю заснування Української академії наук.

18 жовтня 2018 року на базі опорного закладу „Новооржицька ЗОШ І-ІІІ ступенів” вдруге було проведено щорічні районні змагання серед допризовної молоді на Кубок Героїв АТО, присвячені Дню захисника України та пам’яті загиблих учасників АТО Рябка М. та Конопльова А. У змаганнях взяли участь команди юнаків 10-11 класів із 11 загальноосвітніх навчальних закладів І-ІІІ ступенів (55 учасників).

Пошукова група „Подорожні” Центру туризму, краєзнавства, спорту та екскурсій учнівської молоді Решетилівської міської ради не залишилась осторонь досліджень з вивчення теми: „Решетилівський край за Центральної Ради та Української Держави гетьмана Павла Скоропадського”. Учасники акції визначили особливості суспільно-політичного та культурного життя у передреволюційний період та вивчили перебіг подій Української революції 1917-1921 років, що відбувалися у містечку Решетилівка, селах та хуторах, розташованих на сучасній території району, в часи Центральної Ради та Української Держави гетьмана Павла Скоропадського.

Важливим завданням історико-краєзнавчої акції „Моя Батьківщина – Україна” є формування ціннісних орієнтирів і почуття патріотизму у дітей та молоді на прикладах боротьби українського народу за самовизначення, соборність та державність України.

У закладах освіти Полтавщини проведені виховні години, історичні вечори, вікторини, пізнавальні ігри, організований перегляд фільмів. Зокрема, для учнів 10 класу Горішньоплавнівської ЗОШ І-ІІІ ступенів №2 було проведено естафету „Етапи революції 1917-1921 років”. Естафета передбачала створення „Лінії часу”, яка розкривала особливості кожної доби Української революції. Цікаво проходили і дискусії у форматі „Відкритого мікрофону”, що передбачало можливість для кожного учня висловитися на задану тему проходили також засідання дебатних столів з теми: „Українська революція – доба національного відродження” та інтернет-подорожі „Шляхами Української революції”. В рамках краєзнавчої акції у Гадяцькому районі проведено учнівську конференцію. У багатьох доповідях розкрита діяльність історичних постатей Української революції та долі односельців-земляків, учасників революційних перетворень (Леонтія Христового, Василя Чабанівського). Під час конференції здійснено екскурсію до пам’ятного знаку „Повсталим селянам”, де учні Лютенської ЗОШ І-ІІІ ступенів інсценізували фрагмент боротьби повстанських загонів під проводом Леонтія Христового.

п. 26: на адресу керівників органів управління освітою райдержадміністрацій, міськвиконкомів, об’єднаних територіальних громад, керівників закладів професійної (професійно-технічної), позашкільної освіти та закладів інтернатного типу неодноразово направлялися листи із рекомендаціями щодо включення проблематики національно-патріотичного виховання дітей та молоді до дослідницьких програм та наукових планів.

п. 27, 42: 17 – 18 жовтня 2018 року Полтавським обласним центром туризму і краєзнавства учнівської молоді (далі – Центр) спільно з опорним закладом „Зіньківська спеціалізована школа І-ІІІ ступенів № 1 Зіньківської районної ради Полтавської області” був організований і проведений обласний семінар-практикум

спеціалістів (методистів) органів управління освітою райдержадміністрацій та виконкомів міських рад, об'єднаних територіальних громад, директорів (методистів) закладів позашкільної освіти туристсько-краєзнавчого профілю за темою: „Форми, методи і засоби національно-патріотичного виховання дітей та молоді в сучасних умовах”.

Для участі в роботі семінару до Центру прибуло 36 працівників освіти Полтавської області. У ході роботи семінару-практикуму відбулася змістовна розмова щодо використання нових форм і методів практичної роботи з вирішення питань національно-патріотичного виховання учнівської молоді, розвитку й підтримки туризму і краєзнавства Полтавщини. На другий день роботи семінару його учасники працювали в опорному закладі „Зіньківська спеціалізована школа I-III ступенів № 1 Зіньківської районної ради Полтавської області”, де детально ознайомились з наявною матеріально-технічною базою військово-патріотичного та фізичного виховання закладу, що наразі є однією з найкращих в області, взяли участь у роботі „круглого столу” з обговорення питань туристсько-краєзнавчої роботи та національно-патріотичного виховання, переглянули виступи рою „Характерники” з конкурсів III (Всеукраїнського) етапу Всеукраїнської дитячо-юнацької військово-патріотичної гри „Сокіл” (Джура), за результатами якого вони були визнані найкращими в Україні.

19 березня 2019 року ПОЦТКУМом проведений обласний семінар організаторів шкільних, I (районного, міського, ОТГ) та II (обласного) етапів Всеукраїнської дитячо-юнацької військово-патріотичної гри „Сокіл” („Джура”).

Для участі в роботі семінару прибуло 94 організатори гри, які представляли органи управління освітою райдержадміністрацій, виконкомів міських рад, об'єднаних територіальних громад, заклади позашкільної освіти туристсько-краєзнавчого профілю, заклади професійної (професійно-технічної) освіти та інтернатного типу, громадські організації Полтавської області.

У ході роботи семінару відбулася змістовна розмова щодо вимог нового Положення про Всеукраїнську дитячо-юнацьку військово-патріотичну гру „Сокіл” („Джура”) та інших нормативних документів, що стосуються організації та проведення шкільних, I (районного, міського, ОТГ) та II (обласного) етапів гри в 2019 році. Також учасники обласного заходу обговорили використання нових форм та методів практичної роботи з організації у квітні-травні 2019 року шкільних та I (районного, міського, ОТГ) етапів гри, отримали методичні настанови та рекомендації щодо умов проведення її конкурсів та змагань.

З метою відновлення та збереження національної пам'яті українського народу, вшанування традицій боротьби за незалежність і соборність України Департаментом освіти і науки облдержадміністрації підготовлено проект рішення сесії обласної ради про внесення змін до Обласної програми національно-патріотичного виховання учнівської молоді на 2017-2020 роки, а саме про тиражування та поширення серед закладів загальної середньої освіти настільної дитячої гри „Українська революція 1917-1921”.

Для слухачів курсів підвищення кваліфікації (учителів історії) Полтавського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти ім. М.В. Остроградського методистами організуються тренінги та заняття із використанням зазначеної настільної гри „Українська революція 1917-1921”.

п. 33: Продовжується робота по оновленню об'єктів навчально-матеріальної бази предмета „Захист Вітчизни” закладів освіти області відповідно до вимог навчальної програми. У 2018/2019 н.р. кабінетів „Захисту Вітчизни” в закладах загальної середньої освіти – 217, кімнат для зберігання зброї – 242, стрілецьких тирів – 111.

У кожному закладі освіти області проводиться робота з національно-патріотичного виховання дітей та молоді. Проводяться інформаційно-просвітницькі та виховні заходи, а саме Уроки Мужності, години спілкування, зустрічі з учасниками Революції Гідності та антитерористичної операції на сході країни, бойових дій на території інших держав, з ветеранами Другої світової війни. Залучається учнівська молодь до волонтерської діяльності шляхом участі в різноманітних добродійних акціях. Це і плетіння маскувальних сіток, і збір теплих речей, і передача дитячих малюнків та листів для наших бійців тощо.

Поповнюються бібліотечні фонди закладів освіти новими виданнями з національно-патріотичної тематики.

Для активізації військово-патріотичного виховання у закладах загальної середньої освіти області проводиться гурткова робота відповідного напрямку.

З 28 вересня до 01 жовтня 2018 року на базі Дитячого оздоровчого табору „Горизонт” Гадяцької спеціалізованої школи-інтернату I-III ступенів імені Є.П. Кочергіна Полтавської обласної ради у с. Вельбівка Гадяцького району вдруге була проведена обласна військово-патріотична гра „Петлорівський вишкіл – 2018”. У грі взяли участь 18 команд з 14 районів і міст області, 3-х об'єднаних територіальних громад та Гадяцької спеціалізованої школи-інтернату I-III ступенів імені Є.П. Кочергіна. Переможцем гри „Петлорівський вишкіл – 2018” у загальному заліку стала команда „Соколята” Миргородської спеціалізованої школи I-III ступенів № 5 Миргородської міської ради.

п. 36: на виконання Закону України від 18.12.2018 № 2657-VIII „Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо протидії булінгу (цькуванню)” Полтавським обласним інститутом післядипломної педагогічної освіти ім. М.В. Остроградського розроблено та включено до робочих навчальних програм підвищення кваліфікації практичних психологів, соціальних педагогів та інших педагогічних працівників лекції: „Організація діяльності практичного психолога, соціального педагога у системі освіти на виконання Законів України „Про запобігання та протидію домашньому насильству”; „Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо протидії булінгу (цькуванню)”; „Теоретичні та практичні засади створення освітнього / безпечного середовища в закладах освіти”.

Протягом січня-квітня 2019 року організовано масові заходи:

- тренінг „Правова компетентність педагогічних працівників при роботі з підлітками” (спільно з управлінням патрульної поліції в Полтавській області Департаменту патрульної поліції; м. Полтава, 24-26.04.2019 р., для педагогічних працівників закладів освіти);

- інтерактивну лекцію „Булінг як різновид психологічного насилля: що треба знати батькам” (м. Горішні Плавні, 24.04.2019 р., для батьківської громадськості);

- майстер-клас „Формування психологічної компетентності педагогів з метою запобігання булінгу в системі „вчитель – учень” (м. Полтава, 25.04.2019 р., для практичних психологів, соціальних педагогів та інших педагогічних працівників);

- серію тренінгів „Створення безпечного та дружнього середовища в школах: планування й організація роботи з попередження насильства” (березень-квітень 2019 р., для педагогічних працівників закладів освіти).

У закладах освіти області продовжується реалізація проєкту „Шкільний офіцер поліції”, організовуються зустрічі з представниками ювенальної превенції на просвітницьких і профілактичних заходах. Станом на сьогодні у рамках реалізації проєкту за кожним закладом загальної середньої освіти міста Полтави закріплено шкільних офіцерів поліції.

Постійного характеру набули зустрічі школярів та студентів закладів освіти області з працівниками Головного територіального управління юстиції у Полтавській області та його структурних підрозділів.

Працівники відділу систематизації законодавства, правової роботи та правової освіти Управління державної реєстрації нормативно-правових актів, правової роботи та правової освіти Головного територіального управління юстиції у Полтавській області постійно проводять у закладах освіти профілактичні заходи правового спрямування за планом реалізації загальнонаціонального правопросвітницького проєкту „Я маю право!”.

Педагогічні працівники закладів дошкільної, загальної середньої, професійної (професійно-технічної), вищої та позашкільної освіти області розуміють важливість проведення правоосвітніх, правовиховних профілактичних заходів, забезпечення різноманітності їх тематики, системності і систематичності для успішного формування правової культури молоді, у тому числі з питань запобігання випадкам домашнього насильства, починаючи з раннього віку.

Так, з вихованцями старшої групи закладу дошкільної освіти (ясла-садок) „Казка” Новогаляшинської селищної ради Козельщинського району 25 квітня 2019 року проведено заняття „Права та обов’язки дитини в сім’ї”. Для батьків вихованців закладу дошкільної освіти „Росинка” тієї ж селищної ради 22-26 квітня 2019 року проведено анкетування „Що я знаю про права дитини”.

Для вихованців II молодшо-середньої групи ДНЗ „Капітошка” Скороходівської ОТГ Чутівського району 15 травня 2019 року проведено бесіду „Тепло батьківського дому”.

У травні 2019 року у Драбинівській загальноосвітній школі Драбинівської ОТГ Новосанжарського району з учнями 10-11 класів відбулася година спілкування „Насильство в сім’ї та права дитини”.

У Стасівській загальноосвітній школі I-III ступенів імені М. Башкирцевої 4 квітня 2019 року було організовано зустріч батьків з інспектором ювенальної превенції Юдіним А.В., на якій обговорювалися питання юридичної відповідальності батьків за невиконання ними своїх обов’язків.

У травні 2019 року класні керівники закладів освіти Лубенського району провели батьківські збори, які включали питання про обов’язки та права батьків щодо виховання дітей згідно з українським законодавством, зокрема Законом про протидію домашньому насильству.

У професійно-технічному училищі №50 м. Карлівка 21 травня 2019 року було організовано диспут „Чи може Україна стати вільною від тілесних покарань?”.

У ДПТНЗ „Полтавське вище професійне училище ім. А.О. Чепіги” у червні 2019 року з першокурсниками проведено виховну годину „Насильство в сім’ї та за її межами”.

5 травня 2019 року на базі ПОППО представники педагогічної громадськості області для ознайомлення з результатами апробації та організації впровадження курсу „Культура добросусідства” взяли участь у засіданні обласного круглого столу „Культура добросусідства – програма громадянської та міжкультурної освіти в Україні”. Обговорювалося широке коло питань: розвиток громадянської освіти, соціальної компетентності, задоволення освітніх потреб представників національних меншин і розвиток навичок успішної міжкультурної комунікації, зниження конфліктного потенціалу в суспільстві та впровадження комплексу програм наскрізного інтегрованого курсу „Культура добросусідства”.

п. 41: протягом 15 – 19 квітня 2019 року Департаментом освіти і науки облдержадміністрації, органами управління освітою спільно з Полтавським обласним військовим комісаріатом організовано та проведено навчальні стрільби для учнів 11-х класів закладів загальної середньої освіти на військових стрільбищах в/ч А3990 в м. Полтаві (с. Вакуленці), в/ч А1356 в м. Миргороді та в/ч А0563 в м. Охтирка.

Загалом у стрільбах взяли участь 2650 старшокласників, з них: 1735 чол. в с. Вакуленці, 589 чол. в м. Миргороді та 326 в м. Охтирка.

3 липня 2019 року на стройовому майданчику Полтавського обласного військового комісаріату в урочистій атмосфері представники дванадцяти районних військових комісаріатів та закладів освіти Полтавської області отримали навчальну зброю. Тридцять навчальних закладів Полтавської області розпочнуть навчальний рік із вивчення на уроках предмету „Захист Вітчизни” розділу „Вогнева підготовка” з навчальною зброєю.

Полтавська область стала першою, хто повернув навчальну зброю до навчальних закладів області. Це стало можливим завдяки спільній праці керівництва Полтавського ОВК, органів місцевої влади, Департаменту освіти і науки облдержадміністрації, Полтавського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти ім. М. В. Остроградського.

У липні 2019 на базі дитячого оздоровчого табору „Маяк” у с. Головач Полтавського району працював обласний військово-патріотичний табір „Юний десантник”. У таборі навчалися військовій справі та оздоровилися 90 вихованців військово-патріотичних клубів та гуртків міста Полтави, Пирятин, Чутівського, Кобеляцького, Зіньківського, Котелевського районів та Полтавського обласного центру туризму і краєзнавства учнівської молоді.

Програма передбачала такі дисципліни: стройову, вогневу, інженерно-саперну, повітряно-десантну, гірську, тактико-медичну, військово-тактичну підготовку. Юні армійці виконували початкову вправу з бойових навчальних стрільб з АК-74 на військовому полігоні в с. Вакуленці Полтавського району; брали участь у навчанні та змаганнях з військово-тактичної гри „Лазертаг”; виборювали першість у змаганнях з волейболу, міні-футболу, стрільби із пневматичної гвинтівки, гірської підготовки. За час перебування в таборі діти навчилися розбирати і збирати автомат, орієнтуватися

на місцевості, здобули навички з гірської, медично-тактичної підготовки. Підсумком навчань стали дводенні ротно-штабні навчання з нічною тривоною та польовим виходом.

п. 45: Відповідно до Договору про співпрацю між Міністерством освіти і науки України та Молодіжною організацією «Пласт – Національна Скаутська Організація України» від 14 жовтня 2015 року Департамент освіти і науки сприяє налагодженню співпраці з Пластом. Заклади освіти області проінформовано щодо можливості залучення представників Пласту до співпраці.

п. 46: Щороку, під час літніх канікул, Полтавським обласним еколого-натуралістичним центром організовується польова екологічна практика для дітей-слухачів очно-заочної біологічної школи на території Бутової гори Шишацького району у вигляді наметового містечка. Також педагогічний колектив еколого-натуралістичного центру щороку проводить обласну екологічну експедицію «Чиста хвиля» у формі байдаркового походу, який триває 10 днів. Під час наукової подорожі проводиться систематична і цілеспрямована екскурсійна діяльність, направлена на індивідуальне та колективне виконання циклу фенологічних, ентомологічних, екологічних, ботанічних, зоологічних, орнітологічних, гідрологічних завдань.

п. 47: на території Полтавської області працює обласна школа районних (міських) координаторів учнівського самоврядування «Виховуємо лідерів», мета діяльності якої спрямована на актуалізацію знань та визначення шляхів вдосконалення координації учнівського самоврядування; сприяння вихованню в учнів свідомої громадянської лідерської позиції, їх підготовки до активної участі у демократичному управлінні суспільством.

З метою розвитку лідерського руху, ознайомлення учнівської громади з перспективами розвитку, головними орієнтирами, принципами організації та функціонування учнівського самоврядування щорічно проводяться обласні форуми учнівського самоврядування, обласний фестиваль-конкурс учнівських проєктів самоврядування «Ми віримо в гарне майбутнє». Діє Обласна школа лідерів учнівського самоврядування Полтавщини.

Інформація Рівненської обласної державної адміністрації

На виконання розпорядження Кабінету Міністрів України від 18 жовтня 2017 року № 743-р «Про затвердження плану дій щодо реалізації Стратегії національно-патріотичного виховання дітей та молоді на 2017 – 2020 роки» інформуємо наступне.

22-24 лютого 2019 року у смт Оржів Рівненського району проведено ХІХ обласний «Зірковий зліт молоді», присвячений 75-ій річниці визволення Рівненщини від фашистських загарбників. Мета заходу – вшанування ветеранів Другої світової війни, збереження пам'яті про захисників Вітчизни, пропаганди та популяризації спортивного туризму, залучення молоді до здорового способу життя. Організаторами зльоту виступили: управління у справах молоді та спорту Рівненської облдержадміністрації, Рівненська обласна станція юних туристів, Клеванська ОТГ. В рамках зльоту учасники встановили вінки і вшанували пам'ять загиблих героїв УПА та Небесної Сотні. У змаганнях взяли участь 6 команд

загальною чисельністю 55 чол. Перше місце посіла команда Оржівського ліцею Клеванської селищної ради, друге місце виборола команда Клеванського районного Будинку школяра, третє – Рівненської міської молодіжної скаутської організації «Пласт» – НСОУ.

З метою формування у підростаючого покоління престижу військової служби та пропаганди здорового способу життя, виховання морально-психологічної стійкості, почуття патріотизму та колективізму, залучення молоді до систематичних занять фізичною культурою та спортом як однієї з форм підготовки молоді до служби в армії, у березні-квітні 2019 року проведено в два етапи (районні та обласний) Всеукраїнську спартакіаду серед допризовної молоді (військово-спортивне багатоборство). 16 квітня 2019 року в м. Рівне, 17-18 квітня 2019 року в м. Острог відбувся обласний етап Спартакіади, в якому взяли участь 170 юних спортсменів з 17 міст та районів Рівненщини. У фінальному етапі, що відбувся в м. Житомир збірна команда Рівненської області посіла 6 місце серед 20 команд міст та областей України.

Упродовж першого півріччя 2019 року за сприяння управління у справах молоді та спорту облдержадміністрації обласною молодіжною організацією «Рівненська округа Пласту - Національної скаутської організації України» було проведено ряд заходів, зокрема: 02-03 березня 2019 року ⚔ «Вишкіл «Виклик», 23-24 березня 2019 року ⚔ «Вишкіл першої медичної допомоги», 06-07 квітня 2019 року ⚔ «Новацькі великодні гаївки», 13 квітня 2019 року ⚔ «День першої пластової присяги», 17-19 травня 2019 року ⚔ «Свято весни», 14-16 червня 2019 року ⚔ «Новацький табір», 13-14 липня – «Вишкіл мистецьких вмілостей», 17-18 серпня «Ювілейна Пластова зустріч «Рівно 30 Рівне».

Рівненська обласна федерація козацького бойового мистецтва «Спас» за підтримки управління у справах молоді та спорту облдержадміністрації взяла участь у фестивалі національних бойових мистецтв «Дніпровські пороги», який відбувався 8-10 березня 2019 року у місті Дніпро, а 05-07 квітня 2019 року в м. Черкаси у фестивалі національних бойових мистецтв «Козацька весна». 12 травня 2019 року у м. Рівному на території козацького табору «Гайдамаки» РОФКБМ «Спас» провела «VIII фестиваль традиційної козацької культури «Курган Леля».

17- 19 травня 2019 року в с.Осницьк Рокитнівського району Рівненської області проходив Всеукраїнський семінар-тренінг виховників "Джура-Прикордонник". Учасниками семінару стали 60 виховників з 15 областей України, які в подальшому будуть впроваджувати набутий досвід при вихованні дітей з різних регіонів України. Захід проходив у форматі наметового містечка.

Особливістю семінару-тренінгу стало те, що він проводився паралельно з регіональним етапом Всеукраїнської дитячо-юнацької військово-патріотичної гри «Сокіл» («Джура»), учасниками якого були рої з Дубровицького, Зарічненського, Рокитнівського районів Рівненської області та Олевського району Житомирської області. Тож учасники Всеукраїнського семінару-тренінгу мали нагоду на практиці спостерігати як організовується та проводиться гра. Серед іншого, учасники семінару мали змогу попрактикуватися на заняттях з тактичної медицини, вивчити методики проведення козацьких забав і поспостерігати за роботою прикордонної кінологічної служби.

Основними формами організаційно-масової роботи протягом 2018 – 2019 навчального року були змагання з різних видів туризму і спортивного орієнтування, зліт юних туристів-краєзнавців, геологічна олімпіада, туристсько-краєзнавчі, історико-географічні, геологічні, археологічні експедиції, спортивно-туристські і краєзнавчі подорожі та екскурсії, фольклорні й етнографічні свята та конкурси, інтелектуальні ігри й вікторини. Упродовж навчального року було проведено 25 масових заходів туристсько-спортивного напрямку, в яких взяли участь 3185 гуртківців нашого закладу, а також гуртківці Дубенської районної станції юних туристів, Млинівського районного центру туристсько-краєзнавчої творчості учнівської молоді та навчальних закладів Рівненського, Млинівського, Корецького, Рокитнівського, Здолбунівського, Костопільського, Острозького районів, Бугринської, Млинівської та Смизької ОТГ, міст Дубно, Вараша, Острога та Рівного.

Здобувачі освіти Рівненщини працювали за завданнями Всеукраїнської експедиції учнівської та студентської молоді «Моя Батьківщина – Україна». Всього надійшло 30 робіт із 10 територіальних одиниць області, а серед представлених на Всеукраїнському турі пошуково-краєзнавчих робіт – 3 отримали призові (II і III) місця.

Популяризацією роботи музеїв при навчальних закладах області став Всеукраїнський конкурс екскурсиводів музеїв навчальних закладів «Край, в якому я живу», проведений комунальним закладом «Рівненська обласна станція юних туристів» Рівненської обласної ради. В ньому взяли участь 24 учні, які представляли роботу літературних, військово-історичних музеїв та музеїв історії населених пунктів області. Переможці I туру конкурсу представляли Рівненщину на Всеукраїнському рівні, де вибороли I та два II місця.

Проведено 12 заходів обласного рівня, зокрема: Обласний етап Всеукраїнського конкурсу «Земля – наш спільний дім»; Обласна виставка-конкурс технічної творчості учнівської молоді «Наш пошук і творчість – тобі, Україно!»; Обласний (II) тур Всеукраїнського конкурсу екскурсиводів музеїв навчальних закладів «Край, в якому я живу»; III (обласний) етап Всеукраїнського конкурсу учнівської творчості «Об'єднаймося ж, брати мої» (номінації «Література», «Історія України і державотворення», «Образотворче та декоративно-прикладне мистецтво»); Обласний огляд-конкурс читців-декламаторів та юних поетів «Живи, Кобзарю, в пам'яті людській!»; Обласний зліт юних туристів-краєзнавців «Моя земля-земля моїх батьків»; Обласний етап Всеукраїнської виставки-конкурсу образотворчого та декоративно-ужиткового мистецтва «Знай і люби свій край»; II (обласний) етап дитячо-юнацької військово-патріотичної гри «Сокіл» («Джура»); I тур Всеукраїнського конкурсу на кращу туристсько-краєзнавчу експедицію учнівської молоді з активним способом пересування «Мій рідний край»; Обласний етап фотовиставки до Дня Незалежності України «Україна – це ми»; Всеукраїнський вишкіл учасників Всеукраїнської військово-спортивної гри «Сокіл» («Джура»); Табірний збір для переможців обласного туру Всеукраїнського фізкультурно-патріотичного фестивалю школярів «Козацький гарт 2019».

Упродовж навчального року проводилося обладнання інформаційних куточків, стендів, які містять інформацію про жителів населеного пункту, району, області, які є учасниками антитерористичної операції, та воїнів, що загинули у зоні АТО. Названі матеріали розміщено у кабінетах «Захисту Вітчизни», кабінетах історії, шкільних музеях, інших виховних центрах.

Навчальними закладами області забезпечено системну роботу щодо формування патріотизму у дітей та учнівської молоді. Проводяться заходи з увічнення пам'яті воїнів, які брали участь у захисті України в роки Другої світової війни та під час проведення антитерористичної операції на сході України, воїни запрошуються на виховні години, уроки мужності, організуються круглі столи, учнівські конференції, тематичні виставки, присвячені героїзму захисників України.

Кафедрами політології та соціології Рівненського державного гуманітарного університету, Національного університету «Острозька академія», Міжнародного економіко-гуманітарного університету імені академіка С.Дем'янчука, Рівненського інституту слов'янознавства, Рівненської філії Київського університету права проведено історичні читання та лекції національно-патріотичного спрямування «Вони боролись за Україну, за мир, за волю, за народ», «Герої серед нас». Також вихователями комунального закладу «Обласний центр соціально-психологічної реабілітації дітей» Рівненської обласної ради проведено 17 заходів для вихованців закладу.

Зокрема професійно-технічними навчальними закладами організовано патронат місць поховань (могил) захисників України під час проведення антитерористичної операції, проведено ряд виховних годин «Вічна пам'ять захисникам України!»; бесід, організуються книжкові виставки у бібліотеках закладів «Захисники України – Воїни АТО», присвячених героїзму захисників України.

Інформація Сумської обласної державної адміністрації

Пункт 4. Виконано. З метою створення сприятливих умов для розвитку і самореалізації молоді Сумщини, формування її громадянської позиції та національно-патріотичної свідомості в області реалізовується Обласна програма національно-патріотичного виховання на 2018-2020 роки, затверджена рішенням Сумської обласної ради від 02.03.2018.

Пункт 5. Виконано. Упродовж 8 місяців 2019 року проведено низку освітньо-виховних, інформаційно-просвітницьких, культурологічних, науково-методичних заходів з національно-патріотичного виховання.

У закладах освіти упродовж 2018/2019 навчального року проводились виховні години, бесіди, лекції, семінари, уроки мужності «Славимо рідний край», «Воїн крізь віки: між титанами духу і титанами зброї», «Волонтер – мирний воїн», «Традиції українського народу», «У їхніх серцях жила Україна», «Пам'ятаємо про подвиг».

У приміщенні Конгресс-центру СумДУ 12.02.2019 було презентовано проект «Державність та патріотизм», у рамках якого підготовлено 12 інформаційних постерів, в яких висвітлені події та дані про уродженців Сумщини, що своїми вчинками та за своєю значимістю слугують прикладом героїзму, свідомої

державницької патріотичної позиції та відігравали вагомую роль у здобутті незалежності України. Презентація проходила у форматі виставки та прес-конференції, в якій взяли участь заступник голови Сумської обласної державної адміністрації, представники структурних підрозділів обласної державної адміністрації, члени координаційної ради з питань національно-патріотичного виховання при Сумській обласній державній адміністрації, представники галузі освіти міста Суми, а також авторська група проекту.

У лютому та березні 2019 року здійснено виїзди до м.Торез та в селище Широкіно Донецької області для надання гуманітарної допомоги військовослужбовцям Сумщини, що знаходяться в Донецькій та Луганській областях.

На території Глухівського району з 30.04.2019 по 04.05.2019 проведено традиційний історико-патріотичний похід по місцям бойової слави «Шлях Мужності», учасниками якого стали 100 представників громадських організацій та гуртків військово-патріотичного спрямування.

Делегація області гідно представила Сумщину, виборовши перемогу у Всеукраїнській тереновій грі «Гурби-Антонівці», що проходила з 02.05.2019 по 06.05.2019 на території Тернопільської області.

Спільно з Департаментом освіти і науки Сумської обласної державної адміністрації з 07.05.2019 по 12.05.2019 проведено обласний етап всеукраїнської дитячо-юнацької військово-патріотичної гри «Сокіл» («Джура»), учасниками якого стали 25 команд з міст і районів області.

З метою активізації національної свідомості, людської гідності, любові до рідної землі, формування патріотизму, відповідальності за долю рідного краю, формування навичок здорового способу життя в молодіжному середовищі у липні цього року здійснено молодіжний захід патріотичного спрямування у форматі туристично-краєзнавчого вело походу «Сім чудес Сумщини» за маршрутом: м. Кролевець – м. Глухів – с. Соснівка – с. Шалигине – с. Нова Слобода – м. Путивль – Спадщанський ліс (музей техніки) – м. Буринь – м. Конотоп – с. Шаповалівка – м. Ромни – с. Пустовойтівка – с. Кулішівка – смт. Недригайлів – с. Великі Луки – с. Межиріч – с. Токарі – м. Лебедин – м. Тростянець – м. Охтирка з відвідуванням історичних, екологічних та краєзнавчих об'єктів. Загальна протяжність маршруту склала 520 км. Під час велопоходу діти відвідали Трьох-Анастасіївську церкву (м. Глухів), Сафроніївський монастир (с. Нова Слобода Путивльського району), Посульські кургани (с. Пустовійтівка Роменського району), пам'ятник мамонту (с. Кулішівка Недригайлівського району), Круглий двір (м. Тростянець), Свято-Покровський кафедральний собор (м. Охтирка). А також учасники подорожі побули у Спадщанському лісі на Путивльщині, відвідали музей авіації у м. Конотоп, архітектурну пам'ятку природи парк «Тростянецький» у м. Тростянець, кролевецьку яблуню-колонію – пам'ятку природи загальнодержавного значення, музей славнозвісних кролевецьких рушників у м. Кролевець та багато інших цікавих краєзнавчих об'єктів.

Подібні патріотичні велопоходи проведено також на території Недригайлівського та Охтирського районів. Учасники зазначених заходів поповнили свої знання з географії, історії, біології, фізично загартувалися а також

сповнилися гордістю за свою Батьківщину, яка має багаті природні, історичні та культурологічні надбання.

З нагоди відзначення в Сумській області 360-ї річниці перемоги війська під проводом гетьмана України Івана Виговського у Конотопській битві 27.06.2019 в Конгрес-центрі СумДУ проведено відкриту лекцію «Конотопська битва: історія і сучасність». Також, з цієї нагоди, 29.06.2019 здійснено патріотичну поїздку, у ході якої відбувся огляд колишньої Конотопської фортеці, презентація спільної виставки з Інститутом східноєвропейських досліджень (Польща) «Гадяцька угода 1658-2018» у Конотопському краєзнавчому музеї ім. О.М.Лазаревського та проведено круглий стіл «Конотопська битва – один із центральних епізодів україно-російської війни 1658-1659рр.».

За ініціативи Сумського обласного осередку Національної спілки краєзнавців України упродовж червня – липня цього року проведено обласний конкурс соціальної реклами «Я пишаюсь, я – УКРАЇНЕЦЬ!» (далі – конкурс). Метою проведення цього конкурсу було патріотичне, праве, естетичне виховання молоді, популяризація української історії, традицій, культури тощо через створення соціальних тематичних відео робіт та соціальних макетів. Головною умовою зйомки та виготовлення соціальної реклами стала тематика національно-патріотичного виховання, популяризація українського під спільним гаслом «Я пишаюсь, я – УКРАЇНЕЦЬ!».

Пункт 7. Виконано. З метою проведення заходів по збереженню об'єкта нематеріальної спадщини – елементу «Кролевецький тканий рушник» щорічно у м. Кролевець проходить міжнародний літературно-мистецький фестиваль «Кролевецькі рушники», у рамках якого проводяться концертні заходи, виставка кролевецького тканого рушника з фондів музеїв України, майстер-класи з ручного перебірного ткацтва за участю представників Національної спілки майстрів України.

У селі Нова Слобода Путивльського району відкрито перший на території Східної України етнографічний музей – Музей горюньської культури. Експозиція музею відображає побут звичайної горюньської родини. Даний проект спрямований на збереження історико-культурної спадщини – унікальної традиційної культури мікросубетносу «горюни» на території Сумської області.

Сумським обласним краєзнавчим музеєм спільно з Сумським обласним художнім музеєм підготовлено виставку «Рушнікова Сумщина».

Починаючи з 2017 року в області реалізується соціально-освітній національно-патріотичний проект «Голос крові: ми – Українці!». У рамках зазначеного проекту діти та учнівська молодь долучаються до конференцій, виставок, туристичних походів, патріотичних конкурсів, фестивалів. Учасниками обласного форуму патріотичних справ дітей та учнівської молоді «Голос крові: ми – Українці!», що відбувся у грудні 2018 року, стали 145 учнів, вихованців закладів загальної середньої, позашкільної освіти, переможці районних, міських етапів експедицій, конкурсів, походів, що проходили в межах проекту. Працюючи над завданням проекту, учнівська молодь долучилася до вивчення історичної та культурної спадщини Сумщини, збору матеріалів про національні та мистецькі традиції рідного краю, створення Книги Пам'яті, участі в презентаційних,

конкурсних, благодійних заходах, зокрема, в обласному конкурсі дитячої творчості «Я люблю свій рідний край», краєзнавчої експедиції «Сумщина в міфах та легендах», конкурсі туристсько-краєзнавчих походів «Перлина Сумщини – в намісто України».

Пункт 11. Виконано. В закладах соціального захисту дітей області систематично проводяться заходи з національно-патріотичного виховання дітей та молоді: бесіди, диспути, години спілкування, акції, конкурси, виставки малюнків, краєзнавчі подорожі, військово-патріотичні ігри тощо.

Пункт 12. Виконано. У Сумському обласному краєзнавчому музеї діє одна з найбільших в Україні стаціонарна експозиція-інсталяція «Революція Гідності та АТО: сумський вимір». У закладах освіти області оформлено пам'ятні куточки та стенди, що відображають подвиг Героїв Небесної Сотні, учасників антитерористичної операції та операції Об'єднаних сил, зокрема, «Небесна Сотня», «Пам'яті Небесної Сотні», «Героям небесної Сотні присвячується» «Революції Гідності», «Герої України», «Сумщина – край героїв».

Пункт 13. Виконано. В області ефективно виконується Обласна програма національно-патріотичного виховання дітей та молоді на 2018-2020 роки, затверджена рішенням Сумської обласної ради від 02.03.2018, на реалізацію якої з обласного бюджету у 2019 році виділено 1 233 800,00 гривень, у тому числі на відрядження представників від області для участі у всеукраїнських та міжнародних заходах національно-патріотичного виховання.

Пункт 15. Виконано. Бібліотечні фонди постійно оновлюються національно-патріотичною літературою про самобутність українського народу і героїзм у боротьбі за незалежність та територіальну цілісність держави, так Сумською обласною бібліотекою для дітей придбано 130 примірників книг та Сумською обласною універсальною науковою бібліотекою – 144 примірники з даної тематики.

Пункт 16. Виконано. Сумською обласною державною адміністрацією проведено інформаційні кампанії: до Дня захисника України (жовтень 2018 року, розміщено 400 плакатів формату А4 та 200 плакатів формату А3), щодо заохочення молоді до вступу у навчальні заклади України військового спрямування (червень 2019 року, розміщено 100 плакатів формату А3), на підтримку українських моряків (серпень 2019 року, розміщено 4 постери на білбордах та 18 постерів на сітілайтах), щодо покращення довіри громадян до діяльності Національної гвардії України (серпень 2019 року, розміщено 15 постерів на білбордах та 10 постерів на сітілайтах).

Пункт 21. Виконано. На офіційному веб-порталі місцевих органів виконавчої влади Сумської області постійно розміщуються інформаційні матеріали щодо відзначення в області державних свят, заходів з відновлення та вшанування національної пам'яті, пропагування кращих здобутків національної культурної і духовної спадщини, активної участі молоді в заходах національно-патріотичного спрямування, залучення молоді до участі у державотворчому процесі. Упродовж 2019 року опубліковано понад 120 матеріалів на вищезазначену тематику.

У друкованих часописах ведуться тематичні рубрики «Державні свята», «З історії українського народу», «Події», «Історія державотворення», «Незалежна Україна», «Я – українець», «Народознавство», «Патріотичне виховання», де

подаються публікації, інтерв'ю, коментарі та роз'яснення представників органів виконавчої влади, краєзнавців, істориків та фахівців, освітян з питань формування патріотизму та національної свідомості дітей та молоді в сучасних умовах, боротьби українського народу за державність та територіальну цілісність, висвітлюються культурно-мистецькі, військово-патріотичні та інші заходи. Зокрема, участь студентської та шкільної молоді Сумщини у дитячо-юнацькій військово-патріотичній грі «Джура», робота тематичних позашкільних таборів, табірних змін, проведення тематичних флеш-мобів, фестивалів, акцій, конкурсів громадськими організаціями, волонтерами.

Також місцеві часописи приділяють значну увагу інформуванню населення про питання державотворення України, пропагують ідеї консолідації українського народу.

Сумська філія НТКУ, ТРК «Відікон», ТРК «Академ ТБ» та інші місцеві електронні засоби масової інформації у випусках новин, власних тематичних передачах «Тема дня», «Історичний момент», «Сумщина Incognita» висвітлюють заходи за участю представників місцевих органів виконавчої влади, місцевого самоврядування, громадських та волонтерських організацій, науковців, істориків, спрямовані на розкриття об'єктивних процесів державотворення в Україні, їх історію, формування та розвиток української ідентичності, утвердження патріотизму та національної самосвідомості молоді.

ТРК «Відікон» висвітлила семінар-практикум вихованців гри «Джура»; подала сюжет про переможців обласного конкурсу соціальної реклами «Я пишаюсь, Я – українець», головна мета якого національно-патріотичне виховання, популяризація українського (04.03.2019, 23.07.2019).

Сумська філія НТКУ висвітлила роботу патріотичного наметового табору «Коловрат» у Лебединському районі (10.07.2019).

ТРК «Академ ТБ» подала «прямий ефір» програми «По суті» за участю заступника начальника управління молоді та спорту Сумської обласної державної адміністрації О.Резніченко щодо проведення конкурсу молодіжних проектів за пріоритетом національно-патріотичного виховання зокрема (26.07.2019).

Організаційна робота щодо забезпечення висвітлення засобами масової інформації області зазначеної тематики триває.

Пункт 22. Виконано. Сумською обласною універсальною науковою бібліотекою проведено презентацію книги Олега Корнієнка «Мартиролог мешканців Сумської області, які загинули у локальних війнах і закордонних збройних конфліктах», книги В'ячеслава Оліцького «Блаженні гнані за правду: репресії проти Православної церкви на Сумщині у 1920-1930-ті роки», книги Олександра Кисельова «Легенди Сум», цикл книжкових виставок «Крути: бій за майбутнє!», годину пам'яті «Під Крутами пішли в безсмертя...» для 27-ої Сумської артилерійської бригади, виставку плакатів Українського інституту національної пам'яті «Тріумф людини. Мешканці України, які пройшли нацистські концтабори». Працівниками бібліотеки сформовано книжкову виставку «Донбас: ціна повернення» до відкриття банерної інформаційно-патріотичної виставки «Донбас: перепрочитання образу», що підготовлена Українським інститутом національної пам'яті і Національним музеєм історії України.

У бібліотеках закладів освіти області розміщено книжкові виставки документальної, історичної, художньої літератури, що висвітлюють інформацію про героїчні вчинки воїнів – учасників антитерористичної операції, волонтерів та громадян, які зробили значний внесок у зміцнення обороноздатності держави.

Пункт 23. Виконано. З метою вшанування традицій боротьби за незалежність і соборність України, військової звитяги захисників рідної землі, визначення історичного значення подій, пов'язаних із визвольною боротьбою початку ХХ століття, утвердження української державності у формі Української Народної Республіки, Західноукраїнської Народної Республіки, у період із січня до червня 2019 року в закладах освіти області проведено бесіди «УЦР – перший парламент України: досягнення та помилки», «Крути – подвиг української молоді», «Політичні й етнонаціональні рухи українського народу за відродження державності, утворення УНР (початок ХХ ст. – 1919 рр.)», виховні години «Сумщина в період відновлення державності», «Визначні діячі української революції 1917-1921 років», «Вплив воєн і революцій на історію України», «Історія українського державотворення», «Михайло Грушевський – історик і будівельник української нації», перегляд та обговорення документальних фільмів українських кінематографістів «Невідома Україна», «Український рахунок».

У бібліотеках закладів освіти області оформлено тематичні книжкові виставки «Сторінками нашої революції».

З метою вивчення та популяризації національної історії та культури шляхом ознайомлення з об'єктами історичної та культурної спадщини Сумської області та України у 2019 році учнівською та студентською молоддю здійснено понад 800 туристичних подорожей та екскурсійних поїздок до історичних та пам'ятних місць області та країни.

У межах обласного соціально-освітнього національно-патріотичного проекту «Голос крові: ми – Українці!» 28.03.2019 проведено обласну краєзнавчу конференцію учнівської молоді «Герої сучасності серед нас». Учасники конференції презентували результати пошуково-дослідницької роботи у 2018/2019 навчальному році. Під час виступів діти розповідали про героїчний поступ наших земляків у військовому протистоянні на сході країни.

У січні 2019 року учнівська та студентська молодь м. Суми долучилася до перегляду виставки «Символ твоєї свободи. 100 років Державного герба України», яку було розміщено в Сумській обласній універсальній науковій бібліотеці.

З метою активізації виховної та патріотичної роботи, збереження і розвитку інтелектуального потенціалу України учнівська молодь закладів освіти області взяла участь у Всеукраїнському конкурсі учнівської молоді «Об'єднаймося ж, брати мої!». У квітні 2019 року відбулося нагородження переможців у номінаціях «Духовні святині рідного краю», «Історія України і державотворення».

Пункт 33. Виконано. Протягом 2018/2019 навчального року на базі закладів професійної (професійно-технічної) освіти міст Ромни, Глухів, Конотоп, Шостка, Недригайлівського та Сумського районів відкрито 6 регіональних центрів військово-патріотичного виховання, що є осередками для практичних і теоретичних знань майбутніх захисників нашої держави.

Пункт 34. У закладах освіти області працюють органи учнівського самоврядування, діяльність яких спрямована на формування національно-патріотичної свідомості. До роботи з активістами шкільного життя залучалися представники дитячих, молодіжних громадських організацій області, педагоги комунального закладу Сумської обласної ради – обласний центр позашкільної освіти та роботи з талановитою молоддю, а також представники громадських організацій інших регіонів України. Слухачі школи «Лідер» активно співпрацюють із Сумською міською молодіжною організацією старшокласників «МОСТ».

Пункт 35. Виконано. В області розпорядженням голови Сумської обласної державної адміністрації від 24.03.2017 № 162-ОД утворено координаційну раду з питань національно-патріотичного виховання при Сумській обласній державній адміністрації, до складу якої включено учасників антитерористичної операції, які своєю громадянською позицією сприяють розвиткові української нації а також популяризують традиції боротьби за державну незалежність та територіальну цілісність України. Відповідні дорадчі органи утворені при районних державних адміністраціях, виконавчих комітетах органів місцевого самоврядування області.

Пункт 36. З метою виховання в учнів правової культури, активної громадянської позиції у червні 2019 року в закладах освіти області проведено Тиждень правових знань «Я маю право!». Протягом тижня відбулися заходи інформаційного, освітнього та виховного спрямування: лекції, бесіди, виховні години з тем «Право в нашому житті», «Правова культура – шлях до побудови правової держави», урок «Я маю право», перегляд і аналіз фільмів та відеороликів правової тематики, гру-подорож у Країну прав, вікторини «Сам собі адвокат», «Права та обов'язки батьків та дітей», турніри «Ми – кращі знавці права», виставка дитячих плакатів «Я маю право!», зустрічі у форматі «круглого столу» «Від прав людини до прав студента: проблеми і перспективи». У шкільних бібліотеках оформлено тематичні виставки та стенди «Права дитини – майбутнє України».

Протягом тижня правових знань у закладах освіти області поновлено матеріали постійно діючих куточків правової інформації і оформлено тематичні виставки та стенди «Права дитини – майбутнє України», «На захист інтересів громадян».

Пункт 37. Виконано. В області налагоджено взаємодію з інститутами громадянського суспільства в напрямку реалізації спільних заходів національно-патріотичного спрямування, у тому числі у форматі наметових таборів, походів тощо. Так, влітку 2019 року функціонувало 3 офіційних заклади оздоровлення та відпочинку, що діють у форматі наметових таборів: - «Сузір'я», «Табір миру» та «Туса».

Громадською організацією «Молодіжний націоналістичний Конгрес» проведено юнацький наметово-практичний патріотичний табір «Коловрат ім.Романа Атаманюка».

Цікавим та змістовно наповненим для учасників став проект «Таборування «Дубовицька Січ», у рамках якого для дітей та студентів були організовані семінари, конкурси учнівської творчості, військово-спортивні змагання, екскурсія до міста Новгород-Сіверський, підсумкову військово-патріотичну гру «Дубовицька Січ».

З метою пропагування серед молоді героїчних сторінок історії, славних бойових і трудових традицій старшого покоління спільно з молодіжною громадською організацією «Глухівський військово-патріотичний клуб «Мужність» проведено історико-патріотичний похід по місцям бойової слави «Шлях Мужності».

Пункт 39. Виконано. Діти та учнівська молодь є учасниками культурно-мистецьких заходів, що відтворюють події з історії України. У закладах загальної середньої та позашкільної освіти області реалізується обласна акція «Патріотична хвиля», історико-краєзнавча експедиція учнівської молоді «Сумщина в міфах і легендах», обласний конкурс фотоматеріалів із дослідження особливостей народного вбрання, предметів побуту «Слобожанський оберіг», обласний конкурс пошуково-творчих робіт «Вишивана душа української оселі», обласний конкурс технічної творчості з виготовлення макетів української садиби «Колиска роду – українська хата»; обласний конкурс туристсько-краєзнавчих походів «Перлини Сумщини в намисто України».

У квітні 2019 року проведено обласний конкурс-виставку технічної творчості з виготовлення макетів української садиби «Колиска роду – українська хата. У конкурсі взяли участь 55 дітей та учнівської молоді із 18 закладів загальної середньої та позашкільної освіти області.

Пункт 43. Виконано. З метою виховання юних патріотів України на засадах національної гідності, високої самосвідомості та активної громадянської позиції, формування в них навичок здорового способу життя на базі дитячого оздоровчого табору «Восход» Комунального закладу Путивльської районної ради – районного центру позашкільної роботи в травні цього року відбувся II (обласний) етап Всеукраїнської дитячо-юнацької військово-патріотичної гри «Сокіл» («Джура»). У змаганнях узяли участь 22 команди закладів освіти області. За результатами змагань найбільшу суму балів набрала команда міста Суми, яка представляла Сумщину на Всеукраїнському етапі гри.

Пункт 44. Виконано. Питання національно-патріотичного виховання розглядається на нарадах, засіданнях колегій структурних підрозділів Сумської обласної державної адміністрації, місцевих органів управління освітою, закладів освіти області. Також зазначені питання постійно розглядаються на засіданнях координаційної ради з питань національно-патріотичного виховання при Сумській обласній державній адміністрації.

Пункт 46. Виконано. У 55 закладах позашкільної освіти області працюють 3414 гуртків різних напрямків, діяльність яких спрямована на розвиток інтелекту, фізичний гарт і патріотичне виховання. До гурткової роботи залучено 56 тисяч дітей та учнівської молоді. Крім того, в області функціонують 2 заклади позашкільної освіти військово-патріотичного напрямку: Комунальна установа «Міський центр військово-патріотичного виховання» м. Суми та Комунальна установа «Шосткинський міський дитячо-юнацький клуб фізичної підготовки «Патріот» Шосткинської міської ради Сумської області», де у 33 гуртках виховується понад 600 вихованців.

В області створений і діє Обласний центр відпочинку, оздоровлення, туризму та військово-патріотичного виховання (далі – Центр).

Методисти та інструктори Центру упродовж року проводили різноманітні навчання та заходи, спрямовані на набуття практичних навичок та умінь (тактична медицина, стрільба, тактика поведінки під час військових дій тощо).

Пункт 47. Виконано. Органи учнівського самоврядування є учасниками різноманітних патріотичних акцій, фестивалів, конкурсів. У травні 2019 року представники учнівського самоврядування взяли участь у засіданні у форматі «круглого столу» «Патріотична хвиля», у ході якого активно налаштована молодь звітувала про свою діяльність. Було визначено подальші плани роботи в патріотичному напрямку.

Пункт 48. Виконано. З метою вдосконалення роботи з патріотичного, правового, морального, виховання дітей та молоді в закладах освіти області проведено акції «Здоров'я – запорука успіху», «Ми за здоровий спосіб життя», у рамках яких організовано спільні засідання у форматі «круглого столу», диспути, конкурси стіннівок, бесіди, лекції з представниками медичних установ, правоохоронних органів. Так, у квітні 2019 року відбувся регіональний етап Всеукраїнського фестивалю-конкурсу «Молодь обирає здоров'я», у якому взяла участь 21 команда закладів загальної середньої освіти. Команди змагалися в номінаціях літературно-музичних, спортивних міні-композицій, спрямованих на популяризацію, пропаганду та роз'яснення серед молоді переваг здорового способу життя, формування безпечної поведінки, збереження власного здоров'я та здоров'я інших. Перемогу в зазначеному конкурсі здобула команда «Шанс» Свеської спеціалізованої школи I-III ступенів № 2 Ямпільської районної ради.

Пункт 51. Виконано. З метою створення необхідних умов для організації проведення відбору кандидатів на військову службу за контрактом із числа випускників закладів освіти області проводиться робота щодо військово-патріотичного виховання молоді, її військово-професійної орієнтації, функціонують та постійно оновлювалися стенди із розміщеними на них інформаційно-агітаційними матеріалами щодо умов прийняття і проходження військової служби за контрактом та вступу до вищих військових навчальних закладів «Про військову службу за контрактом».

Спільно із військовими комісаріатами області проведено бесіди, інформаційні хвилини, години спілкування, роз'яснення щодо переваг військової служби за контрактом серед учнівської та студентської молоді «Переваги військової служби за контрактом», «Військова служба – за чи проти?», «Військова служба – це служба справжніх чоловіків».

Інформація Тернопільської обласної державної адміністрації

Відповідно до листа Міністерства молоді та спорту України від 28.08.2019 № 6570/14 „Стосовно подання звіту про виконання Плану дій щодо реалізації Стратегії національно-патріотичного виховання дітей та молоді на 2017-2020 роки” обласна державна адміністрація повідомляє наступне.

З метою активізації роботи з національно-патріотичного виховання обласною державною адміністрацією розроблено обласну цільову програму національно-патріотичного виховання дітей та молоді на 2017-2020 роки, яку затверджено

рішенням Тернопільської обласної ради від 02 серпня 2017 року № 692. На реалізацію програми у 2019 році передбачено 750,0 тис. гривень.

Розпорядженням голови обласної державної від 12 листопада 2015 року № 695-од „Про обласну координаційну раду з національно-патріотичного виховання дітей та молоді” утворено обласну координаційну раду з національно-патріотичного виховання дітей та молоді. Аналогічні координаційні ради створено у всіх районах області та містах обласного значення. У поточному році проведено 2 засідання обласної координаційної ради.

Управлінням сім’ї та молоді обласної державної адміністрації видано Методичний посібник з питань впровадження програми національно-патріотичного виховання для навчальних закладів і громадських об’єднань. Тираж 800 шт. Посібник отримали усі ЗОШ області I-II та I-III ступенів і громадські організації національно-патріотичного спрямування.

Підготовлено до друку посібник „Методичні матеріали для організації куренів в дитячо-юнацькій військово-патріотичній грі „Сокіл” („Джура”)” та ведеться робота з підготовки посібника „Організація таборів” для керівників гуртків національно-патріотичного виховання.

В області проводиться робота щодо розвитку інфраструктури національно-патріотичного виховання.

Станом на сьогодні діють комунальні установи Тернопільської обласної ради „Тернопільський обласний молодіжний методичний центр” та „Тернопільський обласний пластовий вишкільний центр”, метою діяльності яких є національно-патріотичне виховання дітей та молоді, працевлаштування, пропаганда здорового та безпечного способу життя, профілактика негативних явищ у молодіжному середовищі.

Ведуться роботи щодо облаштування майданчика де громадськими організаціями поводитимуться наметові та вишкільні табори в урочищі „Соколиця” біля с.Саранчуки Бережанського району. Станом на 1 вересня 2019 року збудовано „таборовий будинок”, в’їзну браму, пробуровано свердловину для водопостачання та проведено електрику, поглиблено та очищено озеро, відремонтовано під’їзну дорогу.

У 2019 році, на території Тернопільської області, обласною державною адміністрацією та інститутами громадянського суспільства проведено ряд всеукраїнських заходів за фінансової підтримки Міністерства молоді та спорту України:

- Всеукраїнський семінар-тренінг „Школа виховників джур – III”, спрямований на підготовку громадських активістів, які залучаються до організації і проведення Всеукраїнської дитячо-юнацької військово-патріотичної гри „Сокіл” („Джура”) (з 12 по 14 квітня 2019 року у м.Тернопіль);

- Всеукраїнська теренова гра, спрямована на вшанування героїв боротьби Українського народу за незалежність і територіальну цілісність України, „Гурби – Антонівці – 2019” (з 01 по 05 травня 2019 року у с. Антонівці Шумського району Тернопільській області);

- пластові заходи всеукраїнського рівня, зокрема: „Наметовий табір для залучення молоді у волонтерський рух”, „Наметовий табір для залучення молоді у

Пласт”, „Всеукраїнський вишкіл для виховників”, „Всеукраїнський історичний табір „Одного разу в казці”, „Всеукраїнський табір „Світанкові віхи – спадок Олександра”;

- Всеукраїнський сплав по Дністру „Скарб Нації. 7 чудес України. Дністровський каньйон”;

- Всеукраїнський вишкільний табір „Лисоня” імені Івана Гавдици.

Протягом 2019 років за кошти обласного бюджету проведено такі заходи національно-патріотичного виховання:

- I (районні, міські) та II обласний етапи Всеукраїнської дитячо-юнацької військово-патріотичної гри „Сокіл” („Джура”) із залученням 15000 учнів загальноосвітніх шкіл області;

- турнір з пейнтболу для учасників обласного етапу Всеукраїнської дитячо – юнацької військово-патріотичної гри „Сокіл” („Джура”);

- Кубок Тернопільської області з українських інтелектуальних ігор „УНІКУМ” ім. Героя АТО Ореста Квача;

- обласна теренова гра для дітей та молоді „Легенда УПА”;

- обласна військово-патріотична гра, спрямована на вшанування героїв боротьби українського народу за незалежність і територіальну цілісність України „Чортківська офензива – 2019”;

- акція „Кіномарафон нескорених націй»;

- обласний турнір з пейнтболу „Кубок Шухевича”;

- науково-просвітницькі виставки „Дев’яносто років боротьби ОУН”;

- урочиста презентація книги „Юрій Федаш – командир морського тральщика „ЧЕРКАСИ”;

- військово-патріотичний вишкіл, спрямований на набуття практичних навичок учнями і студентами з основ військової справи та з нагоди відзначення Дня добровольця;

- військово-патріотичний вишкіл для учасників підсумкового етапу культурно-мистецького дитячо-юнацького фестивалю „Вставай, Сонце”;

- військово-патріотичний вишкіл „Шураві”;

- військово-патріотичний наметовий табір „Гайдамаки”;

- акція, спрямована на вшанування духовних провідників українського народу, „Українцям найкраще!”.

- акція спрямована на підвищення рівня знань у дітей і молоді про видатних особистостей українського державотворення, „Пам’ятай про Крути”;

- акції спрямована на відзначення в області Дня Героїв Небесної Сотні, „Герої не вмирають”;

- акція спрямована на підвищення рівня знань у дітей і молоді про видатних особистостей українського державотворення, „Історія воєнної округи УПА „Лисоня”;

- урочисте нагородження захисників України із добровольчих батальйонів відзнакою „Лицарський хрест добровольця Тернопільщини”.

- військово-патріотичне навчання „Булава – 2019”;

- військово-патріотичний вишкіл для молоді Заліщицького та Підволочиського районів;

- військово-патріотичні вишколи, наметові табори для молоді, квестові ігри, духовно-мистецькі, екологічні, спортивні, благодійні акції та ін.

З метою посилення співпраці з молодіжними громадськими організаціями управління сім'ї та молоді обласної державної адміністрації щороку проводяться конкурси з визначення програм (проектів, заходів) розроблених інститутами громадянського суспільства Тернопільської області. У 2019 році підтримано 41 проект 24 громадських організацій. 50 % коштів виділених на конкурс, спрямовані на проекти національно-патріотичного виховання.

Інформація Харківської обласної державної адміністрації

Про стан виконання розпорядження Кабінету Міністрів України від 18.10.2017 № 743-р «Про затвердження плану дій щодо реалізації Стратегії національно-патріотичного виховання дітей та молоді на 2017-2020 роки» у 2019 році:

До п. 4. Розроблення та затвердження обласних програм з національно-патріотичного виховання дітей та молоді на 2018-2021 роки відповідно до ціннісних орієнтирів та індикаторів ефективності, визначених в Указі Президента України від 13 жовтня 2015 р. № 580 «Про Стратегію національно-патріотичного виховання дітей та молоді на 2016 – 2020 роки».

Рішенням XVIII сесії VII скликання Харківської обласної ради від 06.12.2018 № 818- VII затверджено регіональну Програму національно-патріотичного виховання молоді на 2019-2023 роки (далі - Програма).

Програмою визначені напрями, шляхи та механізми розв'язання завдань національно-патріотичного виховання молоді в області.

Основними складовими національно-патріотичного виховання в області стали: громадянсько-патріотичне, військово-патріотичне, духовно-моральне виховання.

Програма охоплює сфери: освіта; наука; культура та мистецтво; профорієнтація на військові спеціальності; історія, краєзнавство; туризм; охорона довкілля; фізкультура, спорт, популяризація здорового способу життя; цивільна оборона; оборона України.

На виконання завдань Програми передбачено відповідне фінансування. Реалізація завдань Програми планується виключно за проектами громадянського суспільства. Спільно з громадським суспільством сформовано календарний план заходів на 2019 рік.

Програма з національно-патріотичного виховання затверджені і у обласних територіальних адміністративних одиницях.

До п. 5. Проведення освітньо-виховних, інформаційно-просвітницьких, культурологічних, міжнародних, науково-методичних заходів з національно-патріотичного виховання.

У Харківській області накопичено досвід роботи щодо формування у дітей і молоді толерантної поведінки, взаємоповаги, взаєморозуміння в полікультурному соціумі країни, виховання поваги до державної мови, традицій українського народу.

Управлінням у справах молоді та спорту обласної державної адміністрації, спільно з громадянським сектором області проведено:

■ акцію «Шевченківськими шляхами», спрямовану на національно-патріотичне виховання молоді шляхом долучення до вшанування історично-культурної спадщини, на прикладі вивчення творчості знаного українського поета Т.Г. Шевченка;

■ обласний вишкіл для підготовки тренерів-вихователів з організації національно-патріотичних ігор для молоді, із числа громадських активістів, які залучаються до організації і проведення Всеукраїнської військово-патріотичної гри «Сокіл» («Джура»). У вишколі прийняло участь 70 осіб з районних державних адміністрацій, міст обласного значення та об'єднаних територіальних громад Харківської області. Захід проведено з метою сприяння створенню постійно діючих осередків Гри «Сокіл» («Джура») – куренів, в тому числі в прикордонних районах шляхом підготовки громадських активістів із різних районів Харківщини, які залучаються до організації і проведення Всеукраїнської військово-патріотичної гри «Сокіл» («Джура»), що, у свою чергу, сприятиме активному залученню молоді до національно-патріотичного та спортивного виховання, її фізичному та моральному загартуванню, формуванню ціннісних орієнтирів і громадянської свідомості, збереження звичаїв та традицій українського народу;

■ форум «Моя майбутня Україна», в якому прийняло участь 55 осіб з числа молоді, з метою привернення уваги до подій на Сході України та формування активної громадянської позиції, виховання у підростаючого покоління любові до України, патріотично-національної свідомості, мотивації підростаючого покоління до здорового образу життя, бажання створювати сильну, вільну і незалежну Державу. По закінченні заходу учасники отримали брошури «Молодіжні роботи. Моя майбутня Україна» для поширення серед молоді (за місцем проживання).

■ форум «Шляхами патріота. Григорій Сковорода», в якому прийняло участь 55 осіб з районних державних адміністрацій, міст обласного значення та об'єднаних територіальних громад Харківської області. Мета форуму – сформувати в учасників заходу більш повне розуміння особи та вчення Григорія Сковороди, культурного та політичного тла його життя – як дуже важливих явищ українського буття; зруйнувати стереотипи щодо її вузькості і застарілості; розкрити роль як корифея самовизначення особистості в засновника професійної орієнтації.

■ семінар-тренінг «Пласт. Від істоків до сучасності», в якому взяло участь 40 осіб з районних державних адміністрацій, міст обласного значення та об'єднаних територіальних громад Харківської області. Учасники заходу мали змогу отримати теоретичні й практичні знання з питань здорового способу життя; засад національно-патріотичного виховання в Пласті, основних методів роботи з молоддю.

■ наметовий табір «Черкас», в якому взяло участь 130 осіб з районних державних адміністрацій, міст обласного значення та об'єднаних територіальних громад Харківської області. Учасники заходу мали змогу вдосконалити свої знання стосовно героїчних подій історії українського народу та використовувати їх в подальшому на практиці.

■ акцію «Нашадки вільних», з метою формування ціннісних орієнтирів, спільної історичної пам'яті та підвищення рівня громадянської свідомості молоді, готовності до виконання обов'язку щодо захисту та територіальної цілісності

України; фізичного та морального загартування в душі взаємопідтримки та на засадах цінностей запорізьких козаків. В акції прийняло участь 60 осіб з районних державних адміністрацій, міст обласного значення та об'єднаних територіальних громад Харківської області.

■ акцію «Обличчя незалежності»; наметовий табір «Слобідська січ - 2019», акцію «Шляхами пращурів» та інші.

Також, найактивніша молодь, представники громадського сектору, члени координаційних рад з національно-патріотичного виховання, волонтери, приймали участь в заходах: урочистості з нагоди відзначення Дня Соборності України, Дня пам'яті Героїв Крут, Дня Героїв Небесної Сотні, Дня народження Т.Г. Шевченка, з нагоди Міжнародного дня визволення в'язнів фашистських концтаборів, до Дня пам'яті та примирення та 73-я річниця Перемоги над нацизмом у Другій світовій війні, до Дня Скорботи, до Дня Конституції України, до Дня Державного Прапора України та до Дня незалежності України.

У 2019 році КЗ «Харківська обласна станція юних туристів» Харківської обласної ради для 2280 учнів закладів освіти області організовано:

■ 57 навчально-тематичних автобусних екскурсій по місцях бойової слави за маршрутами: «Меморіали Харкова (Висота Маршала І.С. Конєва – Дробицький Яр – Лісопарк)», «Соколово-Таранівка», аеродром імені Валентини Гризодубової (с. Коротич);

■ І (обласний) тур Всеукраїнського конкурсу екскурсиводів музеїв закладів освіти «Край, в якому я живу». 3 учні переможці обласного туру конкурсу взяли участь у ІІ (всеукраїнському) турі (м. Тернопіль) та вибороли одно перше і два третіх місця.

У закладах професійної (професійно-технічної) освіти здійснюється робота з реалізації Всеукраїнського науково-просвітницького, історико-краєзнавчого проекту «Місця пам'яті Української революції 1917-1921 років», проводяться різні за формами та тематикою виховні заходи.

Спільно з обласною Радою організації ветеранів України, громадською організацією «Харківська обласна рада ветеранів АТО» традиційно проведено урочистий збір учасників обласної військово-патріотичної акції «Слобожанські дзвони Перемоги», присвячений 75-річчю визволення України від фашистських загарбників (узяли участь понад 300 осіб). Матеріали акції надруковані окремою збіркою.

Для системної реалізації завдань з національно-патріотичного виховання на Харківщині об'єднано зусилля Департаменту науки і освіти, Ради ректорів закладів вищої освіти Харківської області, Харківського університетського консорціуму, Харківської обласної студентської ради та громадських організацій. Питання щодо організації національно-патріотичного виховання постійно розглядається на нарадах різних рівнів: на колегії Департаменту науки і освіти, на нарадах керівників закладів освіти, на засіданнях Харківської обласної студентської ради.

У лютому 2019 року на історичному факультеті Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди відбувся навчально-практичний семінар для заступників директорів закладів професійної (професійно-технічної) освіти з навчально-виховної роботи за темою: «Краєзнавча робота в закладах

професійної (професійно-технічної) освіти як складова роботи з національно-патріотичного виховання».

До 205-річчя від дня народження Тараса Шевченка у Харківському національному аграрному університеті імені В.В. Докучаєва відбулася Всеукраїнська науково-практична конференція «Світова велич генія Тараса Шевченка». 7 студентів закладів вищої освіти стали переможцями фінального етапу ІХ Міжнародного мовно-літературного конкурсу учнівської та студентської молоді імені Тараса Шевченка та ХІХ Міжнародного конкурсу з української мови імені Петра Яцика.

У вищих закладах освіти, закладах професійної освіти проведені тематичні лекції, засідання у форматі «круглих столів» за темами: «Репресії 30-х років – об'єктивна необхідність чи злочин проти народу?», «Внутрішня політика радянського режиму кінця 30-х років», «Сталінський режим та «вороги народу», «Злочин без терміну давності», спрямовані на підвищення у молоді національної свідомості, збереження історичної пам'яті українського народу. У бібліотеках, музеях закладів освіти організовані тематичні виставки видань творів, історичних документів, експозицій з архівних фото-і художніх матеріалів, пов'язані з роковинами Великого терору – масових політичних репресій 1937-1938 років: «Репресія мовою документів», «Минуле з гірким присмаком», «У світлі воскреслої правди».

Протягом звітнього періоду в підпорядкованих фахових передвищих закладах мистецької освіти питання національно-патріотичного виховання було спрямоване на формування у студентів національної свідомості, любові до України, рідного краю, українського народу, виховання почуття причетності до історії країни, поваги до культури, звичаїв українського та інших народів. Також, системно проводились виховні заходи, спрямовані на активізацію роботи щодо протидії негативному впливу інформативної пропаганди іноземних та вітчизняних ЗМІ та об'єднання українського суспільства навколо ідей української державності, розбудову свідомого суспільства.

Відповідно до Планів роботи закладів освіти проведені інформаційно-просвітницькі виховні години та круглі столи за темами: «Захист України – конституційний обов'язок громадян», «День пам'яті героїв Крут», «Українська держава та її символіка», «Україна та НАТО: сучасний погляд української молоді», «Людина – звучить гордо», «Історія роду – історія України та краю», «Люди в погонах», «Крокуємо упевнено вперед дорогами своєї Батьківщини», «Волонтер – мирний воїн», тощо. Також, організовані тематичні заходи до Дня українського козацтва, Дня захисника Вітчизни, до 74^ї річниці визволення України від німецько-фашистських загарбників, Дня Гідності та Свободи, Дня Соборності, пам'яті Небесної Сотні тощо, організовані зустрічі студентів з воїнами ООС, проведені екскурсії до історичного музею, Дробицького Яру.

Крім того, протягом 2018-2019 навчального року проведені традиційні конкурси на кращу художню роботу, присвячену історії боротьби українського народу за державний суверенітет та територіальну цілісність України, та конкурс плакатів «Героям Слава!», організовані перегляди та обговорення кінофільмів «Між Гітлером і Сталіним. Україна в ІІ Світовій війні» (2002 р., С. Новицький), «Війна –

український рахунок» (2002 р, Я. Буковський), «1377 спалених заживо» (2009 р., І. Кравчишин), «ОУН-УПА. Війна на два фронти» (2006 р., А. Санченко), «Шлях довжиною 70 років) тощо.

Місцевими центрами соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді було залучено працівників районних військкоматів, демобілізованих військовослужбовців, учасників антитерористичної операції, волонтерів та на базі оздоровчих таборів відпочинку проведено 12 заходів із урахуванням принципів національно-патріотичного виховання щодо сприяння спортивній і фізичній підготовці дітей, які опинились у складних життєвих обставинах, дітей-сиріт та позбавлених батьківського піклування, які виховуються в прийомних сім'ях та дитячих будинках сімейного типу, а саме: спортивні ігри та естафети «Єдина країна – щаслива родина», «Захисник Вітчизни», «Служба у лавах української армії», «Козацькі розваги» (охоплено 238 осіб).

Крім того інформуємо, що місцевими центрами соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді здійснюється соціальний супровід учасників АТО та членів їх сімей, спільно з Харківським обласним центром психологічної допомоги учасникам АТО надається психологічна підтримка учасникам АТО та членам сімей загиблих, проводиться інформування щодо можливості санаторно-курортного лікування в Україні та дружніх державах (на умовах договорів про співпрацю тощо). Організовано та проведено зустрічі учасників АТО з молоддю з метою покращення національно-патріотичного розвитку.

До п. 7. Розроблення методики проведення заходів щодо сприяння органами державної влади та органами місцевого самоврядування відродженню та збереженню народних промислів українців та корінних народів України.

Протягом звітнього періоду Управлінням культури і туризму обласної державної адміністрації, Комунальним закладом «ОБЛАСНИЙ ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДИЧНИЙ ЦЕНТР КУЛЬТУРИ І МИСТЕЦТВА», структурними підрозділами в сфері культури районних державних адміністрацій, виконавчих комітетів міст, селищ та об'єднаних територіальних громад відповідно до планів роботи проводились культурно-мистецькі заходи календарно-обрядового спрямування, в межах яких організовувались виставки та майстер-класи народних промислів Слобожанщини. Зокрема, фестиваль обрядового та сучасного весільного дійства «Весілля в Малинівці+», мистецьких захід «ArPleinAir», «Сад пісень Сковороди», регіональний фестиваль-конкурс «Душі криниця», «Вертеп-Фест 2019», «Крокове коло», тощо.

Крім того, відповідно плану роботи ОБЛАСНИМ ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДИЧНИМ ЦЕНТРОМ КУЛЬТУРИ І МИСТЕЦТВА проводились: презентація дослідницько-видавничого проекту «Традиційне народне вбрання Харківщини», семінари з питання організації роботи з охорони нематеріальної культурно спадщини на місцевому рівні, обласний семінар-практикум «Слобожанське весілля: структура та особливості відтворення обрядодійства на сучасному етапі», фольклорно-етнографічні експедиції населеними пунктами області.

До п. 11. Організація систематичного проведення заходів з національно-патріотичного виховання дітей та молоді в закладах соціального захисту дітей: притулках для дітей та центрах соціально-психологічної реабілітації дітей.

З метою формування у вихованців закладів соціального захисту національної свідомості, почуття патріотизму, відродження духовності, любові до свого народу, його історії, культурних та історичних цінностей, гордості за минуле і сучасне, для дітей протягом 2019 року проводились виховні години, інтерактивні заняття на теми: «Героїчна спадщина запорізького козацтва - крок до майбутнього», «Історія символів нашої держави», «Звичаї – скарб українського народу», «Утверджую у собі людину – громадянина», «Великий дім – Україна» та інші.

До відзначення 100 річчя подій Української революції 1917-1921 років з вихованцями старшого віку проведено години спілкування на теми: «100- річчя Української революції», «Україна є і буде: революційна доба в Україні».

Відзначення обрядових дат у виховній роботі з дітьми протягом року є одним із значних напрямків роботи з обов'язковим залученням вихованців до підготовки та участі у святах: «Масляна, Масляна, яка ти красна!», «Миколая зустрічаймо в цей святий величний час», «Нащадки слави козаків» та інші.

Творчі вечори, концерти за участі вихованців проводились протягом 2019 року з метою відзначення найважливіших дат історії України: до Дня Конституції «Основи держави», Дня захисту дітей «Веселковий світ дитинства», Дня незалежності України «Всім серцем любить Україну свою», До Дня миру «Я голосую за мир!».

У закладах протягом року проводились Тематичні тижні: Шевченківський тиждень, Тиждень сім'ї, Пасхальний тиждень, Тиждень «Чорнобиль – наша біль», Тиждень сім'ї, Тиждень знань та інші.

За участі дітей проводяться конкурси малюнків, листівок, стіннівок з подальшою участю у виставках малюнків на теми: «Родина – душі берегиня», «Все починається з мами» та інші.

Діти закладів соціального захисту брали участь у виставках дитячої творчості, поробок з паперу та природного матеріалу на тему «Моє серце – Україні!».

Для вихованців закладів соціального обслуговування на базі Харківського обласного центру для ВІЛ-інфікованих дітей та молоді, Харківського обласного соціального гуртожитку для дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування проведено заходи з національно-патріотичної тематики «Пам'ятаємо часи, що не повинні забути», «Незалежність України – свобода моя та твоя».

Мешканці Харківського обласного соціального гуртожитку приймали активну участь у міських та районних святкових заходах присвячених Дню Перемоги та Дню пам'яті та примирення (в якості волонтерів), пам'яті Героїв Небесної Сотні, Дню Конституції України та Дню незалежності України.

До п. 12. Сприяння організації реекспозицій в музеях України та музеях при навчальних закладах краєзнавчого, етнографічного та історичного профілю з метою посилення їх національно-патріотичного впливу через представлення інформації про український визвольний рух ХХ століття, Героїв Небесної Сотні, проведення антитерористичної операції, волонтерів, громадян, які зробили значний внесок у зміцнення обороноздатності держави.

У контексті підвищення рівня патріотичного виховання учнів важливою ланкою є розвиток діяльності 337 паспортизованих музеїв при закладах освіти, як осередків виховної роботи, із них: 114 музеїв широкого історичного профілю, 81 – військово-історичного, 52 – історії закладу освіти, 48 – етнографічного, 9 – літературного, 9 – краєзнавчого, 6 – музеїв хліба та голодомору. У тому числі в музеях широкого історичного та військово-історичного профілів існують розділи, присвячені різним сторінкам історії Другої світової війни, бойовим подіям на території інших держав та антитерористичної операції на сході України, оформлені фотовиставки «У житті завжди є місце подвигу», «Забуттю не підлягає», «Часи не обирають...». У музеї колишніх в'язнів нацистських концтаборів «Пам'ять» Харківської загальноосвітньої школи І–ІІІ ступенів № 160 Харківської міської ради проводяться уроки пам'яті, зустрічі з колишніми в'язнями нацистських концтаборів, ветеранами Немишлянського району м. Харкова, учасниками локальних воєнних конфліктів.

40 музеїв області носять почесне звання «Зразковий музей». Музеї зберігають безцінну історико-культурну та етнографічну спадщину українського народу, яка має колосальний потенціал для освітньої діяльності. Засобами музейної педагогіки у дітей виховується активна громадянська позиція, відповідальність за свою державу, за світле майбутнє.

В приміщенні КОМУНАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ «ХАРКІВСЬКИЙ ІСТОРИЧНИЙ МУЗЕЙ ІМ. М.Ф. СУМЦОВА» ХАРКІВСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ працює постійно діюча виставка «Двічі присягу не дають». Виставка присвячена подіям антитерористичної операції та операції об'єднаних сил і містить інформацію та речі українських бійців, які загинули.

Крім того, працівники музею відповідно річного плану роботи читають лекції та проводять тематичні екскурсії до державних свят, подій для учнів та студентів закладів освіти міста та області. Зокрема, організовані пересувні виставки «Віків і волі вічні дзвони», «Шлях до Перемоги».

До п. 13. Виконання обласних програм з національно-патріотичного виховання дітей та молоді.

Управлінням у справах молоді та спорту Харківської обласної державної адміністрації здійснюється робота з національно-патріотичного виховання на території Харківської області у рамках Регіональної програми національно-патріотичного виховання молоді на 2019-2023 роки, затвердженої рішенням XVIII сесії VII скликання від 06.12.2018 року № 818-VII та Соціальної програми розвитку фізичної культури і спорту, молодіжних ініціатив та формування здорового способу життя у Харківській області на 2019 – 2023 роки, затвердженої рішенням XXIII сесії VI скликання від 06.12.2018 року № 819-VII зі змінами.

До п. 15. Оновлення фондів бібліотек національно-патріотичною літературою про мовно-культурну самобутність українського народу і героїзм у боротьбі за незалежність та територіальну цілісність держави.

Обласні бібліотечні заклади та бібліотеки районів області системно продовжували оновлення свої бібліотечних фондів. Серед нових видань значне місце посідає література національно-патріотичного та історико-національного спрямування.

До п. 16. Поширення соціальної реклами, спрямованої на консолідацію суспільства навколо захисту України, популяризацію військової служби, утвердження спадкоємності традицій борців за незалежність України, донесення достовірної інформації про роль Збройних Сил, інших військових формувань, утворених відповідно до законів України, у забезпеченні миру і стабільності в Україні.

З метою поширення соціальної реклами, спрямованої на консолідацію суспільства, створені куточки популяризації військової служби, які містять національну символіку, буклети, брошури, листівки з переліком соціальних гарантій для учасників АТО, контактні телефони обласних та районних військкоматів. До проведення заходів з національно-патріотичного виховання обласними закладами соціального обслуговування та місцевими центрами соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді Харківської області на базі спеціалізованих формувань «Школа волонтерів» було проведено 78 заходів за участю молодіжних громадських організацій і учасників антитерористичної операції, в яких прийняли участь вихованці прийомних сімей та дитячих будинків сімейного типу (охоплено 794 особи).

У закладах соціального обслуговування було організовано та проведено зустрічі дітей та молоді з учасниками бойових дій на Сході України і членів їхніх сімей, членів Героїв Небесної Сотні, куди були запрошені представники культури та активні громадські діячі, під час яких було організовано перегляд документальних фільмів і обговорення патріотичної позиції героїв України. Було організовано тематичні патріотичні виставки «Переможці», «Я знаю Конституцію», «Незалежність держави – наше майбутнє» у заходах взяли участь 175 осіб.

До п. 21. Сприяння висвітленню в засобах масової інформації питань, пов'язаних з виконанням плану дій щодо реалізації Стратегії національно-патріотичного виховання дітей та молоді на 2017—2020 роки.

Про меморіальні заходи, присвячені Дню Героїв Небесної Сотні, що пройшли в Змієві, – розповіла районна газета «Вісті Зміївщини» (28.02 – ст. «Люди, що тримають українське небо»). Участь у них взяли керівники міста, представники трудових колективів, волонтери, учасники АТО, учні шкіл.

У фойє районного Будинку культури була розгорнута експозиція фотоматеріалів і артефактів часів Революції Гідності. Пам'ять загиблих на Майдані вшанували хвилиною мовчання. Газета нагадала, що за підтримки голови райдержадміністрації у районі триває показ короткометражних художньо-ігрових фільмів, відзнятих членами Союзу молодих кінематографістів України «10 Муза» в рамках національно-патріотичного проекту «Слава Україні! – Героям Слава!» відповідно до Стратегії національно-патріотичного виховання дітей та молоді на 2016–2020 роки за підтримки Міністерства оборони, Міністерства освіти і науки, Міністерства молоді і спорту, Державного комітету телебачення та радіомовлення, літературного конкурсу «Коронація Слова». Всі вони об'єднані тематикою героїзму та патріотизму сучасного українця.

У рамках проекту «Український патріот», який нещодавно започаткувала 92-га окрема механізована бригада, славетну військову частину відвідали учні

Чугуївського НВК № 6 ім. І. Кожедуба, – проінформувала районна газета «Вісник Чугуївщини» (16.03 – ст. «Український патріот»).

Газета підкреслює, що така цікава екскурсія допоможе старшокласникам свідоміше ставитися до мужньої професії захисника Вітчизни, впевненіше визначитися із власним подальшим життєвим шляхом. А гостинні військовослужбовці 92-ї ОМБр планують регулярні подібні зустрічі з молоддю не тільки Чугуївщини, а й всієї Слобожанщини, пропагуючи військово-патріотичне виховання підростаючого покоління, готуючи гідну зміну.

Вже доброю традицією стали зустрічі учнів Новоолександрівської ЗОШ І-ІІІ ступенів з воїнами-земляками – учасниками АТО, – поінформувала районна газета «Вісник Великобурлуччини» (26.04 – ст. «Зустріч з воїном АТО»).

Про те, що національно-патріотичне виховання є стратегічним напрямком виховної роботи у Балаклійській ЗОШ І-ІІІ ступенів № 6, – розповіла районна газета «Вісті Балаклійщини» (28.05 – ст. «З Україною в серці»).

Міськрайонна газета «Вісник Чугуївщини» (01.06 – ст. «Національно-патріотичне виховання в 92-й ОМБр») поінформувала, що 28 травня поточного року відбулося чергове засідання Координаційної ради з національно-патріотичного виховання при Харківській облдержадміністрації на базі 92-ї ОМБр ЗСУ в сел. Клугино-Башкирівка.

Районна газета «Вісник Богодухівщини» (28.06 – ст. «Третій рік поспіль») повідомила, що на базі комунального закладу «Лицей з посиленою військово-фізичною підготовкою «Патріот» Харківської обласної ради відбулося урочисте закриття ІІ (обласного) етапу Всеукраїнської дитячо-юнацької військово-патріотичної гри «Сокіл» («Джура»), який проходив у формі наметового таборування.

Газета підкреслює, що саме у таких таборуваннях формується воїнський дух, перевіряється справжня дружба, випробовується характер. Учасники гри показали істинний патріотизм та готовність у будь-яку мить стати на захист свободи та незалежності України. Отже, рій юних джур «Ось так!» Шарівської ЗОШ І-ІІІ ступенів третій рік поспіль захищає честь району на обласному етапі гри «Сокіл» («Джура») і третій рік поспіль опиняються в трійці кращих.

Всі заходи висвітлюються також на офіційних сайтах та соціальній мережі.

До п. 22. Організація та проведення у бібліотеках книжкових виставок, презентацій видань, інших заходів, спрямованих на висвітлення інформації про героїчні вчинки воїнів — учасників антитерористичної операції, волонтерів та громадян, які зробили значний внесок у зміцнення обороноздатності держави.

В читальних залах обласних бібліотек створені книжкові виставки: «Українська мова в моєму серці» (до Року української книги); «Захист Вітчизни – справа героїв», «На захисті України» (до Дня Збройних Сил України); «Україна: історія незалежності» (до Дня Соборності України), «Єднаймо душі словом Кобзаря», «Героїв стежина – від батька до сина» (до Дня українського добровольця), «Перемога в серцях поколінь» (до Дня пам'яті і примирення) тощо.

В ОБЛАСНОМУ КОМУНАЛЬНОМУ ЗАКЛАДІ «ХАРКІВСЬКА ОБЛАСНА БІБЛІОТЕКА ДЛЯ ДІТЕЙ» протягом звітнього періоду продовжився збір та постійне експонування особистих речей воїнів ООС, артефактів війни.

До п. 23. Реалізація Всеукраїнського історико-краєзнавчого проекту до 100-річчя Української революції 1917—1921 років «Місяця пам'яті Української революції».

Визнаючи значимість Української революції 1917-1921 років, високо оцінюючи внесок у цю історичну подію українського народу, віддаючи належне вшанування пам'яті її учасників, у закладах освіти області проведено тематичні заходи, а саме:

- уроки пам'яті, лінійки-реквієми, учнівські конференції, семінари за темами: «Українська революція: головні події, постаті», «Українська революція 1917-1921 років. Крізь призму історії», «Історичне значення Української революції 1917-1921 років», «Українська революція. Перша світова війна», «Лютнева революція. Формування Центральної Ради», «Утворення Української Народної Республіки», «Боротьба на заході країни: Західно-Українська Народна Республіка», «Політичні сили в боротьбі за владу в Україні», «Держава і право України 1917-1920», «Українська державність у 1917-1919 роках», «Сучасна історіографія національно-демократичної революції в Україні 1917-1920 років», «Боротьба за українську державність (квітень 1918 р. – 1921 р.)», «2017 рік – Рік Української революції 1917-1920 років», «Затвердження Тризуба державним гербом УНР» (Богодухівський, Балаклійський, Красноградський, Сахновщинський, Шевченківський, Чугуївський, Харківський, Золочівський райони, м. Люботин, м. Ізюм, м. Чугуїв, м. Первомайський);

- години спілкування, засідання у форматі «круглих столів» за темами: «Міхновський М.І. – ідеолог державної незалежності України, засновник і перший ідеолог українського націоналізму», «Лютнева революція 1917 року й Україна. Початок Української революції. Утворення Української Центральної Ради (УЦР)», «Михайло Грушевський. Українські політичні партії. Український національний Конгрес. Початок українізації армії. Вільне козацтво», «Україна – соборна, сильна, вільна», «На сторожі прав і вольностей Української землі», «Україна в боротьбі за збереження державної незалежності (1918-1920 років)», «Заснування Української академії наук», «Чому Україна не змогла здобути незалежність у 2017-2021 роках?» (Нововодолазький, Великобурлуцький, Валківський, Богодухівський, Дергачівський, Краснокутський, Первомайський райони, м. Ізюм, м. Люботин, м. Куп'янськ, м. Лозова);

- перегляд та обговорення фільму «Холодний яр».

У бібліотеках (музеях) закладів освіти функціонують постійно діючі тематичні виставки видань творів, історичних документів, експозиції з архівних фото- і художніх матеріалів, що ілюструють події Української революції 1917-1921 років, діяльність провідних діячів визвольного руху.

На базі Харківського державного автотранспортного коледжу відбулась обласна студентська науково-теоретична конференція «Сторіччя української революції: актуальні проблеми державотворення України». Теми, обрані студентами, присвячені ролі жінок у подіях Першої світової війни та Української революції; діяльності Національної Академії Наук; 100 – річчю Акту Злуки Українських земель; Державному центру УНР в екзилі (1921 – 1992 рр.) тощо.

За участю науково-педагогічних працівників та студентської молоді в Українській інженерно-педагогічній академії проведено лекцію «Вірність історичній правді: значення Української революції 1917-1921 років», семінари «Визначні діячі Української революції 1917-1921 років» та «Універсали Української Центральної Ради: значення та уроки цих подій».

У Комунальному закладі «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради відбулася студентська конференція «Українська Центральної Рада на чолі української національно-визвольної революції».

На базі Українського державного університету залізничного транспорту відбулася науково-практична конференція, присвячена початку Української національно-демократичної революції, а також засідання дискусійного клубу на тему «Національна ідентифікація в епоху глобалізації».

У Комунальному закладі «Харківський вищий коледж мистецтв» проведено виставку-хроніку «Українська Центральної Рада та її універсали: факти і коментарі» та організовано обговорення відеофільму «Хроніка української революції».

В Харківській області розпорядженням голови обласної державної адміністрації від 28.08.2018 № 503 створена обласна науково-редакційна група для підготовки матеріалів до проекту «Місця пам'яті Української революції 1917-1921 років». До складу зазначеної групи увійшли представники Управління культури і туризму Харківської обласної державної адміністрації та ОКЗ «Харківський науково-методичний центр охорони культурної спадщини». На даний час продовжується відповідна робота щодо підготовки матеріалів до проекту «Місця пам'яті Української революції 1917-1921 років».

До п. 25. Сприяння увічненню пам'яті борців за незалежність України у ХХ столітті, осіб, які брали участь у захисті суверенітету та територіальної цілісності України, а також в антитерористичній операції на сході України, шляхом найменування чи перейменування в установленому порядку на їх честь об'єктів топоніміки, навчальних закладів, встановлення пам'ятних знаків і меморіальних дощок.

У закладах освіти Харківщини проведено заходи щодо вшанування пам'яті 137 воїнів-земляків, які загинули на території антитерористичної операції на сході України, а саме:

- на фасадах 54 закладів загальної середньої освіти, де навчалися воїни, які загинули на території АТО, встановлено 58 меморіальних дощок щодо вшанування пам'яті 59 осіб;

- у приміщенні Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна встановлено меморіальну дошку щодо вшанування пам'яті 4-х випускників вищого навчального закладу, які загинули на території АТО;

- у приміщеннях 24 закладів загальної середньої освіти встановлено 24 пам'ятні стенди;

- у Харківському національному університеті Повітряних Сил імені І.Кожедуба встановлено 1 стенд щодо вшанування пам'яті воїнів-випускників вищого закладу освіти.

- відповідно до рішення XLV сесії Близнюківської районної ради від 10.09.2015 № 820-VI Лукашівській ЗОШ І-ІІІ ст. Близнюківської районної ради присвоєно ім'я випускника, вчителя закладу Олега Чепеленка.

- у приміщеннях 42 закладів освіти встановлені пам'ятні знаки, щодо вшанування пам'яті 48 воїнів.

Усього в закладах освіти області створено 48 куточків Слави (Пам'яті) щодо вшанування пам'яті 48 осіб, які загинули на території антитерористичної операції на сході України, встановлено 59 меморіальних дощок щодо вшанування пам'яті 62 осіб та – 25 стендів (вшанування пам'яті 27 осіб).

№ з/п	ПІБ Героя Небесної Сотні	Місце загибелі	Заклад освіти, що закінчив	Вшанування пам'яті
1.	Зубенко Владислав Віталійович, Герой Небесної Сотні	м. Київ, майдан Незалежності, лютий 2014 року	Комунальний заклад «Харківська спеціалізована школа І-ІІІ ступенів № 15 з поглибленим вивченням окремих предметів Харківської міської ради Харківської області», Український державний університет залізничного транспорту	У закладі загальної середньої освіти встановлено пам'ятний стенд щодо вшанування пам'яті Зубенка В.В. та створено куточок Пам'яті В університеті встановлено меморіальну дошку; відкрито лабораторію інформаційних систем і технологій імені Героя України В. Зубенка; організовано виставку історичних документів «Герої не вмирають»
2.	Котляр Євгеній Миколайович, Герой Небесної Сотні	м. Київ, вулиця Інститутська, 20.02.2014	Харківський педагогічний ліцей № 4 Харківської міської ради, Харківський національний	У ліцеї встановлено меморіальну дошку та 2 стенди - в музеї закладу

			університет радіоелектроніки	В університеті встановлено меморіальну дошку
--	--	--	---------------------------------	---

До п. 33. Вивчення сучасних виховних систем, узагальнення та поширення найкращого досвіду з національно-патріотичного виховання дітей та молоді.

На регіональному рівні діє обласна програма розвитку освіти «Новий освітній простір Харківщини» на 2019-2023 роки, затверджена рішенням обласної ради від 06.12.2018 № 817-VII, відповідно до якої реалізуються заходи щодо організації національно-патріотичного виховання, розвитку та використання української мови.

Підготовлено регіональний освітній проект «Підтримка діяльності закладів загальної середньої освіти Харківської області з навчанням мовами національних меншин в галузі багатомовної освіти». Мета проекту: створити оптимальні умови для зміцнення та утвердження державної мови у системі багатомовної освіти, допомогти учням знайти зв'язок між різними навчальними дисциплінами й створити цілісну картину тем, що вивчаються в умовах білінгвальної освіти, удосконалювати їхні знання з української мови за допомогою інших шкільних дисциплін, підтримати й посилити співпрацю вчителів, які викладають у закладах загальної середньої освіти з мовами національних меншин.

До п. 35. Залучення до діяльності обласних координаційних рад з питань національно-патріотичного виховання східних і південних регіонів України громадських активістів з інших регіонів України, які мають досвід у сфері національно-патріотичного виховання дітей та молоді.

На виконання постанови Кабінету Міністрів України від 07.12.2016 №999 «Про затвердження Типового положення про координаційну раду з питань національно-патріотичного виховання при місцевій державній адміністрації» у Харківській області розпорядженням голови обласної державної адміністрації від 12.01.2016 № 6 утворено координаційну раду з питань національно-патріотично виховання та затверджено Положення про координаційну раду з питань національно-патріотично виховання при Харківській обласній державній адміністрації, затверджено її персональний склад у кількості 49 осіб із числа представників громадських організацій, державних установ та інших соціальних інституцій, що опікуються питанням національно-патріотичного виховання.

Протягом звітнього періоду проведено 6 засідань координаційної ради з питань національно-патріотичного виховання при Харківській обласній державній адміністрації, в тому числі 5 виїзних (3 з яких на території вищів Харківської області (Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут», Харківська державна академія культури, Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди), 1 на території 92-ї окремої механізованої бригади Чугуївського району Харківської області та 1 на території Національного парку «Гомільшанські ліси», під Змієвим Курганом Зміївського району Харківської області).

До п. 36. Забезпечення проведення тижнів правової освіти та національно-патріотичного виховання, спрямованих на розвиток у дітей та молоді почуття власної гідності, усвідомлення своїх прав і обов'язків у суспільстві.

У рамках право просвітницького проекту «Я маю право» у закладах загальної середньої освіти області проведені тижні правової освіти:

- бесіди за темами: «Мої права», «Правила і закони суспільного життя», «Статуси і ролі особистості в соціумі: правовий аспект»;

- засідання у форматі «круглих столів» за темами: «Порушення прав людини: експлуатація та торгівля», «Права особистості та суспільні обов'язки на захисті суверенності й державності України», «Основні права і обов'язки сучасного громадянина України»;

- тематичні виставки літератури, документів, тематичних стендів за темами: «Закон і ми», «Освіта та право».

У закладах освіти області проведені тижні національно-патріотичного виховання, у рамках яких відбулися:

- уроки мужності, лекції, семінари, бесіди, святкові концерти за участі учасників Революції гідності, ветеранів війни та військової служби, учасників українського визвольного руху, членів сімей загиблих (померлих) воїнів за темами: «Односельці – учасники антитерористичної операції на сході України», «Історії воїнів АТО: Ми боремося за українську землю», «Біля мужніх людей схилию коліно», «В єдності сила українського народу»;

- засідання у форматі «круглих столів» із питань вивчення воєнно-політичної історії України та історії українського війська, за темами: «Тільки тим історія належить, хто за неї бореться й живе», «Запах війни», «Лиш тільки той достойний слави і свободи, хто кожен день за них іде у бій».

У рамках правопросвітницького проекту «Я маю право» у закладах професійної (професійно-технічної) освіти проведені:

- за участю працівників міських (районних) бюро правової допомоги проведено відеолекторії на тему: «Попередження правопорушень та злочинів у молодіжному середовищі»;

- зустрічі учнів з фахівцями центрів соціальних служб для сім'ї, центрів з надання безоплатної вторинної правової допомоги;

- зустрічі учнів з фахівцями Юридичного Департаменту Харківської обласної державної адміністрації «Адміністративна та кримінальна відповідальність неповнолітніх»

- лекції «Як протидіяти домашньому насильству»;

- тренінги «Торгівля людьми – порушення прав людини»;

- виставки літератури за загальною темою «міжнародне та українське право з питань захисту прав людини»;

- соціологічні опитування «Що ми знаємо про свої права та обов'язки».

До п. 37. Проведення разом з громадськими організаціями заходів, тематичних змін національно-патріотичного спрямування у дитячих закладах оздоровлення та відпочинку.

Для організації співпраці позашкільних навчальних закладів та дитячих закладів оздоровлення та відпочинку в період літньої оздоровчої кампанії 2019

року в районах (містах), ОТГ області затверджені начальниками місцевих органів управління освітою спільні плани роботи, у яких передбачено проведення різноманітних форм виховної, навчальної та пізнавальної діяльності, враховано вікові особливості дітей, їх творчий, інтелектуальний і фізичний потенціал. В області відпрацьована система співпраці закладів позашкільної освіти з дитячими закладами оздоровлення та відпочинку. Планами роботи таборів передбачено проведення різноманітних екскурсій, гурткової роботи, майстер-класів, заходів з підвищення рівня національно-патріотичного виховання.

Маршрутно-кваліфікаційна комісія, що функціонує при КЗ «Харківська обласна станція юних туристів» Харківської обласної ради, протягом червня-серпня 2019 року здійснила випуск 34 туристських груп у походи до Карпат, по Харківській, Полтавській, Запорізькій та Сумській областях, в яких брали участь 357 дітей.

Значна увага у таборах оздоровлення та відпочинку приділялась патріотичному вихованню дітей. З нагоди відзначення 23-й річниці Конституції України проведені просвітницькі тематичні заходи, що спрямовані на виховання в молодого покоління поваги до Конституції України, формування правової культури, здобуття знань про конституційні права, свободи та обов'язки громадян України, історію вітчизняного конституційного права, а саме: години спілкування за темами: «Конституція України і права людини», «Права і сучасність»; засідання «круглих столів», диспути за темами: «Досягнення українського суспільства на шляху побудови демократичної, соціальної і правової держави», «Конституція України – фундамент правової держави», «Права людини: від шкільних зошитів до реального життя», «Конституція і розбудова демократичної держави», «Сьогоднішня Україна – яке воно є?». До Дня Державного Прапора України у дитячих закладах оздоровлення та відпочинку проведено тематичні заходи, присвячені історії становлення й утвердження державних символів України, а саме: лінійки «День Державного Прапора України», «Ми живемо на Україні»; бесіди, засідання у форматі «круглих столів» за темами: «Державні символи України: історія і сучасність», «Я – людина. Ми – родина. Дім наш - Україна», «Місце української держави у світовій спільноті», що висвітлюють історію становлення та утвердження державних символів України, їх статус і функції та спрямовані на формування правової культури в учнів у ставленні до державної символіки; виставки дитячих малюнків, плакатів, стіннівок «Україна рідна – мила сторона», «Моя рідна Україна». До 28-ї річниці незалежності України, з метою висвітлення історії розвитку України як правової, соціальної, демократичної країни у закладах оздоровлення та відпочинку області тематичні заходи: бесіди, години спілкування за темами: «Сьогодні ми діти, юнацтво – завтра громадяни України», «Україна – 28-й рік державотворення: досягнення та перспективи євроінтеграції», «Незалежність України: від ідеї до реалії», «Досягнення і перспективи незалежної України», присвячені історичним діячам та видатним етапам в історії України; інтелектуальні чемпіонати «Українське державотворення від давнини до сьогодні», «Моє дитинство в незалежній Україні», спрямовані на виховання в дітей уміння жити і працювати в сучасному громадянському суспільстві; творчі проекти «Славетні постаті України», «Сім чудес України», «Видатні жінки України».

У 2019 році на території Харківської області працювало 23 стаціонарних дитячих заклади оздоровлення та відпочинку, якими впроваджувалися відповідні програми та заходи, спрямовані на національно-патріотичне виховання дітей.

Основною метою проведення національно-патріотичних заходів у дитячих закладах оздоровлення та відпочинку стало:

- виховання любові до рідної землі, українського народу, шанобливого ставлення до його культури;
- поваги до культури всіх народів, які населяють Україну;
- формування у дітей та молоді патріотичної свідомості та готовності до виконання громадянського і конституційного обов'язку щодо захисту національних інтересів України;
- профілактика негативних проявів поведінки, злочинності, наркоманії, алкоголізму серед дітей та молоді.

В закладах реалізується програма національно-патріотичного виховання дітей і молоді, яка входить до планів виховної та відпочинкової роботи з дітьми, святкування державних свят літа: Трійці, Дня Конституції, Дня Незалежності, Дня Прапора України. Особлива увага на цих святах приділяється вихованню патріота.

Крім того, на кожній зміні обов'язково проводяться заходи, на яких діти знайомляться з українськими звичаями та традиціями: «Свято Івана Купала», «Марш вишиванок», «Козацьке коло». Сценарії свят пишуться через призму історичних перемог українського народу та образу непереможного духа українського героя. Проводяться бесіди з національно-патріотичного виховання, зустрічі з героями – учасниками АТО, відвідування меморіальних комплексів.

До п. 39. Сприяння проведенню культурно-мистецьких заходів, що відтворюють події з історії України.

У Комунальному закладі «Харківський обласний Палац дитячої та юнацької творчості» 18 січня 2019 року відбулося IV обласне свято-фестиваль дитячих фольклорних колективів «Щедрий вечір» за підтримки Харківського обласного відділення Всеукраїнського об'єднання ветеранів, з метою активізації краєзнавчої роботи, розширення художньо-естетичного та краєзнавчого напрямків позашкільної освіти, підтримки юних обдарувань, виконавців, краєзнавців і народознавців, які збирають, досліджують, вивчають звичаї та традиції Слобожанського краю. Яскраві обрядові дійства новорічно-різдвяного циклу, вокальні виступи колядування та щедрування Слобожанщини у двох номінаціях «Обрядова дія» та «Гуртове виконання» представили 19 творчих колективів закладів освіти області (понад 250 осіб).

З метою гідного вшанування подвигу учасників Революції Гідності, увічнення пам'яті Героїв Небесної Сотні у закладах загальної середньої освіти області проведені тематичні заходи:

- години спілкування, уроки мужності за темами: «Герої нашого краю – патріоти України, єдиної суверенної держави», «Герої сьогодення», «Подвиг, що невіддільний часу», «Небесна Сотня – то в душі вогонь», «Янголи не вмирають», «Вічна пам'ять сином України, що стали героями в наших очах», «Революція гідності: ідеали демократії, європейське майбутнє України», спрямовані на

висвітлення патріотизму громадян, які в лютому 2014 року на Майдані постали на захист демократичних цінностей, прав і свобод людини;

- у музеях (бібліотеках) оформлені тематичні виставки художньої літератури, фотовиставки експозицій за темами: «Україна в боротьбі за державність», «В єдності сила народу», «І пам'ять серця, і вічний смуток», «Революція гідності», «Герої не вмирають... Просто йдуть...»;

- організовано перегляд фільмів про події в Україні восени 2014 року та в листопаді 2013 року «Перша смерть» (повість про тих, хто загинув за свободу і за свою державу), «Самооборона» (спогади учасників як виникла самооборона Майдану), «Небесна Сотня» (спогади очевидців про революційні події в Україні в листопаді 2013 року), «Палюча зима: боротьба України за свободу».

З метою гідного вшанування подвигу українського народу, його визначного внеску у перемогу Антигітлерівської коаліції у Другій світовій війні, увічнення пам'яті про загиблих воїнів, жертв війни та з нагоди 74-ї річниці

перемоги над нацизмом у Другій світовій війні (09.05.2019) у навчальних закладах області проведено тематичні заходи під гаслом «1939-1945. Ніколи знову», а саме:

- лекції, засідання у форматі «круглих столів», вечори пам'яті, за темами: «Україна у Другій світовій війні», «Ветеран у родині», «Дякуємо за мир, мужність і відвагу крізь покоління!»;

- уроки пам'яті «Війна і пам'ять поколінь», присвячені 74-й річниці перемоги над нацизмом у Другій світовій війні (07.05.2019-08.05.2019);

- учнівські конференції з історії Другої світової війни за темами: «Друга світова війна в історії мого краю», «Жіночі історії війни: вони боролися за українську землю», «Мужність і відвага крізь покоління», «Одна на всіх перемога», присвячені ролі українського народу у Другій світовій війні (Нововодолазький, Зміївський, Дворічанський, Валківський, Борівський, Балаклійський райони, м. Люботин, м. Первомайський, м. Куп'янськ);

- виставки художніх творів, творів мистецтва, історичних документів, експозицій з архівних фото - і художніх матеріалів, що висвітлюють події часів Другої світової війни за темами: «Уклін живим, загиблим – слава», «Пам'ятай минуле заради майбутнього», «Тільки пам'ять не сивіє», «Зв'язок поколінь засобами мистецтва»;

- урочисті лінійки «1939-1945 роки пам'ятаємо! Перемагаємо!» із вшанування пам'яті загиблих воїнів у Другій світовій війні;

- бесіди «Коли і за що були встановлені військові нагороди? Що стоїть за кожною нагородою...», «Ордени і медалі моєї родини» (м. Люботин, м. Куп'янськ, Барвінківський, Великобурлуцький, Краснокутський, Вовчанський, Золочівський, Харківський райони, заклади освіти інтернатного типу обласного підпорядкування);

- вечори-реквієми «І в звуках пам'ять відгукнеться», «На безіменній висоті», «З тобою, краю мій солов'иний, іду дорогами війни»;

- акції «Чистий обеліск», «Пам'ять» (упорядкування поховань воїнів, загиблих під час Другої світової війни), «Ветеран живе поруч», «Милосердя».

З метою вивчення героїчних сторінок історії українського народу періоду Другої світової війни в закладах загальної середньої освіти Красноградського,

Дергачівського, Краснокутського, Харківського, Балаклійського, Чугуївського районів проведені учнівські конференції, семінари за темами: «Якою ціною було завойоване щастя...», «Пам'ять про війну як застереження від її повторення», «У війни не жіноче обличчя», «Жінки у Другій світовій війні. Життя і долі», «Місія жінки: від опіки родини до захисту Батьківщини», «Фронтіві дороги», спрямовані на формування в учнів особистісно-ціннісного ставлення до подій Другої світової війни.

За традицію голови Ради ветеранів та профспілкового комітету, головний редактор газети «Світоч знань» Харківського національного технічного університету сільського господарства ім. П. Василенка відвідали ветеранів – колишніх співробітників університету. Вони подякували за героїзм і мужність, проявлені в роки війни, за трудові досягнення і вручили кожному подарунки від ректорату, профспілкового комітету та Ради ветеранів.

Бібліотекою Харківського національного університету внутрішніх справ презентовано розгорнуті книжково-ілюстративні експозиції: «Перемога у Другій світовій: внесок України» та «Подвиг. Перемога. Пам'ять!». Експозиції містять понад 100 видань та фотоматеріалів про світову війну, про вшанування подвигу народів, про внесок України у Перемогу антигітлерівської коаліції.

До п. 43. Проведення шкільних, районних, міських, обласного етапів Всеукраїнської дитячо-юнацької військово-патріотичної гри «Сокіл» («Джура»).

Відповідно до розпорядження голови обласної державної адміністрації від 26.04.2019 № 240 «Про організацію проведення II (обласного) етапу Всеукраїнської дитячо-юнацької військово-патріотичної гри «Сокіл» («Джура») у 2019 році» у всіх районах/містах, ОТГ області у квітні-травні 2019 року відбувся I етап гри. З 10 по 14 червня 2019 року на базі комунального закладу «Ліцей з посиленою військово-фізичною підготовкою “Патріот”» Харківської обласної ради проведені фінальні змагання II (обласного) етапу Всеукраїнської дитячо-юнацької військово-патріотичної гри «Сокіл» («Джура») у формі підсумкового наметового таборування. Учасники II (обласного) етапу Всеукраїнської дитячо-юнацької військово-патріотичної гри «Сокіл» («Джура») під час наметового таборування з 10 по 14 червня 2019 року брали участь у різноманітних конкурсах та змаганнях: «Впоряд», «Стрільба», «Військово-спортивна смуга перешкод», «Ватра», «Збирання та розбирання автомата», «Рятівник», «Відун», «Таборування», «Туристська смуга перешкод». Організовані військово-тактичні заняття у 92 окремії механізованій бригаді та 203 навчально-авіаційній бригаді Харківського національного університету Повітряних Сил ім. І. Кожедуба.

За підсумками змагань суддівською колегією II (обласного) етапу гри «Сокіл» («Джура») визначені переможці: I місце: рій імені Якова Острянина (м. Чугуїв), рій «Безстрашні мурахи» (Нововодолазька об'єднана територіальна громада); II місце: рій «Смерека» (Балаклійський район), рій «Ось так!» (Богодухівський район), III місце: рій «Чугуївські побратими» (Чугуївський район).

За рішенням суддівської колегії та таборової старшини II (обласного) етапу Всеукраїнської дитячо-юнацької військово-патріотичної гри «Сокіл» («Джура») право представляти Харківську область на III (Всеукраїнському) етапі Всеукраїнської дитячо-юнацької військово-патріотичної гри «Сокіл» («Джура»)

делеговано рій «Безстрашні мурахи» Нововодолазької об'єднаної територіальної громади. Усі заходи щодо організації II (обласного) етапу Всеукраїнської дитячо-юнацької військово-патріотичної гри «Сокіл» («Джура») у 2019 році» проведені на належному рівні.

З 3 по 14 липня 2019 року відбувся III (Всеукраїнський) етап дитячо-юнацької військово-патріотичної гри «Сокіл» («Джура»), який проходив на базі дитячого центру соціальної реабілітації «Перлина Придніпров'я» (с. Орлівщина Новомосковський район, Дніпропетровська область). П'ятий рік поспіль Харківську область у III (Всеукраїнському) етапі гри «Сокіл» («Джура») представляв переможець обласного етапу – рій «Безстрашні мурахи» Нововодолазького ліцею № 3 Нововодолазької селищної ради. За підсумками змагальної частини рій «Безстрашні мурахи» посів I місце у змаганні «Стрільба з пневматичної зброї», II місце – в інтелектуальній грі-вікторині «Відун» і III місце – у «Саперній підготовці», здобувши таким чином три кубки. Також представники рою «Безстрашні мурахи» визнані найкращими у стрільбі з автомата АК-74, посіли 5-ті місця у конкурсах і змаганнях: «Рятівник», «Військова смуга перешкод», «Пластун» та 6-те місце – у «Таборуванні». «Безстрашні мурахи» в черговий раз підтвердили статус одного з найкращих та найсильніших роїв останніх років в Україні.

До п. 44. Проведення громадських обговорень регіональних заходів з національно-патріотичного виховання дітей та молоді.

Управлінням у справах молоді та спорту облдержадміністрації у тісній співпраці з громадськими організаціями розроблено та направлено до Києва 7 проектів щодо проведення на території Харківської області всеукраїнських заходів з національно - патріотичного виховання спільно з інститутами громадянського суспільства.

До п. 45 Сприяння розвитку пластового (скаутського) руху в Україні.

На засіданні Координаційної ради з питань національно-патріотичного виховання при Харківській обласній державній адміністрації, яке відбулося 27 березня 2019 було одностайно підтримано ініціативу Харківського обласного осередку молодіжної організації «Пласт - Національна скаутська організація України» щодо всебічного сприяння розвитку пластового руху в районах, містах обласного значення, об'єднаних територіальних громадах Харківської області.

Для створення пластових центрів у всіх містах і селах Харківщини із залученням районних державних адміністрацій та територіальних відділень ЗСУ, з метою всебічного сприяння, подальшого розвитку та забезпечення систематичної роботи пластового руху в регіоні Управлінням у справах молоді та спорту Харківської обласної державної адміністрації надіслано листи до районних державних адміністрацій, міст обласного значення та об'єднаних територіальних громад Харківської області.

Протягом березня-квітня 2019 року у закладах освіти для старшокласників відбулися засідання у форматі «круглого столу» за темою «Мета, принципи і методи скаутського руху», під час яких учнями обговорено умови та засади формування скаутських організацій.

До п. 46. Сприяння діяльності клубів, центрів національно-патріотичного виховання дітей та молоді, позашкільних навчальних закладів, які здійснюють національно-патріотичні заходи.

З 23 по 27 квітня 2019 року в Комунальному закладі «Харківський обласний Палац дитячої та юнацької творчості» традиційно функціонувала обласна виставка дитячих творчих робіт «Чорнобиль – довгий слід трагедії», організована Департаментом науки і освіти, яку відвідали близько 1000 учнів закладів освіти. У межах виставки відбулися зустрічі учнів із представниками Харківської міської громадської організації «Союз Чорнобиль».

З 3 по 7 травня 2019 року у Шевченківському районі, поблизу села Гетьманівка, традиційно відбувся 18 обласний зліт юних туристів-краєзнавців – активістів руху учнівської молоді «Моя земля – земля моїх батьків». У зльоті взяли участь 217 учнів закладів загальної середньої освіти із 15 районів та об'єднаних територіальних громад Харківщини. Юні краєзнавці змагалися у двох вікових групах за такими видами: туристсько-краєзнавчий маршрут, техніка пішохідного туризму. Керівники команди Дворічанського району провели урочисту посвяту в туристи учнів, які вперше стали учасниками обласного зльоту. На довго запам'ятаються дітям травневі вечори під зоряним небом біля туристського вогнища, які згуртували їх і дали насагу на добрі діла. Проведення традиційного обласного зльоту юних туристів-краєзнавців стало перевіркою вже набутих знань та вмінь юних туристів, сприяло підвищенню національно-патріотичного виховання дітей, відновленню національної пам'яті, формуванню шанобливого ставлення до історії українського народу. Усі призери змагань отримали грамоти, а переможці у загальному заліку – кубки.

07 травня 2019 у Комунальному закладі «Харківський обласний Палац дитячої та юнацької творчості» традиційно відбулося свято патріотичної пісні «Молодь України» та організовані зустрічі вихованців Палацу з ветеранами Другої світової війни за темою «Відновлення роботи Комунального закладу «Харківський обласний Палац дитячої та юнацької творчості» в перші післявоєнні роки».

18 травня 2019 року Комунальним закладом «Харківська обласна станція юних туристів» Харківської обласної ради спільно з Департаментом науки і освіти Харківської обласної державної адміністрації, обласною Радою організації ветеранів України, громадською організацією «Харківська обласна рада ветеранів АТО», Харківською міською громадською організацією «Чорнобиль Ноосфера» проведено урочистий збір учасників обласної військово-патріотичної акції «Слобожанські дзвони Перемоги», присвячений 75-річчю визволення України від фашистських загарбників. Цього року в обласній акції взяли участь 197 учнів закладів освіти із усіх районів, міст та об'єднаних територіальних громад Харківщини. Учасники акції збирали матеріали за напрямками: «Війна у спогадах очевидців», «Стежки, що опалені війною», «Ми вічно будемо пам'ятати і вам забути не дамо», «Герої не вмирають», «Чорнобиль, події, долі, пам'ять», «Афганістан – наш біль». Матеріали акції «Слобожанські дзвони Перемоги» надруковані окремою збіркою, яку разом з грамотами отримали всі учасники урочистого збору.

У закладах позашкільної освіти проводиться експедиція учнівської молоді «Моя Батьківщина – Україна» за напрямками: «З попелу забуття», «Духовна

спадщина мого народу», «Козацькому роду нема переводу», «Із батьківської криниці». Учасники експедиції вивчають родинні традиції і свята, обряди, здійснюють дослідження духовних джерел українського народу, козацької доби, періоду Другої світової війни, проводять зустрічі із свідками цих подій, записують їх спогади, вивчають документальні свідчення.

До п. 47. Сприяння проведенню національно-патріотичних заходів органами учнівського, студентського самоврядування.

Значну увагу лідери учнівського самоврядування області приділяють вихованню патріота і громадянина України. З 2014 року Харківською обласною радою старшокласників реалізується проект «Допоможи герою АТО» у районах (містах) області, в рамках якого відбуваються акції «Повертайся живим», «Лист пораненому». Під час проведення заходів проекту відбуваються зустрічі з воїнами Збройних Сил України, Національної гвардії України, концертні виступи, діти та учнівська молодь пишуть листи воїнам із подякою за мужність, виробляють сувеніри-обереги, збирають солодоші.

У Державному закладі професійної (професійно-технічної) освіти «Харківське вище професійне училище швейного виробництва та побуту» проводиться робота щодо підтримки воїнів Збройних Сил України. Парламент училища ініціював акцію «Допоможи Українській армії», приурочену до Дня захисника України. Волонтери училища підготували подарунки для поранених військовослужбовців Військово-медичного клінічного центру Північного регіону.

До п. 48. Проведення освітньо-просвітницьких заходів з питань формування здорового способу життя, профілактики правопорушень.

Питання формування здорового способу життя, профілактики ВІЛ-інфекції включено до змісту лекцій «Формування здорового способу життя», «Організація превентивного виховання в умовах навчального закладу», «Психологічні аспекти превентивного виховання», «Психологічні аспекти соціально небезпечних явищ» курсів підвищення кваліфікації Комунального вищого навчального закладу «Харківська академія неперервної освіти».

У програми спецкурсів превентивного напрямку з навчання педагогічних працівників закладів загальної середньої освіти інтегровано питання протидії ВІЛ-інфекції/СНІДу. У визначений період проведено 3 тематичні короткотривалі спецкурси «Формування здорового способу життя та профілактика ВІЛ/СНІДу» для педагогічних працівників – тренерів курсу «Захисти себе від ВІЛ», 2 тематичні спецкурси «Домедична допомога в системі роботи педагогічного працівника» для інструкторів із фізичної культури закладів дошкільної освіти та вчителів фізичної культури ЗНЗ.

Під час семінарів-практикумів з елементами тренінгу у межах школи-майстерні за програмою виховних заходів із питань протидії торгівлі людьми «Особиста гідність. Безпека життя. Громадянська позиція» розглядалися питання формування толерантного ставлення, профілактики стигматизації та дискримінації ВІЛ-інфікованих осіб.

Лекції на теми: «Валеологічні основи життєдіяльності людини», «Комплексні підходи до охорони праці та безпеки життєдіяльності в навчальних закладах», «Основні принципи моделювання позакласної та позашкільної фізкультурно-

оздоровчої роботи», «Дитиноцентризм. Захист прав дитини як соціально-педагогічна проблема», «Психологічні аспекти розвитку, навчання і виховання дитини в умовах навчального закладу», «Формування здоров'язбережувальної компетентності учнів», «Тенденції сучасної освіти на основі розвитку життєвих навичок», «Технології інклюзивної освіти» прослухали понад 2000 педагогічних працівників усіх категорій.

Проведено науково-методичні заходи щодо формування в учнів відповідального ставлення до свого здоров'я та здоров'я оточуючих, свідомого вибору здорового способу життя, розвитку здоров'язбережувальної компетентності:

- ЧАТ з питань проведення II (регіонального) етапу XII фестивалю-конкурсу «Молодь обирає здоров'я»;

- навчально-методичний семінар «Особливості статевого виховання дітей в умовах інтернатного закладу освіти: просвітницька та профілактична робота» для працівників психологічної служби спеціальних та санаторних закладів освіти, навчально-реабілітаційних центрів Харківської області;

Проведено інформаційно-просвітницькі заходи з питань профілактики шкідливих звичок, формування мотивації на здоровий спосіб життя серед учнів:

-25.04.2019 до Всеукраїнського Дня психолога відбулися VII психологічні читання для працівників психологічної служби, учнів-переможців МАН – секція «Психологія» (80 осіб);

-17.05.2019 на базі КЗ «Харківський обласний Палац дитячої та юнацької творчості» проведено фінал II (регіонального) етапу XI-го Всеукраїнського фестивалю-конкурсу «Молодь обирає здоров'я» в Харківській області. У конкурсі літературно-музично-спортивних міні-композицій взяли участь 24 команди учнів закладів освіти.

03.04.2019 у Харківському національному педагогічному університеті імені Г.С. Сковороди відбулася традиційна загально-університетська валеологічна акція «Здоров'я молоді – здоров'я нації», присвячена Всесвітньому дню здоров'я. Під час акції всі факультети університету представили презентацію своєї здоров'язбережувальної діяльності, а саме: як вирішуються проблеми збереження здоров'я студентів під час організації навчально-виховного процесу та як здійснюється підготовка майбутніх учителів до здоров'язбереження у майбутній професійній діяльності. Також своїм досвідом створення і функціонування здоров'язбережувального середовища поділилися запрошені гості – заклади загальної середньої освіти м. Харкова і Харківської області.

У рамках Всеукраїнського тижня громадського здоров'я (6 – 13 квітня 2019 року) в закладах професійної (професійно-технічної) освіти проведені різноманітні заходи, спрямовані на виховання здорового способу життя, правильного здорового харчування, а саме: виховні години «За здоровий спосіб життя», «В майбутнє – здоровими!», «Дивовижний світ без шкідливих звичок», «Скажи НІ тютюну, алкоголю, наркотикам!»; уроки виробничого навчання «День здорового харчування»; спортивні змагання «В здоровому тілі – здоровий дух!».

Серед заходів, що проведені у закладах професійної (професійно-технічної) освіти, слід виділити:

- усний журнал «Ми за здоровий спосіб життя!» у рамках Дня здоров'я (Державний професійно-технічний навчальний заклад (Центр професійно-технічної освіти № 3 м. Харкова));

- урок «Громадське здоров'я» з нагоди Всесвітнього дня здоров'я (Державний навчальний заклад «Регіональний центр професійної освіти інноваційних технологій будівництва та промисловості»);

- конкурс колажів на тему: «Зроби свій вибір на користь здоров'ю» (Державний професійно-технічний навчальний заклад «Харківське вище професійне училище будівництва»);

- бесіди представників наркологічного центру м. Харкова з елементами тренінгу «Профілактика негативних явищ у молодіжному середовищі» (Державний навчальний заклад «Куп'янський регіональний центр професійної освіти»);

- мультимедійний захід на тему: «Вплив шкідливих звичок на організм людини» (Красноградський професійний ліцей);

- навчально-практичний семінар за темою: «Здоров'я людини і навколишнє середовище» та цикл виховних години «Здоров'я людини як цінність» (Первомайський професійний ліцей);

- конкурс презентацій «Здоров'я – всьому голова» та флешмоб «Бережи здоров'я змолоду» (Барвінківський професійний аграрний ліцей);

- виховні години «За здоровий спосіб життя», «В майбутнє – здоровими!», «Дивовижний світ без шкідливих звичок», «Скажи «НІ» тютюну, алкоголю, наркотикам!», засідання «круглого столу» за темою: «Будемо здоровими, сильними, дужими» (Державний навчальний заклад «Слобожанський регіональний центр професійної освіти»).

До п. 49. Підтримка та розвиток на регіональному рівні національних видів спорту «спас», «бойовий гопак».

За підтримки Управління у справах молоді та спорту Харківської обласної державної адміністрації проводяться навчально-тренувальні збори, чемпіонати області з козацького двобою та рукопашного бою «Спас». Окрім того, спортсмени Харківської області беруть активну участь у чемпіонатах та Кубках України.

Водночас, у Харкові з 22 по 25 квітня 2019 року відбувся чемпіонат Європи з козацького двобою, а у жовтні заплановано провести чемпіонат світу.

До п. 50. Сприяння впорядкуванню та упорядженню парків, скверів, місць поховань невідомих солдатів, братських могил, меморіалів та об'єктів, які увіковічують пам'ять загиблих за незалежність і територіальну цілісність України, історичних пам'яток.

У закладах освіти районів (міст), об'єднаних територіальних громад визначено відповідальних осіб від закладів та проведено заходи щодо впорядкування братських і одиноких могил, обелісків (операція «Забуті могили»). Педагогічними працівниками закладів освіти області проводяться бесіди, години спілкування, інші просвітницькі заходи з учнями стосовно запобігання актам вандалізму та руйнуванню місць поховання осіб, які загинули (пропали безвісти) під час Другої світової війни.

До п. 51. Посилення співпраці з військовими комісаріатами щодо підготовки молоді до збройного захисту держави, організація проведення навчально-польових зборів на базі військових частин, профорієнтаційної роботи.

Департаментом оборонної, мобілізаційної роботи та взаємодії з правоохоронними органами облдержадміністрації відпрацьований спільний наказ районних (міських) військових комісаріатів з відповідними районними відділами (управліннями) освіти з питань допризовної підготовки молоді

Районними (міськими) військовими комісаріатами, перед початком навчального року, організовано проведення навчально-методичних зборів з викладачами предмету «Захист Вітчизни».

На офіційному веб-сайті Харківського обласного військового комісаріату постійно висвітлюються публікації:

1) про хід проведення призову на строкову військову службу та військову службу за контрактом;

2) про стан комплектування Збройних Сил України та інших військових формувань військовослужбовцями строкової служби та хід виконання планового завдання в Харківській області з відбору кандидатів на військову службу за контрактом;

3) про призов на військову службу за контрактом до лав Національної гвардії України;

4) про розміри грошового забезпечення для військовослужбовців за контрактом;

5) про переваги військової служби за контрактом для майбутніх офіцерів випускників;

6) урочистості з нагоди відправки призовників на строкову військову службу до ЗСУ та інших військових формувань та інше.

29 січня 2019 року розпорядженням голови обласної державної адміністрації № 14 затверджено проведення II (обласного) етапу Всеукраїнської дитячо-юнацької військово-патріотичної гри «Сокіл» («Джура»).

Гра «Сокіл» («Джура») впливається в виховний простір шкіл і утворює постійно діючі осередки - курені, в яких будуть розвиватися національно - патріотичні та виховні системи. В навчальних закладах Нововодолазької об'єднаної територіальної громади створено два курені: курень ім. І. Сірка та курень ім. Г. Донця.

Обласним осередком молодіжної організації «Пласт – Національна скаутська організація України» (далі - Пласт) проведено 2 обласні заходи. Пласт – активно сприяє всебічному, патріотичному вихованню та самовихованню української молоді, як свідомих, відповідальних і повновартісних громадян місцевої, національної та світової спільноти шляхом доручення до заходів національно - патріотичного спрямування.

У поточному році військові навчальні заклади області постійно проводять дні відритих дверей для підняття патріотичної свідомості молоді України та залучення їх до військової справи.

11 травня 2019 року у приміщення Харківської обласної філармонії, в рамках проведення фотовиставки присвяченої дружинам та матерям загиблих учасників

АТО (ООС) «Почуй мій голос», відбувся урочистий захід з нагоди Дня Матері, в якому прийняли участь батьки загиблих воїнів.

За підтримки обласної державної адміністрації військово-патріотичним десантно-спортивним клубом «Маргеловець» спільно з клубом службового собаківництва і Харківським аероклубом організовано в місті Коротичі Харківської області фестиваль «Захисник України» присвячений загиблим Героям України: харків'янам В. Мельникову та І. Литвинову. Глядачам продемонстрували навички поведінки зі зброєю, показові виступи по рукопашному бою та виступи Слобідського козацького війська. Учасники заходу взяли участь у практичних заняттях з польової медицини.

У навчальних закладах проводяться заходи, щодо вшанування пам'яті воїнів-земляків, які загинули на території ООС (АТО) на сході України.

Департамент оборонної, мобілізаційної роботи та взаємодії з правоохоронними органами тримає на постійному контролі питання співпраці з військовими комісаріатами, щодо національно-патріотичного виховання молодого покоління.

Інформація Херсонської обласної державної адміністрації

На виконання розпорядження Кабінету Міністрів України від 18 жовтня 2017 року № 743-р обласна державна адміністрація надає інформацію про стан виконання плану дій щодо реалізації Стратегії національно-патріотичного виховання дітей та молоді на 2016 - 2020 роки, Департамент освіти, науки та молоді обласної державної адміністрації інформує про наступне.

З метою реалізації завдань, визначених зазначеними нормативними документами, у Херсонській області прийнята та реалізується обласна комплексна програма національно - патріотичного виховання «Дитина громадянин - патріот Батьківщини» на 2016 - 2021 роки, затверджена рішенням сесії обласної ради від 09 вересня 2016 року № 226.

У рамках зазначеної програми станом на 01 вересня 2019 року проведено ряд заходів обласного рівня національно-патріотичного спрямування із залученням учнівської молоді усіх районів та міст області:

- забезпечено організацію роботи гуртків національно-патріотичного та військово-патріотичного спрямування;

- обласний фестиваль виконавської майстерності «Поетичний камертон Ліни Костенко: патріотичні лейтмотиви»;

- обласний етап Всеукраїнської дитячо-юнацької військово-патріотичної гри «Сокіл» («Джура») проводився Департаментом освіти, науки та молоді обласної державної адміністрації спільно з комунальним закладом «Центр туристсько - краєзнавчої творчості учнівської молоді» Херсонської обласної ради з 03 по 09 червня 2019 року на базі дитячого санаторію «Чайка» (смт. Лазурне, Скадовського району Херсонської області). У зазначеному заході взяли участь 25 роїв – переможців місцевих етапів гри. Загальна кількість учасників становила 260 осіб;

- з 18 по 22 серпня 2019 року на базі дитячого оздоровчого табору ім. Ю. Гагаріна (м. Скадовськ Херсонської області), спільно з громадською

організацією «Українська єдність», організовано роботу військово-патріотичного наметового табору «Захисник України». Під час відпочинку на узбережжі Чорного моря 100 дітей Херсонщини мали змогу оволодіти навичками домедичної допомоги, військової справи, прийомами самооборони, орієнтування на місцевості, кульової стрільби, інженерної справи.

Заклади загальної середньої та позашкільної освіти області долучалися до наступних заходів національно-патріотичного спрямування:

- проведення I (регіонального) туру конкурсу краєзнавчо-дослідницьких робіт в рамках Всеукраїнської краєзнавчої акції учнівської молоді «Українська революція: 100 років надії і боротьби». На розгляд журі було представлено 32 роботи за напрямками: «Українська революція - доба національного державотворення» - 15, «Боротьба українців проти більшовицької диктатури та військової агресії Росії» - 5, «Український національний визвольний рух 1930 - х років, періоду Другої світової війни та у повоєнні роки» - 5, «Дисидентський рух опору комуністичному тоталітарному режимові» - 6, «Українська державність: від Революції на граніті до Революції гідності» - 1. Краєзнавчо-дослідницькі роботи переможців направлені до Українського державного центру національно-патріотичного виховання, краєзнавства і туризму учнівської молоді для участі у II (Всеукраїнському) турі конкурсу;

- I (регіонального) етапу Всеукраїнського заочного конкурсу звітів про роботу роїв Всеукраїнської дитячо-юнацької військово-патріотичної гри «Сокіл» («Джура»). На розгляд експертної комісії було представлено 52 роботи: молодша вікова група - 10 робіт, середня вікова група - 12 робіт, старша вікова група - 16 робіт, змішана вікова група - 14 робіт;

- обласної краєзнавчої конференція учнівської молоді «У світі краєзнавчих відкриттів» для учасників пошукових груп всеукраїнських, обласних туристсько-краєзнавчих експедицій, конкурсів, акцій;

- I туру Всеукраїнського конкурсу екскурсив музеїв закладів освіти у 2018/19 навчальному році. На розгляд журі було представлено 20 екскурсій експозиціями історичних музеїв та 8 - військово-історичних музеїв. Матеріали переможця I (обласного) туру конкурсу направлено до Українського державного центру національно-патріотичного виховання, краєзнавства і туризму учнівської молоді для участі у Всеукраїнському турі конкурсу

- III відкритого обласного турніру з військово-прикладних видів спорту серед здобувачів освіти області. У турнірі взяли участь 198 учасників - вихованців гуртків військово-патріотичного напрямку, які працюють на базі закладів освіти області. Загалом у заході взяли участь 22 команди. До програми Турніру були включені змагання та конкурси: «Впоряд», «Влучний стрілець», «Смуга перешкод», «Комплексна силова вправа», «Перетягування линви».

- 07 червня 2019 року у м. Скадовську відбувся 2-ий (регіональний) етап щорічного Всеукраїнського фестивалю-конкурсу «Молодь обирає здоров'я» (далі - фестиваль). У фестивалі взяли участь 12 команд-переможців 1-го етапу. Команди представили літературно-музично-спортивні міні-композиції, спрямовані на популяризацію переваг здорового способу життя, формування у молоді безпечної поведінки, збереження власного здоров'я та здоров'я оточуючих,

відображення духовних цінностей і традицій народу в поєднанні з сучасними тенденціями розвитку культури та мистецтв. Команда-переможець 2-го (регіонального) етапу - «New Energy» Бериславського закладу повної загальної середньої освіти № 3 Бериславської районної ради Херсонської області.

У музеях та куточках бойової слави закладів освіти області оновлено та розширено тематичні експозиції «Збережемо пам'ять про подвиг».

З метою формування у студентської молоді та учнів шанобливого ставлення до захисників України усіх поколінь, активної громадянської та патріотичної позиції, готовності до захисту суверенітету і територіальної цілісності України у закладах загальної середньої, професійної та фахової передвищої, вищої освіти проведено наступні тематичні заходи:

- з нагоди відзначення Дня Соборності України, вшанування пам'яті героїв Революції Гідності, виховання в учнів почуття патріотизму і гордості за свою державу проведено тематичні заходи: уроки пам'яті, лекції, засідання за «круглим столом», зустрічі з ветеранами АТО на сході України, волонтерами та громадянами, які зробили значний внесок у зміцнення обороноздатності України;

- лекції «Мужність і відвага крізь покоління», «Порозуміння заради майбутнього України», «Українці у Другій світовій війні. Життя і долі»;

- засідання за «круглим столом» «Український патріотизм проти тоталітарних систем», «Кривава ціна миру в Європі 45-го та сьогодні», «Нам заповідана мужність»;

- години спілкування «Вічна пам'ять героям», «Перемога. Одна на всіх», «Лихоліття війни», «Герої не вмирають»;

- акцію «Хвилина пам'яті»;

- виставки листівок, стінних газет, малюнків «Ніхто не забутий, ніщо не забуто», «Безсмертний подвиг нашого народу», «Живи і пам'ятай»;

- конкурси творів на тему «Імена фронтовиків на обеліску братської могили у моєму населеному пункті»;

- зустрічі з ветеранами Другої світової війни та учасниками бойових дій на сході України «Їх слава безсмертна», «1939 - 1945 ніколи знову», «Мужність і відвага крізь покоління», «Пам'ятаємо. Перемагаємо».

З метою увічнення пам'яті випускників, які загинули за незалежність і територіальну цілісність України, на фасадах 36 закладів освіти міст та айонів області встановлено меморіальні дошки. Херсонській загальноосвітній школі I-III ступенів № 50 Херсонської міської ради присвоєно ім'я героїчно загиблого в АТО захисника Романа Набегова, Дар'ївській загальноосвітній школі I-III ступенів Білозерської районної ради присвоєно ім'я героїчно загиблого в АТО воїна Андрія Шульги.

Інформація Хмельницької обласної державної адміністрації

На виконання розпорядження Кабінету Міністрів України від 18.10.2017 року №734р «Про затвердження плану дій щодо реалізації Стратегії національно-патріотичного виховання дітей та молоді на 2017-2020 роки» надаємо інформацію про виконання заходів.

До п. 4. Рішенням Хмельницької обласної ради від 27 березня 2018 року №38-18/2018р. в області затверджено обласну цільову соціальну програму національно-патріотичного виховання дітей та молоді на 2018-2021 роки. На виконання завдань та заходів зазначеної програми у 2019 році з обласного бюджету виділено 746,6 тис. гривень.

До п 5. У районах області проведено уроки мужності, виховні години, акції, круглі столи, флеш-моби присвячені Дню українського козацтва та Дню захисника України, Дню пам'яті героїв Крут, Дню Гідності та Свободи, Дню Соборності України, Дню української писемності та мови, вшануванню річниць народження видатних українських митців, які проводяться в усіх школах. Організовано ряд заходів щодо відзначення Дня вишиванки, проводився живий ланцюг, в рамках свята відбувся велопробіг «За єдину Україну».

В закладах освіти проводяться культурно-просвітницькі та військово-патріотичні заходи за участю ветеранів та учасників українського визвольного руху часів Другої світової війни, антитерористичної операції, вечори-зустрічі з рідними Героїв Небесної Сотні «Мамо, не плач, тут теж Україна...», «Нам залишили право на турботу про Вас» ті ін...

До п.8, п.43. З 15 по 19 червня 2019 року у смт. Вовковинці Деражнянського району відбувся II (обласний) етап Всеукраїнської дитячо-юнацької військово-патріотичної гри «Сокіл» («Джура»). Участь в обласному етапі прийняли 20 роїв з 6 районів, 8 ОТГ та 6 міст області.

Програма гри складалася з 8 залікових та 4 обов'язкових видів змагань, конкурсів військово-спортивного, туристсько-краєзнавчого та культурно-просвітницького спрямування. У перервах між змаганнями та конкурсами проводились тематичні виховні та пізнавальні бесіди, козацькі забави, майстер-класи, збірки та вишколи роїв.

На Всеукраїнському етапі Всеукраїнської дитячо-юнацької військово-патріотичної гри «Сокіл» («Джура») «Джура-2019» Хмельницьку область представляла команда «Несамовиті орли» (м.Шепетівка).

Всеукраїнський етап відбувся з 03 по 14 липня 2019 року у с. Орлівщина Новомосковського району Дніпропетровської області.

До п. 9. З метою формування активної громадянської позиції і розвитку національно-патріотичного виховання серед молоді управлінням спільно з громадськими організаціями проведено табір «Форпост», вишколи «Школа юних миротворців» та «Захисник».

Для підвищення рівня громадянської свідомості молоді, готовності до виконання обов'язку щодо захисту незалежності та територіальної цілісності України проведено обласну спартакіаду серед допризовної молоді.

До п. 10. Для надання допомоги закладам освіти в організації та проведенні організаційно-масових заходів військово-патріотичного спрямування Хмельницьким обласним центром туризму і краєзнавства учнівської молоді щорічно проводяться семінари для спеціалістів структурних підрозділів з питань освіти районних державних адміністрацій, органів місцевого самоврядування, що відповідають за організацію та проведення Всеукраїнської дитячо-юнацької

військово-патріотичної гри "Сокіл" ("Джура") в місті, районі, територіальній громаді та керівників роїв.

В закладах освіти систематично проводяться творчі мости, засідання кафедр, спільні семінари, круглі столи, на яких презентуються інноваційні технології, моделі науково-методичного супроводу національно-патріотичного виховання учнів.

Учні закладів освіти області беруть участь у різних Міжнародних та Всеукраїнських конкурсах, зокрема: Міжнародному конкурсі з українознавства для учнів 8-11 класів, Міжнародному конкурсі з української мови імені Петра Яцика, Міжнародному мовно-літературному конкурсі учнівської та студентської молоді імені Тараса Шевченка, Всеукраїнській українознавчій грі «Соняшник».

У 2018/2019 навчальному році для дітей та молоді Хмельниччини Хмельницьким обласним центром туризму і краєзнавства учнівської молоді за підтримки Департаменту освіти і науки обласної державної адміністрації організовано та проведено:

Військово-патріотичний квест для студентської молоді;

Обласний військово-патріотичний вишкіл присвячений до 74-ї річниці з Дня Визволення України від нацистських загарбників та 70-ї річниці «Блакитним шоломам» ООН;

Обласний етап фотовиставки до Дня Соборності України: "Україна – це ми!"

Працівниками Хмельницького обласного інституту післядипломної педагогічної освіти розроблено тренінгові вправи та рольові ігри для учнів 10-11 класів, що ґрунтуються на демократичному стилі взаємодії, апробуванні програми тематичних виховних годин для учнів 9-11 класів «Минуле, теперішнє та майбутнє у вчинках та діяннях українців».

Передовим є досвід педагогічних колективів навчальних закладів міст Хмельницького, Кам'янця-Подільського, Шепетівки, щодо найкращого досвіду з національно-патріотичного виховання дітей та молоді, інтерактивного вшанування борців за незалежність України. У системі національного виховання заклади освіти Городоцького, Волочиського, Летичівського, Деражнянського, Ізяславського, Старосинявського, Старокостянтинівського, Ярмолинецького районів відроджують козацькі патріотичні традиції, проводять героїко-патріотичні, волонтерські акції, створюють панорами героїзму сучасності.

В містах Славута, Кам'янець-Подільський, Старокостянтинів проведено тематичні конкурси, спортивні змагання: «У наших руках мандат на звитягу», присвячені масовим акціям громадянського протесту в Україні, що відбувались у листопаді 2013 роки – лютому 2014 р. та акції громадянського супротиву 1990 і 2004 років.

Заклади загальної середньої освіти області активно співпрацюють з молодіжним патріотично-правовим рухом ХОМА (Хмельницьке об'єднання молодих та активних). Зокрема, рух підтримують молодіжні громадські організації та установи, Національна скаутська організація України «Пласт», Головне управління Національної поліції в Хмельницькій області та Управління патрульної поліції в м. Хмельницькому, Хмельницький регіональний центр підтримки дітей, Хмельницький університет управління та права, Хмельницька молодіжна

організація «Фундація регіональних ініціатив», Національна академія державної прикордонної служби України ім. Б.Хмельницького, Товариство збереження історії України «Січ», спортивна підготовчо-поліцейська школа «Самсон-Право», які об'єднують свої зусилля для проведення просвітницької роботи з національно-патріотичного виховання серед дітей та молоді, допомагають в реалізації їх творчих здібностей, підвищенні правосвідомості, сприянні в організації здорового способу життя.

В області функціонують обласні, міські, районні постійно діючі семінари-практикуми для методистів, інспекторів міських (районних) управлінь (відділів) освіти, ОТГ з правовиховної роботи, керівників навчально-виховних закладів освіти, голів методичних об'єднань, керівників творчих груп і клубів учителів правознавства, до участі в роботі яких запрошуються автори підручників, наукові працівники обласного інституту післядипломної педагогічної освіти, юристи, представники влади.

У квітні 2019 року в обласному інституті післядипломної педагогічної освіти було проведено «Інтернет-форум» на тему: «Сімейне виховання в контексті модернізації правової освіти». У ньому прийняли участь представники Департаменту освіти і науки обласної державної адміністрації, науковці та методисти кафедр та центрів обласного інституту післядипломної педагогічної освіти, голови районних (міських) батьківських рад, шкільних батьківських комітетів, методисти з виховної роботи, з суспільних дисциплін та психологи та соціальні педагоги, керівники закладів освіти.

Протягом року проведено ряд семінарів:

семінар методистів з виховної роботи районних (міських) методичних кабінетів з питання формування національно-патріотичних почуттів учнів в умовах сучасного навчального закладу;

семінар голів методичних об'єднань класних керівників області з питань формування громадянської відповідальності у старшокласників;

семінар директорів позашкільних навчальних закладів з питань управлінського супроводу діяльності педагогів позашкільного закладу щодо реалізації завдань національно-патріотичного виховання;

семінар-практикум методистів позашкільних навчальних закладів з питань використання проектно-тьютерного принципу у системі національно-патріотичного виховання.

27 серпня проведено заняття школи обласних модераторів на базі Ярмолинецького району щодо реалізації проекту науково-методичного супроводу розвитку національно-орієнтованої системи громадянської комунікації.

Проведено серію тренінгів з національно-патріотичного виховання «З Україною в серці», підготовлено 124 педагога-тренера.

До п.11. Службою у справах дітей облдержадміністрації забезпечено сприяння спортивній і фізичній підготовці, спрямованій на утвердження здорового способу життя з урахуванням принципів національно-патріотичного виховання дітей, які опинилися у складних життєвих обставинах, дітей, залишених без батьківського піклування, вихованців закладів соціального захисту дітей - центри соціально-

психологічної реабілітації дітей, прийомних сімей та дитячих будинків сімейного типу.

До п.12. У звітному періоді значна увага приділялась підвищенню рівня національної гідності, громадської активності, патріотичної свідомості молоді, ознайомлення з історією України та, зокрема, краю. Заклади культури і мистецтва області спрямували свою діяльність на забезпечення, збереження та розвиток творчого потенціалу нації, формування духовних потреб молоді, національно-патріотичного виховання, зацікавленості в дослідженні загальнолюдських цінностей та історичної спадщини українського народу, залучення її до культурного життя.

В музеях області організовано та проведено лекції, інформаційні години, бесіди, виставки: «За Україну, за її долю, за честь і волю, за народ», «Героям слава», «Ми завжди будемо пам'ятати», «Україна - єдина країна», «Хоробрі серця», «Герої не вмирають» «Назавжди в пам'яті народній», «Війна не має забуття», «Пагони на плечі лягли, щоб люди не знали біди», «Наші захисники-наша гордість», «Мужність, приречена на безсмертя» «Наші земляки-захисники України»; урок мужності «Гірко плаче Україна за своїми синами», «Борімося-поборемо!» за участю волонтерів, учасників АТО; меморіальний вечір «Знаємо. Шануємо. Пам'ятаємо», «Вони живуть в серцях народу». Година патріотизму «У їхніх серцях була Україна», години-реквієми «Небесна Сотня воїнів Майдану», «Пам'ять про героїв стукає в наші серця», урок пам'яті «Реквієм Небесній Сотні», тематичні години «Біль мого народу». В музеях освітніх закладів постійно організовуються фотовиставки літератури, фотоматеріалів за темами: «Добро заради майбутнього», «Минуле заради майбутнього», «Милосердя-перемагає».

У Хмельницькому обласному краєзнавчому музеї прочитано лекцію «Мир боронити на рідній землі їх призвала Україна», протягом року експонуються тимчасові виставки «Уклін живим, загиблим слава» та «Майдан: шлях гідності та свободи», /вшанування героїв АТО/ у приміщенні музею, в експозиції стаціонарної виставки «У полум'ї Великої війни», де представлено розділ, що розкриває сучасні події у зоні АТО, продовжено роботу щодо збору матеріалів, особистих речей воїнів АТО, документів, фотоматеріалів тощо з метою подальшого використання під час проведення заходів та експонування на виставках, для учасників АТО організовано безкоштовне відвідування музею.

З метою героїзації осіб, які віддали життя за незалежність України, приймали безпосередню участь в бойових діях, вшанування їх пам'яті продовжують діяти експозиції, стенди в районних історико-краєзнавчих музеях.

Створено кімнати бойової слави, виставки про героїв АТО Хмельницької області, які загинули на території бойових дій. Створено також альбоми та стенди із розміщеними біографією та фото.

До п.13. На виконання обласних програм та з метою формування громадянської позиції і національно-патріотичного виховання серед молоді управлінням молоді та спорту облдержадміністрації проведено фестиваль молодіжного патріотично-правового руху «ХОМА, для дітей учасників АТО проведено ряд патріотичних екскурсій «Козацькими шляхами». Відповідно в районах області проведено низку різноманітних за формою і змістом заходів:

екскурсії, туристично-краєзнавчі походи рідним краєм, святкові програми, конкурси, флеш-моби, акції, спортивні свята (естафети, веселі старты) для дітей та дорослих, конкурс малюнків на спортивну тематику «Фізкультура і спорт у нашому житті», «Історія олімпійських ігор», День спортивного одягу, вікторина «Знавці історії олімпійського руху», виставка літератури пропаганди здорового способу життя, фізичної культури та спорту; також відбулися легкоатлетичні забіги, змагання з футболу, волейболу, шахів, велопробіг за участю молоді Хмельниччини, тощо.

Спільно з громадськими організаціями проведено благодійні акції, круглі столи, тематичні заходи, літературно-музичні композиції, турніри, огляди-конкурси, вікторини різноманітні за тематикою та формою, зокрема: «З Україною у серці», «Життя віддане за життя», «Слава воїнам - захисникам отчого дому», «Ніхто не забутий, ніщо не забуто», «Тих днів у пам'яті не стерти і сьогодні» тощо, які присвячено героїчним подвигам українських воїнів, боротьбі за територіальну цілісність і незалежність України. Здійснюється ефективний управлінський та науково-методичний супровід діяльності навчальних закладів Хмельниччини щодо створення умов формування патріотизму, громадянської відповідальності дітей та молоді.

До п.18. З метою забезпечення належної організації науково-дослідницької та методичної роботи у сфері національно-патріотичного виховання науковцями кафедр, методистами науково-методичних центрів Хмельницького обласного інституту післядипломної педагогічної освіти практикується проведення полілогів, інтернет-семінарів та вебінарів спільно із представниками громадських, ветеранських та козацьких організацій, створено систему сервісних ресурсів, видано: навчально-методичний посібник «Ідеї козацької педагогіки: сучасний педагогічний дискурс».

В закладах освіти за участі учнівської та студентської молоді постійно проводиться науково – краєзнавча - досліджувальна робота.

До п.21.В засобах масової інформації, на офіційних сайтах відділу освіти, молоді та спорту, закладів освіти постійно висвітлюється інформація про перебіг проведених заходів та система роботи щодо реалізації Стратегії національно-патріотичного виховання дітей та молоді на 2017-2020 роки .

До п.22. Обласною бібліотекою здійснено перегляди, виставки нових книг, презентації, зустрічі з авторами та дарувальниками видань. Проведено низку історико-просвітницьких і військово-патріотичних заходів спрямованих на формування у користувачів активної громадської позиції та шанобливого ставлення до захисників України за участю учасників Другої світової війни, антитерористичної операції, бойових дій у Афганістані, істориків та інших військовослужбовців. Зокрема: історико-патріотичні читання та презентацію книжково-ілюстративної виставки «Соборність України: символ свободи та єднання України» (до дня Соборності України);

урок пам'яті та презентацію книжково-ілюстративної виставки«Вічна слава безсмертю хоробрих, які кличуть на подих живих!» (до дня вшанування пам'яті героїв Крут);

урок мужності та перегляд книжкової виставки «Героїв Україна пам'ятає...» (до Дня Героїв Небесної Сотні);

зустріч поколінь «Свято слави, свято честі, свято Перемоги» (до дня пам'яті та примирення, Дня Перемоги над нацизмом у Другій світовій війні);

До п.25. З метою вшанування пам'яті борців за незалежність України у ХХ столітті, про загиблих, які брали участь в антитерористичній операції в закладах освіти області встановлено меморіальні дошки 11-ти закладам освіти присвоєно імена загиблих воїнів. Вкожному районі області пам'ять про загиблих уже закарбували в камені, іменами Героїв названі вулиці, площі, парки відпочинку, встановлені меморіальні дошки, пам'ятники Небесній Сотні. висаджені алеї.

До п.27. 33. З метою забезпечення належної організації науково-дослідницької та методичної роботи у сфері національно-патріотичного виховання науковцями кафедр, методистами науково-методичних центрів ОІППО практикується проведення конференцій, полілогів, інтернет-семінарів та вебінарів спільно із представниками громадських ветеранських та козацьких організацій, створено систему сервісних ресурсів, видано: навчально-методичні посібники.

До навчальних планів курсів підвищення кваліфікації педагогів усіх категорій ХОІППО введено спецкурси «Національно-патріотичне виховання: науково-методичний супровід», «Національна ідея як визначальний чинник розвитку громадянського суспільства», тренінг «З Україною у серці». На заняттях педагоги, поряд із обговоренням науково-теоретичних та методологічних основ національного виховання в умовах полікультурності, пропонують шляхи модернізації, впровадження інноваційних технологій у систему національно-патріотичного виховання.

Відповідно до диференційованих потреб освітян, в області створено систему інформаційно-методичного сервісу. В ХОІППО працює сайт, структура якого спрямована на методичну і педагогічну взаємодію. Інноваційною і водночас продуктивною формою диференційованої допомоги педагогам щодо реалізації завдань національно-патріотичного виховання є упорядкування методичних кейсів та ОНЛАЙН- портфолію.

З метою підвищення ефективності науково-методичного супроводу виховної діяльності педагогів, у НМЦ виховної роботи та позашкільної освіти ОІППО створено сектор національно-патріотичного виховання, який розробив і впроваджує обласний проект «Технологічна компетентність як необхідна умова реалізації завдань національно-патріотичного виховання», діяльнісним етапом якого передбачено заходи щодо активізації роботи з питань військово-патріотичного, героїко-патріотичного виховання, розвиток туризму і краєзнавства, участь у конкурсах, акціях: «Пам'ять», «Збережемо пам'ять про подвиг», «Україна – єдина країна», «Учні Хмельниччини – бійцям АТО» тощо. Науково-методичними працівниками центру видано навчально-методичні посібники: «Національно-патріотичне виховання», «Національне виховання особистості: хрестоматійний контекст», де вміщено унікальний інформаційний контент про учасників Небесної сотні, приклади волонтерської діяльності педагогів та учнів.

До п.32. З метою забезпечення належної організації науково-дослідницької та методичної роботи у сфері національно-патріотичного виховання науковцями

кафедр, методистами науково-методичних центрів Хмельницького обласного інституту післядипломної педагогічної освіти практикується проведення полілогів, інтернет-семінарів та вебінарів спільно із представниками громадських, ветеранських та козацьких організацій, створено систему сервісних ресурсів, видано: навчально-методичний посібник «Ідеї козацької педагогіки: сучасний педагогічний дискурс».

До п.36. У закладах освіти області склалась певна система правової освіти і виховання. Інформація про державу і право, про процеси у правовій сфері відкриті й доступні, а поширення та одержання знань про державу і право - систематичне і безперервне. Формування правових знань здійснюється концентрично: на кожному наступному етапі передбачається поглиблення засвоєних та введення нових понять, завдяки чому розширюються, систематизуються уявлення дітей, збагачується їхній правознавчий досвід, удосконалюються вміння. Поступове ускладнення змісту забезпечує наступність у формуванні знань.

Департаментом освіти і науки обласної державної адміністрації спільно з Хмельницьким обласним інститутом післядипломної педагогічної освіти розроблено план інформаційно-просвітницьких заходів щодо науково-методичного забезпечення правового виховання, правозахисної діяльності педагогів, стимулювання правомірної поведінки учнів, який направлено на структурні підрозділи з питань освіти районних державних адміністрацій/органів місцевого самоврядування та на заклади професійної (професійно-технічної) та вищої освіти.

Методичними службами області здійснюється науково-методичне забезпечення правоосвітньої та правовиховної роботи в закладах освіти.

До навчально-тематичних планів курсів підвищення кваліфікації педагогів введено спецкурси: («Упровадження ідей демократичного громадянства в систему освіти», «Права людини», «Правові основи попередження насилля над дітьми», «Формування правової культури особистості учня», «Психолого-педагогічні аспекти превентивного виховання»), тренінговий курс «Особиста гідність. Безпека життя. Громадянська позиція».

В області функціонують обласні, міські, районні постійно діючі семінари-практикуми, авторські майстерні для методистів, керівників закладів освіти, голів методичних об'єднань, керівників творчих груп і клубів учителів правознавства, до участі в роботі яких запрошуються автори підручників, науковці обласного інституту післядипломної педагогічної освіти, юристи, представники громадських організацій.

Науково-методичним центром виховної роботи та позашкільної освіти обласного інституту післядипломної педагогічної освіти розроблено та видано кейси для класних керівників із питань правозахисної діяльності та правового виховання, які рекомендовані Міністерством освіти і науки України для використання в закладах освіти України.

У закладах освіти плануються і проводяться: місячник правових знань, декади толерантності, здорового способу життя, тижні права, де використовуються інтерактивні форми роботи – ігрові програми «Конкурс юних дипломатів», вікторина «Феміда запитує», засідання юридичної клініки «Злочинність та відповідальність», виховні заходи «Суд над алкоголем, тютюном», «Азбука права»,

«Школа – територія прав і обов'язків» в 10-11 класах запроваджено спеціальні курси, які є доповненням курсу «Основи правознавства», зокрема «Права людини», «Громадянська освіта», «Основи виборчого права» та ін.

У рамках проведення Всеукраїнського тижня права проведено правоосвітні заходи: круглі столи, літературні бесіди-огляди, години інформації, дні інформації в онлайн-режимі «Права дитини та молоді в українському законодавстві», «Великі права маленької людини», «Знай свої права кожного дня», «Правники – суспільству», а також оформлено книжкові полиці «Видатні правознавці України», «У центрі уваги – права дитини», виставки матеріалів «Кодекси законів – це кодекси життя», юридичні читання правових документів із обговоренням «Це необхідно знати кожному», «Правовий статус біженців».

Ефективність правової освіти в дошкільних навчальних закладах та початковій школі забезпечується максимальним використанням ігрових ситуацій, пізнавальних завдань, евристичних бесід. Розповсюджується та використовується серія буклетів «На допомогу правовій освіті», закладки для читачів-дітей «Правова абетка», а також дайджести для дітей молодшого і середнього шкільного віку «Підліток і закон».

До п.37. Під час проведення оздоровчої кампанії-2018 в закладах оздоровлення та відпочинку, які знаходяться на території Хмельницької області та в підпорядкуванні органів управління освітою, забезпечено проведення тематичних змін національно-патріотичного спрямування.

До п.39. В м. Кам'янці-Подільському відбулися: Всеукраїнський фестиваль-конкурс хореографічного мистецтва «Радея-dance» за участю творчих колективів з різних міст України (Херсон, Рівне, Харків, Запоріжжя, Галич, Хмельницький, Кам'янець-Подільський), I Всеукраїнський фестиваль-конкурс народної музики та традиційного мистецтва «Фольк-Фест», I Всеукраїнський фестиваль-конкурс бандурного мистецтва «Кобзарському роду нема переводу».

В Державному історико-культурному заповіднику “Межибіж” 15-16 червня 2019 р. відбувся Четвертий щорічний музейний форум “Музей: храм муз” Учасники форуму - 15 музеїв і заповідників з усієї України від Луганщини до Львова, які дискутували щодо теорії і практики збереження культурної спадщини, організації та актуальних форм роботи музейництва.

У місті над Смотричем завершився фестиваль-конкурс аматорських театральних колективів «Подільська сцена – 2018», де демонстрували свої акторські та режисерські знахідки драматичні колективи південного регіону Хмельниччини та м.Нетішина

У м. Старокостянтинів та в Державному історико-культурному заповіднику «Самчики» пройшов VI Всеукраїнський етно-фестиваль «Болохівські гостини», покликаний розкривати автентичну культурну спадщину нашого краю.

При Хмельницькій обласній філармонії успішно діє дитяча студія "Козаки Поділля". Вихованці Дитячої студії здобувають прихильність глядачів на міських, обласних, міжнародних фестивалях та конкурсах хореографічного мистецтва. Дитяча студія під керівництвом Сергія Качуринця є організатором щорічного Фестивалю-конкурсу українського народного танцю «Козацькому роду нема переводу». Діти активно приймають участь у концертних програмах та святкових

заходах на різних сценічних майданчиках України, разом з професійними артистами Академічного ансамблю пісні і танцю “Козаки Поділля”.

До п.41. Одним з пріоритетних напрямів роботи з учнівською та студентською молоддю є військово-патріотичне виховання як процес цілеспрямованого систематичного формування почуття патріотизму, духовної та психологічної готовності до виконання громадянського і конституційного обов’язку щодо захисту суверенітету, територіальної цілісності держави. Постійно проводяться уроки мужності за участю учасників антитерористичної операції на Сході України, організовуються волонтерські добродієвості, активною та налагодженою є співпраця з громадськими інституціями.

8 червня 2019 року управлінням молоді та спорту спільно з Департаментом освіти і науки Хмельницької обласної державної адміністрації, Національною академією державної прикордонної служби України ім. Богдана Хмельницького проводилася обласна спартакіада серед допризовної молоді. Метою заходу є удосконалення фізичної підготовленості допризовної молоді та формування збірної команди Хмельницької області для участі у Всеукраїнській спартакіаді серед допризовної молоді, формування у підростаючого покоління престижу військової служби та пропаганди здорового способу життя, виховання морально-психологічної стійкості та почуття патріотизму і колективізму, залучення молоді до систематичних занять фізичною культурою і спортом, як однієї з форм підготовки молоді до служби в армії. У спартакіаді взяли участь 23 команди.

Активізовано роботу щодо військово-патріотичного виховання. Так, у 2019 році допризовною підготовкою охоплено 4735 юнаків, що становить 100%. У квітні-травні поточного року проведено триденні польові заняття (збори). Під час проведення триденних навчально-польових занять (зборів) використовувалась навчально-матеріальна база військових частин: А0553 м. Хмельницький; А0757, А3730 м. Шепетівка; А1358, с. Цьвітоха; А3290 м. Кам'янець-Подільський та інших підшефних військових частин, навчально-матеріальна база закладів освіти, стрілецькі тири.

3 квітня 2019 року в Хмельницькому обласному інституті післядипломної педагогічної освіти проведено круглий стіл з методистами з виховної роботи міських/районних відділів/управлянь освіти, ОТГ із залученням учнівської та студентської молоді на тему: «Доба Гетьманату. Павло Скоропадських – його роль в історії».

До п. 42. З метою формування національно-патріотичного світогляду, ціннісних орієнтирів та вдосконалення власної громадянської свідомості 4-6 вересня 2019 управлінням спільно з Міністерством молоді та спорту проведено Всеукраїнський тренінг, спрямований на формування національно-патріотичного світогляду, «Окрилені Україною –Хмельницький» та 22-24 березня 2019 проведено обласний вишкіл для тренерів із організації національно-патріотичних ігор та військово-патріотичної гри «Сокіл» («Джура») та проведено обласний етап гри «Сокіл» («Джура») та інші заходи

До п. 45. В області активно працюють Національна скаутська організація України «Пласт», Головне управління Національної поліції в Хмельницькій області та Управління патрульної поліції в м. Хмельницькому, Хмельницький регіональний

центр підтримки дітей, Хмельницький університет управління та права, Хмельницька молодіжна організація «Фундація регіональних ініціатив», Національна академія державної прикордонної служби України ім. Б.Хмельницького, Товариство збереження історії України «Січ», спортивна підготовчо-поліцейська школа «Самсон-Право», які об'єднують свої зусилля для проведення просвітницької роботи з національно-патріотичного виховання серед дітей та молоді, допомагають в реалізації їх творчих здібностей, підвищенні правосвідомості.

До п. 46. Протягом багатьох років, у загальноосвітніх, позашкільних, професійно-технічних навчальних закладах області напрацьована своя система патріотичних об'єднань учнівської молоді, працює понад 450 гуртків військово-патріотичного спрямування, козацько-лицарського виховання, 17 патріотичних клубів, в яких налічується більше 7150 дітей та молоді. У професійно-технічних закладах освіти області функціонує 29 гуртків та 9 клубів з військово-патріотичного виховання. В усіх навчальних закладах області створені гуртки військово-патріотичного напрямку «Сокіл»(Джура), «Школа безпеки», «Влучний стрілець» та інші.

До п. 47. Лідери учнівського самоврядування – найактивніший прошарок учнівської молоді, який веде за собою усю сучасну молодь. Лідерським рухом у 2018/2019 навчальному році в області охоплено близько 50 тисяч учнів. Проведено масу заходів, із яких більше половини – на патріотичну тематику, серед них – акції, флеш-моби, концерти, зустрічі, фестивалі тощо.

Обласна рада старшокласників є активним учасником та організатором всеукраїнських заходів, які є сильним стимулом виховання патріотизму, національної свідомості, прагнення єднання та свободи українського народу.

До п. 48. Станом на 01.09.2019 спеціалістами центрів соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді у навчальних закладах області, літніх оздоровчих таборів проведено освітньо - просвітницькі заходи з питань формування здорового способу життя, профілактики правопорушень, алкоголізму, ВІЛ-інфекції/СНІДу та наркоманії. Відеолекторіями, бесідами, лекціями, ігротеками охоплено понад 10780 осіб, з них 6390 діти до 18 років.

Обласним центром соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді у дитячих оздоровчих таборів профілактичною роботою охоплено 400 підлітків. Розповсюджено понад 2000 буклетів, листівок.

Хмельницьким обласним інститутом післядипломної педагогічної освіти: створено ради педагогів-тренерів в районах, проведено низку тренінгів для тренера з профілактики негативних проявів поведінки, злочинності, алкоголізму, наркоманії, проведено рефреш-тренінги, визначено опорні навчальні заклади з питань впровадження європейських стандартів превентивної освіти, проведено розгляд моделей превентивної освіти, проведено семінар для керівників опорних закладів «Європейські стандарти превентивної освіти» за підсумками реалізації проекту за підтримки ЄС та ГФ «Зміцнення потенціалу Всеукраїнської спілки вчителів і тренерів для поліпшення доступу до якісних послуг з профілактики ВІЛ/СНІДу», спільно з управлінням молоді та спорту Хмельницької ОДА проведено обласний фестиваль «Молодь Хмельниччини за здоровий спосіб життя».

До п. 50. Молодь Хмельниччини постійно приймає участь в упорядкуванні меморіалів, пам'ятників та місць поховань загиблих під час Другої світової війни та борців за незалежність України.

До п. 51. У відповідності до Положення про допризовну підготовку, що затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 30 листопада 2000 року №1770, представниками військового комісаріату спільно з головами методичних об'єднань предмету «Захисту Вітчизни» проводяться заняття з викладачами предмету «Захист Вітчизни» Хмельницької області.

Під час курсів підвищення кваліфікації та на навчально-методичних зборах у канікулярний період, міжкурсний період проводяться семінари, вебінари, конференції, круглі столи.

Інформація Чернігівської обласної державної адміністрації

Найменування заходу	Стан виконання
4. Розроблення та затвердження обласних програм з національно-патріотичного виховання дітей та молоді на 2018-2021 роки відповідно до ціннісних орієнтирів та індикаторів ефективності, визначених в Указі Президента України від 13 жовтня 2015 р. № 580 «Про Стратегію національно-патріотичного виховання дітей та молоді на 2016-2020 роки»	23 лютого 2017 року на сесії Чернігівської обласної ради рішенням № 10-8/VII затверджено обласну цільову Програму з національно-патріотичного виховання на 2017-2020 роки
5. Проведення освітньо-виховних, інформаційно-просвітницьких, культурологічних, міжнародних, науково-методичних заходів з національно-патріотичного виховання	Впродовж 2019 року проводились освітньо-виховні, інформаційно-просвітницькі, культурологічні, міжнародні, науково-методичні заходи з національно-патріотичного виховання: підготовка та проведення Благодійного концерту на підтримку 10-ї гірсько-піхотної бригади ЗСУ, участь Чернігівського обласного театрально-видовищного дитячого (лялькового) театру ім. О. П. Довженка у Національному мистецькому проєкті «АРТПЕРЕМІР'Я», участь артистів філармонійного центру у шефському концерті для підняття бойового духу українським бійцям військовослужбовцям частини А4427, участь артистів філармонійного центру у Загальноукраїнському проєкті культурної інтеграції «Український Донбас», підготовка та проведення урочистих зборів та концерту для воїнів-інтернаціоналістів, ветеранів Другої світової війни та Збройних Сил України, воїнів Чернігівського гарнізону, учасників АТО/ООС, урочисте покладання квітів з нагоди вшанування Дня пам'яті загиблих Героїв Небесної Сотні, підготовка та проведення культурно-патріотичного заходу «День пам'яті Героїв Дебальцевого», підготовка та

	<p>проведення персональної виставки живопису Олега Дробочького за мотивами фотографій Сергія Лойка «Аеропорт» з нагоди вшанування захисників Донецького аеропорту, участь у Всеукраїнському заході з відзначення героїв «Народний герой України», участь академічного народного хору філармонійного центру у підготовці та проведенні заходів до 5-х роковин анексії Криму, підготовка та проведення 5-ї річниці створення Чернігівського 13-го окремого мотопіхотного батальйону м.Чернігів, підготовка та проведення поминального заходу за загиблими за свободу та незалежність України на кладовищі «Яцево», підготовка та проведення флешмобу мистецьких колективів «Молитва за мир» з проведенням меморіально-мистецької акції «Перша хвилина миру», участь у Всеукраїнській акції «Єдина родина України» до Дня Матері, підготовка та проведення заходу з нагоди відзначення 75-ої річниці Дня пам'яті жертв геноциду кримськотатарського народу, підготовка та проведення концертного виступу для воїнів ООС військової частини А1815.</p> <p>У музейних закладах області впродовж 2019 року проведено ряд заходів, спрямованих на підвищення рівня знань про видатних особистостей українського державотворення, а саме:</p> <p>В Обласному історико-археологічному музейному комплексі «Древній Любеч» проведено тематичні заходи «Павло Чубинський – творець державного гімну» (до 180-річчя від дня народження Павла Чубинського) (28 січня), «Шевченко і світ» (до 205-річчя від дня народження Т.Г.Шевченка) (7 березня).</p> <p>У Чернігівському літературно-меморіальному музеї-заповіднику М. М. Коцюбинського відбувся вечір пам'яті Пантелеймона Куліша за участі письменниці Лесі Оленівської з м. Києва (до 122-ї річниці від дня смерті П. Куліша) (31 січня), проведено тематичні заходи з вшанування пам'яті Михайла Коцюбинського з нагоди 106-річниці від дня смерті письменника (25 квітня) та творчу зустріч «Визначні українці у світі: шляхами Гоголя, Коцюбинського, Крушельницької, Вертинського» із письменником-мандрівником Олександром Балабком (15 травня).</p> <p>В Обласному історико-меморіальному музеї-заповіднику П. Куліша «Ганнина Пустинь» проведено захід для учнівської молоді «Борітеся – поборете! Вам Бог помагає» (до 205-річчя від дня народження Т. Г. Шевченка) (12 березня), літературно-музичне свято «Його душа завжди</p>
--	--

живе» присвячене 200-ї річниці з дня народження П. Куліша (9 серпня).

20 червня Обласним історико-меморіальним музеєм-заповідником П. Куліша «Ганнина Пустинь» спільно з Інститутом Української археографії та джерелознавства імені М. С. Грушевського НАН України та Національним університетом «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка проведено Всеукраїнську наукову конференцію «Пантелеймон Куліш та його доба» до 200-річчя від дня народження Пантелеймона Куліша (м. Борзна).

У Сосницькому літературно-меморіальному музеї О. П. Довженка проведено патріотичну бесіду «Огненна піч Кобзарєвого слова» (до 205-річчя від дня народження Т. Г. Шевченка) (7 березня), мультимедійний цикловий проект «Кінопостаті»: «Есфір Шуб – чарівниця монтажу» (до 125-річчя Е. Шуб) (18 березня); літературно-освітні читання «Між Гоголем і Довженком» (до 210-річчя М. Гоголя) (1 квітня), історико-краєзнавчий лекторій «Так ніхто не співав» (до 290-річчя Марка Полторацького) (17 квітня); літературно-освітні читання «Вище часу. Грані особистості і творчого шляху Пантелеймона Куліша» (до 200-річчя від дня народження П. Куліша) (8 серпня).

У Новгород-Сіверському історико-культурному музеї-заповіднику «Слово о полку Ігорєві» проведено науково-популярні читання та проєкспоновано виставку з нагоди 200-річчя з дня народження Пантелеймона Куліша (5 серпня).

У Чернігівському обласному історичному музеї проєкспоновано виставку «І вчора Куліш, і сьогодні Куліш...» (до 200-річчя від дня народження П. Куліша) (серпень).

В області проведено значну роботу щодо належної підготовки та відзначення Дня Соборності України та 100-річчя проголошення Акта злуки Української Народної Республіки і Західноукраїнської Народної Республіки. 22 січня керівники області та м. Чернігова взяли участь в урочистому зібранні до Дня Соборності України, яке відбулося у Чернігівському обласному філармонійному центрі фестивалів та концертних програм. У ході зібрання, зокрема, відбулося вручення державних нагород, почесних відзнак ОДА, обласної та міської рад. Аналогічні заходи відбулися також у районах та містах області.

Цього ж дня керівництво м. Чернігова, представники громадськості, учнівської та студентської молоді, військовослужбовці взяли участь у акції єднання – флешмобі «В єдності – ми сила!», яка відбулася на території Алеї героїв

м. Чернігова у рамках заходів з нагоди Дня Соборності України та 100-річчя проголошення Акта злуки УНР і ЗУНР.

22 січня 2019 року у приміщенні Обласного молодіжного центру експонувалася виставка інформаційно-просвітницьких стендів з історії Державного Герба України, підготовлених Українським інститутом національної пам'яті.

Окрім того, 21 січня у приміщенні Державного архіву Чернігівської області проходила фотодокументальна виставка «Шляхами державотворення».

29 січня в. о. голови Чернігівської ОДА Н. Романова, архієпископ Чернігівський та Ніжинський ПЦУ Євстратій (Зоря), голова УІНП В. В'ятрович, члени родин загиблих у зоні проведення АТО військовослужбовців, учасники АТО, військовослужбовці військових частин, що дислокуються на території області, представники політичних партій та громадських організацій взяли участь у меморіальному заході з нагоди 101-ї річниці подвигу Героїв Крут на території Меморіального комплексу «Пам'яті Героїв Крут» у с. Пам'ятне Борзнянського району. У рамках заходу, зокрема, відбулись: літературно-мистецька композиція, присвячена вшануванню пам'яті Героїв Крут, церемонія покладання квітів до Меморіалу «Пам'яті Героїв Крут», поминальна литія в пам'ять про загиблих за рідну землю, мітинг з нагоди відзначення 101-річчя бою під Крутами та вшанування пам'яті Героїв Крут із врученням державних нагород – відзнак Президента України «За участь в антитерористичній операції» рідним загиблих у зоні проведення АТО військовослужбовців – уродженців області А. Лебедева, В. Близнюка, А. Іщенко та П. Смирнова, яких було нагороджено посмертно, урочисте проходження військовослужбовців та ліцеїстів, екскурсія музейною експозицією Меморіального комплексу «Пам'яті Героїв Крут» та тематичною експозицією «Блокпост пам'яті». Також у цьому заході взяло участь понад 100 викладачів, здобувачів освіти Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя, Відокремленого підрозділу Національного університету біоресурсів і природокористування України «Ніжинський агротехнічний інститут», Борзнянського державного сільськогосподарського технікуму, Державного навчального закладу «Ніжинський професійний аграрний ліцей Чернігівської області», Чернігівського ліцею з посиленою військово-фізичною підготовкою взяли участь у заходах, що

	<p>відбулися на території Меморіального комплексу «Пам'яті Героїв Крут» у с. Пам'ятне Борзнянського району. 10 студентів історико-юридичного факультету Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя здійснювали додатковий супровід екскурсійних груп по експозиції комплексу.</p> <p>З метою підвищення рівня національної свідомості молоді, залучення дітей та молоді до вивчення переможних сторінок історії України, культури, побуту та традицій українського народу, усвідомлення молоддю важливості громадської активності та героїчних вчинків під час Революції Гідності, здобуття нових знань з мілітарної історії України з 02 по 03 лютого 2019 року в м. Києві громадською організацією «ДОЗІР «КРУК» за підтримки Департаменту сім'ї, молоді та спорту Чернігівської обласної державної адміністрації проведений історичний культурно-освітній семінар «Шлях перемог».</p> <p>В рамках проекту для учасників проведені історичні лекції-бесіди в Національному військово-історичному музеї, Музеї Революції Гідності, майстер-класи з традиційних ремесел та українських танців в Музеї Івана Гончара, відбулась зустріч з кобзарем, бандуристом і лірником, лідером гурту «Хорея Козацька» Тарасом Компаніченком. Участь у семінарі взяло 35 молодих людей з різних районів Чернігівської області.</p> <p>20 лютого голова Чернігівської ОДА О. Мисник, в.о. керівника апарату Чернігівської ОДА І.Соломаха, керуючий справами виконавчого апарату Чернігівської обласної ради О.Зубок, керівники структурних підрозділів ОДА, представники громадськості та духовенства ПЦУ взяли участь у молебні пам'яті Героїв Небесної Сотні, який відбувся у храмі святої великомучениці Катерини м.Чернігова у рамках заходів до Дня Героїв Небесної Сотні. По завершенню молебню очільник області спільно із учасниками молебню здійснили покладання квітів до пам'ятного знаку «Борцям за волю та незалежність України» та меморіальної стели Героїв Небесної Сотні. Цього ж дня заступник голови Чернігівської ОДА Н. Романова, заступник Чернігівського міського голови С. Фесенко, представники громадськості, духовенства, учасники Революції Гідності взяли участь у віче-реквіємі «Героям Слава!» у сквері імені М. Попудренка обласного центру. По завершенню віча відбувся перегляд документального фільму «Небесна Сотня» в Обласному молодіжному центрі.</p>
--	---

	<p>01 березня голова Чернігівської ОДА О. Мисник, голова Чернігівської обласної ради І. Вдовенко, народний депутат України О. Купрієнко (фракція Радикальної партії Олега Ляшка), голова Корюківської РДА О. Мірошніченко, представники громадськості взяли участь у жалобних заходах з нагоди 76-х роковин Корюківської трагедії, що відбулися у м. Корюківка. У рамках заходів, зокрема, відбулися покладання квітів та скорботний мітинг біля Меморіалу на честь героїчного опору жителів Корюківки нацистським загарбникам, а також покладання квітів та поминальна литія на місці перепоховання жертв Корюківської трагедії 1943 року в урочищі Гай. У своєму виступі очільник області акцентував увагу на необхідності збереження пам'яті про Корюківську трагедію, внесення інформації про ці події до всіх шкільних підручників з історії України з метою збереження історичної пам'яті для підрастаючого покоління та наголосив на важливості збереження та продовження курсу України на створення сильної європейської держави. Окрім того, члени делегації області оглянули Корюківський історичний музей, де відбулася презентація книги «Корюківська трагедія 1943: усна історія», яку провели укладачі книги - директор музею Л. Бабич та представник Інституту національної пам'яті в Чернігівській області С. Бутко.</p> <p>1 березня 2019 року у Чернігівському обласному академічному українському музично-драматичному театрі імені Т. Шевченка відбулась 29 урочиста церемонія нагородження недержавним орденом «Народний Герой України».</p> <p>Кожен, кого представили до вручення нагороди, здійснив неймовірний героїчний подвиг. Трьох героїв відзначили орденом посмертно. Народними Героями посмертно стали: боєць 95-ї бригади Максим Перепелиця, доброволець Андрій Кривич на позивний «Ділі» та наймолодший з них 15 річний — Данило Дідик, який загинув під час теракту у Харкові.</p> <p>Нагорода «Народний Герой України» існує з червня 2015 року. За цей час недержавним орденом, створеним волонтерами, було удостоєно понад 350 осіб. Він вручається громадянам України, а також іноземних держав, за видатні заслуги в обороні незалежності України і волонтерській допомозі Збройним Силам України. Подання на Героя може зробити будь-яка людина. Орден виробляється зі срібла, що надходить від простих громадян. Остаточні рішення про нагородження</p>
--	---

	<p>приймаються після публічного обговорення кандидатів на сторінці проекту у Фейсбук.</p> <p>В 2019 році Україна відзначає на державному рівні 350 років з дня започаткування гетьманської резиденції у місті Батурині Чернігівської області.</p> <p>23 березня 2019 року в м. Батурині громадською організацією «Вогонь Відродження» за підтримки Департаменту сім'ї, молоді та спорту облдержадміністрації реалізовано захід: «Квест до 350-річчя Батурина» – переможця конкурсу з визначення програм (проектів, заходів) національно-патріотичного спрямування, розроблених інститутами громадянського суспільства, для виконання (реалізації) яких надасться фінансова підтримка з обласного бюджету у 2019 році.</p> <p>Вшанувати день народження славетного міста, завітали команди з багатьох районів Чернігівщини (120 учасників). В рамках цікавої та пізнавальної програми квесту майданчиками стали унікальні пам'ятки Батурина – палац гетьмана К.Розумовського, Цитадель Батуринської фортеці, Гончарівка – територія заміської резиденції гетьмана Івана Мазепи, Будинок Генерального суду та інші будівлі та споруди міста. Діапазон завдань квесту був насиченим – це і привітання міста гімном з нагоди святкування 350 річчя, і усвідомлення значення кожного гетьмана для історії України, шляхом пошуку характерних саме гетьманам відповідників, і вивчення зброї тих часів, і навіть об'єднання правого і лівого берегів Дніпра, за допомогою тимбілдинга!</p> <p>Переможцем стала команда «Нащадки Корюки» із славного міста Корюківка, вихованці Корюківської ЗОШ І-ІІІ ст. №4. Друге місто посіла команда з м. Борзна «Козачата», учні Борзнянської ЗОШ І-ІІІ ст. ім. Христини Алчевської. І на третьому місці команда Спаської ЗОШ І-ІІІ ступенів з м.Сосниці - «Чупрундир».</p> <p>Учні в ігровій формі мали змогу поглибити знання про історичну і культурну спадщину України, провести паралелі з подіями, що відбувалися на рідній землі 100 років тому та сучасними на сході і півдні України, що є важливою інтерактивною складовою патріотичного виховання. Історичний квест є прекрасним зразком того, що навчання може бути цікавим, інтерактивним та ефективним одночасно.</p> <p>З 27 по 31 березня 2019 року з метою підвищення національної свідомості та збільшення чисельності молоді, підготовленої до служби в Збройних Силах України в с. Курінь Бахмацького району Чернігівської області відбувся «Військово-</p>
--	--

	<p>патріотичний вишкіл «Сіверські воїни». Захід – переможець конкурсу з визначення програм (проектів, заходів) національно-патріотичного спрямування, розроблених інститутами громадянського суспільства, для виконання (реалізації) яких надається фінансова підтримка з обласного бюджету у 2019 році.</p> <p>В рамках проекту для 80-ти молодих людей зі всієї Чернігівської області проведено заняття з медицини, виживання в природних умовах, поведінки в екстремальних ситуаціях, тактики дрібних підрозділів, культури поводження зі зброєю, рукопашного бою, саперної справи, історії Українського війська та ін.</p> <p>З метою підвищення рівня практичних знань та навиків у військовій справі, зацікавленості молоді у вступі до лав Збройних Сил України, обізнаності в медицині та цивільній обороні, громадська організація «Сіверська Січ» з 8 квітня по 10 травня 2019 року проводила в навчальних закладах міста Чернігова та 13 районів Чернігівської області для учнівської молоді допризовного віку військово-патріотичний захід «Бойова готовність», що став переможцем конкурсу з визначення програм національно-патріотичного спрямування, розроблених інститутами громадянського суспільства, для виконання яких надається фінансова підтримка з обласного бюджету у 2019 році.</p> <p>Захід проходив у форматі практичного тренінгу. Учасники отримали початковий рівень знань із користування АК, надання першої домедичної допомоги, базові навички з тактичної медицини, а також практичний досвід стрільби зі зброї Lasertag. Загальна тривалість занять 3 години. Знання учнів перевіряються одразу за допомогою практичних вправ та запитань. Заходом буде охоплено понад 700 осіб.</p> <p>З метою збільшення чисельності молоді, що готова до виконання обов'язку із захисту незалежності та територіальної цілісності України, формування історичної свідомості та історичної пам'яті, а також здобуття нових знань з історії УНР і УПА з 20 по 21 квітня 2019 року в с. Мала Кошелівка Ніжинського району Чернігівської області громадською організацією «Д. КРУК» за підтримки Чернігівської обласної державної адміністрації проведений історичний семінар «Пам'ятай про великі дні наших Визвольних змагань». В рамках проекту для 30 молодих людей з різних районів Чернігівської області проведені: зустріч з доцентом</p>
--	---

кафедри історії України Ніжинського університету імені Миколи Гоголя, учасником АТО, «кіборгом», Євгеном Луняком, зустріч з істориком, волонтером, громадським діячем Олександром Ясенчуком на тему «Чернігово-Сіверщина: національно-визвольна боротьба», презентація виставки від Національного музею України «Меморіал жертв Голодомору» - «Нас вбивали, бо ми українці», екскурсії до Музею національної пам'яті с. Веркіївка та історичним Ніжином, лекція-бесіда з представником Українського інституту національної пам'яті України тощо.

З 07 по 10 травня 2019 року у рамках обласної акції до Дня пам'яті та примирення «Пам'ятаємо. Перемагаємо!» у Чернігівському обласному молодіжному центрі відбулося урочисте відкриття фотодокументальної виставки «Три війни – одна звитяга», про героїчний подвиг захисників Вітчизни різних поколінь: «Українська друга світова», «Афганська» війна» та виставкова експозиція про військові дії в Донецькій та Луганській областях. Окрім того, учасники переглянули документальні відеофільми про три війни «Чернігівський рубіж», «Афганські листи» та «Моя війна».

Акція організована громадською організацією «Спілка Ветеранів Десантників «ПІВНІЧ» за підтримки Чернігівської облдержадміністрації, ГО «Єдина родина Чернігівщини», Української Спілки ветеранів Афганістану, Українського інституту національної пам'яті в Чернігівській області, Центру допомоги учасникам АТО, Чернігівського обласного історичного музею ім. В. В. Тарнавського. Учасниками стали понад 250 студентів.

На виконання плану заходів із підготовки та проведення в області у 2019 році Дня пам'яті та примирення, Дня перемоги над нацизмом у Другій світовій війні та 75-ї річниці вигнання нацистів з України, затвердженого 11.04.2019 заступником голови обласної державної адміністрації, виготовлено стилізовані маки та поширено їх серед учасників відкриття виставки «Тріумф людини. Мешканці України, які пройшли нацистські концтабори», що відбулося 8 травня 2019 року в КУ «Чернігівський обласний молодіжний центр» Чернігівської обласної ради.

Цього ж дня керівники області, ветерани Другої світової війни та учасники АТО/ООС взяли участь у меморіально-мистецькій акції «Перша хвилина миру» та загальнооміському флешмобі хорових колективів «Молитва за мир» у сквері імені Б. Хмельницького м. Чернігова.

	<p>19 травня керівник апарату Чернігівської ОДА І. Соломаха, радник голови Чернігівської обласної ради Д. Никоненко, заступник Чернігівського міського голови О. Атрощенко, голова Чернігівської РДА В. Корж, представники громадськості та духовенства взяли участь у жалобному заході із вшанування пам'яті жертв Великого терору 1937-1938 років, який відбувся біля пам'ятного знаку на території Халявинської сільської ради Чернігівського району. У рамках заходу відбулися заупокійна літія та покладання квітів до пам'ятного знаку.</p> <p>У районах та містах області відбулись покладання квітів до пам'ятників, пам'ятних знаків, місць загибелі та масових поховань, могил репресованих.</p> <p>У період з 01 по 02 червня 2019 року в с. Наумівка Корюківської ОТГ Чернігівської області громадською організацією «ДОЗІР КРУК» за підтримки Чернігівської обласної державної адміністрації відбувся національно-патріотичний вишкіл «Форпост Північ: КорюкіVка».</p> <p>Основна мета патріотичного заходу - збільшення чисельності молоді, що готова до виконання обов'язку із захисту незалежності та територіальної цілісності України, поширення національно-патріотичного руху на Чернігівщині, підвищення рівня національної свідомості, залучення дітей та молоді до систематичних занять спортом та ведення здорового способу життя. Близько 70 молодих людей допризовного віку здобули нові знання з історії України, отримали навички з медицини та військових спеціальностей.</p> <p>В рамках заходу для учасників проведені заняття з основи надання першої медичної допомоги в екстремальних ситуаціях, тактики, саперної справи, культури поводження зі зброєю, основ самооборони тощо. Молодь долучилась до історичних гутірок та пограла в Лазертаг.</p> <p>З метою збільшення чисельності молоді, що готова до виконання обов'язку із захисту незалежності та територіальної цілісності України; підвищення рівня практичних знань та навиків у військовій справі учасників; зацікавленості молоді у вступі до лав ЗСУ, обізнаності в медицині та цивільній обороні, громадська організація «Сіверська Січ», за підтримки Департаменту сім'ї, молоді та спорту Чернігівської облдержадміністрації, з 02 по 05 червня 2019 року в м. Новгород-Сіверський провела Військово-патріотичний вишкіл «Північний рейд», що став переможцем конкурсу з визначення програм національно-патріотичного спрямування,</p>
--	--

	<p>розроблених інститутами громадянського суспільства, для виконання яких надається фінансова підтримка з обласного бюджету.</p> <p>В рамках заходу для 80 учасників проведені історичні лекції, заняття з основ надання першої медичної допомоги, тактики, орієнтування, зброєзнавства, топографії тощо. Також учасники пограли в Теренову гру та «Страйкбол», взяли участь у пішому рейді та ознайомились з історичними місцями нашого регіону.</p> <p>З 17 по 23 червня 2019 року забезпечено участь представників від Чернігівської області у Всеукраїнському вишколі «Нащадки вільних» імені К.І. Острозького в м. Очаків Миколаївської області. Учасники проходили цілу низку конкурсів та випробувань: поведження зі зброєю, домедична допомога, хореографія, туризм, інформаційна безпека і т.д. Команда від Чернігівської області «Північні коти» проявила себе на високому рівні і ввійшла у 5-ку найкращих та виборола право на участь у Міжнародних змаганнях у м. Урзуф.</p> <p>З 09 по 11 серпня 2019 року в с. Хасенки Ічнянського району Чернігівської області відбувся національно-патріотичний вишкіл «Північні олені», основна мета якого - підвищення національної свідомості і всебічного розвитку молоді, підвищення історичної пам'яті, виявлення та розвитку лідерських якостей, отримання навичок командної роботи популяризація здобуття військових професій.</p> <p>45 молодих осіб допризовного віку протягом трьох днів гартувалася природними стихіями, відсутністю гаджетів і комфортабельних побутових умов та набули навички з виживання у природному середовищі, домедичної допомоги в екстремальних ситуаціях, отримали нові знання з історії та веденню здорового способу життя.</p> <p>Важливою досягнутою метою є згуртування молоді в команди, де діти вчилися домовлятися один з одним, отримали навички колективної співпраці. Також, командна робота сприяла виявленню лідерських якостей учасників заходу.</p> <p>З 24 по 26 серпня 2019 року у Хотівській громаді, що на Київщині відбувся національно-патріотичний семінар-тренінг «Державотворець», присвячений Герою України Левку Лук'яненку за підтримки Департаменту сім'ї, молоді та спорту облдержадміністрації.</p> <p>В рамках заходу 30 дітей з різних районів Чернігівщини взяли участь у фестивалі «ВОЛЯ ФЕСТ» присвяченому Л.Лук'яненку.</p> <p>Під час заходу відбулись зустрічі з провідними істориками, діячами культури, мистецтвознавцями,</p>
--	---

колекціонерами та учасниками АТО: президентом історичного клубу «Холодний яр» Романом Ковалем, дослідником історії Владиславом Карпенком, засновником гурту «Хорея козацька» Тарасом Компаніченком, воїном московсько-української війни кобзарем-лірником Яремою. Також до вечірньої ватри завітала дружина Левка Григоровича пані Надія Лук'яненко.

Поміж теоретичними лекціями молодь навчалася основам туризму, самозахисту, культурі поведінки зі зброєю та медицині, вчилися влучно стріляти з пневматики та грали у страйкбол і теренову гру. Діти отримали навички самозарядності, самостійності і командної роботи, проживання в природних умовах та готування смачних страв.

З 26 по 31 серпня 2019 року Департаментом сім'ї, молоді та спорту облдержадміністрації підтримано участь представників від Чернігівської області, команди «Північні коти», у Міжнародній акції, спрямованої на збільшення чисельності молоді, готової до виконання обов'язку із захисту незалежності та територіальної цілісності України, «Нащадки вільних» імені К.І. Острозького в с. Урзуф Мангушського району Чернігівської області.

В Міжнародній акції взяли участь іноземні команди та кращі команди від України, відібрані на Всеукраїнському вишколі «Нащадки вільних» імені К.І. Острозького в м. Очаків Миколаївської області у червні 2019 року.

23 серпня в. о. голови Чернігівської ОДА Н. Романова, перший заступник голови Чернігівської обласної ради В. Мельничук, заступник Чернігівського міського голови С. Фесенко та начальник Управління ДМС України в Чернігівській області К. Лук'янець взяли участь в церемонії підняття Державного Прапора України та акції «Я – громадянин України» з врученням паспортів громадянина України юнакам та дівчатам області, що відбулись на території ЧНТУ у м. Чернігові. Окрім того, у рамках урочистостей відбулося вручення державних нагород та почесних відзнак ОДА, обласної та міської рад.

24 серпня керівник апарату Чернігівської ОДА І. Соломаха, керуючий справами виконавчого апарату Чернігівської обласної ради О. Зубок, заступник Чернігівського міського голови С. Фесенко, депутат Чернігівської обласної ради В. Леоненко (фракція Радикальної партії Олега Ляшка), представники громадськості, духовенства, учасники АТО/ООС, члени родин загиблих військовослужбовців взяли участь в урочистих заходах з нагоди 28-ї річниці незалежності України

у м. Чернігові. У рамках заходів відбулися: молебень за Україну в Катерининській церкві; хода захисників України; урочисте покладання квітів до пам'ятного знаку «Борцям за волю і незалежність України», меморіальних стел загиблим учасникам ООС/АТО та Героям Небесної Сотні.

До перелічених вище заходів залучаються представники учнівської та студентської молоді, учасники АТО, члени інститутів громадянського суспільства.

У закладах загальної середньої, професійної (професійно-технічної), фахової передвищої, вищої та позашкільної освіти області протягом звітного періоду проведено відповідну роботу.

Упродовж 2019 року до пам'ятних дат з історії нашої держави та українського народу (до Дня Соборності України, Дня пам'яті Героїв Крут, Дня Гідності та Свободи, Дня українського добровольця, 75-х роковин Корюківської трагедії, Дня вшанування учасників бойових дій на території інших держав, Шевченківських днів, Дня Європи, роковин Чорнобильської катастрофи, Дня пам'яті та примирення та Дня перемоги над нацизмом у Другій світовій війні, Дня української вишиванки, Дня Конституції України, Дня Державного Прапора України та 28-ї річниці незалежності України, Міжнародного дня пам'яті жертв Голокосту, Міжнародного дня рідної мови тощо) за участю представників громадських організацій, учасників АТО/ООС проведено тематичні заходи: години спілкування, уроки мужності, патріотичні флеш-моби, історичні калейдоскопи, інформаційні хвилинки та дайджести, загальношкільні лінійки, козацькі вишколи, учнівські та студентські конференції, творчі конкурси, спортивні змагання, оформлено тематичні виставки та фотоекспозиції.

З нагоди Міжнародного дня рідної мови у закладах освіти проведено інтелектуальні квести із використанням QR-коду «Я знаю силу слова», конкурс читців віршів про мову «Рідна мова чиста, як роса», презентації дослідницько-пошукових матеріалів щодо походження рідної мови.

Студенти закладів фахової передвищої освіти м. Прилуки відвідали меморіальний музей Олега Кошового – філію Прилуцького краєзнавчого музею імені В.І. Маслова, де взяли участь у заході, присвяченому пам'яті та патріотизму «Спалена історія Чернігівщини».

Питання, присвячені трагічним подіям 1943 року у м. Корюківка, вивчаються в курсі історії України студентами Національного університету «Чернігівський колегіум імені Т.Г.Шевченка» та

	<p>Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя.</p> <p>Відбулося засідання Історичного наукового дискусійного клубу Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя з теми «Корюківська трагедія очима очевидців та сучасників».</p> <p>З метою відзначення 80-річчя з дня проголошення незалежності Карпатської України у закладах вищої та фахової передвищої освіти проведено лекції з теми: «Карпатська Україна – важливий етап розвитку українського визвольного руху» в рамках вивчення дисципліни «Історія України»; засідання за «круглим столом» з теми «Проголошення Карпатської України – вагомий крок у боротьбі за утвердження української державності»; виховні години, тематичні бесіди «Шлях до незалежності», «Подвиг ціною в життя»; студентські конференції «Августин Волошин і Карпатська Україна»; конкурси презентацій з теми: «Герої нескореної Батьківщини»; усні журнали «Карпатські січовики – оборонці рідної землі»; перегляди та обговорення документальних кінофільмів «Срібна Земля. Хроніка Карпатської України 1919-1939 рр.», «1939: Героїчна історія Карпатської України».</p> <p>Студенти Прилуцького агротехнічного коледжу відвідали інформаційно-виховний захід, проведений працівниками Прилуцького краєзнавчого музею імені В. Маслова.</p> <p>Здобувачі освіти та педагогічні колективи закладів освіти Бахмацької гімназії Бахмацької районної ради, Сновської гімназії Сновської міської ради, Новгород-Сіверської державної гімназії імені К.Д.Ушинського, Ніжинської загальноосвітньої школи I-III ступенів № 15 Ніжинської міської ради, Чернігівського колегіуму № 11, а також учасники обласної літньої школи для обдарованих та талановитих дітей спільно з Чернігівським обласним Палацом дітей та юнацтва приєдналися до Всеукраїнської акції – флешмоб «Україна назавжди», присвяченого 28-ій річниці незалежності України, у рамках якої відзняли свої відеоролики та розмістили їх на «YouTube каналі» (https://www.youtube.com/channel/UCkHL9-u197g86u5EWGucYQ/videos).</p> <p>У лютому 2019 року підведено підсумки I (обласного) туру Всеукраїнської краєзнавчої акції учнівської молоді «Українська революція: 100 років надії і боротьби» та визначено переможців і лауреатів, які стали учасниками засідання за «круглим столом».</p>
--	---

		<p>У рамках проведення «круглого столу» здобувачі освіти презентували власні пошуково-дослідницькі роботи та обговорили проблемні питання щодо пошуку матеріалів під час експедиції, ознайомилися з поглядами сучасних істориків на події Української революції 1917-1921 років.</p> <p>Чернігівським обласним Палацом дітей та юнацтва за підтримки Міжнародного благодійного фонду імені Вадима Нестерчука проведено благодійний концерт «Творити, щоб жити» у рамках відзначення Всесвітнього дня онкохворої дитини.</p> <p>У ході заходу мешканці м. Чернігова мали змогу придбати поробки в стилі «твістінг», «handmade», кулінарні вироби, стати учасниками фейс-арту, переглянути художні роботи вихованців гуртків декоративно-прикладного відділу Палацу, випробувати удачу в благодійній лотереї, зробити фото на згадку в тематичній фотозоні.</p> <p>В актовій залі відбувся концерт за участю творчих колективів Палацу. Свої таланти глядачам демонстрували вихованці «Зразкового художнього колективу» естрадно-циркової студії «Скоморохи», «Зразкового художнього колективу» хореографічного колективу народного танцю «Квітка», «Зразкового художнього колективу» вокального класу «Натхнення», ансамблю сучасного танцю «Імпульс», вокального ансамблю «Камертон», вокальної студії «Viva», студії «Гра на гітарі», вихованці «Зразкового художнього колективу» театральної студії «СТеМ».</p> <p>Під час благодійної акції було зібрано понад 24,0 тис. гривень та передано до гематологічного відділення Чернігівської обласної дитячої лікарні для придбання лікарських препаратів дітям, які сьогодні борються з онкогематологічними захворюваннями.</p>
7.	Розроблення методики проведення заходів щодо сприяння органами державної влади та органами місцевого самоврядування відродженню та збереженню народних промислів українців та корінних народів України	<p>Чернігівським обласним центром народної творчості проведено ряд заходів із відродження, збереження та популяризації народних промислів:</p> <ul style="list-style-type: none"> - 31.01 - семінар-практикум з гончарства та кераміки «Народна іграшка»; - 20.02 - семінар-тренінг «Додаткові фінансові можливості для діяльності закладів культури та ОТГ» методичні рекомендації до написання грантів; - 28.02 - семінар-виставка з дереворізьблення «Художнє різьблення Чернігівщини. Розмаїття дерев'яної іграшки»; - 28.03 - семінар-виставка з писанки та ляльки-мотанки «Великодній кошик. Обереги»; - 04.04 - проведення майстер-класів від керівників відділу розвитку народних ремесел та художніх промислів з писанкарства (м. Городня);

		<p>-18.04 - презентація творчих робіт гуртківців відділу розвитку народних ремесел та художніх промислів у вигляді розмальовки писанок на Великдень (сквер Богдана Хмельницького);</p> <p>- 15.05 - проведення майстер-класу для студентів Коледжу транспорту та комп'ютерних технологій;</p> <p>- 25.05 - проведення I Обласного фестивалю народної гри та іграшки «Вулиця» та нагородження переможців Обласного дитячого фестивалю-конкурсу декоративно-прикладного та образотворчого мистецтва «Мистецький погляд»;</p> <p>- 01.06 - проведення майстер-класів від керівників студій обласного центру народної творчості до Міжнародного дня захисту дітей;</p> <p>- 20.06 - проведення майстер-класів з гончарства, кераміки, художнього розпису, художньої обробки шкіри.</p>
11.	<p>Організація систематичного проведення заходів з національно-патріотичного виховання дітей та молоді в закладах соціального захисту дітей: притулках для дітей та центрах соціально-психологічної реабілітації дітей</p>	<p>В центрах соціально-психологічної реабілітації дітей (м. Чернігів, м. Ніжин та с. Хмільниця Чернігівського району) створено куточки національно-патріотичного виховання, які спрямовані на ознайомлення дітей з національними та народними символами України. Для вихованців закладів завжди проводяться виховні години, розвивальні заняття, години спілкування, інформаційні повідомлення, які спрямовані на вивчення історії нашої держави, її символів, обрядів та традицій, видатних постатей, подій, які відбуваються в даний час на території України на теми: «Найкращі квіти України», «Моя країна – єдина Україна», «Мій український прапорець», «Що я знаю про рідний край», «Печу, печу хлібчик, дітям на обідчик», «Моя Україна – соборна держава», «Україна наш спільний дім», «День Соборності України», «Ім було по вісімнадцять», «Вони стояли за Україну», «Герої не вмирають», «Оселя наших пращурів», «Українці ми маленькі. Вишиванка – вишиваночка», «Українські рушники – скарби народні на віки», «Виготовлення ляльки – мотанки» та інші заходи.</p> <p>В Обласному соціальному гуртожитку для дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування реалізовано ряд заходів щодо національно-патріотичного виховання молоді. Серед них: бесіда «Голодомор 1932-1933 років – біль серця всієї України», історична година до Дня пам'яті героїв Крут «Квіти у полі, там де Крути», тематичний вечір до Дня соборності України: «Нехай не розмежованою залишиться навіки», виховна година до дня пам'яті учасників бойових дій на території інших держав «Час і досі не загоїв рани, цей</p>

		<p>одвічний біль Афганістану», виховний захід до Дня Героїв Небесної Сотні «Герої не вмирають...».</p> <p>В Чернігівській обласній бібліотеці для дітей було проведено: до дня вшанування учасників бойових дій та території інших держав відео-екскурс «Пам'ять без кордонів» на базі Чернігівського навчально-реабілітаційного центру № 2; у рамках мовного проекту «Українську, рідну мову в дар мені дали батьки» – книжкова виставка-віншування «Барви рідної мови»; літературна година «Я рідну мову збережу й вінок їй виплету на славу»; поетична світлиця «Всесвіт Тараса Шевченка» на базі Чернігівського навчально-реабілітаційного центру № 2.</p>
12.	<p>Сприяння організації реекспозицій в музеях України та музеях при навчальних закладах краєзнавчого, етнографічного та історичного профілю з метою посилення їх національно-патріотичного впливу через представлення інформації про український визвольний рух ХХ століття, Героїв Небесної Сотні, проведення антитерористичної операції, волонтерів, громадян, які зробили значний внесок у зміцнення обороноздатності держави</p>	<p>Станом на 01 січня 2019 року статус музею при закладах освіти області підтвердили 94 музеї, з яких 85 працюють на базі закладів загальної середньої, 4 – позашкільної, 5 – професійної (професійно-технічної) освіти. Почесне звання «Зразковий музей» мають 28 музеїв.</p> <p>Музеї є дієвими осередками освіти, пошуково-дослідницької роботи, громадянського та патріотичного виховання, формування національної свідомості учнівської молоді. У музеях історичного профілю проводяться пошукові експедиції з учнівською молоддю місцями бойових дій періоду Другої Світової війни, розробляються краєзнавчі маршрути з метою поповнення музеїв новими предметами і правдивими фактами. Так, активісти історико-краєзнавчого музею туристсько-краєзнавчого клубу «Ніка» комунального закладу «Центр дитячої та юнацької творчості» Варвинської селищної ради Варвинського району в рамках обласного туру щорічного Всеукраїнського конкурсу на кращу туристсько-краєзнавчу експедицію учнівської молоді з активним способом пересування «Мій рідний край» восени 2017 року провели пошуково-дослідницьку роботу і здійснили пішохідний похід першого ступеня складності Вишгородським районом Київської області та в результаті обробки отриманої інформації поповнили розділ експозиції «Оборона Києва. 1941 рік» новими експонатами.</p> <p>З метою вшанування пам'яті учасників боротьби за незалежність України у ХХ столітті в музеях при закладах освіти області оновлено розділи експозицій. Так, в музеї «Доблесті і слави Чернігівщини» Чернігівської загальноосвітньої школи І-ІІІ ст. № 29 Чернігівської міської ради поповнено експонатами новий розділ «Визвольний рух», який розповідає про Осипа Твердовського, Євгена Онацького та Галину Кузьменко –</p>

	<p>представників Чернігівщини, які відстоювали самостійність та незалежність України в організації українських націоналістів та Українській повстанській армії. У музеї бойової слави захисників Вітчизни Чернігівської загальноосвітньої школи І-ІІІ ст. № 34 Чернігівської міської ради в залі «На захисті суверенітету і територіальної цілісності України» відкрито новий розділ експозиції, присвячений річниці створення Київського суворівського військового училища – Київського військового ліцею імені Івана Богуна, зібрано значну кількість матеріалів та підготовлено розділ, присвячений 100-річчю Української революції 1917-1921 років, де один зі стендів експозиції присвячено січовим стрільцям та військовим формуванням УНР, окремий куточок виділено бою під Крутами. Юні музеєзнавці продовжують збір матеріалів для відкриття нової зали, присвяченої історії України доби козаччини.</p> <p>У змісті експозицій музеїв та їх окремих розділів пріоритетними є сучасні події в житті українського народу – громадянський подвиг учасників Революції гідності, героїв Небесної сотні, патріотизм українських воїнів у боротьбі за незалежність та територіальну цілісність України від зазіхань агресора. Так, у музеї «Історія села Чемер» Чемерської загальноосвітньої школи І-ІІІ ст. Козелецької районної ради створено експозиційний розділ «Той, що не зрадив Україну», присвячений Гончаренку Петру Дмитровичу – випускнику школи, начальнику Академії військово-морських сил імені П.С. Нахімова, який у квітні 2014 року залишився вірним присязі України і прибув у складі викладачів та курсантів з міста Севастополя до Одеської військової академії.</p> <p>Відповідно до Закону «Про засудження комуністичного та націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів в Україні та заборону пропаганди їхньої символіки» внесено зміни до експозицій музейних розділів, що висвітлюють події Другої світової війни, приведено у відповідність до трактувань української та світової історичної науки терміни, вживані в музейних експозиціях, змінено назви окремих розділів музеїв. Деякі музеї оновлено повністю. Так, у Зразковому музеї 16-ї Чернігівської Башкирської гвардійської кавалерійської дивізії Чернігівського ліцею № 22 Чернігівської міської ради відбулась повна реекспозиція з метою зміни зовнішнього вигляду приміщення, його осучаснення та доповнення вже існуючих розділів новими експонатами. У музеї «Доблесті і слави Чернігівщини» Чернігівської</p>
--	---

		<p>загальноосвітньої школи I-III ст. № 29 Чернігівської міської ради відбулась реекспозиція розділу «Місто пам'ятає», який розповідає про відомі особистості, на честь яких перейменовано вулиці міста Чернігова.</p> <p>У 33 музейних закладах Чернігівської області широко розкрита тема присвячена пам'яті Героїв Небесної Сотні, воїнів АТО (ООС) та інших борців за волю України. Безпосередньо, у 24 музейних закладах діють постійні експозиції присвячені подія Революції Гідності, Героям Небесної Сотні, учасникам війни на Сході України. У решти музеїв проводяться тематичні заходи, музейні зустрічі, тимчасові виставки, години спілкування, лекції тощо під час відзначення відповідних заходів. Дані експозиції постійно оновлюються та доповнюються новими матеріалами.</p> <p>Також зазначаємо, що у Військово-історичному музеї – філії Чернігівського обласного історичного музею ім. В. В. Тарновського, діє окремий розділ, присвячений внеску Чернігівщини у захист країни від московської агресії. Серед його експонатів – матеріали загиблих воїнів, прапори, кулеметний станок, з яким бійці полку «Азов» захищали Іловайськ та Широкине.</p>
13.	Виконання обласних програм з національно-патріотичного виховання дітей та молоді	Обласна цільова програма з національно-патріотичного виховання на 2017-2020 роки виконується відповідними структурними підрозділами обласної державної адміністрації із залученням інститутів громадянського суспільства.
15.	Оновлення фондів бібліотек національно-патріотичною літературою про мовно-культурну самобутність українського народу і героїзм у боротьбі за незалежність та територіальну цілісність держави	<p>Бібліотеки постійно оновлюються літературою національно-патріотичного змісту. Це видання суспільно-політичного та історичного характеру, краєзнавчі та літературно-художні видання, наприклад:</p> <ul style="list-style-type: none"> - «Братня» навала. Війна Росії проти України XII-XXI ст, 2016. - Наш Крим: неросійські історії українського острова 2016 - Кожевніков Валентин. Українські національні цінності й українська інтелігенція 2016. - Майдан від першої особи. Регіональний вимір [Текст]. Вип. 3. Ч. 2. Львівська – Чернігівська області, 2018 - Одарченко, Петро Васильович. Русифікація України і боротьба за рятування української нації, - Ічня, 2018. - В'ятрович Володимир Михайлович. (Не)історичні миті [Текст] : нариси про минулі сто років, 2018.
16.	Поширення соціальної реклами, спрямованої на консолідацію суспільства навколо захисту	Протягом звітного періоду на зовнішніх рекламних носіях у районах та містах обласного значення розміщувалися білборди та сітілайти

	України, популяризацію військової служби, утвердження спадкоємності традицій борців за незалежність України, донесення достовірної інформації про роль Збройних Сил, інших військових формувань, утворених відповідно до законів України, у забезпеченні миру і стабільності в Україні	національно-патріотичного спрямування. Зокрема, з нагоди Дня Соборності України, Дня пам'яті Героїв Крут, Міжнародного дня визволення в'язнів нацистських концтаборів, Дня Конституції України, Дня Незалежності України, 350-ї річниці заснування гетьманської резиденції у Батурині, 75-х роковин депортації кримськотатарського народу, а також у рамках інформаційної кампанії на підтримку ув'язнених у Російській Федерації українських моряків.
21.	Сприяння висвітленню в засобах масової інформації питань, пов'язаних з виконанням плану дій щодо реалізації Стратегії національно-патріотичного виховання дітей та молоді на 2017-2020 роки	<p>Департамент інформаційної діяльності та комунікацій з громадськістю Чернігівської ОДА протягом звітного періоду висвітлював всі організовані структурними підрозділами ОДА заходи, спрямовані на зміцнення національної єдності, утвердження патріотизму, відновлення і збереження національної пам'яті, розвиток національної свідомості, популяризацію духовно-культурної спадщини Українського народу.</p> <p>Налагоджено комунікацію зі ЗМІ щодо поширення відповідних матеріалів. Зазначені статті на постійній основі розміщуються на офіційному сайті ОДА та сайтах РДА.</p>
22.	Організація та проведення у бібліотеках книжкових виставок, презентацій видань, інших заходів, спрямованих на висвітлення інформації про героїчні вчинки воїнів - учасників антитерористичної операції, волонтерів та громадян, які зробили значний внесок у зміцнення обороноздатності держави	<p>В Чернігівській обласній універсальній науковій бібліотеці ім. В. Г. Короленка було проведено: книжкова викладка «Степан Бандера – лідер українського національно-визвольного руху(До 110-річчя від дня народження)», виставки-дос'є «Чубинський П. П.(15 (27) січня 1839 - 17 (29) січня 1884) 180 років», книжково-ілюстративна виставка «Мистецька спадщина Тараса Шевченка» (09.03. - 165 р. від дня народження Т.Г. Шевченка (1814-1861), українського поета, художника), книжкова викладка «Корифей українського театру»: до 160-річчя від дня народження Панаса Саксаганського (справж. прізвище – Тобілевич) (1859-1940), укр.актора, режисера.</p> <p>В Чернігівській обласній бібліотеці для дітей відбулося: книжкова виставка-портрет «І мій пелюсточок у Лесин віночок», пізнавальний екскурс «Святкуємо День рідної мови», літературна вітальня «Поетеса з дивовижним ім'ям», літературна година «У серці України – Тарасові місця», книжкова виставка-портрет «Маленьким про Великого Тараса», творча акція – виставка дитячих малюнків «Кобзарева буквиця», буктрейлер «Ліна Костенко – дітям», презентація книги «Я і Конституція».</p> <p>В Чернігівській обласній бібліотеці для юнацтва проводилися: круглий стіл «Українець я є. і ніщо українське не сміє бути мені чужим» (пам'яті Левка Лук'яненка), вечір-пам'яті «20 років без В.Чорновола», літературно-мистецька зустріч</p>

		<p>«Актуальний Шевченко», краєзнавча розвідка «Шевченко і Чернігівщина», виставка-образ «Шевченкове слово в віках не старіє», онлайн-вікторина «Із слів Кобзаря», поетичне намисто «стежками життя Тараса Шевченка»,</p> <ul style="list-style-type: none"> - виставка однієї книги «Сон», літературна година «Знову відкриваємо Кобзаря», книжково-ілюстративна виставка «Слався, Тарасе великий!», виставка-персоналія «Постає твій образ наче промінь», книжкова полицка «Художні світи Юрія Мушкетика» (90 р з д. н.), - виставка-вшанування «Знавець душі народної» (170 р. від д. н. Панаса Мирного). <p>У червні 2019 року у рамках Програми підтримки розвитку інформаційної та видавничої сфер Чернігівщини на 2016–2020 роки вийшов друком I том (2014–2015 роки) Книги пам'яті Чернігівської області «Герої Сіверського краю», у якій зібрані матеріали про 169 уродженців Чернігівщини — захисників української незалежності та суверенітету. Наклад видання склав 500 примірників.</p> <p>18 червня у Чернігівській ОДА відбувся пресбрифінг на тему «Біда не зламала, біда об'єднала». Спікерами заходу виступили: заступник директора Департаменту культури і туризму, національностей та релігій ОДА П. Веселов, директор Департаменту інформаційної діяльності та комунікацій з громадськістю ОДА І. Слезко, голова ГО «Єдина родина Чернігівщини» М. Шанський та директор Центру національно-патріотичного виховання, туризму та краєзнавства учнівської молоді П. Степовик. У рамках брифінгу спікери презентували I том (2014–2015 роки) Книги пам'яті Чернігівської області «Герої Сіверського краю».</p>
23.	Реалізація Всеукраїнського історико-краєзнавчого проекту до 100-річчя Української революції 1917-1921 років “Місця пам'яті Української революції”	<p>Протягом 2019 року працівниками комунального закладу «Чернігівський обласний пошуковий науково-редакційний центр» здійснювалась робота з упорядкування матеріалів для нанесення на інтерактивну карту «Місця пам'яті Української революції 1917 – 1921 років» по Чернігівській області, зокрема, уточнення даних про 310 локацій, внесених у інтерактивний список (статус об'єктів – «збережено», категорії – «вшанування пам'яті», «воєнні дії» та «культура»).</p>
25.	Сприяння увічненню пам'яті борців за незалежність України у ХХ столітті, осіб, які брали участь у захисті суверенітету та територіальної цілісності України, а також в антитерористичній операції на сході України, шляхом найменування чи перейменування в	<p>На території Чернігівської області станом на 20.07.2019 р. розміщено пам'ятники, братські могили, меморіальні дошки:</p> <ul style="list-style-type: none"> - учасникам Української революції 1917-1921рр. – 15; - учасникам Другої Світової війни – 2094; - воїнам-інтернаціоналістам – 173; - учасникам АТО – 361.

	<p>установленому порядку на їх честь об'єктів топоніміки, навчальних закладів, установлення пам'ятних знаків і меморіальних дошок</p>	<p>В I півріччі 2019 року урочисто відкрито меморіальну дошку Аверкію Матвійовичу Гончаренку – учаснику українських визвольних змагань 1917-1921рр., командирі Українського війська під час успішного оборонного бою під Крутами, уродженцю села Дащенки Варвинського району; Григорію Тимофійовичу Радченку – підполковнику армії УНР, громадському діячу, борцю за незалежність України, уродженцю с. Спаське Семенівського району.</p> <p>За інформацією місцевих органів управління освітою на фасадах закладів освіти області встановлено 135 меморіальних дошок загиблим героям з метою увіковічення пам'яті випускників закладів освіти, які загинули за незалежність і територіальну цілісність України.</p>
37.	<p>Проведення разом з громадськими організаціями заходів, тематичних змін національно-патріотичного спрямування у дитячих закладах оздоровлення та відпочинку</p>	<p>У закладах оздоровлення та відпочинку забезпечено проведення тематичних змін національно-патріотичного спрямування.</p>
39.	<p>Сприяння проведенню культурно-мистецьких заходів, що відтворюють події з історії України</p>	<p>В Чернігівській обласній універсальній науковій бібліотеці ім. В. Г. Короленка здійснено: цикл виставок «Українська революція 1917-1921 рр.» (до 100-річчя подій), книжкова викладка «Степан Бандера – лідер українського національно-визвольного руху(До 110-річчя від дня народження)», книжково-ілюстративна виставка «Теплий талант Степана Васильченка (До 140-річчя від д. н. С. Васильченка)», книжково-ілюстративна виставки «Народний майстер-живописець» (110 р. від дня народження М. О. Приймаченко (1909-1997), української майстрині народного розпису), книжкова виставка «Видатні діячі науки і техніки», виставки-досьє «Чубинський П. П.(15 (27) січня 1839 - 17 (29) січня 1884) 180 років», книжково-ілюстративна виставка «Мистецька спадщина Тараса Шевченка» (09.03. - 165 р. від дня народження Т. Г. Шевченка (1814-1861), українського поета, художника), ретро-година «Легенда естради ХХ ст.» до 130-річчя від дня народження Олександра Вертинського (1889-1957), укр. та рос. артиста естради, співака, поета, композитора , творча зустріч «Музикант, дослідник та культурний діяч»: до 70-річчя від дня народження Олега Васюти (1949) – засл. діяча мистецтв України, музикознавця, кандидата мистецтвознавства, виставка-портрет «Художні світи Юрія Мушкетика» (До 90-річчя Ю. М. Мушкетика), книжкова викладка «Корифей українського театру»: до 160-річчя від дня народження Панаса Саксаганського (справж. прізвище – Тобілевич) (1859-1940), укр. актора, режисера ,</p>

відео година «Людина, яка дарувала людям посмішку»: до 100-річчя від дня народження Юрія Тимошенка (псевд. Тарапунька) (1919-1986), українського артиста театра і кіно.

В Чернігівській обласній бібліотеці для дітей було проведено: виставка-роздум «Соборна Україна – для всіх вона єдина», патріотичний пазл «Україна єдина», виставка-спогад «Згадаймо юність, що горіла в Крутах», година історичної пам'яті «Понад усе вони любили свій коханий край», презентація виставки «Акварелі життя М. Коцюбинського», віртуальний круїз «Чернігівські стежки Тараса Шевченка», інтерквест «Шевченко і Чернігівщина», книжкова виставка-свято «Весна Великоднів принесла», лялькова вистава «Пригоди писаночки», народознавча слайд-подорож «Разом будемо зустрічати Великодне гарне свято», година творчості «Маленьке диво Великодне», година пам'яті «Пелюстки живого вогню» до Дня пам'яті та примирення, година державності «Основний закон держави».

В Чернігівській обласній бібліотеці для юнацтва відбувся Обласний мистецький конкурс краєзнавчої тематики «Сівер-Арт».

У Чернігівському обласному художньому музеї імені Григорія Галагана проведено лекцію-візуалізацію до Дня пам'яті Героїв Крут, зустріч з учасниками Євромайдану Олександром Тарнавським та Тетяною Панаско в рамках всеукраїнської акції «Ангели пам'яті» до Дня розстрілу учасників Євромайдану, проекспоновано виставку живопису Олега Дробочького за мотивами фотографій Сергія Лойка «Аеропорт».

У Новгород-Сіверському історико-культурному музеї-заповіднику «Слово о полку Ігоревім» відбулися: патріотичні години «Кіборги живуть серед нас» (до Дня вшанування пам'яті захисників Донецького аеропорту), тематичні години «Бій під Крутами: невідомі сторінки» (до Дня пам'яті Героїв Крут), вечір-реквієм «Майдан ридав, а Сотня в небо йшла...», інформаційні години до Дня пам'яті та примирення та Дня Перемоги над нацизмом.

У Чернігівському обласному історичному музеї ім. В. В. Тарновського проведено: тематичний тиждень, присвячений бою під Крутами, музейні зустрічі «Революція Гідності. П'ять років потому», присвячена Дню пам'яті Героїв Небесної Сотні та до Дня пам'яті загиблих у роки Другої світової війни у Музейно-меморіальному комплексі партизанської слави «Лісоград».

У Обласному історико-археологічному музейному комплексі «Древній Любеч» проведено

		патріотично-виховні заходи «За мирний світ під Крутами стояла країна молода» (до Дня пам'яті Героїв Крут), «Живим уклін – загиблим слава» (до Дня Героїв Небесної Сотні), «Хто? Якщо б не вони – добробати!».
43.	Проведення шкільних, районних, міських, обласного етапів Всеукраїнської дитячо-юнацької військово-патріотичної гри «Сокіл» («Джура»)	<p>У закладах освіти області у 2018-2019 навчальному році організовано та проведено Всеукраїнську дитячо-юнацьку військово-патріотичну гру «Сокіл» («Джура»).</p> <p>Чернігівським обласним штабом з проведення у 2018/2019 навчальному році Всеукраїнської дитячо-юнацької військово-патріотичної гри «Сокіл» («Джура») за участю керівників структурних підрозділів обласної державної адміністрації, представників громадських організацій вжито заходів щодо координації роботи та організованого проведення шкільного, I (районного, об'єднаної територіальної громади, міського), II (обласного) етапів гри.</p> <p>У районах, об'єднаних територіальних громадах, містах було створено місцеві штаби Всеукраїнської гри «Сокіл» («Джура») за участю представників органів місцевого самоврядування, громадських організацій, учасників антитерористичної операції/операції об'єднаних сил.</p> <p>У квітні-травні поточного року у закладах освіти області проведено шкільний та I (районний, об'єднаної територіальної громади, міський) етапи.</p> <p>16-21 травня 2019 року на базі дитячого табору «Юний турист» у с. Количівка Іванівської об'єднаної територіальної громади проведено підсумкове наметове шестиденне таборування II (обласного) етапу гри «Сокіл» («Джура») за участю 380 джур (38 роїв закладів освіти області).</p> <p>Під час підсумкового наметового таборування II (обласного) етапу гри «Сокіл» («Джура») юнаки та дівчата продемонстрували теоретичні знання, практичні вміння та навички у різних конкурсах та змаганнях.</p> <p>Окрім того, у рамках II етапу Гри джур залучено до участі у заходах з національно-патріотичного виховання: патріотичних майстер-класів, зустрічей з воїнам-прикордонникам Чернігівського прикордонного загону, нацгвардійцями третього стрілецького батальйону військової частини 3066 Національної гвардії України, істориками-реконструкторами тощо.</p> <p>Урочистою ходою під мелодію пісні «Ми – козаки» (виконавці – тріо «Зразкового художнього колективу» вокального класу «Натхнення» Чернігівського обласного Палацу дітей та юнацтва) джури пройшли до місця проведення козацького</p>

	<p>кола, присвяченого закриттю підсумкового таборування та нагородженню переможців.</p> <p>Почесне право представляти Чернігівщину на Всеукраїнському етапі гри виборів рій «Нащадки козаків» Жадівської ЗОШ І-ІІІ ст. імені Т.Г. Шевченка Семенівської районної ради, який нагороджено перехідним Кубком переможця, дипломами та кубком.</p> <p>У липні-серпні 2019 року джури регіону взяли участь у заходах всеукраїнського рівня Всеукраїнської дитячо-юнацької військово-патріотичної гри «Сокіл» («Джура»):</p> <p>рій «Нащадки козаків» Жадівської ЗОШ І-ІІІ ст. імені Т.Г. Шевченка Семенівської районної ради – ІІІ (Всеукраїнському) етапі Всеукраїнської дитячо-юнацької військово-патріотичної гри «Сокіл» («Джура») – «Джура-2019: Самарська Січ («молоді козаки» 15-17 років)»;</p> <p>рій «Соколята» Горбівського закладу загальної середньої освіти І-ІІІ ст. Куликівської селищної ради – Зборі активістів Гри «Джура»-«Школа джур козацьких» (середня вікова група);</p> <p>рій «Патріот» Ніжинського навчально-виховного комплексу № 16 «Престиж» (гімназія-загальноосвітня школа І ступеня – дошкільний навчальний заклад) Ніжинської міської ради – Зборі активістів Всеукраїнської дитячо-юнацької військово-патріотичної гри «Сокіл» («Джура»)-«Школа джур козацьких "Котигорошко"» (молодша вікова група).</p> <p>У цілому Чернігівщину було гідно представлено у вищезазначених заходах.</p> <p>Рій «Нащадки козаків» продемонстрували свою творчу майстерність, винахідливість, ерудицію, фізичний гарт та військову вправність у різних видах обов'язкових та залікових змагань, конкурсів, вікторин, рольових та ділових іграх, гутірках, ватрах, концертах тощо.</p> <p>На дистанції «Смуга перешкод» рій «Нащадки козаків» став найкращим та посів І місце, отримавши диплом Міністерства освіти і науки України та кубок.</p> <p>У конкурсах «Метання гранати» та «Саперна підготовка» представники Чернігівщини увійшли до десятки сильніших.</p> <p>У рамках Збору активістів Гри «Джура»-«Школа джур козацьких» (середня вікова група) рій «Соколята» пройшов максимально наближений курс підготовки зразка ІІІ (Всеукраїнського) етапу Всеукраїнської дитячо-юнацької військово-патріотичної гри «Сокіл» («Джура»). Джури</p>
--	--

		<p>продемонстрували достатній рівень знань з історії української держави та здобули почесне III місце.</p> <p>У серпні 2019 року на базі Центрального табору туристського активу учнів України (с. Осій Іршавського району Закарпатської області) вперше відбувся Збір активістів Всеукраїнської дитячо-юнацької військово-патріотичної гри «Сокіл» («Джура»)-Школа джур козацьких «Котигорошко» (молодша вікова група), у якому взяв участь рій «Патріот».</p> <p>Діти стали учасниками патріотичного вишколу – гутірок за різними напрямками, рухливих ігор, екскурсійної роботи, заходів з національно-патріотичного виховання.</p> <p>Управлінням освіти і науки облдержадміністрації, місцевими органами управління освітою вживаються заходи щодо впровадження у закладах освіти прикордонних районів області напряму «Джура-Прикордонник» Всеукраїнської дитячо-юнацької військово-патріотичної гри «Сокіл» («Джура»).</p> <p>Щороку рої прикордонних районів беруть участь у тематичних військово-спортивних вишколах «Джура-Прикордонник».</p> <p>Так, 23-29 червня 2019 року рій «Грем'яцькі соколи» Грем'яцької загальноосвітньої школи I-III ступенів Новгород-Сіверської районної ради взяв участь у Всеукраїнському вишколі «Джура-Прикордонник», який проходив у м. Ізмаїл Одеської області.</p>
44.	Проведення громадських обговорень регіональних заходів з національно-патріотичного виховання дітей та молоді	<p>До складу Координаційної ради з питань національно-патріотичного виховання при облдержадміністрації входять 19 представників інститутів громадянського суспільства національно-патріотичного спрямування. На засідання Коордради періодично запрошуються члени комітету Громадської ради при обласній державній адміністрації з патріотичного виховання дітей та молоді.</p>
46.	Сприяння діяльності клубів, центрів національно-патріотичного виховання дітей та молоді, позашкільних навчальних закладів, які здійснюють національно-патріотичні заходи	<p>У 2019 року закладами позашкільної освіти обласного підпорядкування організовано та проведено патріотичні конкурси, а саме:</p> <ul style="list-style-type: none"> - на базі Чернігівського обласного центру науково-технічної творчості учнівської молоді втретє – відкритий Кубок з автотехнічного спорту (трасові моделі) «Кубок пам'яті Героїв Небесної Сотні» за участю автомоделістів з України, Білорусії, Латвії та Литви; обласні відкриті змагання учнівської молоді з авіамоделізму спорту «Мирне небо України» (вільнолітаючі моделі в приміщенні), в яких взяли участь понад 30 спортсменів-вихованців Менської, Городнянської та Сновської

		<p>станцій юних техніків, Коропського центру дитячої та юнацької творчості, Прилуцького міського Центру науково-технічної творчості молоді та Чернігівського обласного центру науково-технічної творчості учнівської молоді;</p> <p>- на базі Центру національно-патріотичного виховання, туризму та краєзнавства учнівської молоді – обласний зліт переможців ІІ (обласного) туру конкурсу краєзнавчо-дослідницьких робіт Всеукраїнської краєзнавчої експедиції учнівської молоді «Моя Батьківщина – Україна» за участі 20 авторських творчих колективів, які стали переможцями за шістьма напрямками експедиції: «Духовна спадщина мого народу», «Козацькому роду нема переводу», «Із батьківської криниці», «З попелу забуття», «Географія рідного краю», «Геологічними стежками України» (комунальний позашкільний навчальний заклад «Центр національно-патріотичного виховання, туризму та краєзнавства учнівської молоді»).</p>
47.	<p>Сприяння проведенню національно-патріотичних заходів органами учнівського, студентського самоврядування</p>	<p>З метою захисту соціально-економічних, творчих, духовних та інших інтересів студентів, сприяння ефективному вирішенню проблем студентської молоді, забезпечення її активної участі у формуванні, реалізації державної молодіжної політики, сприянню у проведенні заходів національно-патріотичного спрямування створено та активно працює обласна студентська рада, а також відповідні органи студентського самоврядування у кожному закладі вищої та фахової передвищої освіти (близько 100 учасників).</p>
48.	<p>Проведення освітньо-просвітницьких заходів з питань формування здорового способу життя, профілактики правопорушень</p>	<p>За звітний період відбулись зустрічі учнів з лікарями, працівниками прокуратури, юстиції, поліції з тем «Наслідки вживання психотропних та наркотичних речовин для неповнолітніх», «Як стають наркозалежними!», «Туберкульоз: ризики та профілактика. Зупинимо туберкульоз разом?», «Здоров'я – це модно і сучасно», «Серйозні наслідки від несерйозних стосунків», «Запобігти. Врятувати. Допомогти», «Вакцинація», виховні години, бесіди, ситуаційні практикуми «Розмова з підлітком» з питань безпеки життєдіяльності, засідання за «круглим столом» «Як захистити себе від усіх форм фізичного та психологічного насильства, недопущення глузу, жорстокого та брутального поводження, посягання на гідність», «Комп'ютерні клуби: користь чи небезпека?» «Дорога в безодню», «Візьми відповідальність за власне життя на себе», «Шкідливі звички – краще не набувати, а ніж потім з ними боротися», «Формуємо культуру ЗСЖ з дитинства», «Паління – це звичка чи залежність!»,</p>

	<p>«Наркотики: подорож без вороття», «Булінг, симптом реальності», «Як подолати булінг? На мою думку...», «Безконфліктне спілкування з оточуючими», «Соціальна та кримінально – правова характеристика булінгу», «Правильне харчування – основа довголіття», «Відверто про шкідливі звички», «Згубний вплив алкоголю на організм людини», «Захисти себе від туберкульозу». «Здорові діти – здорова нація», «Запитання і відповіді про туберкульоз», «Раціональне харчування – запорука здоров'я» (всі здобувачі освіти).</p> <p>Команди юнаків та дівчат закладів професійної (професійно-технічної) освіти брали участь у XXXVI Спартакіаді серед учнівської молоді у різних видах спорту та інших спортивних змаганнях (більше 1000 учасників).</p> <p>31 травня в Центральному парку культури та відпочинку м. Чернігова студенти, викладачі та керівники міста взяли участь у заході «Студентський забіг» присвячений закриттю XIV Літньої Універсиади України (700 учасників).</p> <p>25 квітня на базі Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т.Г.Шевченка відбувся науково-методичний семінар «Актуальні проблеми сучасної фундаментальної та прикладної психології», присвячений актуальній темі «Булінг як соціально-психологічна проблема освітнього середовища: діагностика та профілактика». У роботі заходу взяли участь практичні психологи загальноосвітніх шкіл м. Чернігова, психологи ряду інших установ міста, а також співробітники та курсанти Академії Державної пенітенціарної служби (74 особи).</p> <p>У закладах освіти оформлено інформаційні бюлетені, виставки літератури «Коли вирушаєш в путь – завжди обережним будь», «Всесвітній день боротьби з туберкульозом», «Азбука вулиць», «Всесвітній день без тютюнопаління», «Здоров'я – це життя», «Молодь обирає спорт», у рамках Всеукраїнського проекту «Я маю право» розповсюджуються відповідні тематичні матеріали, а також проведено індивідуальні бесіди з учнями щодо дотримання правил здорового способу життя, профілактики шкідливих звичок (всі здобувачі освіти).</p> <p>В КУЦ «Чернігівський обласний молодіжний центр» Чернігівської обласної ради проведено ряд заходів для молоді: екологічний фестиваль «Життя в стилі Еко», овітно-навчально-профорієнтаційний тренінг «Спорт як спосіб життя», тренінги з провадження науково</p>
--	--

		обгрунтованої програми «Вибір», лекторій «Будьмо Здорові» , профілактична гра «Володар кілець», лекторій «Безпечний Інтернет», лекторій «Не обгрунтовані ризики» та інші.
49.	Підтримка та розвиток на регіональному рівні національних видів спорту “спас”, “бойовий гопак”	
50.	Сприяння впорядкуванню та упорядженню парків, скверів, місць поховань невідомих солдатів, братських могил, меморіалів та об’єктів, які увіковічують пам’ять загиблих за незалежність і територіальну цілісність України, історичних пам’яток	Волонтерськими загонами закладів освіти області постійно проводиться робота з впорядкування пам’ятників, могил, обелісків, меморіалів загиблим воїнам, акції «Милосердя», «Допоможи ветерану», «Молодь-ветеранам». Лідерами учнівського самоврядування закладів освіти організовано шефство над місцями поховань загиблих учасників АТО/ООС.
51.	Посилення співпраці з військовими комісаріатами щодо підготовки молоді до збройного захисту держави, організація проведення навчально-польових зборів на базі військових частин, профорієнтаційної роботи	У рамках проведення заходів з національно-патріотичного виховання молоді, популяризації служби в армії, з метою моральної підтримки призовників області керівництвом Чернігівського обласного територіального центру комплектування та соціальної підтримки 24 квітня 2019 року біля Пам’ятного знаку Борцям за волю і незалежність України проведено традиційну урочисту відправку 50 призовників до лав Збройних Сил України та інших військових формувань. У вищезазначеному заході взяли участь 500 здобувачів освіти закладів загальної середньої освіти міста Чернігова, вихованцями Чернігівського центру науково-технічної творчості учнівської молоді виготовлено власноруч та подаровано призовникам обереги – ляльки-мотанки. На базі Чернігівського вищого професійного училища відбувся «Агітаційний семінар», проведений представниками Чернігівського об’єднаного міського територіального центру комплектування та соціальної підтримки для учнів училища з метою підвищення престижу військової служби. У Куликівському професійному аграрному ліцеї відбулись зустрічі здобувачів освіти випускних груп з головним старшиною, начальником групи по роботі з сержантським складом управління оперативного командування «Північ» О. Глининим та з учасником АТО, заступником військового комісара Куликівського територіального центру комплектування та соціальної підтримки – капітаном В. Рожовцем. Для більшої зацікавленості учням під час зустрічі відбувся показ відеофільму, продемонстровано комплект військового спорядження, який можна було приміряти. У квітні 2019 року на базі Чернігівського ліцею з посиленою військово-фізичною підготовкою

	<p>Чернігівської обласної ради проведено навчально-польові збори для здобувачів освіти 11-х класів закладів загальної середньої освіти обласного підпорядкування. Цьогоріч у навчально-польових зборах взяло участь 237 здобувачів освіти (230 юнаків та 7 дівчат). У рамках заходу учасники взяли участь у навчальних тренуваннях зі стрільби з автомата Калашникова, відпрацювали заходи при поведженні зі зброєю та боеприпасами на базі військової частини смт Гончарівське Чернігівського району. За сприяння Управління Державної служби України з надзвичайних ситуацій у Чернігівській області для учасників навчально-польових зборів організовано екскурсію, під час якої вони ознайомились із зразками сучасної бойової техніки. За сприяння Управління охорони здоров'я облдержадміністрації для учасників зборів, з метою формування життєво необхідних знань, умінь і навичок з надання домедичної допомоги у надзвичайних ситуаціях, організовано презентацію роботи реанімобіля. Здобувачі освіти мали змогу поспілкуватися з лікарями, які продемонстрували виконання вправи з транспортування поранених та оглянути обладнання спеціалізованої машини швидкої допомоги.</p> <p>Також школярі взяли участь у заходах національно-патріотичного спрямування, перегляді та обговоренні українського історичного художнього фільму «Крути 1918», присвяченого 100-річчю бою під Крутами.</p> <p>У рамках навчально-польових зборів для майже 3000 здобувачів освіти закладів загальної середньої освіти області відбулись практичні стрільби з автомата Калашнікова на базі військової частини смт Гончарівське Чернігівського району.</p> <p>09 квітня 2019 року на базі Опорного закладу «Деснянський навчально-виховний комплекс «гімназія-загальноосвітня школа І ступеня» Деснянської селищної ради та 169 Навчального центру «Десна» відбувся обласний семінар для методистів (спеціалістів) органів управління освітою, які відповідають за предмет «Захист Вітчизни» (керівників методичних об'єднань учителів предмета «Захист Вітчизни») та учителів предмета «Захист Вітчизни» закладів освіти обласного підпорядкування. (56 учасників).</p> <p>Зібрані речі, медикаменти, продукти харчування, листи та дитячі малюнки колективи закладів освіти надіслали через волонтерів у військовий шпиталь Старокостантинів, лікарні міст Дніпра, Херсона, де лікуються поранені бійці (хірургічне, опікове</p>
--	--

		<p>відділення), Чернігівський та Харківський шпиталях.</p> <p>Упродовж червня 2019 року проведено заходи з військово-патріотичного виховання школярів за участі учасників бойових дій в зоні АТО/ООС:</p> <ul style="list-style-type: none"> - День патріота «Ми за щасливе майбутнє» (Бобровицький ліцей); - народознавчий квест «Пізнаємо Україну» (Бобровицький ЗЗСО I-III ступенів № 1); - ігрову програму патріотичного спрямування «Територія радості» (Бобровицький ЗЗСО I-III ступенів № 2); - спортивні змагання «Юні олімпійці» (Козацький ЗЗСО I-III ступенів); - свято «Ми – нащадки козаків» (Рудьківський ЗЗСО I-III ступенів); - виховний захід «Ми – діти твої, Україно!» (Ярославський ЗЗСО I-III ступенів). <p>У заходах з національно-патріотичного виховання закладів освіти Срібнянської селищної ради взяли участь учасники АТО/ООС Онопченко Д.В., Кириченко А.М. (Гурбинська ЗОШ), Матійко О.В. (Горобіївська ЗОШ), Дуженко В.Г., Тищенко Г.С. (Дігтярівська ЗОШ), Назаренко О. (Карпилівська ЗОШ), Кисляк Т.Г. (Грицівська ЗОШ), Дюбко В.О. (Калюжинська ЗОШ).</p>
--	--	---

Інформація Черкаської обласної державної адміністрації

№ п/п	Найменування заходу	Строк виконання	Інформація про стан виконання
п.4	Розроблення та затвердження обласних програм з національно-патріотичного виховання дітей та молоді на 2018-2021 роки відповідно до ціннісних орієнтирів та індикаторів ефективності, визначених в Указі Президента України від 13.10.2015 р. № 580 «Про стратегію національно-патріотичного виховання дітей та молоді на 2016-2020 роки»	2017-2020 роки	<p>Рішенням Черкаської обласної ради від 02.03.2017 № 12-2/VII затверджено програму національно-патріотичного виховання дітей та молоді Черкаської області на 2017-2020 роки (зі змінами від 21.09.2018 № 24-58/VII).</p> <p>Також програми розроблені та затверджені в Драбівському, Городищенському, Лисянському, Чорнобаївському, Кам'янському районних державних адміністраціях, Ватутінській, Канівській, Смілянській міських радах.</p> <p>В Золотоніській міській раді розроблено план дій щодо реалізації Стратегії національно-патріотичного виховання дітей та молоді м. Золотоноша на 2016-2020 роки.</p>
п. 5.	Проведення освітньо-виховних, інформаційно-просвітницьких, культурологічних,	2017-2020 роки	Протягом 2019 року центрами соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді області проведено 117 групових заходів, учасниками яких стали 1914 осіб (члени

<p>міжнародних, науково-методичних заходів з національно-патріотичного виховання.</p>	<p>родин учасників АТО, учні ЗОШ, батьки, суб'єкти соціальної роботи, волонтери).</p> <p>З метою національно-патріотичного виховання дітей шкільного віку Комунальним закладом «Обласна бібліотека для дітей» Черкаської обласної ради ряд заходів, із популяризації серед юнаків і дівчат знань про визначних історичних постатей України та визначні події. Серед них: літературно-мистецька мандрівка „Шляхами великої долі: подорож містами України, де перебував Тарас Шевченко“; голосні читки „Вголос! Молодь читає Тараса Шевченка“; мистецька година „Найвищий іспит на талант і патріотизм“ (митці-лауреати Національної премії України імені Тараса Шевченка); уроки історичної пам'яті: „Справжній будівничий України. Іван Мазепа“ (до 380-річчя від дня народження гетьмана Війська Запорізького), літературна година „Народжена раз на століття: Ліна Костенко“; відеовікторина „За портретами – імена, за іменами – історія“.</p> <p>2019 році були: конкурс патріотичних відеороликів у жанрі соціальної реклами „Синьожовте кіно“ (учасники, а це діти і підлітки віком від 9 до 18 років, створювали відеоролики патріотичного спрямування, які пропагують любов до Батьківщини та демонструють втілення шанобливого ставлення до національних цінностей у конкретних вчинках); обласний етап Всеукраїнського конкурсу есе „Діти еднають Україну“, обласне свято „Коріння наше – в Україні“.</p> <p>Патріотичне спрямування мали ряд заходів, присвячених 65-річчю створення Черкаської області. Це заочна мандрівка „Черкащині 65“, бібліоквест „Моя Черкащина“, літературна мандрівка „Від століття до століття: літературна Черкащина“. Впродовж року організовувалися книжково-ілюстративні виставки із циклу „Красезнавчий календар в іменах і датах“.</p> <p>Управлінням у справах сім'ї, молоді та спорту Черкаської облдержадміністрації з метою національно-патріотичного виховання молоді протягом 2019 року спільно з громадськими організаціями проведено:</p> <ul style="list-style-type: none"> – участь молоді Черкаської області у заходах з нагоди відзначення 205-річниці від дня народження Тараса Шевченка; – реалізація конкурсних проектів, пропозицій громадських організацій, ініціативних груп: збір-похід „Легенди Холодного Яру“;
---	---

			<ul style="list-style-type: none"> – реалізація конкурсних проєктів, пропозицій громадських організацій, ініціативних груп: семінар-тренінг „Школа виховників Джур“; – реалізація конкурсних проєктів, пропозицій громадських організацій, ініціативних груп: фестиваль „Дума про волю“; – участь делегації Черкаської області у заходах з нагоди відзначення 158-річчя з Дня перепоховання праху Тараса Шевченка; – участь представників черкаської області у Всеукраїнському вишколі „Нащадки вільних“ імені князя К. І. Острозького; – проведено щорічний мальовничий пленер в с. Шевченкове Звенигородського краю „Тараса пензлі оживають“; – проведено обласний військово-історичний фестиваль, спрямований на патріотичне виховання молоді „Холодний Яр – фестиваль нескореної нації“; – проведено обласний мистецький фестиваль національно-патріотичного спрямування «Крутий заміс»; – проведено фестиваль, спрямований на патріотичне виховання молоді та популяризацію краю Тараса Шевченка „Ше.Fest“; – - проведено військово-спортивний табір, спрямований на національно-патріотичне виховання молоді „Гайдамацьке коло“.
п.7.	Розроблення методики проведення заходів щодо сприяння органами державної влади та органами місцевого самоврядування відродженню та збереженню народних промислів українців та корінних народів України	2018-2020 роки	<p>Вивчення краєзнавства є невід’ємною частиною національно-патріотичного виховання. З метою популяризації народних традицій, звичаїв та історії Черкащини обласною дитячою бібліотекою проведено: відеоподорож «Прогулянка містом: цікаве про Черкаси», краєзнавчий бібліотур «Черкащина: від краю до краю», віртуальну екскурсію «Мандруємо Україною», мультимедійну мандрівку «Сьогодні млинець – завтра весна», турнір шанувальників української кухні «Їжте та вмочайте, а за решту вибачайте», конкурс знавців українського фольклору «Народ скаже, як зав’яже», народознавчий калейдоскоп «Закохатись в Україну», мультимедійну мандрівку «Клечана неділя – квітує чар-зілля», годину народознавства «Українські вірування, повір’я, демонологія».</p>
п. 11	Організація систематичного проведення заходів з національно-патріотичного виховання дітей та молоді в	2018-2020 роки	<p>В області діють Черкаський та Уманський обласні центри соціально-психологічної реабілітації дітей (далі – Центри). За 8 місяців</p>

	<p>зкладах соціального захисту дітей: притулках для дітей та центрах соціально-психологічної реабілітації дітей</p>		<p>2019 року у закладах отримали різноманітну допомогу та соціальний захист 216 дітей. У вищезазначених закладах проводяться відповідні заходи з національно-патріотичного виховання дітей:</p> <ul style="list-style-type: none"> - інформаційні хвилинки «Тиждень моєї України»; - марафон ерудитів «Квітне у садочку червона калина. Рідна Земля для нас всіх Україна»; - патріотичний флешмоб «За єдину Україну»; - творчі конкурси національно-патріотичного спрямування «Героїчна Україна. Від минулого до сьогодення», «Герої Небесної сотні – ми пам'ятаємо», «Українці, які прославили Україну»; - уроки пам'яті «Все пам'ятає батьківська земля – і грім гранат, і визволення день»; - тиждень України до Дня незалежності «Ми – українці»; - патріотичний флешмоб «Моя Україна»; - конкурс дитячого малюнку «Україна – рідний край»; - Всеукраїнська акція «Засвіти свічку» до Дня пам'яті жертв Голодомору; - інтелектуальні ігри «Національна кухня», «Народні традиції українців»; - відвідування вихованцями закладів краєзнавчого музею та музею учасників АТО
п. 12	<p>Сприяння організації реекспозиції в музеях України та при музеях при навчальних закладах краєзнавчого, етнографічного та історичного профілю з метою посилення їх національно-патріотичного впливу через представлення інформації про український визвольний рух ХХ століття, Героїв Небесної Сотні, проведення антитерористичної операції, волонтерів, громадян, які зробили значний внесок у зміцнення обороноздатності держави.</p>	2018-2020 роки	<p>Комунальним закладом «Черкаський обласний краєзнавчий музей» Черкаської обласної ради проведено: до Дня Соборності України та 100-річчя з дня проголошення Акту возз'єднання УНР та ЗУНР (презентація книжково-ілюстративної виставки з мультимедійним супроводом „Історичний урок єднання“) До Дня пам'яті та примирення та Дня Перемоги над нацизмом у Другій світовій війні (книжково-ілюстративна виставка з мультимедійним супроводом „Перегортає пам'ять сторінки“); до Дня пам'яті героїв Крут (книжково-ілюстративна виставка „Самовідданий подвиг“); до Дня пам'яті жертв політичних репресій (виставка-вшанування „Для нас - історія, для них – життя частина“); до Дня скорботи і пам'яті жертв депортації кримськотатарського народу (книжкова виставка „Болісна пам'ять скорботи“); презентація книг: Бориса Забарка „Живими залишилися тільки ми“, тритомника „Життя і смерть в епоху Голокосту“ та двотомника „Ми хотіли жити. Свідчення та документи“ та Р. Загоріної і Т. Шапіро „Пам'яті славетної землячки“, присвяченої Олександрі</p>

		<p>Максимівні Шулежко. До 5-ої річниці відзначення Дня Героїв Небесної Сотні (книжково-ілюстративна виставка з мультимедійним супроводом „Подвиг Нескореного Духу“), До Дня пам'яті захисників України, які загинули за незалежність, суверенітет і територіальну цілісність України (перегляд видань „Пам'ять серця“). Фонд бібліотеки поновився літературою національно-патріотичної тематики на 640 видань.</p> <p>Комунальним закладом „Черкаський обласний краєзнавчий музей“ Черкаської обласної ради проведено: до Дня Соборності України тематичну екскурсію „Україна єдина“; лекцію-екскурсію „Крути – Героїв не забути!“; до Дня героїв Небесної Сотні – урок мужності „Герої сьогодні. Небесна Сотня“, тематичну екскурсію „Герої Небесної Сотні на захисті європейських цінностей“; до дня народження Т. Шевченка відкрито виставки „Блукав я по світу чимало...“, „Образ і слово Кобзаря у вишивці“; організовано виставки: „Художні твори Василя Гелетко“, „Народна ікона Середнього Подніпров'я“, „Військова реліквія - прапор з шахти Бутівка“; до річниці загибелі В. М. Чорновола тематичну екскурсію „Згораючи сам запалюю інших“; тематичну екскурсію „Квіти – народні символи і обереги“; презентацію книги Романа Зіненка „Ловайськ. Війна, якої не було“; тематичні екскурсії до річниці аварії на Чорнобильській АЕС, та ін.</p> <p>У музеях Заповідника та у навчальних закладах м. Корсуня-Шевченківського експонувались пересувні виставки: „Т. Г. Шевченко і Корсунщина“, „Шевченкознавець П.В. Жур“, „Родина Стеценків“, „Черкащина – серце України. До 65-річчя утворення Черкаської області“, „Історичними стежками Криму“, „Журавлина Україна“ (роботи Лесі Тищенко), „Неповторний світ вишивки на традиційному українському рушнику (з фондової колекції Заповідника)“, „Вишивка Катерини Думенко“, „Світ очима дітей“, „Чорносвитники“, „Герої живуть, допоки ми їх пам'ятаємо“; проводились тематичні екскурсії: „Іван Нечуй-Левицький – колосальне всеобіймаюче око всієї України“, „Тарас Шевченко і Корсунщина“, „Видатний українець Кирило Стеценко“, „Україна на шляху до Незалежності“, „Україна – понад усе!“, „Історія Корсунщини в контексті історії України“, „На історичних шляхах: Крим, Донбас,</p>
--	--	---

			<p>Корсунщина“ (екскурсії для дітей з прифронтових населених пунктів Донецької та Луганської областей), „Корсунь-Шевченківська операція – сучасне бачення“, „Від батька – слово Батьківщина“.</p> <p>До 65-річчя Черкаської області та Дня Соборності України проведено виставку творів з фондової колекції та реалізовано фотодокументальний проект Українського інституту національної пам'яті „Символ твоєї свободи“; взято участь у Всеукраїнському круглому столі „Україна Соборна: Акт Злуки 22 січня 1919 року“; проведена робота у складі журі 3-го відбіркового етапу Всеукраїнського конкурсу учнівської творчості під гаслом „Об'єднаємося ж, брати мої!“; інтерактивну зустріч: „Українська символіка. Цікаві та маловідомі факти про Тризуб“ в рамках фотодокументального проекту Українського інституту національної пам'яті „Символ твоєї свободи“ за участі представників Всеукраїнської благодійної організації „Турбота про літніх в Україні“ та учнів Черкаської загальноосвітньої школи № 17; виставку творів з фондової колекції музею до Дня пам'яті Героїв Небесної Сотні; дипломатичний бал у рамках проекту „Модель ООН. Черкаси-2019“ за участю учнів 10-11 класів та педагогів закладів загальної середньої освіти міста; виставку творів з фондової колекції музею до 75-х роковин депортації Кримських татар...; дискусію „Мости замість стін: що об'єднує українців?“, в рамках проекту Українського ПЕН „Наближення“ (партнери проекту в Черкасах: ГО „Книжковий маєстро“, Summer Challenge 2019, за підтримки Українського культурного фонду).</p>
п.13	Виконання обласних програм з національно-патріотичного виховання дітей та молоді	2017-2020 роки	<p>Рішенням Черкаської обласної ради від 02.03.2017 № 12-2/VII затверджено програму національно-патріотичного виховання дітей та молоді Черкаської області на 2017-2020 роки (зі змінами від 21.09.2018 № 24-58/VII).</p> <p>На виконання вищезазначеної програми у 2019 році в області проведено наступні заходи:</p> <p>09.03.2019 – участь молоді Черкаської області у заходах з нагоди відзначення 205-річчя від дня народження Тараса Шевченка;</p> <p>13.04-14.04.2019 – реалізація конкурсних проектів, пропозицій громадських організацій, ініціативних груп: збір-похід „Легенди Холодного Яру“;</p> <p>18.05-19.05.2019 – реалізація конкурсних проектів, пропозицій громадських організацій,</p>

			<p>ініціативних груп: семінар-тренінг „Школа виховників Джур“;</p> <p>24.05-25.05.2019 – реалізація конкурсних проектів, пропозицій громадських організацій, ініціативних груп: фестиваль „Дума про волю“;</p> <p>22.05.2019 – участь делегації Черкаської області у заходах з нагоди відзначення 158-річчя з Дня перепоховання праху Тараса Шевченка;</p> <p>15.06-24.06.2019 – участь представників черкаської області у Всеукраїнському вишколі „Нащадки вільних“ імені князя К. І. Острозького;</p> <p>21.06-24.06.2019 – проведено щорічний мальовничий пленер в с. Шевченкове Звенигородського краю „Тараса пензлі оживають“;</p> <p>04.07-8.07.2019 – проведено обласний військово-історичний фестиваль, спрямований на патріотичне виховання молоді „Холодний Яр – фестиваль нескореної нації“;</p> <p>02.08-4.08.2019 – проведено обласний мистецький фестиваль національно-патріотичного спрямування «Крутий заміс»;</p> <p>16.08-19.08.2019 – проведено фестиваль, спрямований на патріотичне виховання молоді та популяризацію краю Тараса Шевченка „Ше.Fest“;</p> <p>13.08-23.08.2019 - проведено військово-спортивний табір, спрямований на національно-патріотичне виховання молоді „Гайдамацьке коло“.</p>
п. 21	Сприяння висвітленню в засобах масової інформації питань, пов'язаних з виконанням плану дій щодо реалізації Стратегії національно-патріотичного виховання дітей та молоді на 2017-2020 роки	2018-2020 роки	<p>Обласна державна адміністрація постійно сприяє висвітленню питань, пов'язаних з виконанням плану дій щодо реалізації Стратегії національно-патріотичного виховання дітей та молоді на 2017-2020 роки. Зокрема, інформація постійно розміщується на офіційній сторінці Facebook Управління у справах сім'ї, молоді та спорту та офіційному сайті Обласного молодіжного ресурсного центру Черкаської обласної ради.</p>
п.22	Організація та проведення у бібліотеках книжкових виставок, презентацій видань, інших заходів, спрямованих на висвітлення інформації про героїчні вчинки воїнів – учасників антитерористичної операції, волонтерів та громадян, які зробили значний внесок у	2017-2020 роки	<p>Комунальним закладом „Обласна бібліотека для юнацтва імені Василя Симоненка“ Черкаської обласної ради до Дня Соборності з учнівською молоддю проведено патріотичний діалог „Соборність українських земель в контексті історії“ за участі політичного і громадського діяча, одного із засновників Народного руху в Черкаській області Юрія Громовського, а також – урок історичної пам'яті „Українська соборність: боротьба і дійсність“; до Дня Героїв Крут, Дня Героїв Небесної Сотні – урок пам'яті „Крути болять і понині“, озвучена книжкова виставка</p>

<p>зміцнення обороноздатності держави</p>	<p>„Першими стали за гідність, за волю“; огляд літератури „У їхніх серцях жила Україна“.</p> <p>Також була організована зустріч учнівської і студентської молоді з режисером, актором, поетом Олександром Бондаренком, який служить добровольцем в українському війську на Сході України та проведено інформаційну годину „Волонтерство як добра воля“.</p> <p>Для учнів 5-9 класів організовано інформаційні виклади „Революція Гідності: ми пам’ятаємо“, „Українські добровольці“, проведено вечір-зустріч з учасником майдану та антитерористичної операції „Майдан. Війна. Болючі думи“ годину пам’яті (до Дня Героїв Небесної сотні) „Відвага і мужність у пам’яті народній“ та уроки патріотизму „Майдан: крок у безсмертя“ і „Герої сучасної війни“.</p> <p>Комунальним закладом „Обласна універсальна наукова бібліотека імені Тараса Шевченка“ Черкаської обласної ради проведено наступні заходи національно-патріотичного спрямування для студентської молоді: до Дня Соборності України та 100-річчя з дня проголошення Акту возз’єднання УНР та ЗУНР (презентація книжково-ілюстративної виставки з мультимедійним супроводом „Історичний урок єднання“) До Дня пам’яті та примирення та Дня Перемоги над нацизмом у Другій світовій війні (книжково-ілюстративна виставка з мультимедійним супроводом „Перегортає пам’ять сторінки“); до Дня пам’яті героїв Крут (книжково-ілюстративна виставка „Самовідданий подвиг“); до Дня пам’яті жертв політичних репресій (виставка-вшанування „Для нас - історія, для них – життя частина“); до Дня скорботи і пам’яті жертв депортації кримськотатарського народу (книжкова виставка „Болісна пам’ять скорботи“); презентація книг: Бориса Забарка „Живими залишилися тільки ми“, тритомника „Життя і смерть в епоху Голокосту“ та двотомника „Ми хотіли жити. Свідчення та документи“ та Р. Загоріної і Т. Шапіро „Пам’яті славетної землячки“, присвяченої Олександрі Максимівні Шулежко. До 5-ої річниці відзначення Дня Героїв Небесної Сотні (книжково-ілюстративна виставка з мультимедійним супроводом „Подвиг Нескореного Духу“), До Дня пам’яті захисників України, які загинули за незалежність, суверенітет і територіальну цілісність України (перегляд видань „Пам’ять серця“).</p>
---	--

			<p>Фонд бібліотеки поновивися літературою національно-патріотичної тематики на 640 видань.</p> <p>Комунальним закладом „Черкаський обласний краєзнавчий музей“ Черкаської обласної ради проведено: до Дня Соборності України тематичну екскурсію „Україна єдина“; лекцію-екскурсію „Крути – Героїв не забути!“; до Дня героїв Небесної Сотні – урок мужності „Герої сьогодні. Небесна Сотня“, тематичну екскурсію „Герої Небесної Сотні на захисті європейських цінностей“; до дня народження Т. Шевченка відкрито виставки „Блукав я по світу чимало...“, „Образ і слово Кобзаря у вишивці“; організовано виставки: „Художні твори Василя Гелетко“, „Народна ікона Середнього Подніпров'я“, „Військова реліквія - прапор з шахти Бутівка“; до річниці загибелі В. М. Чорновола тематичну екскурсію „Згораючи сам запальною інших“; тематичну екскурсію „Квіти – народні символи і обереги“; презентацію книги Романа Зіненка „Ловайськ. Війна, якої не було“; тематичні екскурсії до річниці аварії на Чорнобильській АЕС, та ін.</p>
п.37	Проведення разом з громадськими організаціями заходів, тематичних змін національно-патріотичного спрямування у дитячих закладах оздоровлення та відпочинку	2018-2020 роки	<p>Протягом літа для школярів організовується робота оздоровчих та відпочинкових таборів військово-патріотичного спрямування.</p> <p>Так, протягом літа 2019 року функціонувало 60 таборів військово-патріотичного спрямування, де відпочило понад 3 тис. дітей. З дітьми на добровільних засадах працювало 80 військовослужбовців, демобілізованих із зони АТО.</p> <p>Крім того Управління у справах сім'ї, молоді та спорту Черкаської ОДА на базі ТОВ «Дитячий оздоровчий табір «Тимурівець» (м. Сміла) з 01.08.-21.08.2019 організовано та проведено профільну зміну для дітей соціально незахищених категорій «Я українець – і я цим пишаюсь».</p>
п.43	Проведення шкільних, районних, міських, обласного етапів Всеукраїнської дитячо-юнацької військово-патріотичної гри “Сокіл” (“Джура”).	2017-2020 роки	<p>Щороку все більшої популярності серед школярів набуває Всеукраїнська дитячо-юнацька військово-патріотична гра „Сокіл“ („Джура“). З 5 по 11 червня 2019 року на базі козацького дитячого табору „Дахнівська Січ“ проведено II (обласний) етап гри, до якого долучилася 21 команда (рій) з районів, міст та ОТГ області (близько 200 учасників). Команда-переможець – рій „Терен“ Тернівської ЗОШ І-ІІІ ст. Смілянського району гідно представила</p>

			<p>область на заключному етапі гри у м. Дніпро.</p> <p>Крім цього, близько 400 учнів козацьких класів та вихованців гуртків патріотичного спрямування «Сокіл» («Джура») протягом 4-9 липня 2019 року стали учасниками обласного військово-історичного фестивалю, спрямованого на патріотичне виховання молоді „Холодний Яр – фестиваль нескореної нації“, де відвідали зустрічі відомими людьми, майстер-класи, гутірки, виступи українських гуртів тощо.</p>
п.46	Сприяння діяльності клубів, центрів національно-патріотичного виховання дітей та молоді, позашкільних навчальних закладів, які здійснюють національно-патріотичні заходи.	2017-2020 роки	<p>В області активізовано діяльність гуртків та клубів патріотичного спрямування.</p> <p>Щороку все більшої популярності серед школярів набуває Всеукраїнська дитячо-юнацька військово-патріотична гра „Сокіл“ („Джура“). З 5 по 11 червня 2019 року на базі козацького дитячого табору „Дахнівська Січ“ проведено II (обласний) етап гри, до якого долучилася 21 команда (рій) з районів, міст та ОТГ області (близько 200 учасників). Команда-переможець – рій „Терен“ Тернівської ЗОШ І-ІІІ ст. Смілянського району гідно представила область на заключному етапі гри у м. Дніпро.</p> <p>Набувають популярності і розвитку гуртки та клуби патріотичного спрямування. Наразі нараховується 1 520 таких об'єднань, якими охоплено понад 21,8 тис. дітей та молоді. Учні в них займаються за програмою патріотичної гри „Сокіл“ („Джура“), „Котигорошко“, „Юні краєзнавці“, „Влучний стрілець“ та багато інших.</p>
п.47	Сприяння проведенню національно-патріотичних заходів органами учнівського, студентського самоврядування	2017-2020 роки	<p>В області поновлено експозиції шкільних музеїв, кімнат та музейних куточків. Наразі функціонує 1 889 музейних об'єктів, 347 з них присвячені героям Революції Гідності та героям АТО. У 110 закладах освіти встановлено меморіальні дошки та куточки пам'яті на честь загиблих патріотів.</p> <p>Крім цього, 1 060 шкільних волонтерських загонів, які об'єднують понад 12 тис. учнів, надають шефську допомогу понад 1 600 родинам учасників антитерористичної операції, ООС та Революції Гідності. Разом з цим, юні волонтери-пошуківці проводять дослідження історичних подій та постатей, пов'язаних з процесом боротьби за незалежність Української держави.</p> <p>У всіх закладах освіти області проводяться патріотичні флеш-моби, різноманітні акції, ярмарки та інші заходи, у ході яких відбувається збір пожертв для підтримки та допомоги воїнам АТО та ООС, а також для їхніх сімей. Крім цього,</p>

		<p>школярі виготовляють листівки, обереги, малюнки для українських воїнів, пишуть листи підтримки. Організуються зустрічі, конференції та уроки пам'яті за участю воїнів АТО, волонтерів, представників громадських організацій.</p> <p>20 – 21 листопада 2018 року з нагоди відзначення Дня Гідності та Свободи, колективи закладів освіти області долучилися до проведення низки виховних заходів, присвячених вшануванню громадянського подвигу учасників Помаранчевої Революції, Революції Гідності, увічнення пам'яті Героїв Небесної Сотні та загиблих учасників російсько-українського збройного конфлікту. На базі КНЗ „Черкаський обласний інститут післядипломної освіти педагогічних працівників Черкаської обласної ради“ відбувся захід, присвячений Дню Гідності і Свободи – хешпелінг „За мир і єдність в Україні“, у якому взяли участь представники учнівського самоврядування області, лідери обласної Ліги старшокласників, учасники АТО, волонтери, педагоги та інші.</p> <p>28 листопада 2018 року на базі Черкаського обласного центру туризму, краєзнавства і екскурсій учнівської молоді Черкаської обласної ради відбулася учнівська конференція „Герої не вмирають“, участь у якій взяли учні закладів освіти, учасники АТО, волонтери, педагоги та інші.</p> <p>З 11 грудня 2018 року на базі Черкаського національного університету імені Б. Хмельницького проведено семінар-практикум: „Національно-патріотичне виховання дітей і молоді засобами козацької педагогіки та краєзнавчо-дослідницької роботи“ за участі педагогів Черкащини.</p> <p>Крім цього, 4-6 квітня 2019 року на базі Черкаського національного університету імені Б. Хмельницького відбулася IV Всеукраїнська історико-краєзнавча конференція учнівської молоді „Державотворчі процеси в Україні: через віки у XXI століття“.</p> <p>У квітні 2019 року на базі Черкаського обласного Центру туризму, краєзнавства і екскурсій учнівської молоді Черкаської обласної ради для вихованців закладів позашкільної освіти відбулася гра-квест „Українська революція: 100 років надії і боротьби“.</p> <p>Постійно проводиться робота із вшанування воїнів, які захищали і захищають територіальну цілісність і незалежність України.</p>
--	--	--

п.48	Проведення освітньо-просвітницьких заходів з питань формування здорового способу життя, профілактики правопорушень	2018-2020 роки	<p>Службами у справах дітей райдержадміністрацій, міськвиконкомів здійснюється інформаційно-роз'яснювальна робота, спрямована на профілактику правопорушень серед дітей, запобігання девіантної поведінки, пагубного впливу алкоголю, тютюну, наркотичних засобів на організм підлітків шляхом проведення у навчальних закладах індивідуальних та колективних бесід з дітьми, батьками, лекцій на теми: «Адміністративна та кримінальна відповідальність неповнолітніх», «Шкідливі звички», «Мої права та обов'язки», під час проведення рейдів «Діти вулиці», «Вокзал», «Канікули», перевірки розважальних закладів та закладів торгівлі, розповсюдження відповідних пам'яток, листівок, виступів у ЗМІ.</p> <p>Центрами соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді Черкаської області проведено 136 групових заходів з питань профілактики злочинності, кількість учасників – 2217 осіб. Протягом звітного періоду розміщено 38 публікацій в інтернет-мережах, проведено 9 круглих столів, з питань формування здорового способу життя. З питань профілактики злочинності – 34 публікації в інтернет-мережах, 11 круглих столів, 8 нарад, розповсюджено 5 видів буклетів (194 примірники), 7 видів листівок (310 примірників).</p> <p>Управлінням у справах сім'ї, молоді та спорту Черкаської облдержадміністрації у 2019 році проведено наступні освітньо-просвітницькі заходи з питань формування здорового способу життя, профілактики правопорушень:</p> <ul style="list-style-type: none"> - серія тренінгів „Майстерня „Живи здорово“; - проведення комплексу заходів щодо профілактики ВІЛ-інфекції до Дня пам'яті людей, які померли від СНІД під гаслом „Знати – щоб жити!“
п. 49	Підтримка та розвиток на регіональному рівні національних видів спорту “спас”, “бойовий гопак”	2018-2020 роки	У 2018 році підписано угоду про співпрацю між управлінням у справах сім'ї, молоді та спорту Черкаської облдержадміністрації і громадською організацією «Черкаською федерацією «СПАС».
п.51	Посилення співпраці з військовими комісаріатами щодо підготовки молоді до збройного захисту держави, організація проведення навчально-польових зборів	2018-2020 роки	Спільно з Головним центром підготовки особового складу Державної прикордонної служби України ім. генерал-майора І. Момота та громадською організацією ветеранів-прикордонників у закладах загальної середньої освіти області організовано діяльність загонів

	на базі військових частин, профорієнтаційної роботи	<p>Юних Друзів Прикордонників. Щорічно серед них проводяться обласні змагання. Зокрема, у жовтні 2018 року у змаганнях взяли участь 16 команд (близько 130 учнів).</p> <p>Влітку в системі освіти для школярів організовується робота оздоровчих та відпочинкових таборів військово-патріотичного спрямування. Так, протягом літа 2019 року функціонувало 60 таборів військово-патріотичного спрямування, де відпочило понад 3 тис. дітей. З дітьми на добровільних засадах працювало 80 військовослужбовців, демобілізованих із зони АТО.</p> <p>З 2015 року запроваджено обласну почесну відзнаку „Відмінник Захисту Вітчизни“, якою щорічно відзначаються учні за найкращі результати у вивченні навчальної програми з предмета „Захист Вітчизни“. Урочисте нагородження школярів проводиться на базі Головного центру підготовки особового складу Державної прикордонної служби України ім. генерал-майора Ігоря Момота за участі воїнів АТО. У травні 2019 року відзнаку здобули 74 учні загальноосвітніх та професійно-технічних освітніх закладів області. Загалом за 4 роки нагороджено 379 учнів.</p> <p>Проводиться робота щодо розвитку українського козацтва. На виконання рішення колегії обласної державної адміністрації від 14.07.2016 з вересня 2016 року у кожному районі та містах обласного значення створено козацькі класи. Наразі в області функціонує 58 козацьких класів, у яких навчається 1 150 учнів. Щорічно на обласному рівні проводиться урочиста посвята учнів новостворених козацьких класів у козачата. 14 жовтня 2018 року посвята учнів двох новостворених козацьких класів відбулася на Бастіоні Дорошенка у м. Чигирин.</p>
--	---	--

Інформація Чернівецької обласної державної адміністрації

№ з/п	Найменування заходу	Стан виконання
4	Розроблення та затвердження обласних програм з національно-патріотичного виховання дітей та молоді на 2018-2021 роки	У Чернівецькій області діють Комплексна програма з підвищення якості національно-патріотичного виховання дітей та молоді Чернівецької області на 2017-2021 роки, затверджена рішенням XII сесії обласної ради VII скликання від 24.03.2017 №9-12/17 (зі змінами) та Комплексна програма молодіжної політики у Чернівецькій області на 2016-2020 роки, затверджена рішенням IV сесії обласної ради VII скликання від 15.03.2016 № 21-4/16 (зі змінами).

		<p>У рамках зазначених Комплексних програм передбачені кошти на фінансування заходів національно-патріотичного виховання. Відповідно до ресурсного забезпечення Комплексної програми з підвищення якості національно-патріотичного виховання дітей та молоді Чернівецької області, на 2017-2021 роки передбачено кошти в обласному та місцевих бюджетах на загальну суму 5259,0 тис. грн. (3384,0 тис. грн. – з обласного та 1875,0 тис. грн. – з місцевих бюджетів), а на забезпечення Комплексної програми молодіжної політики у Чернівецькій області, на 2016-2020 роки – 24173,25 тис. грн. (14743,0 тис. грн. – з обласного та 6530,25 тис. грн. – з місцевих бюджетів).</p> <p>Також виховний простір закладів освіти Чернівецької області організовано на підставі Стратегії виховання особистості в системі освіти Чернівецької області на 2016-2021 роки, затвердженої рішенням колегії Департаменту освіти і науки Чернівецької ОДА від 15.04.2016 №1/2.</p>
5	<p>Проведення освітньо-виховних, інформаційно-просвітницьких, культурологічних, міжнародних, науково-методичних заходів з національно-патріотичного виховання</p>	<p>Система національно-патріотичного виховання в області направлена на реалізацію Концепції національно-патріотичного виховання через освітній процес, позакласну виховну роботу, функціонування органів учнівського/студентського самоврядування, батьківського комітету та співпрацю з громадськими організаціями.</p> <p>З метою покращення виховної роботи в закладах освіти області Інститутом післядипломної педагогічної освіти Чернівецької області видано методичні рекомендації щодо організації виховної роботи в закладах освіти в 2018/2019 навчальному році», якими запропоновано орієнтовний план виховної роботи закладу освіти, перелік місячників, декад, тижнів та пам'ятних, ювілейних дат.</p> <p>З метою виховання у майбутніх громадян України патріотизму, активної життєвої позиції у закладах освіти проведено заходи, присвячені Всеукраїнському тижню права, години спілкування, організовано роботу правового лекторію, зустрічі учнів та студентів з представниками правоохоронних органів, книжкові виставки.</p> <p>З метою формування пізнавальних орієнтацій про європейську систему цінностей, процесу європейської інтеграції, уявлення про значення європейської полікультурності та обізнаності щодо участі України в процесах євроінтеграції, а також залучення обдарованої молоді до науково-дослідницької діяльності, за підтримки та ініціативи кафедри політології та державного управління ЧНУ ім. Ю. Федьковича у травні 2018 року на базі філософсько-правового Чернівецького ліцею №2 було проведено обласну учнівську науково-дослідну конференцію «Український вимір процесів європейської інтеграції». Свої наукові роботи представляли 16 учасників з області. За результатами конкурсу визначені переможці, які нагороджені Почесними грамотами Департаменту освіти і науки облдержадміністрації.</p>

		<p>Щорічно у школах області проводиться благодійна акція «Милосердя», у ході якої, дітям з найбільш соціально незахищених сімей надається матеріальна, грошова допомога щодо підготовки дітей до школи та осінньо-зимового періоду.</p> <p>Організація національно-патріотичного виховання в закладах освіти області направлена на формування національної свідомості та відповідальності за долю власної держави; вихованню любові до рідної землі, поваги до її історії; відновлення і збереження історичної пам'яті та бережливого ставлення до національного багатства країни, мови, культури, традицій.</p> <p>9 листопада 2018 року відбулись заходи до Дня української писемності та мови, зокрема творча зустріч із засновницею Всесвітнього дня вишиванки та головою кіностудії документальних фільмів «Диво» – Лесею Воронюк – автором ідеї стрічки «Соловей співає». У рамках заходів відбулась презентація офіційного трейлера документального фільму «Соловей співає», у якому висвітлено питання про лінгвоцид української мови та русифікацію. Проведено публічну лекцію «Міфи про українську мову та методи русифікації».</p> <p>17 листопада 2019 року відбувся регіональний просвітницький захід Всеукраїнського проекту «Твоя країна» на тему: «Travel or die». Метою заходу є ознайомити молодих українців зі своєю країною.</p> <p>20 – 26 грудня 2018 року в закладах освіти області відбулись покази фільму «Спадок нації». Ідея фільму полягає в тому, що вишита сорочка є не тільки матеріальною, а й духовною спадщиною українського народу. Фільм знято у шести країнах: Україні, Канаді, Італії, ОАЕ, Німеччині, Росії. Вишиванка є не тільки прадавньою частиною гардеробу кожного українця, але й символом та оберегом, який передається з покоління в покоління як безцінний скарб.</p> <p>У грудні 2018 року та січні 2019 року відбулись акції «Листівка захиснику: повертайся живим» до Дня Збройних Сил України та до Новорічно-різдвяних свят. У акціях взяли участь учні та студенти, які привітали військових в зоні проведення ООС. Листівки передано буковинським волонтерам та розповсюджено серед захисників України, які знаходяться в зоні проведення бойових дій.</p> <p>16 травня 2019 року відбувся флешмоб «Вишиванка – одяг вільних». Користуючись популярністю <u>Всесвітнього дня вишиванки</u>, привернуто увагу і до іншого важливого дня – Дня пам'яті жертв політичних репресій, який припадає на третю неділю травня. Адже, коли ув'язнюють тіло, український дух залишається нескореним. Мета заходу є нагадати молоді про українських політв'язнів, які віддали своє життя та свободу за можливість сучасного українського покоління бути вільними, жити у власній країні. Формат флешмобу полягав у тому, щоб кожному учневі чи студенту необхідно було прийти у вишиванці та тримати видрукувані фото політв'язня. Усі разом</p>
--	--	--

		<p>сформували форму кола – як безперервний ланцюг – зв'язок поколінь.</p> <p>28 серпня 2019 року здійснювались науково-практичні дослідження «Невидимі криївки – видимий спротив». Знімали місця упівських криївок в Глибоцькому районі Чернівецької області. За результатами дослідження буде знято документальний фільм про криївки, які знаходяться в с. Кам'янка, Глибоцького району.</p>
7	<p>Розроблення методики проведення заходів щодо сприяння органами державної влади та органами місцевого самоврядування відродженню та збереженню народних промислів українців та корінних народів України</p>	<p>22 листопада 2018 року в Чернівецькому художньому музеї в рамках проекту «Відродження буковинського ліжникарства» відкрили виставку гуцульських домотканих ковдр. Захід відбувся за підтримки Українського культурного фонду (грантовий проект, який виграв навчально-методичний центр культури Буковини). Було експоновано понад 40 ліжників. Основа експозиції – унікальні гуцульські ліжники з приватних та музейних колекцій, а також новостворені ліжники, виготовлені в Майстерні буковинського ліжникарства.</p> <p>З метою відродження, збереження українських народних традицій щодо виготовлення писанок, великодніх атрибутів декоративно-ужиткового мистецтва, у травні 2019 проведено фестиваль-конкурс «Розквітай, писанко!» серед закладів загальної середньої, професійної (професійно-технічної), позашкільної освіти. Учасники представили на фестивалі колективні та авторські роботи у трьох номінаціях: «Писанкове дерево», «Великодній рушник (Покрівець)» та «Традиційний розпис писанки». Загальний призовий фонд становив 80,0 тис. грн. У рамках Фестивалю організовано перегляд концертної програми, виставку Великодніх писанок від студії писанкарства «Тригвер» міста Чернівці, майстер-класи із розпису традиційної та не традиційної писанки від писанкарів з м. Олександрії – Ірини Михалевич та Дмитра Рудого – учня Чернівецького професійного ліцею автомобільного сервісу та майстер-клас із вишиття Великоднього покрівця в різних техніках від Труфин Наталії – вчителя трудового навчання Чернівецької ЗОШ I-III ступенів №11 Чернівецької міської ради.</p> <p>16 червня 2019 року відбувся етно-духовний фестиваль «Обнова-Фест». Цьогоріч фестиваль був присвячений року сім'ї в Україні та ювілею композитора Володимира Івасюка. Учасники та гості фестивалю встановили рекорд України із наймасовішого виконання пісні «Червона рута». На фестивалі працювали майстерні, зокрема, з писанкарства, соломоплетіння, різьби по дереву, живопису тощо. А спеціальні гості фестивалю – клуб історичної реконструкції «Берсерк», представили ремісниче містечко.</p> <p>7-9 грудня 2018 року відбувся візит в рамках Всеукраїнського руху «Твоя країна» у місто Вижниця. Молоді учасники руху приїхали з 6 регіонів України, а саме Рівненської, Харківської, Запорізької, Київської, Волинської та Кіровоградської областей. У програмі візиту молодь з різних регіонів України познайомила з мистецькими традиціями</p>

		<p>Вижниччини та з видами прикладного мистецтва в регіоні, відвідали майстерню та музей Вижницького коледжу прикладного мистецтва ім. В. Шкрібляка. Під час відвідин для гостей проведено майстер-клас зі скульптури. Упродовж трьох днів молоді люди знайомились з туристичними пунктами Вижниці, піднялися на перевал Німчич та Протяте каміння. Справжній дух традицій та звичаїв Вижниччини учасники руху відкрили для себе під час музично-поетичного вечора в Вижницькій районній бібліотеці за участі місцевих письменників та представників Вижницького народного аматорського театру.</p>
12	<p>Сприяння організації реекспозицій в музеях України та музеях при навчальних закладах краєзнавчого, етнографічного та історичного профілю з метою посилення їх національно-патріотичного впливу через представлення інформації про український визвольний рух ХХ століття, Героїв Небесної Сотні, проведення антитерористичної операції, волонтерів, громадян, які зробили значний внесок у зміцнення обороноздатності держави</p>	<p>Значну роботу з патріотичного виховання проводять музеї при закладах освіти Чернівецької області. Загалом в області налічується 84 шкільні музеї, з них: історико-етнографічного спрямування – 57; історико-архітектурного – 1; утворення та існування Українсько-козацької держави – 1; Західноукраїнської Народної Республіки (1918-1919) – 1; боротьби українських збройних формувань за незалежність України у 1921-1941 роках – 2; боротьби ОУН-УПА проти гітлерівсько-нацистської окупації у 1941-1945 роках – 5; побудови незалежної України (з 1991 року) – 10; висвітлення подій Революції Гідності та Антитерористичної операції – 7.</p> <p>У музеях при закладах освіти Чернівецької області постійно проводяться тематичні вечори, уроки мужності до Дня Пам'яті та примирення, зустрічі з видатними особистостями краю, ветеранами Другої світової війни, учасниками Революції Гідності та антитерористичної операції.</p> <p>Протягом звітного періоду у музеях було оновлено експозиції, та відкрито нові, присвячені Героям небесної сотні та учасникам АТО. Поповнюється новими матеріалами експозиції «Видатні особистості» про земляків, що стали учасниками подій на Майдані під час Революції гідності та антитерористичної операції на сході України. У закладах освіти області оформлено стенди «Герої Небесної Сотні» та «Герої АТО».</p> <p>Всі музеї при закладах освіти Чернівецької області співпрацюють з Чернівецьким обласним центром туризму, краєзнавства та екскурсій учнівської молоді, Чернівецьким обласним краєзнавчим музеєм та громадськими організаціями.</p> <p>Музеї є діючими центрами військово-патріотичного виховання підростаючого покоління, де зібрано багато матеріалів, що використовуються під час проведення виховних заходів, відзначення знаменних і пам'ятних дат тощо.</p>
23	<p>Реалізація Всеукраїнського історико-краєзнавчого проекту до 100-річчя Української революції 1917-1921 років «Місця пам'яті Української революції»</p>	<p>10 листопада 2018 року спільно зі Станицею Чернівці Пласту Національної скаутської організації України проведено історичну гру-квест «Листопадовий зрив» присвячену 100-річчю Буковинського Віча. Метою квесту є залучення молоді до відзначення одного з найяскравіших спалахів національно-визвольної боротьби українців, ознайомити із перебігом подій 3 листопада 1918 року, історичними місцями, подіями і творцями Буковинського Віча.</p>

		<p>Відповідно до Положення про Всеукраїнську краєзнавчу акцію учнівської молоді «Українська революція: 100 років надії і боротьби», затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 03.05.2018 №450, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 29 травня 2018 року за №633/32085, з метою громадянського виховання дітей та молоді на засадах історичної правди про боротьбу українського народу за державну незалежність, сприяння збереженню історичної пам'яті, удосконалення змісту, форм і засобів краєзнавчо-дослідницької роботи в закладах освіти, протягом листопада-грудня 2018 року у Чернівецькій області проведено I (регіональний) тур Всеукраїнської краєзнавчої акції учнівської молоді «Українська революція: 100 років надії і боротьби» за тематичними напрямками: «Українська революція – доба національного державотворення», «Боротьба українців проти більшовицької диктатури та військової агресії Росії», «Український національний визвольний рух 1930-х років, періоду Другої світової війни та у повоєнні роки», «Дисидентський рух опору комуністичному тоталітарному режимові» та «Українська державність: від Революції на граніті до Революції Гідності».</p> <p>Для проведення Краєзнавчої акції залучено консультантів краєзнавчо-дослідницьких робіт – досвідчених вчителів закладів освіти, викладачів, науково-педагогічних працівників відповідного фаху та спрямування.</p>
25	<p>Сприяння увічненню пам'яті борців за незалежність України у ХХ столітті, осіб, які брали участь у захисті суверенітету та територіальної цілісності України, а також в антитерористичній операції на сході України, шляхом найменування чи перейменування в установленому порядку на їх честь об'єктів топоніміки, навчальних закладів, установлення пам'ятних знаків і меморіальних дошок</p>	<p>З метою належного вшанування полеглих героїв – учасників бойових дій на сході України, у закладах освіти області облаштовано інформаційно-меморіальні стенди про них та їхні подвиги, а також куточки бойової слави. На території області в закладах освіти встановлено близько 60 меморіальних дошок на честь полеглих випускників.</p>
43	<p>Проведення шкільних, районних, міських, обласного етапів Всеукраїнської дитячо-юнацької військово-патріотичної гри «Сокіл» («Джура»)</p>	<p>На виконання наказу Міністерства освіти і науки України від 04.09.2018 №966 «Про проведення у 2018/2019 навчальному році Всеукраїнської дитячо-юнацької військово-патріотичної гри «Сокіл» («Джура»)), з метою виховання в учнівської молоді поваги до своєї держави, любові до рідного краю, формування національної свідомості та почуття патріотизму у червні 2019 року на території Вижницького району за підтримки Чернівецької обласної організації Товариства сприяння обороні України, обласного військового</p>

		<p>комісаріату та Чернівецького прикордонного загону в м. Чернівцях проведено II етап Гри, у якій взяли участь 16 роїв (160 учасників). Переможці II етапу взяли участь у III етапі гри.</p> <p>Команди закладів освіти Чернівецької області також постійно беруть участь у Всеукраїнській дитячо-юнацькій військово-патріотичній грі «Сокіл» («Джура»), Всеукраїнському вишколі «Джура – Десантник – Нашадки козацької слави» (Житомирська область) та «Джура-Прикордонник», Всеукраїнському фізкультурно-патріотичному фестивалі школярів України «Козацький гарт» тощо.</p>
44.	Проведення громадських обговорень регіональних заходів з національно-патріотичного виховання дітей та молоді	<p>З метою забезпечення умов і підтримки з боку держави для ефективної діяльності інститутів громадянського суспільства у сфері національно-патріотичного виховання, між органами управління освітою та громадськими об'єднаннями патріотичного спрямування, волонтерами, учасниками бойових дій налагоджена тісна співпраця.</p> <p>На засіданнях Координаційного центру з національно-патріотичного виховання дітей та молоді постійно обговорюються заходи, які плануються проводитись в області та відбувається звітування про заходи.</p>
45.	Сприяння розвитку пластового (скаутського) руху в Україні	<p>З метою підтримки та розвитку пластового руху спільно з Чернівецькою станицею Пласту, щороку протягом грудня проводиться молодіжна етно вечірка «Андріївські вечорниці», а також благодійна акція «Вифлеємський Вогонь Миру». Передріздвяну традицію – розповсюджувати Вифлеємський вогонь миру – започатковано в Австрії, а завдяки пластунам традиція була запроваджена та поширюється в Україні. Щороку з рук в руки, від одного скаутського осередку до іншого, Вифлеємський Вогонь долає безліч кордонів і потрапляє до всіх українців, хто чекає світло тепла, миру, злагоди і надії, яке мандрує із Заходу на Схід, еднаючи християн.</p> <p>Також 11-12 травня 2019 року відбувся семінар «Пласт для нових волонтерів». У семінарі взяли участь студенти Академії «Прометей» та молодь міста Чернівці. Під час заходу учасники ознайомились із метою та стратегією Пласту, дізнались тонкощі вишкільної системи, про форми праці в організації та суспільну працю пластуна. Велику зацікавленість в учасників викликали гутірки, що стосувались набуття та втрати дійсного членства, мотивації волонтерської діяльності, міжнародного скаутингу та ролі куренів у самовихованні.</p>
46.	Сприяння діяльності клубів, центрів національно-патріотичного виховання дітей та молоді, позашкільних навчальних закладів, які здійснюють національно-патріотичні заходи	<p>Позашкільна освіта Чернівецької області посіла вагоме місце в системі безперервної освіти і стала її невід'ємною й унікальною ланкою. У Чернівецькій області функціонує 33 заклади позашкільної освіти, з них 8 – обласного, 7 – міського та 18 – районного підпорядкування. У 2018/2019 навчальному році у закладах позашкільної освіти області навчалось 22977 дітей. У закладах загальної середньої освіти гуртковою роботою охоплено 34000 дітей у 2135 гуртках, що становить 33 % від загальної кількості учнів.</p>

		<p>У 2018 році на базі Обласного центру еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді урочисто відчинив свої двері контактний зоомайdanчик присвячений пам'яті Василя Аксєнина, Героя Небесної Сотні. До вже наявної тваринної бази живого куточка (акваріумні рибки, морські свинки, папуги, шиншили, фазани, перепілки та інші) додалися нові, (камерунські кози, карликові вівці, в'єтнамські свині) подаровані громадською організацією Фельдман-Екопарк (м. Харків) у межах Європейської програми збереження видів в умовах неволі. На базі контактного зоомайdanчика можуть проводитися як оглядові, так і тематичні екскурсії, експериментальна та практична робота.</p>
48.	<p>Проведення освітньо-просвітницьких заходів з питань формування здорового способу життя, профілактики правопорушень</p>	<p>Для попередження поширення негативних явищ в учнівському середовищі, у закладах освіти області систематично проводяться інформаційно-просвітницькі кампанії з питань пропаганди та збереження психічного здоров'я дітей і учнівської молоді серед учасників освітнього процесу.</p> <p>З метою забезпечення прав, свобод та законних інтересів дітей, усунення негативних явищ в дитячому та молодіжному середовищах, покращення виховної роботи з ними та забезпечення взаємодії між ювенальними поліцейськими та учасниками освітнього процесу, у всіх закладах освіти розміщено інформаційні стенди щодо працівників поліції, які територіально закріплені за закладами освіти, їх контактними телефонами, електронними скриньками, а також контактами служб у справах дітей, центрів соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді, Національної дитячої гарячої лінії та громадських організацій до яких можна звернутись за допомогою чи консультацією.</p> <p>У закладах освіти області здійснюється запровадження програм, рекомендованих Міністерством освіти і науки України. Зокрема, працівники психологічної служби пройшли навчання та отримали сертифікати тренерів за програмами:</p> <ul style="list-style-type: none"> - виховної роботи з підлітками щодо питань протидії торгівлі людьми «Особиста гідність. Безпека життя. Громадянська позиція»; - тренінгового спецкурсу «Навички кризового консультування та розвиток психосоціальної стійкості до стресу у дітей»; - тренінгового курсу «Дорослішай на здоров'я».
50.	<p>Сприяння впорядкуванню та упорядженню парків, скверів, місць поховань невідомих солдатів, братських могил, меморіалів та об'єктів, які увіковічують пам'ять загиблих за незалежність і територіальну цілісність України, історичних пам'яток</p>	<p>В області організовано патронат закладами освіти місць поховань захисників України в роки Другої світової війни та під час проведення антитерористичної операції (ООС).</p>

51.	Посилення співпраці з військовими комісаріатами щодо підготовки молоді до збройного захисту держави, організація проведення навчально-польових зборів на базі військових частин, профорієнтаційної роботи	<p>З метою посилення військово-патріотичного виховання, формування національної свідомості молоді та з нагоди 100-річчя Буковинського віче, у жовтні-листопаді 2018 року проведено навчально-тренувальні військово-патріотичні збори (вишкіл) для юнаків та юначок 10-11 класів закладів освіти області на базі обласного позашкільного оздоровчо-виховного закладу «Лунка», до яких залучено 50 учнів ЗЗСО області, а також виховники, інструктори громадських організацій військово-патріотичного виховання та учасники бойових дій на сході України. Протягом вишколу учасники отримали знання із правил поведження зі стрілецькою зброєю, військової тактики, військової топографії, основ самозахисту та рукопашного бою, стройової підготовки та школи виживання. В рамках програми вишколу, для учасників організовано змагання зі спортивного орієнтування, подолання смуги перешкод та військової естафети, екскурсія до відділу прикордонної служби «Красноільськ», а також зустрічі із легендарними «Кіборгами» - учасниками бойових дій на сході України. За результатами змагань, найкращі команди отримали призи та цінні подарунки.</p> <p>18-28 липня 2019 року в с. Репуженці Заставнівського району на базі оздоровчого табору «Здоров'я» полігону «Прибан» Сторожинецького району відбувся військово-патріотичний вишкіл «Фортеця».</p> <p>Вказані заходи організовані у тісній співпраці із обласним військовим комісаріатом, Чернівецьким прикордонним загonom, громадськими організаціями військово-патріотичного спрямування та учасниками бойових дій на Сході нашої держави.</p>
-----	---	---

Інформація Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації)

На виконання доручення заступника голови Київської міської державної адміністрації О. Резнікова від 01.11.2017 року № 38638 (005) Департамент молоді та спорту виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації) надає інформацію про виконання Плану дій щодо реалізації Стратегії національно-патріотичного виховання дітей та молоді на 2017 – 2020 роки, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 18.10.2017 № 743-р.

До п. 4. Відповідно до ціннісних орієнтирів та індикаторів ефективності, визначених в Указі Президента України від 13 жовтня 2015 року № 580 «Про Стратегію національно-патріотичного виховання дітей та молоді на 2016–2020 роки» та Плану дій щодо реалізації Стратегії національно-патріотичного виховання дітей та молоді на 2017 – 2020 роки, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 18.10.2017 № 743-р, Указу Президента України від 18 травня 2019 року № 286/2019 «Про Стратегію національно-патріотичного виховання» в місті Києві рішенням Київської міської ради від 18 грудня 2018 року № 464/6515 затверджено Міську комплексну цільову програму «Молодь та спорт столиці» на 2019-2021 роки до складу, якої входить Підпрограма «Міська цільова програма підтримки молоді на 2019-2021 роки», де окремим розділом №4 виокремлено

національно-патріотичне виховання. Програма формувалась на підставі пропозицій інститутів громадянського суспільства.

До п. 5. У напрямку освітньо-виховних, інформаційно-просвітницьких, культурологічних, міжнародних заходів з національно-патріотичного виховання в м. Києві, протягом 2019 року, проведено такі заходи : міський конкурс екскурсиводів (19.01.2019), відеопроєкт до Дня пам'яті Героїв Крут» (15-31.01.2019), патріотичний проєкт «Україна. Вільна. Неподільна» до Дня Соборності України (21-22.01.2019), міський етап Всеукраїнської краєзнавчої акції учнівської молоді «Українська революція: 100 років надії і боротьби» (09.02.2019), фотовиставка «Революція Гідності – Революція свободи», пошуково-дослідницький марафон учнівської молоді до Дня Героїв Небесної Сотні «Воїни світла у моєму серці» (21.02.2019), міський конкурс читців, присвячений творчості Тараса Шевченка (13.03.2019), міські військово-спортивні національно-патріотичні змагання серед учнівської молоді «Честь і звитяга» присвячені Дню добровольця (17.03.2019), міський фестиваль-конкурс юних поетів «Поетична весна - Український контент» (21.03.2019), міський етап Всеукраїнського фестивалю-конкурсу «Молодь обирає здоров'я» (07.04.2019), міський конкурс фотографії та графічних робіт серед дітей та учнівської молоді міста Києва (22.04.2019), міський фестиваль-конкурс авторської пісні та співаної поезії «Творчість юних - український контент» (24.04.2019), міський конкурс «Київ – моє місто, мені в ньому жити, мені його створювати» (14.05.2019), урочисте відкриття меморіальної пам'ятної дошки на фасаді будівлі на честь загиблого кіборга Брановицького Ігоря Євгеновича (07.05.2019), XI фестиваль-конкурс дитячих театральних колективів закладів освіти міста Києва «Срібне джерело» (протягом I-ого півріччя), засідання секції «Освіта» міжвідомчої робочої групи з питань реалізації Концепції розвитку української мови, культури та виховання історичної пам'яті у жителів міста Києва на 2015-2020 роки (10.05.2019), XIV Міський фестиваль-конкурс серед випускників 11-х класів закладів загальної середньої освіти столиці «Київський вальс - 2019» (18.05.2019), II (міський) етап Всеукраїнської дитячо-юнацької військово-патріотичної гри «Сокіл» («Джура») (05-09.06.2019), тощо. Охоплено понад 2 тис. осіб.

До п. 12. У м. Києві провідну роль в системі національно-патріотичного виховання відіграють музеї та музейні кімнати. В системі освіти м. Києва діє 177 музеїв, з них 91 музеїв військово-історичного та широкого історичного профілю. Систематично експозиції музеїв, музейні кімнати, кімнати Бойової Слави та шкільні куточки Слави оновлюються матеріалами про героїв Революції Гідності, антитерористичну операцію, волонтерів, громадян, які зробили значний внесок у зміцнення обороноздатності України та події на сході України.

До п. 15. У закладах загальної середньої освіти міста Києва функціонують бібліотеки, метою яких є інформаційне забезпечення національно-патріотичною літературою.

До п. 16. З метою поширення соціальної реклами, спрямованої на консолідацію суспільства навколо захисту України та популяризації військової служби працівниками структурних підрозділів КП «Керуюча компанія» (ЖЕД «Липкижитлосервіс»), ЖЕД «Печерськжитло», ЖЕД «Печерська брама», ЖЕД

«Хрещатик») постійно проводиться розміщення агітаційно-роз'яснювальної продукції на дошках оголошень під'їздів житлових будинків, щодо пріоритетності військової служби за контрактом у Збройних Силах України.

Також, КП «Київреклама» протягом 2017-2019 років забезпечила розміщення по м. Києву тематичних плакатів спрямованих на консолідацію суспільства навколо захисту України, популяризацію військової служби, донесення інформації про роль Збройних Сил, інших військових формувань, утворених відповідно до законів України.

До п. 21. У комунальних засобах масової інформації забезпечено висвітлення заходів щодо реалізації Стратегії національно-патріотичного виховання дітей та молоді на 2017-2020 роки. Зокрема, розміщено в м. Києві інформаційний банер «100-річчя Української революції 1017-1921 років», транслювались соціальні ролики «Україна в кожному з нас» та «Україна пам'ятає про мешканців окупованого півострова. Ми з вами. Крим- це Україна» та інше.

До п. 22. Під час організації та проведення в бібліотеках книжкових виставок, презентацій видань та інших заходів, спрямованих на висвітлення інформації про героїчні вчинки воїнів, на базі районних бібліотек створено цикл заходів такі, як: «Соборна мати Україна - одна на всіх, як оберіг», «Не гасне вогонь пам'яті», «Крути: історія української нескореності», «Вогнем і полум'ям війни чужої охрещені й обпалені навек», «Земля ридає, плачуть небеса, Героїв Україна пам'ятає...», «Дорогами війни – до Перемоги!» та інші. Загалом проведено 12 заходів, залучено понад 1 тис. осіб.

До п. 25. З метою увічнення пам'яті загиблих воїнів, на фасадах закладів загальної середньої, професійної (професійно-технічної) освіти міста Києва відкрито 63 меморіальні дошки випускникам, які загинули у зоні проведення АТО, захищаючи територіальну цілісність та незалежність України.

До п. 26. З метою залучення дітей та молоді до дослідницьких програм та наукових планів у напрямку національно-патріотичного виховання, вихованці Київської малої академії наук учнівської молоді протягом навчального року писали науково-пошукові та творчі роботи на національно-патріотичну тематику.

До п. 33 та п. 43. З метою вивчення сучасних виховних систем, узагальнення та поширення найкращого досвіду з національно-патріотичного виховання, в м. Києві, протягом 2019 року проведено: районний та міський етапи Всеукраїнської дитячо-юнацької військово-патріотичної гри «Сокіл» («Джура»). У I етапі Гри взяли участь 217 роїв (1736 учасників), у II етапі – 10 роїв (80 учасників). Перемогу у II етапі Гри та можливість представляти Київ на Всеукраїнському етапі гри здобув рій «Патріоти» спеціалізованої школи № 307 Деснянського району міста Києва. На Всеукраїнському етапі Гри кияни здобули перемогу в інтелектуальних змаганнях «Відун» та стали призерами конкурсу «Саперна підготовка».

До п. 35. За напрямком діяльності координаційних рад з питань національно-патріотичного виховання при Київській міській державній адміністрації та районних в місті Києві державних адміністраціях створені Координаційні ради з національно патріотичного виховання. До зазначених координаційних рад залучено інститути громадянського суспільства, що працюють у даному напрямку, учасники

бойових дій, члени сімей ветеранів АТО, представники родин Героїв Небесної Сотні. Також долучилися працівники Національної Гвардії України, Прикордонної служби України, Київського міського військового комісаріату, Національної Поліції, Державної служби з надзвичайних ситуацій України в м. Києві та мобілізаційної роботи.

До п. 36. За напрямком проведення тижнів правової освіти та національно-патріотичного виховання проведено 14 заходів (конференції, правові Брейн-ринги, семінар-практикуми, уроки, лекції, бесіди, тренінги з антикорупційної правової освіти і методів запобігання корупції тощо). Систематично для молоді організовуються правопросвітницькі заходи («Правовий театр», «Соборність», «Я маю право!», «Держава, освіта, громада: простір порозуміння та співпраці», «Молодь проти корупції» та «Безпечний Інтернет» тощо). Залучено понад 2 тис. осіб.

До п. 46. З метою сприяння діяльності клубів, центрів національно-патріотичного виховання дітей та молоді в м. Києві діє комунальний позашкільний навчальний заклад «Київський Центр дитячо-юнацького туризму, краєзнавства та військово-патріотичного виховання».

До п. 47. У напрямку національно-патріотичного виховання молоді в м. Києві систематично для молоді організовуються заходи патріотичного спрямування, а саме: захід «Нас єднає прапор України: Духовна єдність поколінь», акція «Живий ланцюг соборності», фестиваль «Студентська коляда - 2019», ряд Експозицій з національно-патріотичного виховання на таку тематику: «Сучасне військо», «Євромайдан», «Соборність», «Революція Гідності», «Київська Русь», «Українська народна республіка», «Козацтво», фестиваль «Гайдамака», фінал патріотичної вишкіл гри «Козак Квест», акція «Київські Кручі», патріотичний зліт «День Героя», захід «Козацькі розваги», фестиваль дитячих громадських організацій «День Києва», патріотичний квест «Пам'ятати історію – мати майбутнє», захід «Країна замків та фортець», захід «Скаут-кемп на Дніпрі», акція «За сім'ю та дітей», військово – патріотична акція «Призовник», захід «Звитяга нескорених», захід «Карта Мрії», фестиваль «Сила козацька, міць богатирська», турнір «Київське лицарство: сила і честь», тощо. В заходах взяли участь понад 103 тис. осіб.

До п. 48. З метою популяризації здорового способу життя для молоді столиці проводились міські етапи спартакіади допризовної молоді з військово-спортивного семиборства, переможцем якого стала команда Київського військового лицю імені Івана Богуна. На фінальному етапі Спартакіади команда Києва виборола II місце.

До п. 50. Протягом 2019 року забезпечено благоустрій, упорядження парків, місць поховань невідомих солдатів, братських могил, меморіалів та об'єктів, які увіковічують пам'ять загиблих за незалежність і територіальну цілісність України. До забезпечення підтримки у належному стані та благоустрої місць поховань, активно долучилась молодь Києва. В заходах взяли участь понад 3 тис. осіб.

